

השיבה השלוש-מאות-ועשרים-ושתיים של הכנסת השמינית

יום רביעי, כ"ג תמוז תשל"ו (21 יולי 1976)
ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הסביבה בעניין הפעלת חופי רחצה המזוהמים בכיוב באזור תל-אביב ובת"ים.

כן הונחו: (א) מסקנות ועדת הכלכלה בעניין נהגים חולי נפש; (ב) מסקנות ועדת החינוך והתרבות בעניין דרכי ביצוע הוראות במערכת החינוך; (ג) מסקנות ועדת העבודה בעניין בעיות הדיור בעיירת ראש-העין וההפגנות האלימות שאירעו בה.

היו"ר פ. שינמן:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוכר הכנסת נ. לורך:

ברשות היושבראש, הנני מתכבד להודיע כי היום הונחו על שולחן הכנסת מסקנות ועדת הפנים ואיכות

ב. שאילתות ותשובות

כבוד השר, הייתי מעדיף לשאול שאלה נוספת את ראש הממשלה, אשר לא השיב על השאלה הזאת במשך שנתיים. על כך יש זכות לזעקה ולא רק לשאלה נוספת. היה עניין מיוחד לכנסת ולציבור שראש הממשלה ישיב על השאלה, שהוגשה לו עשרה ימים לאחר שהוקמה ממשלה אשר הבטיחה להיות ממשלת-שינוי.

היו"ר פ. שינמן:

אין זו שאלה נוספת.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

אני מציע לכבד את החלטת ועדת הכנסת שקראה לכל הגורמים הנוגעים בדבר לכבד הוראות התקנון בנושא השאילתות.

היו"ר פ. שינמן:

ועדת הכנסת דנה בנושא השאילתות.

עקיבא נוף (הליכוד):

יש תקנון וצריך לכבד אותו. למה צריך לדון על כך?

5966. הסרת הנבלות בהעסקת אנשים שעברו עמירה לפני שנים רבות

חבר הכנסת מ. פעיל שאל את שר המשפטים ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

מצ"ב עותק של נספח ממכתב שקיבלתי ממר צבי גלוקסמן, בשם "הלם" — האירגון לשיקום משפטי — העוסק בבעיה קשה של שפוטים, שכתב העבירה אשר עברו רודף אותם כל חייהם.

אבקש מאת כבוד השר לעיין בקפידה בנספח ול- השיב לי דבר על השאלות הבאות:

א. האם נכון שהרישום הפלילי במדינה, המרוכז בידי המשטרה, מופץ לכל הגורמים הדורשים אינפורמציה במדינה, לרבות מוסדות כלכליים, משרדי חקיי-

היו"ר פ. שינמן:

הסעיף הבא: תשובות השרים על שאילתות של חברי הכנסת.

1134. הטלת חובה על שרים להצהיר על נכסיהם בטרם היכנסם לתפקידם

חבר הכנסת ב. מואב שאל את ראש הממשלה ביום ה' בתמוז תשל"ד (25 ביוני 1974):

בהתאם לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט—1959, והתקנות שהותקנו על-פיו חייבים כל עובדי המדינה, עובדי משרד מבקר המדינה, עובדי הכנסת ועובדי לשכת הנשיא להצהיר על נכסיהם ועל חובותיהם בטרם היכנסם לתפקידם.

שאלותי הן:

א. האין ראש הממשלה סבור כי מן הדין להחיל את הוראות החוק הנ"ל גם על שרים בממשלה?

ב. האם מתכוון ראש הממשלה לבקש מהשרים בממשלה למסור הצהרה דומה?

שר המשפטים ת. י. צרוק:

ראש הממשלה העביר לי את השאלה למתן תשובה, והרי תשובתי:

לשאלה א: חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט—1959, חל על עובדי המדינה, המתמנים על-פי אותו חוק, ואינו חל על חברי ממשלה. אין אפשרות להחיל הוראות החוק על שרים בדרך מינהלית.

לשאלה ב: משרד המשפטים יזם הצעת חוק, ולפיה יחויבו גם חברי ממשלה לתת הצהרה על נכסיהם עם תחילת כהונתם. ההצעה נמצאת על סדר-היום של ועדת השרים לענייני חקיקה.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מואב.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

באחרונה התבטא אלוף (מיל.) שמואל גונן בראדיו ובטלוויזיה, וכן בראיונות לעתונות, בקשר לוועדת אגרנט, חבריה ומסקנותיה. בין היתר צוטט מדבריו כי שני חברי הוועדה, רבי-אלופים (מיל.) ידיו ולס-קוב "חתרו במשך כל הדיונים להצדיק את מעשיו של שר-הבטחון לשעבר, מר משה דיין, מתוך מטרה לטהרו. לצורך זה גוללו את האשמה על אנשי צה"ל". כן הש-מיע האלוף (מיל.) גונן דברים כנגד כישוריהם של חברי הוועדה. מדבריו יוצא ש"העדויות שניתנו בוועדת אגרנט, לא היו עדויות, שהחקירה לא היתה חקירה ושהמומחיות הצבאית של רבי-אלופים (מיל.) ידיו ולס-קוב לא היתה מומחיות צבאית". בנוסף מסר בראדיו בטלוויזיה דברים שאמר כשנשאל בזמנו על-ידי אחד מחברי הוועדה, כשזו ישיבה בדלתיים סגורות.

אבקש לשאול את כבוד השר :

1. האם יש, לכאורה, בדברים ובפירוטומים האמו-רים משום עבירות :

א. על סעיף 26 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט—1969, הקובע איסור ועונש על פירסום דבר מתוך דיון של ועדת חקירה שהתקיימה בדלתיים סגורות.

ב. על סעיף 144 לפקודת החוק הפלילי, 1936, הקו-רע איסור ועונש על העלבת חברי ועדות חקירה, שהושאו לצורך זה לשופטים ;

ג. על סעיף 131 לפקודת החוק הפלילי, שלפי סעיף 24 לחוק ועדת חקירה חל גם על חבר ועדת חקירה, ושעניינו איסור אמירת דברים שיש בהם משום שם רע על חבר הוועדה.

2. אם כן, ולאור עמדתה של ועדת-אגרנט בהו-דעתה לציבור עם הדו"ח הסופי שלה, שבה מתחה ביקורת על האווירה שנוצרה בפירסומים סביבה ועל הקו הנקוט בידי התביעה שלא להגיש משפטים פלי-יים בעניינים הקשורים לכך — מה חושב שר המש-פטים לעשות בנודן ?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :
ראה תשובתי מיום 14 ביולי 1976 על השאלתה מס' 5876 של חבר-הכנסת יידידיה בארי.

היו"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת שובל.

זלמן שזבל (הליכוד) :

אדוני השר, אני חושב שלא תוכל לתת לי תשו-רה כוללת על שאילתה מפורטת הרבה יותר מהש-אילתה שהיתה בשבוע שעבר, בפרט בשאלה המתייחסת לדבר גילוי ברבים של דברים כמוסים וסודיים שנאמרו לפני ועדת-אגרנט.

שר-המשפטים ח. י. צדוק :

היועץ המשפטי בחן את השאלה והגיע למסקנה שעל סמך העובדות של המקרה הקונקרטי אין הצדקה לנקוט צעדים משפטיים.

6011. העונשים הנגזרים כגין העלמת הכנסות

חבר-הכנסת א. לבנבראון שאל את שר המשפטים ביום ט' בתמוז תשל"ו (7 ביולי 1976) :

ליאון ברגר, בעל מאפיית "נחשון" בבאר-שבע, נידון לתשלום בסך 200,000 לירות ולמאסר של שנה

רות פרטיים, קונסוליות של מדינות-חוץ וכל מאן דבעי? מה הן הדרכים הננקטות כדי להבטיח את זכויות הפרט במקרים כאלה ?

ב. איך מסביר כבוד השר את הנוהג שאדם שיש כתם פלילי על עברו, אפילו מלפני קום המדינה, לא יתקבל לעבודה בכל גוף ממשלתי, צבאי, משטרי והסתדרותי, שהם עיקר המעסיקים במדינה, גם אם האיש לא עבר עבירה ולא נשפט עליה במשך שנים רבות ?

ג. האם נכון שאדם בעל כתם פלילי בעברו אינו יכול להיות עורך-דין, סוכן ביטוח, חוקר פרטי, נהג מוניתי ואפילו לא סדרן במגרש כדורגל, גם אם לא עבר עבירה ולא נשפט עליה במשך שנים רבות ?

ד. מה הסיבה שאדם בעל כתם פלילי בעברו אינו יכול לשרת בצה"ל (שירות סדיר או במילואים), או במשמר האזרחי, או להתנדב לשירות מגן דוד אדום, או כנהג במכבי-אש, גם אם לא עבר עבירה ולא נשפט עליה במשך שנים רבות ?

ה. מדוע לא נתקק עד היום במדינה חוק הקובע תחום זמנים סביר, בסביבות עשר שנים לאחר רציני העונש, שלאחריו יימחק הרישום הפלילי אם לא ביצע האיש עבירה נוספת ולא נשפט עליה ?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :

לשאלה א: העברתי את השאלה לשר המשטרה.

לשאלה ב: העברתי את השאלה לשר האוצר — הממונה על נציבות שירות המדינה, לשר הבטחון — לעניין קבלת עובדים לגוף צבאי, ולשר המשטרה — לעניין קבלת עובדים במשטרה.

לשאלה ג: 1. קבלת אדם בעל הרשעה פלילית כחבר בלשכת עורכי-הדין נתונה לשיקול-דעתה של הלשכה, והיא מחליטה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ; 2. בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח לא ניתן רשיון סוכן ביטוח למבקש שתוך 5 שנים שקדמו לב-קשתו הורשע או נשא עונש מאסר על עבירה שיש עמה קלון ; 3. בהתאם לחוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, תשל"ב—1972, יש לוועדת הרישוי שיקול-דעת למנוע מתן רשיון לאדם "מטעמים של עברו, תכונותיו או התנהגותו" ; 4. בהתאם לתקנות התעבורה יש לרשות הרישוי שיקול-דעת לפסול אדם מקבלת רשיון לנהיגת מונית ולתת בה שירות אם טרם חלפו שבע שנים מיום שהמבקש גמר לרצות עונשו על אותה עבירה ; 5. אין הגבלה סטאטוטורית לקבלת אדם לעבודה כסדרן במגרשי כדורגל מטעמים של הרשעה קודמת בפלילים.

לשאלה ד: העברתי את השאלה לשר הבטחון — לעניין השירות בצה"ל, ולשר המשטרה — לעניין השירות במשמר האזרחי.

לשאלה ה: אני מפנה את תשומת-לבו של השואל להצעת חוק המרשם בפלילים, תשל"ה—1975, שהוע-רה ביום 11 בנובמבר 1975, בקריאה ראשונה, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

5980. דברי האלוף (מיל.) גונן על ועדת-אגרנט

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר המשפטים ביום ב' בתמוז תשל"ו (30 ביוני 1976) :

2. אם אכן היא תתברר כנכונה, האם מוכן השר להפנות את תשומת-לבם של שלטונות גרמניה למצב חמור זה?

3. האם יש מקום להצטרף לתביעה של חוגים מתקדמים באוסטריה, מאת ממשלת גרמניה, לפטר את ד"ר אייך?

שר-החוץ י. אלון:

1—2. העניין נבדק וכבר טופל בו.

3. לאחר טיפול משרד החוץ בנושא הועבר האיש בסוף השנה החולפת מתפקידו האמור.

5016. ההסברה המדינית הישראלית בחוץ-לארץ

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ"ג בשבט תשל"ז (25 בינואר 1976):

בעתונות פורסם דבר הקשיים שעומדת בפניהם ההסברה המדינית הישראלית בחוץ-לארץ. בין היתר מוזכרים מחסור בכוח-אדם ובאמצעים.

לנוכח זאת אנקשך להשיב לי:

1. מה הוא כוח-האדם העומד לרשות ההסברה המדינית של ישראל בחוץ-לארץ?

2. מה הוא תקציבה השנוני של הסברה זו?

3. מה הם האמצעים העומדים לרשותה?

4. האם משתמשת ההסברה הישראלית בטרטים?

5. אם כן — אילו, וכמה?

6. אם לא — מדוע?

שר-החוץ י. אלון:

1. העבודה ההסברתית היא אחד מתחומי העבור המרכזיים של כל נציגויות ישראל, ומועסקים בה כל העובדים המדיניים. רק במספר מוגבל של נציגויות ישראליות יש עובד אחד או יותר שעיי-סוקם הבלעדי הוא הסברה.

2. לשנת התקציב 1976/77 — 48 מיליון לירות; מתוך זה כ-20 מיליון לירות לשימוש הנציגויות בחוץ-לארץ.

3. בעבודת ההסברה בחוץ-לארץ משתמש משרד החוץ בכל האמצעים היפים למלאכה זו — מדברי דפוס מכל הסוגים, דרך סרטים ואמצעים אודיו-ויזואליים אחרים, ועד לתערוכות שונות, מרצים, הקמת מרכזי אינפורמציה, הזמנת אורחים ארצה וכיו"ב.

4—6. כן.

סרטים תיעודיים וסרטים עלילתיים, המוקרנים בת-חנות טלוויזיה בעולם או לפני קבוצות וחוגים שונים. אגף ההסברה במשרד החוץ אף יזום הפקת סרטים בע-לי ערך הסברתי ומשתתף בה. בשנה החולפת הופקו או היו בתהליך הפקה 27 סרטים כאלה.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (הליכוד):

שר החוץ הנכבד, האם אתה יכול לאמוד את הס-

על-תנאי. הנאשם הורשע בשלוש עבירות של העלמת הכנסות, בשנים 1968—1973, בסכום של 9.5 מיליון ל"ר. זהו הסכום הגבוה ביותר של העלמת הכנסות שבעליו הובא לדין בגללו.

הנני שואל:

1. מה הוא העונש המאקסימאלי על העלמת הכנסות?

2. מה הוא העונש המאקסימאלי שניתן עד כה במקרה של העלמות הכנסה?

3. האם קנס של 200,000 לירות על העלמת הכנסות בסכום של 9.5 מיליון לירות, יש בכוחו להרתיע מעלימי הכנסות?

4. מה הוא העונש המאקסימאלי על העלמת הכנסות בסכום של 9.5 מיליון לירות?

שר-המשפטים ה. י. צדוק:

1, 4. העונש המאקסימאלי על העלמת הכנסות — בלשון החוק: "השמטת הכנסות במוזד ובכוונה התחמק ממס", לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה — הוא מאסר שבע שנים וקנס 80,000 לירות ופי אחד-וחצי מסכום ההכנסה שהועלמה.

2. העונש המאקסימאלי שניתן עד כה במקרה של העלמת הכנסות היה בת"פ ת"א 858/73, שבו הורשע הנאשם בעבירות מס של השמטת הכנסות בזדון, מיר-מה נבסיבות מחמירות ועבירות מטבע בניגוד לתקנות ההגנה (כספים), 1941, והוטל עליו עונש כולל של 18 חודשי מאסר בפועל ו-18 חודשי מאסר על-תנאי וכן קנס של 900,000 לירות. גזר-הדין הזה אינו סופי, שכן המדינה עירערה לבית-המשפט העליון על קולת העונש, ואילו הנאשם עירער גם הוא על פסק-הדין ועל גזר-הדין. העירעורים טרם נשמעו.

3. מר ליאון ברגר, בעל מאפיית "גחשון" בבאר-שבע, הואשם בעבירה של השמטת הכנסות במוזד לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, אך בית-המשפט המ-חוזי בבאר-שבע הרשיע אותו בעבירה, החמורה פחות, של השמטת הכנסות ללא הצדק סביר לפי סעיף 217 לפקודה, וגזר עליו קנס של 200,000 לירות. בדעת פרקליט המדינה להגיש עירעור לבית-המשפט העליון הן על פסק-הדין והן על גזר-הדין.

4032. התנהגותו של היו"ר קארל אייך כלפי יהודים התובעים פיצויים מגרמניה

חבר-הכנסת ה. זידל שאל את שר החוץ ביום ט"ו באב תשל"ה (23 ביולי 1975):

בעתונות פורסמה ידיעה שהרופא האמון של שג-רירות הגרמנית באוסטריה ד"ר קארל אייך, המטפל בתביעות הפיצויים של נפגעי הנאצים, מתעלל ביהודים התובעים פיצויים, והיחס הזה נובע מהעובדה שא-ביו של הרופא נשפט לאחר נפילת הרייך השלישי לשש שנות מאסר באשמת התעללות ביהודים.

בקשר לכך רצוני לשאול:

1. האם מוכן השר לבדוק את מהימנותה של ידי-עה זו?

5275. ריבוי עבירות תנועה שנעברו על-ידי דיפלומאטים ישראלים בניו-יורק

חברת-הכנסת ה. זידל שאל את שר החוץ ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976):

הביאו לתשומת-לבי כי בעתון "ניו-יורק טיימס" פורסמה ידיעה ובה נאמר כי ערך ה"רפורט"ם" בקשר לחנייה בלתי-חוקית של רכב שבבעלות דיפלומאטים ישראלים, בעיר ניו-יורק, הגיע בשנת 1975 לכ-200,000 דולר (קרוב ל-1.5 מיליון לירות). היקף עבירות התנועה הוא השני בגדלו מבין המשלחות הזרות, והגדול ביותר מבין המדינות הידודותיות לארצות-הברית. פיר-סום אי-תשלום הקנסות יצר ביקורת צינית אצל בק-רים וידידים כאחד בניו-יורק, הסובלת ממשבר כלכלי ומחסור במומנים, ואשר תושביה מודעים, כידוע, לס-יוע האמריקני הניכר לישראל.

שאלותי הן:

1. מה עשה השר להקטנת עבירות התנועה של צוות הנציגות הישראלית בארצות-הברית?

2. האם הורה השר לשגרירותנו בארצות-הברית כי תפקח מקרוב על מעשים אלה של עובדיה כדי למנוע הישנות העבירות?

שר-החוץ י. אלון:

ראה-נא תשובתי מהיום על השאלתה מס' 5135 של חברת-הכנסת שלום לוי.

5420. מניעת כניעתן של חברות אמריקניות לחרם הערבי

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולינו שאלה את שר החוץ ביום ל' באדר ב' תשל"ו (2 במאריס 1976):

הליגה נגד השמצה של בני-ברית האשימה כי יותר מ-200 חברות אמריקניות ו-25 בנקים מסחריים חשובים מנהלים מלחמה כלכלית נגד ישראל תוך שי-תוף פעולה עם הערבים.

רצוני לשאול:

1. האם נעשתה בארצות-הברית, על-ידי ממשלת ישראל, פעולה למניעת פעילות זו מצד גורמים כל-כליים בארצות-הברית?

2. אם כן — מה היה אופי הפעולה שנעשתה?

3. מה הן תוצאות הפעולה?

שר-החוץ י. אלון:

1. כן.

2. במגעים השוטפים בינינו לבין ממשלת ארצות-הברית העלינו וחורנו והעלינו את הדרישה כי הממשל האמריקני יפעל בתקיפות נגד כניעה לחרם הערבי. פעולה זו במישור הממשלתי לוותה בפעולת הסברה ענפה במישור הציבורי.

3. ממשלת ארצות-הברית נקטה צעדים מספר הנותנים ביטוי להתנגדותה לחרם והמגבילים במידה מסויימת את חופש פעולתו של מנגנון החרם בארצות-הברית. לפי הוראת מחלקת המסחר של ארצות-הברית חייבת כל חברה אמריקנית, המקבלת תביעת חרם,

כומים המוצאים על-ידי מדינות ערב במסגרת תעמולה אנטי-ישראלית?

שר-החוץ י. אלון:

ללא ספק פי כמה מכל התקציב של משרד החוץ, ולא רק מתקציב ההסברה. הסכומים שמדינות ערב, בייחוד מדינות ערב עתירות הנפט, משקיעות בהס-ברה הם מעל ומעבר לכל אומן שאפשר לאמוד; הם בלתי-מגובלים כמעט.

5135. דו"חות חנייה מרובים למכוניות דיפלומאטים ישראלים בניו-יורק

חברת-הכנסת ש. לוי שאל את שר החוץ ביום ט' באדר תשל"ו (10 בפברואר 1976):

על-פי ידיעה של סוכנות "רויטרס", שהופיעה ב"ידיעות אחרונות" מיום ב' באדר א' תשל"ו (3 בפבר-ואר 1976), נמצאות מכוניות דיפלומאטים ישראלים בין 20 מכוניות הדיפלומאטים שהרבו בצבירת דו"חות חנייה בניו-יורק בין מארס 1974 וינואר 1976. לפי ידיעה מורים סיכומי משטרת ניו-יורק שמכונית אחת צברה 373 דו"חות והשנייה — 361 דו"חות. בין 20 המ-כוניות הראשונות בצבירת דו"חות נמצאות מכוניות מאוגאנדה, מארצות אפריקניות אחרות, מברית-המו-צות וממדינות קומוניסטיות אחרות, מסעודיה ומפור-טוגל. ברשימה הזאת לא מופיעה שום מכונית של דיפלומאט כל שהוא מאחת ממדינות הדמוקרטיה המערבית.

אבקש להשיב לי:

א. האם הדברים שנזכרו לעיל נכונים? אם לא — מה נכון?

ב. האם יש הנחיות לנהגים של מכוניות בשירות-החוץ של ישראל בנוגע לציות לחוקי התנועה במדי-נות הזרות? אם כן — מה הן? אם לאו — האם מוכן השר לפעול כדי שתהיינה הנחיות כאלה?

ג. מה הם האמצעים הננקטים כנגד אלה מבין עובדי משרד החוץ המתעלמים באופן בולט מהור-אות חוק או חוקים של המדינה שבה הם משרתים?

ד. האם ידועים מקרים שבהם נוצלה באופן שיטתי ולא חריג "חסינות הדיפלומאטית" של עובדי משרד החוץ להתנהגות בלתי-מקובלת על-פי חוקי ישראל או חוקי המדינה שבה הם משרתים? אם כן — מה הם, ואילו אמצעים ננקטו כדי למנוע הישנותם של מקרים כאלה?

שר-החוץ י. אלון:

א. אין בידי הקונסוליה רישום מלא ומדוייק, אך התופעה כשלעצמה קיימת.

ב-ג. כן. בהתאם להנחיות המשרד הוציאו ברא-שית השנה השגריר בווינגטון והקונסול הכללי בניו-יורק הוראות חד-משמעיות לעובדים בניציגויותיהם. לפי הוראות אלה חלה אחריות אישית על כל בעל רכב להתחנות את רכבו בהתאם לחוק, שאם לא כן — יהיה צפוי גם לנקיטת אמצעים משמעתיים נגדו.

ד. לא.

ה"אפארטהייד" בדרום-אפריקה ונוכח רגישות דעת-הקהל האוהדת לישראל בעולם לנושא זה, רצוני לשאול את כבוד השר כדלהלן:

1. מה היו הנימוקים אשר חיבו את הדרג ואת העיתוי של ביקור האישיות הרשמית הדרום-אפריקנית בישראל?

2. האם חזרת ממשלת ישראל והצהירה בזמן הביקור הנ"ל על נאמנותה העקרונית למדיניות השוללת את ה"אפארטהייד"?

3. האם עושה ממשלת ישראל להבהיר לקהילה הבינלאומית, ולידידה במיוחד, את נאמנותה לעקרונות השוללים את ה"אפארטהייד"?

שר-החנין י. אלון:

1. כאשר קיימים יחסים דיפלומטיים תקינים בין שתי מדינות מתחשבת המדינה המארחת ברצונה של המדינה האורחת הן בדבר הדרג של ביקור והן באשר לעיתויו.

2. דעתנו השלילית לגבי מדיניות זו ידועה, וחורגנו והבהרנו אותה בהודמנויות שונות.

3. בהחלט.

5569. הפיכות לדחיית מועד כניסתו של הפרופסור אבינרי לתפקיד של מנכ"ל משרד החוץ

חבר-הכנסת י. פלומין שאל את שר החוץ ביום ד' באייר תשל"ו (4 במאי 1976):

כפי שפורסם דחה המנהל הכללי של משרד החוץ, הפרופסור שלמה אבינרי, את מועד כניסתו לתפקיד המנהל הכללי מ-1 באפריל 1976, כפי שתוכנן, למועד מאוחר יותר, לאחר שראש ממשלת אפריקה עזב את הארץ.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם הדברים, שצויינו לעיל, נכונים?

2. האם דחיית הכניסה לתפקיד היתה על דעת השר?

3. האם נבעה דחיית הכניסה לתפקיד מתוך יחס אישי של המנהל הכללי כלפי ראש ממשלת דרום-אפריקה?

4. האם אין עירוב רגשות או השקפת-עולם אישית עם דרישות התפקיד מעמיד בספק את יכלתו של המנכ"ל למלא את תפקידו, כפי שנדרש ממנו על-פי צרכי המדינה?

שר-החנין י. אלון:

לכל השאלות: התאריך נקבע בהתאם להתחייבות יותיו הקודמות של המנכ"ל ולפי שיקוליו האישיים.

5582. ביקורה בארץ של משלחת אירגון הבריאות העולמי

חבר-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר החוץ ביום י"א באייר תשל"ו (11 במאי 1976):

בארץ מבקרת משלחת של אירגון הבריאות העולמי במטרה לבדוק את מצב שירותי הבריאות בשטחים המשוחררים.

לדווח לה על כך. העוברים על הוראה זו צפויים לקנס. מחלקת המשפטים של ממשלת ארצות-הברית הגישה תביעה משפטית נגד חברה הנדסית אמריקנית גדולה באשמת עבירה על חוקי האנטי-טרסט. התביעה טוענת שהחברה מחרימה חברות אמריקניות, הכלולות ב"רשימה השחורה", במסגרת החוזים שהיא מקבלת מארצות ערב.

הבנק המרכזי של ארצות-הברית הוציא הנחיות לבני-קיס האמריקניים, הקובעות כי שיתוף פעולה עם החרם הערבי מנוגד לנפקידי הציבורי שבנק צריך למלא.

אך לדעתנו, וכן גם לדעת חוגי ציבור רחבים בארצות-הברית, לא די בצעדים שנעשו כדי לבלום את החרם. בשני בתי-המחוקקים של ארצות-הברית הוגשו כמה הצעות המכוונות ללחום בו בצורה יעילה יותר. תצויין גם בהקשר זה פעולתם הנמרצת של אירגונים לא-ממשלתיים בארצות-הברית ותרומתם למלחמה בתופעה שלילית זו.

במגעינו עם ממשלת ארצות-הברית בנושא זה אנו ממשיכים לדרוש להעמיק ולייעל את המאמצים למלחמה בחרם.

5470. התגובות על מדיניות ישראל כקשר להפסקת לחומה

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ"ז באדר ב' תשל"ו (29 במארס 1976):

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מה היו התגובות של המדינות השכנות להחלטת הממשלה בדבר מדיניות קץ הלוחמה במורוז התיכון?

2. מה היו התגובות להחלטת הממשלה במדיניות העולם החפשי?

שר-החנין י. אלון:

1. עד כה טרם נתקבלו תגובות רשמיות של המדינות השכנות בצינורות הדיפלומטיים המיועדים לכך.

2. לא הגיעו תגובות מוסמכות רשמיות כאלה, או-לם הסכמתה של ישראל למהלך זה נתקבלה בשביעות-רצון בארצות-הברית ובמדינות ידידותיות.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת תמיר.

יוסף תמיר (הליכוד):

כבוד השר, באילו דרכים השתמשתם כדי להעביר את קווי המדיניות להפסקת הלוחמה אל המדינות הערביות?

שר-החנין י. אלון:

באמצעות שירותיה הטובים של ממשלת ארצות-הברית.

5514. הבהרת עמדת ישראל כלפי ה"אפארטהייד" בדרום-אפריקה

חבר-הכנסת י. דרניצקי (יודין) שאל את שר החוץ ביום כ"ה בניסן תשל"ו (25 באפריל 1976):

נוכח עמדתה המוצהרת של מדינת ישראל בנושא

גרת תקציבית קשה, ובמסגרת זו נעשה כמעט כל האפ-
שר.

5584. מתן הסבר לשלטונות הולנד על הידוק
הקשרים בין ישראל ודרום-אפריקה

הכריזה הנסת' י. בארי שאל את שר החוץ ביום י"א
באייר תשל"ו (11 במאי 1976):

ממשלת הולנד הביעה מורת-רוח מביקורו של מר
פורסטר, ראש הממשלה של דרום-אפריקה, בישראל.
כלי התקשורת בהולנד מתחו ביקורת חריפה על ביקור
זה.

אבקש לדעת:

1. אילו צעדים נקט משרד החוץ נוכח העמדה
השלילית שהפגינו הממשלה וכלי התקשורת ההולנדיים
כלפי הביקור האמור?

2. מה הוא הקו שנוקט משרד החוץ בהסברת
הידוקם של קשרי ישראל — דרום-אפריקה?

שר-החוץ י. אלון:

1. השלטונות המוסמכים בהולנד קיבלו הסבר מלא
על עמדת ממשלת ישראל בנדון. מאמצים בכיוון זה
נעשו גם בכלי התקשורת.

2. הקו מתמצה בהסברה כי היחסים הכלכליים
בין שתי המדינות — כמו היחסים בין שורת מדינות
אחרות לבין דרום-אפריקה — ראויים לפיתוח באשר
קידומם משרת את עמי שתי הארצות.

כן מופנית תשומת-הלב לזיקה ההדדית בין הקו-
הילה היהודית הגדולה בדרום-אפריקה לבין מדינת
ישראל.

5603. פירסום ספר אנטי-ישראלי על-ידי עובד
לשעבר של שגרירות גרמניה בישראל

הכריזה הנסת' ז. שובל שאל את שר החוץ ביום י"ב
באייר תשל"ו (12 במאי 1976):

מפיו של סופר "מעריב" בגרמניה נמסר שדיפלומט
מאט מערב-גרמני ירג פון אוטמן, ששירת שנים ארו-
כות בשגרירות גרמניה בישראל, פירסם לאחרונה ספר
בעל נימה אנטישמית ואנטי-ישראלית. כמו כן נמסר
בכתבה שאיש זה מכהן כעת כאחד מנציגי ארצו
באירגון האומות המאוחדות.

אבקש מאת כבודו להשיב לי:

האם שקל כבוד השר את האפשרות לבוא בדב-
רים עם ממשלת גרמניה על-מנת להבהיר לה את הנזק
העלול להיגרם למעמדה הבין-לאומי ולאמינותה של
הגרמניה המערבית כתוצאה מכך שאיש בעל עבר ודעות
מסוג זה ימשיך לייצגה במישור הדיפלומטי בכלל
ובמסודות בין-לאומיים בפרט?

שר-החוץ י. אלון:

עם היוודע דבר פירסומו של הספר פנה משרד
החוץ, באמצעות שגרירותנו בבון, אל משרד החוץ
הגרמני בנושא זה. בעקבות פנייתנו נמסרה לכתבים,
מפי דרג בכיר במשרד החוץ הגרמני, הסתייגות ברו-
יה וחד-משמעית של ממשלת הרפובליקה הגרמנית

ממשלת ישראל לא התירה בעבר לגוף זה לבוא
ארצה במטרה הנ"ל. הוועדה גם פירסמה בזמנה דו"חות
מסולפים, וישראל הותקפה על-ידיה על הליקויים, כבי-
כול, בשירותים אלה.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

האם חל שינוי בעמדת ישראל כלפי אירגון עול-
מי זה, העוין לנו ופוגע בענייננו?

שר-החוץ י. אלון:

לא. מעולם לא אימצנו לנו דוקטרינה נוקשה כזו
לגבי אירגון הבריאות העולמי או אירגונים בין-
לאומיים אחרים שישראל פעילה בהם ומתכוונת להת-
מיד בחברותיה בהם. עמדתנו נקבעת בהתאם להערכתנו
את מיטב האינטרס הישראלי, במועד הנתון ובנסיבות
הקיימות. כך נהגנו גם לגבי הנושא שמעלה בעל
השאלתה, וכידוע לא יצאנו ניווקים מכך. להיפך.

5583. מצב היחסים בין ישראל לבין הולנד ודנמארק

הכריזה הנסת' א. ורדיגר שאל את שר החוץ ביום י"א
באייר תשל"ו (11 במאי 1976):

שתי מדינות אירופיות ידידותיות מאוד, בעבר,
לישראל, והן דנמארק והולנד, נוקטות לאחרונה מדי-
ניות מזורה כלפי ישראל ובעיותיה, ומתברר יותר
ויותר כי אמנם חל כירוסם ניכר ביחסן אלינו ושיפור
היחסים עם מדינות ערב.

הולנד וראש ממשלתה וכן שגרירה בישראל פעלו
למעט את רושם ביקורם של הנסיכה ההולנדית ובעלה
בישראל, עד כדי נקיטת שיטות של לחצים עליהם
בתכנית ביקורם בישראל.

בדנמארק נתקבלה החלטה לתת אישור לפתיחת
משרד אש"פ בקופנהאגן, וראש ממשלתה מר אנקר
יורגנסן, בפגישתו עם ראש הקהילה היהודית שם,
אמר כי מבחינה "חוקית" איננו יכול למנוע מאש"פ
לפתוח משרד בבירה.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. מה עושה משרדנו כדי למנוע שינוי לרעה בי-
חסים בינינו לבין מדינות ועמים ידידותיים כמו הולנד
ודנמארק?

ב. מה הן דרכי ההסברה במקרים אלה, והאם
השיטות של ההסברה הישראלית דהיום דיין למנוע
התערעורת ביחסינו עם מדינות ידידותיות?

שר-החוץ י. אלון:

לשמחתי אין אני שותף להערכה אשר בעל השאלה-
תה מבסס עליה את שאלותיו.

לשאלה א: אם כי לא בכל השאלות שוררת תמי-
מות-דעים בינינו לבין שתי הארצות, אנו מטפחים אתן
יחסים מדיניים, כלכליים ותרבותיים ענפים, הנשענים
על האהדה העמוקה השוררת בין עמיהן לבין העם
בישראל.

לשאלה ב: הסברתנו מכוונת להבהרת עמדותיה של
ישראל, בבעיות יסוד ובבעיות שוטפות כאחד, להע-
מקת ההבנה לעמדות אלה. מובן שפעולות ההסברה
שלנו בארצות אלה, כמו בירת הארצות, תחומות במס-

חוברת ל"ו, ישיבה שכ"ב
— שאילתות ותשובות (אלון, פת, לורינץ, זיידל) —

השליחים, כבר הוכיחה עצמה, וקופת המדינה יצאה
גשכרת ממנה.

5623. חילוקי-הדעות בין שגרירי ישראל באו"ם
ובארגונים-הברית

חברי-הכנסת ע. לורינץ שאל את שר החוץ ביום י"ח
באייר תשל"ו (18 במאי 1976):

בעתונות ניתן פירסום רב לפרשת חילוקי-הדעות בין
שגרירינו באו"ם מר חיים הרצוג לבין שגרירינו בווישנג-
טון מר שמחה דיניץ.

כפי שפורסם, הודלף תכנון של מברק בנושא זה
ששלח השגריר דיניץ למשרד החוץ.

רצוני לשאול:

1. האם מוכן השר למסור ובכנסת ידיעה מוס-
מכת על חילוקי-הדעות בין השגרירים כדי למנוע
את הנזק של פירסומים מוגמתיים ובלתי-מוסמכים?
2. האם לא חלה חובה על כל נציג/י מדינת ישראל
לפעול בצורה אחידה בהחאם למדיניות הנקבעת על-
ידי הממשלה, ולא להביא לידי ביטוי פומבי את
דעותיהם האישיות?
3. מי מהשגרירים הנ"ל פעל במקרה הנדון בהת-
אם למדיניות הממשלה?
4. האם אין ההדלפות והפירסומים הנ"ל גורמים
נזק רב לענייניה החיוניים ביותר של מדינת ישראל?
5. האם נבדק מי הם האחראים להדלפת מברקו
של מר דיניץ?

6. האם ננקטו נגדם הצעדים הדרושים? אם כן
— אילו צעדים?

7. מה פועל השר כדי למנוע הישנות מקרים דומים
בעתיד?

שר-החוץ י. אלון:

1. אינני רואה מקום לכך.
2. התשובה חיובית. אם כי, לדעתי, הביטוי "בצו-
רה אחידה" איננו קולע.
3. שניהם פעלו כך, אך גם במקרים כאלה ייתכ-
נו, כמובן, הבדלי הערכות ודגשים.
4. לא יותר מהרבה הדלפות אחרות.
- 5—6. נבדק, אך לא נמצאה תשובה חותכת.
7. לפי הוראותי הוצאו הנחיות מתאימות, המד-
גישות מחדש עניין זה.

5624. הקריטריונים לבחירת חברי כנסת משליחים
לחוץ-לארץ

חברי-הכנסת ה. זיידל שאל את שר החוץ ביום י"ח
באייר תשל"ו (18 במאי 1976):

לאור הידיעות המופיעות מדי פעם בעתונות על
שיגורם של חברי כנסת לחוץ-לארץ מטעם ועל חשי-
בון משרד החוץ רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר חברי הכנסת אשר יצאו לחוץ-
לארץ, בקאדנציה זו של הכנסת, מטעם משרד החוץ?

מתכנון של הספר ומן הדעות שהושמעו בו על נושאי
הציונות ומדינת ישראל.

הובהר שממשלת הרפובליקה הגרמנית שוללת בר-
רות הדברים שנאמרו בספר — על דעתו האישית והפ-
רטית של כותבם בלבד — וכי היא מקווה כי פירסומם
לא יפגע ביחסים הטובים והמתהדקים בין שתי המדי-
נות.

את המסקנה הנובעת מהסיפה של דברי השואל
מניחה ממשלת ישראל לשיקולה והכרעה של ממשלת
הרפובליקה הגרמנית.

5617. שכרם של שליחי משרד החוץ בחוץ-לארץ

חברי-הכנסת ג. פת שאל את שר החוץ ביום י"ז באייר
תשל"ו (17 במאי 1976):

בדו"ח השנתי ה-26 של מבקר המדינה מסופר
על אחזקה יקרה של שליחי המשרד בארצות-הברית.
לנוכח זאת אבקש להשיב לי:

1. כמה שליחים יש למשרד בארצות-הברית?
2. מה היא משכורתו של שליח כזה?
3. מה הן ההטבות שזכאי להן שליח המשרד
בחוץ-לארץ?
4. בכמה מסתכמות הטבות אלו?
5. האם יכול שליח להשאיר בידו סכומי כסף
שנועדו לכיסוי הוצאותיו?
6. אם כן — כיצד, ומה הוא הסכום?

שר-החוץ י. אלון:

1. למשרד החוץ יש בארצות-הברית 10 נציגויות,
ובהן 94 שליחים לכל ענפי טיפולם ומקצועותיהם,
מהם 24 אנשי בטחון.
2. משכורתו של שליח, הכוללת השתתפות בהחזקת
רכב וטלפון, נעה בין 780 דולר לבין 1,200 דולר לחור-
דש, בהתאם לדרגתו, תפקידו ומצבו המשפחתי.
- 3—4. פרט למשכורת אין הטבות. יש השתתפות
מבוקרת — המחוייבת על-ידי התפקיד ומנסיבות החי-
יים בחוץ-לארץ — בהוצאות חינוך, אירוח, החזקת
בית, שכר דירה, למי שזכאי להן, על סמך דיווח.
ההשתתפות שונה ממקרה למקרה לפי התפקיד של
העובד, דרגתו ומצבו המשפחתי. בסעיף שכר דירה —
גם לפי יוקר הדיור בכל עיר ועיר.

5—6. בדרך כלל — לא. שיעורי ההשתתפות הא-
מורים נקבעו לאחר בדיקות מדוקדות של ועדה בין-
משרדית, בראשות האוצר, במגמה לכסות רק הוצאות
הכרחיות. אבל ייתכן כי בעקבות הרפורמה שהונהגה
בחודש יולי 1975 בשיטת ההשתתפות בשכר דירה
יכול עובד זה או זה להצטמצם מאוד ולחסוך קצת
מתוך ההקצבה שהוא מקבל לשכר הדירה, או מן הס-
כום שהוא מקבל בעת שהותו במלון עד לכניסתו
לדירתו, על חשבון רמת הדירה או המלון, כשם שיכול
עובד לפסוח על ארוחה ולחסוך קצת מדמי האש"ל
המצומצמים שהוא מקבל בסניעותו בתפקיד בארץ.
מכל מקום אפשרות זאת נמצאת עכשיו בבירור חוזר
בין המשרדים המקיימים נציגויות בחוץ-לארץ, ואילו
הרפורמה עצמה, שנועדה להוריד את רמת הדיור של

שר-החנין י. אלון :

אני מברך על קריאת-הביניים.

ב. מגבלות התקציב אינן מאפשרות את הדבר.

ג. עובדים. לשגרירנו לשעבר בקאנאדה אושרה חופשה קצרה ללא תשלום לרגל מחקר מדעי שהוא עורך מטעם קרן רוקפלר. הוא ביקר בארץ ויחזור ארצה לפני כניסתו לתפקיד חדש בשירות החוץ בסוף שנה זו.

5688. נסיבות ההדלפה של תוכן המברק של

השגריר דיניץ

הכרי-הכנסת נ. נוף שאל את שר החנין ביום י"ח באייר תשל"ו (18 במאי 1976) :

בעקבות פירסום מברק, המיוחס לשגריר דיניץ, אל משרד החוץ בירושלים בנושא פגישת השגרירים מא-ליק-הרצוג, ובעקבות הנזק שנגרם כתוצאה מפירסום המברק וההתעניינות המוגברת, בשל כך, של ארצות-הברית בנושא השיחה בין שגרירי ישראל וברית-המו-עצות באו"ם, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

1. האם היה מברק — או מברקים — של השגריר דיניץ למשרד החוץ בירושלים, שהתייחס לפגישת הר-צוג-מאליק ?

2. האם נשלח המברק בצופן ?

3. האם בדרכו של המברק מהשגרירות בווינג-טון למשרד החוץ בירושלים עבר תכנו המפוענח של המברק לידיו של מי שאינו איש משרד החוץ ?

4. היש במשרד החוץ חשש כי גורם חיצוני הצ-ליח "לשבור" את הצופן שבו הוברק המברק ?

5. האם נכון לקבוע כי סביר שקיום המברק ו/או תכנו הודלפו לתמונת על-ידי איש משרד החוץ ?

6. האם, בעקבות הנזק שנגרם על-ידי הפירסום, בודק משרד החוץ את מקום השבר בצינורות התקשור-רת הפנימיים שלו, המאפשר דליפה של מידע פוגע ?

7. אם נעשית בדיקה כזו, האם היא מתייחסת לשרשרת ההדלפות ההרסניות ; סיכול הקמת יחסים דיפ-לומאטיים עם מדינה אפריקנית ; ביקורם בארץ של שליחים סובייטיים ; נושאי השיחה בין השגרירים הר-צוג ?—מאליק ?

8. האם כבר נמצא מי המדליף או המדליפים ?

9. האם כבר הוסקו מסקנות מן הבדיקה ?

10. אם כן — מה הן ?

11. האם יעשו שינויים מבניים, אירגוניים או אי-שיים כתוצאה מהבדיקה ?

12. היש בידי השר תאריך משוער של סיכום הבדיקה ?

שר-החנין י. אלון :

1—2. כן.

3. בדרך — לא, לאחר מכן — כן.

4. לא.

2. האם יש קריטריונים קבועים לבחירת חב-רי כנסת כשליחים לחוץ-לארץ, ומה הם קריטריונים אלו ?

3. האם נכון הדבר כי משרד החוץ מימן את נסיעתם של שני חברי כנסת מדימונה שיצאו לגרמניה מטעם עירם, ומה היו הנימוקים לכך ?

4. האם קיימת ועדה מעודדת לאישור מועמדים, חברי כנסת, היוצאים לחוץ-לארץ ?

שר-החנין י. אלון :

1. שניים-עשר, מהם שניים בשליחות חלקית. מס-פר זה כולל את שלושת חברי הכנסת שהשתתפו בת-קופה זו במשלחת ישראל לאומות המאוחדות.

2. במקרה זה, כבמקרים אחרים, הקריטריון הבל-עדי שבידי משרד החוץ הוא התאמת האיש לשליחות.

3—4. לא.

5625. עירכוני עובדי החוץ של משרד החוץ

בנעשה בארץ

הכרי-הכנסת ה. זיידל שאל את שר החנין ביום י"ח באייר תשל"ו (18 במאי 1976) :

מדובר רבות בארץ בנושא הירידה הגלויה והס-מויה. ברור כי אין אחריות ישירה לנושא זה במסגרת משרד החוץ, אך לעתים נשאלות השאלות אצל נצי-גיננו בחוץ-לארץ על נושאי יסוד ישראליים המחייבים בקיאות רבה :

א. מה אחוז נציגיננו בחוץ-לארץ מדרגת שגריר ועד לדרגה זוטרת שביקרו מאז מלחמת יום-הכיפורים :

1. בארץ ;

2. בישוב צעיר שהוקם ברמת-הגולן או בבקעת-הירדן או במרחב-שלמה ?

3. בבסיס תחזוקה או חימוש, במחנה חיל-אוויר או חיל-הים ?

ב. האם אין להבטיח, על אף מגבלות תקציב המ-דינה, כי נציגי ישראל בחוץ-לארץ יקבל פעם בשנתיים תידרוך אינטנסיבי, תוך סיוור מאורגן, לחדש את בקי-אותו בנעשה בארץ ?

ג. מה מספר פקידי משרד החוץ שבעשור האחרון סיימו שירותים בחוץ-לארץ וטרם חזרו ארצה ? האם המספר כולל את שגרירנו הקודם בקאנאדה ?

שר-החנין י. אלון :

1א. כמחצית העובדים המשרתים כיום בנציגו-יות יצאו לחוץ-לארץ לאחר מלחמת יום-הכיפורים ; כמעט כל האחרים ביקרו בארץ לפחות פעם אדת מאז המלחמה.

2—3. ניתן להניח כי כמעט כל העובדים המשרתים עתה בנציגויותינו בחוץ-לארץ ביקרו במקומות כאלה הנמנים בשאלתה, תוך תקופה זו, בין ביזמתם ובין ביזמת משרד החוץ.

אסתר הרליץ (המערך) :
הלוואי.

חוברת ל"ז, ישיבה שכ"ב

— שאילתות ותשובות (אלון, שינמן, גוף, זידל, בארי, לורינץ) —

מכנה את ישראל בספרו: "הרייך השלישי של היהודים"; כן הוא טוען שהציונות עשתה יד אחת עם הנאצים.

אבקש להשיב לי:

1. מה עמדת משרד החוץ בעניין זה?
2. האם מוכן כבוד השר לפנות לשלטונות גרמניה לפעול להפסקת הפצת הספר אשר מחברו משמש כיום פקיד ממשלת גרמניה באו"ם?

שר-החוץ י. אלון:

ראה-נא תשובתי מהיום על שאילתה מס' 5603 של חבר-הכנסת שובל.

5651. משרות בלתי-מאוישות בנציגויות ישראל

בחוף-לארץ

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תשל"ו (19 במאי 1976):

דו"ח שנתי 26 של מבקר המדינה מציין שבמשך תקופת ארוכות לא היו מאוישות משרות בכירוז: בקונסוליה הכללית בניו-יורק.

אבקש לדעת:

1. אילו משרות לא היו מאוישות?
2. מה הוא משך הזמן שלא אוישו משרות אלו?
3. מה הן הסיבות לכך?
4. האם בתקן של קונסוליות ישראליות אחרות יש כיום משרות בלתי-מאוישות?
5. אם כן — היכן, ומה הן המשרות הלא-מאוישות?

שר-החוץ י. אלון:

1-3. התפקיד היחיד שלא אויש תקופה ארוכה הוא הקונסול לענייני תרבות בניו-יורק, שלא נמצא לו מועמד מתאים למעלה משנתיים.

משרד החוץ פירסם בתקופה זו חמישה מכרזים פנימיים ומכרז חיצוני אחד, שלא העלו מועמדים ברמה נאותה. לאחרונה פורסם מכרז חיצוני נוסף לתפקיד זה, ואנו מקווים שיעלה מועמד מתאים.

4-5. לא.

5669. עמדת ישראל כלפי הצעת צרפת לשגר

כחותיה ללבנון

חבר-הכנסת ש. לורינץ שאל את שר החוץ ביום כ"ד באייר תשל"ו (24 במאי 1976):

אבקש מאת שר החוץ להשיב לי:

מה היא עמדתה של ממשלת ישראל להצעתו של נשיא צרפת לשגר כוחות צבא צרפתיים ללבנון לשמור על השלום במדינה זו?

שר-החוץ י. אלון:

ראה-נא תשובתי על הצעה לסדר-היום בנושא זה ביום 2 ביוני 1976.

5. סביר — אך בשום פנים לא ודאי. ראה תשובתי על שאלה 3.

6, 8, 9, 10, 11, 12. ראה-נא תשובתי מהיום על שאלות 5, 6 ו-7 בשאילתה מס' 5623.

7. לא. טיב העניין לא נתן לכך מקום.

ולסיכום תורשה לי הערה לשואל: בניסוח כמה משאלותיו חרג בעל השאילתה ממה שמתיר סעיף קטן (2) בסעיף 38 של תקנות הכנסת. אודה לו אם יקפיד על כך להבא.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת גוף.

עקיבא גוף (הליכוד):

לפני השאלה — הערה.

היו"ר פ. שינמן:

בלי הערות.

עקיבא גוף (הליכוד):

השר לא צריך לתת ציונים. היושבר-ראש צריך לא שר או לא. לאור דעתו של השר שיש סיכוי סביר שק" יום המברק בעניין פגישת הרצוג-מאליק הודלף לע" תונות על-ידי איש משרד החוץ, מה בכל זאת נעשה כדי לבדוק את העניין עד תום ולהסיק מסקנות?

שר-החוץ י. אלון:

אמיתי שזה לא בלתי-סביר, או סביר, אבל בשום פנים אינני מוציא מכלל אפשרות גם גורמים אחרים, והם אינם מעטים, הממוענים בתפוצה של מברקים כאלה. בתשובה על אחת השאילתות הקודמות הסברתי שנעשתה פעולה מיוחדת גם בעקבות יזמה שלי וגם בעקבות תכנית מיוחדת שעובדה על-ידי גורמי הבט" חוץ. ואמנם אני מוכרח לומר שבדרך כלל יש פחות הדלפות משהיו בשנים קודמות, אם כי לא פחתו הס" פקולאציות בשנים אלו בהשוואה לשנים קודמות.

אינני חושב שיש מקום להיפגע מההערה. אני סבור שצריך להקפיד על התקנון. זה לא נוגע לחבר-הכנסת הנכבד גוף, אבל אני פשוט —

עקיבא גוף (הליכוד):

אם לפי התקנון — אז למה התשובה אחרי 21 יום?

שר-החוץ י. אלון:

— אחזיר שאילתות שאינן עולות בקנה אחד עם התקנון, אפילו הן מועברות אלי אחר בדיקה של מנגנון הכנסת.

5644. פירסום ספר אנטי-ישראלי על-ידי עובד

לשעבר של שגרירות גרמניה בישראל

חבר-הכנסת ה. זידל שאל את שר החוץ ביום י"ט באייר תשל"ו (19 במאי 1976):

בעתון "מעריב" מיום 11 במאי 1976 נתפרסמה ידיעה שירג פון אוטמן, דיפלומט מערב-גרמני לשע" בר בישראל, כתב ספר השמצה נגד ישראל. פון אוטמן, אשר שירת ארבע שנים בשגרירות גרמניה בישראל, משרת כיום במשלחת ארצו לאו"ם. בין היתר הוא

2. האם אין ביקורים אלה משמשים גם מקור להח" לפת דעות בין הבאים מן הארץ לבין המשרתים בחוץ-לארץ?

3. האם כבוד השר בדעה כי יש להגביל בדרך כל שהיא ביקורים של שרים ו/או חברי כנסת בחוץ-לארץ?

4. באיזו מידה מטפלות הנציגויות בשרים וחברי כנסת המבקרים בארצותיהם, והאם יש הוראות קבע בקשר לכך?

שר-החוץ י. אלון:

1. אינני יודע לאילו ידיעות עתונאיות מתייחסת השואלת ומניין הן בשאבו. מכל מקום, לפי מיטב ידיעתי, התשובה שלילית.

2. התשובה חיובית.

3. לדעתי מתחייבת בדיקת כל ביקור לגופו, בלי להכליל הכללות.

4. נציגויות ישראל מסייעות ככלל לשרים ולחברי כנסת העושים בשליחויות בחו"ל. אך הואיל ואין שליחות אחת וזה לשנייה אין בנדון הוראות קבע, וצורת הטיפול נקבעת בהידברות מראש לפי טיב הביקור ותכליתו.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת הרליץ.

אסתר הרליץ (המערד):

האם כבוד השר מוכן לשקול נוהל קבוע, שלפיו יושב-ראש הכנסת יודיע למשרד החוץ, ומשרד החוץ יודיע לנציגויות, על ביקוריהם של חברי כנסת בחוץ-לארץ, כדי שתיתפסקנה התלונות שכולנו שומעים אותן בנושא זה?

שר-החוץ י. אלון:

ראשית, אינני מסכים שכולנו שומעים על תלונות. במשך שנתיים-וחודש שאני מכהן כשר החוץ תלונות נהגו. היא הראשונה שהגיעה אלי בצורה זאת. יש לעיתים חילוקי-דעות בין מה שבדעתו של חבר כנסת לעשות ובין מה שמיעץ שגריר זה או זה או קונסול זה או זה. אבל יש הנחיה כללית, והיא מובנת מעצמה אפילו אלמלא היתה הנחיה כזאת, שחברי כנסת — ולא רק חברי כנסת — צריכים ליהנות מקבלת-פנים לבית ואדיבה מצד נציגי ישראל, והנציגים צריכים לעזור להם תוך כדי שהותם בארץ כלשהי. לדעתי רצוני הדבר שנציגי ישראל יודעו מראש על ביקורים כאלה, כדי שיוכלו גם להתפנות בעצמם, או לפנות מישהו מאנשי-הם לטפל בצרכיהם של חברי כנסת המבקר בחוץ-לארץ.

5730. השתתפות ישראל בחגיגות 200 שנה

לארצות-הברית

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר החוץ ביום ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976):

לאחרונה מושמעות פה ושם דעות על הדרך להשתתפות של ישראל בחגיגות 200 שנה לארצות-הברית. מפאת היחסים המיוחדים בין ישראל לארצות-הברית ומפאת המאמצים המתמשכים שישראל חייבת לעשות

5670. עמדת ישראל כלפי הצעת צרפת לשגר כוחותיה ללבנון

חברת-הכנסת ח. שמעוני שאל את שר החוץ ביום כ"ד באייר תשל"ו (24 במאי 1976):

על-פי ידיעות שהופיעו בעתונות עומדת צרפת להציב כוחות בלבנון, לרבות בגבול ישראל-לבנון.

אבקש לדעת:

1. מה אמת בידיעה זו?

2. מה יחסה של ממשלת ישראל לאפשרות כזו?

3. מה תעשה הממשלה למניעת אפשרות כזו?

שר-החוץ י. אלון:

ראה נא תשובתי מהיום על שאלתה מס' 5669.

5676. השלכות ביקורו של ראש ממשלת דרום-אפריקה בישראל

חברת-הכנסת ח. שמעוני שאל את שר החוץ ביום כ"ד באייר תשל"ו (24 במאי 1976):

שר החוץ של ארצות-הברית מר הנרי קיסינג'ר טען כי ביקורו של פורסטר, ראש ממשלת דרום-אפריקה בישראל, וקבלת-הפנים שנערכה לו גרמו לעיכוב חירוף יחסיהן הדיפלומטיים של ארצות אפריקה וישראל.

אבקשך להודיעני:

1. עד כמה מבוססת טענה זו?

2. מה היה השיקול בקבלת-הפנים שנערכה למר פורסטר?

3. האם לא ניתן היה לצפות מראש כי ידידות מופגנת למדינה כדרום-אפריקה תפגע בתדמיתה של ישראל?

שר-החוץ י. אלון:

1. טענה זו, שיוחסה לשר החוץ של ארצות-הברית באמצעי התקשורת, היא היפותטית מאוד, ואין בידי להעריך את מידת ביסוסה.

2-3. מר פורסטר זכה לקבלת-הפנים המחוייבת על-ידי קיומם של קשרים דיפלומטיים תקינים בין שתי המדינות.

יחסנו השלילי למדיניות האפארטהייד ידוע, אך אנו, ולא רק אנו, מבחינים בין קיום יחסים דיפלומטיים מאטיים תקינים לבין עמדתנו לגבי מדינות הפנים של המדינות שאנו מקיימים עמן קשרים כאלה.

5729. יחסן של נציגויות ישראל בחוץ-לארץ

לחברי הכנסת המבקרים שם

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר החוץ ביום ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976):

לאחרונה הופיעו ידיעות בעתונות כי נציגויות ישראל ראל מביעות מורת-רוח מביקורי שרים וחברי כנסת בחוץ-לארץ.

אודה לכבודו אם יודיעני:

1. האם אמנם השמיעו אנשי נציגויות דעות כא-

לה?

מלא מצד השגרירות, לרבות בנושא כלי התקשורת. כל פנייה לייעוץ וסיוע נענתה בחיוב, והשגרירות קישרה את מפקי תכניות הרדיו והטלוויזיה של הבי. בי. סי. עם קצין העתונות של ועדת הסולידאריות, שקבע את מועדי הראיונות.

ועדת הסולידאריות עצמה הודתה בפומבי על שיתוף הפעולה המלא עם השגרירות.
3. לא.

5786. השתתפותו של האירגון העולמי של היהודים יוצאי-ארצות ערב בפורומים הבין-לאומיים שמשותף בהם אש"פ

חברה-הכנסת י. בארי שאל את שר החוץ ביום ט' בסיון תשל"ו (7 ביוני 1976):

מדינות ערב עושות כל שביכולתן כדי שאירגון המ-רצחים המכונה אש"פ יזמן לקחת חלק בדיוני פורומים בין-לאומיים. פעמים רבות, חרף התנגדותה להשתתפותו של אירגון מרצחים זה, לוקחת ישראל חלק בדיוני גים שהאירגון משתתף בהם.

אבקש לדעת:

מדוע אין ישראל עומדת על כך שהאירגון העולמי של יהודים יוצאי-ארצות ערב (WOJAC) יזמן להשתתף בדיוני פורומים בין-לאומיים?

שר-החוץ י. אלון:

אין שום הקבלה בין אירגון הטרור הקרוי אש"פ, המתיימר להציג עצמו כתנועת שיחרור לאומית כביכול, לבין — להבדיל אלף הבדלות — האירגון הערבי למי של יהודים יוצאי-ערב. נסיון ליצור סימטריה בין השניים רק זיק לענייננו ולא מועיל.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחברה-הכנסת בארי.

ידידה בארי (הליכוד):

אדוני השר, ללא כל קשר עם סימטריה, האם לא יהיה זה לטובת ההסברה המדינית הישראלית אם אירגון היהודים יוצאי-ארצות ערב אכן יזמן להשתתף בדיונים בפורומים בין-לאומיים?

שר-החוץ י. אלון:

לדעתי — לא, כשמדובר בנושאים מדיניים. המדיניות הזאת של האירגון נבדקת על-ידי האירגון תוך אחריות מירבית לצרכי הציבור שהם מייצגים וצרכי המדינה. יותר מזה אינני יכול לומר.

5800. דברי הקאנצלר הגרמני על זכויותיהם של הפלשתינאים

חברה-הכנסת י. שערי שאל את שר החוץ ביום ט' בסיון תשל"ו (7 ביוני 1976):

אבקש לדעת:

1. מה הוא התוכן המדויק של הצהרת קאנצלר גרמניה הלמוט שמידט, בריאד, בקשר לכינון מדינת פלשתינאית בגדה?

2. האם חלה הרעה כל שהיא במדיניותה של גרמניה המערבית לגבי ישראל?

לחיווך מעמדה בציבור האמריקני אודה לכבודו אם יודיעני:

1. האם השר מייחס חשיבות להשתתפות הישרא-לית בחגיגות אלה?

2. באילו אירועים משתתפת ישראל?

3. האם אמנים ישראלים ו/או תערוכות ותצוגות ישראליות יישלחו לארצות-הברית במיוחד בשנה זאת?

4. האם יוצאת משלחת רשמית לאותן חגיגות?

5. האם תשתתף ישראל במצעד אניות הציים לחו-פי ניו-יורק?

6. האם תציין הממשלה את האירוע בארץ, ובאי-זו דרך?

שר-החוץ י. אלון:

1. כן.

2, 6. בשורה ארוכה של אירועים, שאמנה רק אחדים מן הבולטים בהם, כמו: המושב המיוחד של מליאת הכנסת, הנחת אבן-יסוד לפארק "200 שנות עצמאות ארצות-הברית" בירושלים, הוצאת בול מיוחד, תפילה חגיגית בהיכל שלמה, תחרות חיבורים מטעם משרד החינוך והתרבות, ועוד.

3. כן. התנמורת הפילהארמונית תצא לסיר ממו-שך בתורש הבא, תזמורת הנוער של קריית-אנו תש-תתף בפסטיבאל בין-לאומי של תזמורת נוער, ובשנה הקרובה תישלח תערוכה ארכיאולוגית ייצוגית של מדי-נת ישראל. להקת פולקלור ישראלית, שמנתה 27 אמ-נים, כבר ערכה סיור נרחב בארצות-הברית וקצרה הצלחה רבה.

4. לא תוכנן אירוע מרכזי אחד בארצות-הברית שיוזמו אליו משלחות מסוג זה, אלא היתה ונמשכת שרשרת ביקורים רשמיים של ראשי מדינות וממשלות בשנת ה-200 — שרשרת שפתח אותה ראש ממשלת יש-ראל בביקורו בארצות-הברית בינואר השנה.

5. כידוע, כן — ובהצלחה גדולה.

5733. חלקה של שגרירות ישראל בלונדון כתיאום הפעלתו של מר דיין כב.בי.סי.

חברה-הכנסת ז. שובל שאל את שר החוץ ביום ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976):

1. האם נכון הוא ששירות השידור הבריטי (בי. בי. סי.) פנה אל שגרירות ישראל בלונדון בבקשה לתיאום ראיון עם חברה-הכנסת משה דיין בעת ביי-קורו האחרון בלונדון?

2. הנכון הוא שהשגרירות סירבה להיענות לבקשה הנ"ל של הבי. בי. סי.?

3. האם פעלה השגרירות בעניין זה לפי הנחיות ממך או מראש הממשלה?

שר-החוץ י. אלון:

1—2. לא נכון; הנכון הוא כי ועדת הסולידאר-יות — שהיתה המארכת של חברה-הכנסת משה דיין וה-אחראית ללות הזמנים שלו — זכתה לשיתוף פעולה

4. מה הם שיקוליו של משרד החוץ בבואו להחליט אם להדריך משלחת ישראלית היוצאת לכנס בין-לאומי?
5. אם לאו — מדוע לא נמסרה לשגריר ישראל בארגנטינה הודעה על בוא המשלחת הישראלית?
6. הנקטו צעדים כל שהם בעקבות הפרשה?
7. אם כן — מה הם?

שר-החז"י י. אלון:
לכל השאלות:

הדברים נבדקו היטב, לרבות עם החטיבה הישראלית של האיגוד הבין-לאומי לפירסום, ונמצאו בלתי-נכונים.

משלחת הפירסומאים לא פנתה אל משרד החוץ בעניינים האמורים בטרם צאתה לדרך, ואילו בבואנוס-איירס נתקיים קשר טוב בינה לבין השגרירות, לרבות תידרוך.

5963. שאלת חידושו של השידור העברי בבי.בי.סי.

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

בעתון "מעריב" פורסם שהנהלת המדור לשידור החוץ של הבי.בי.סי. מוכנה עקרונית לחדש את השידור העברי אם משרד החוץ הבריטי יורה לו לעשות כן.

רצוני לשאול:

1. האם הופנתה בקשה למשרד החוץ הבריטי להמליץ על חידוש השידור, העברי בבי.בי.סי.?
2. אם כן — האם הפנייה הוכתרה בהצלחה?
3. אם לא הוגשה בקשה, מה הן הסיבות לכך?

שר-החז"י י. אלון:

שידורי העברית של הבי.בי.סי. פסקו עוד ב-1968. עם זאת המשיכה היחידה העברית להזקקים לשירותים של "שידורי ישראל" והבי.בי.סי. המשיך לשלם משכורת של כתב והוצאות משרדו.

לשאלה 1: כן.

לשאלות 2 ו-3: תשובת משרד החוץ הבריטי היתה שהבי.בי.סי. הוא גוף עצמאי ושביטול היחידה העברית נבע מסיבות תקציביות בלבד, במסגרת צימצומים נרחבים שנעשו בכל היחידות של שירות השידור הבריטי.

המצב כיום הוא שהבי.בי.סי. ממשיך להעמיד לרשות "שידורי ישראל" משרד ושירותים אחרים, אך הפסיק את תשלום המשכורת.

5964. הסרת חוקי התעבורה עליירי דיפלומאטים ישראלים בארצות-הברית

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976):

בעתון "ידיעות אחרונות" מ-7 ביוני 1976 פורסם: "עבירותיהם של דיפלומאטים ישראלים בארצות-הברית

שר-החז"י י. אלון:

1. על-פי נוסח רשמי, שהועבר לנו על-ידי ממשלת הרפובליקה הפדראלית הגרמנית על-פי בקשתנו, דיבר הקאנצלר שמידט, במסיבת העיתונאים שערך בריאד, על זכותם של הפלשתינים להגדרה עצמית ול-הקמת סמכות מדינית בשטחים שיפוגו על-ידי ישראל בהסדר שלום כולל. עמדתה זו של ממשלת הרפובליקה הפדראלית הגרמנית ידועה לנו מהתבטאויות קודמות ואין בה חידוש.

2. התשובה שלילית. אם כי אין הדבר פוטר אותנו, כמובן, ממאמץ דיפלומאטי-הסברתי מתמיד לבל יחול שינוי כזה.

5861. הסרת האנדרטה שהוקמה במינכן לזכר הספורטאים הישראלים שנרצחו עם

חברת-הכנסת א. אבטבי שאל את שר החוץ ביום י"ב בסיון תשל"ו (10 ביוני 1976):

בכפר האולימפי במינכן הוקמה אנדרטה לזכר הספורטאים הישראלים שנרצחו על-ידי המחבלים. לפי מידע שקיבלתי מפי מבקרים במקום מסתבר שהסירו את האנדרטה.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

- א. האם ידוע למשרד החוץ על הסרת האנדרטה?
- ב. האם ידוע למשרד מי הוריד אותה?
- ג. מה בדעת השר לעשות כדי להחזיר את האנדרטה למקומה?
- ד. האם משרדך יגיש מחאה רשמית לממשלה הפדראלית הגרמנית?

שר-החז"י י. אלון:
לכל השאלות:

על-פי הסכמת מוסדות הקהילה היהודית במינכן הוסרה האנדרטה לזכר הספורטאים הישראלים שנרצחו באולימפיאדת מינכן לצורך צילומי סרט המגולל את מעשה הרצח.

עם סיום ההסרה הוחזרה האנדרטה למקומה.

5930. תידרוכה של משלחת פירסומאים ישראלים לכנס בין-לאומי בארגנטינה

חברת-הכנסת י. בארי שאלה את שר החוץ ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

מצ"ב כתבה שראתה אור בודו-שבועון "משפט וכל-כלה", בגיליונו מיום 4 ביוני 1976, תחת הכותרת "מח" דל ההסברה של משרד החוץ בכנס בין-לאומי בארגנטינה". הכתבה מעידה על עצמה.

אבקש לדעת:

1. הנחקרו הדברים העולים מן הכתבה?
2. אם כן — מה העלתה החקירה?
3. מדוע נמנע משרד החוץ מלהדריך את נציגי ישראל בכנס באשר לעמדות שעליהם לנקוט ובאשר לאופן הצגתן של העמדות המדיניות של ישראל?

2. שגירותנו בווינגטון הביעה באוני הממשל את עמדתנו השלילית לגבי מכירת ציוד צבאי לסוריה.

היו"ר פ. שינמן :

אבקש את שר הפנים שיואיל לעלות לדוכן ולהשיב ל-13 שאלות.

שר-הפנים י. בורג :

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול: לפני כמה שבועות היה כאן מנהג שחבר כנסת שאיננו באולם — אין חובה לענות בעל-פה לשאלתה שלו ודי אם נותנים את התשובה בכתב. אני מבקש לדעת אם זה היה נוהג שנהג בו כל יושב-ראש לפי הבנתו, כי עמוקה היא רובה, או שיש החלטה של פורום מתאים.

היו"ר פ. שינמן :

אדוני השר, המנהג הזה לא הפך למסורת. הדבר תלוי ביושב-ראש. הנוהג הוא לענות על כל השאלות בין שחבר כנסת ישנו באולם ובין שאיננו. ייתכן שהיה יושב-ראש שהרשה לעצמו לנהוג בצורה אחרת.

שר-הפנים י. בורג :

אין לי שום מעצורים לקבל החלטה זו, אבל היות שאנחנו מודרכים על-ידי כמה יושב-ראש, טוב יהיה אם ננהג לפי מנהג אהיד.

היו"ר פ. שינמן :

מקובל להשיב על כל השאלות.

שר-הפנים י. בורג :

אני שואל מה נכון לפי התקנון.

3818. הכנת תכניות פרטיות על-ידי מתכנני

תכניות-מיתאר אזוריות בתחום עיסקים הציבורי

הכר-הכנסת י. בארי שאל את שר הפנים ביום ט"ו בתמוז תשל"ה (24 ביוני 1975) :

העתון "יום יום", בגליונו מיום 13 ביוני 1975, מוסר כי ארכיטקטים המכינים תכניות-מיתאר אזוריות, לפי הזמנת רשויות מקומיות, עוסקים גם בהכנת תכניות בשביל גורמים פרטיים בתחומי אותם אזורים.

אבקש לדעת :

1. האם המידע נכון ?

2. אם כן — מה היא עמדתו של משרד הפנים לגבי התופעה האמורה ?

3. אם שלילית — אילו צעדים נוקט משרד הפנים כדי לשים קץ לתופעה ?

שר-הפנים י. בורג :

יחסו של משרד הפנים לתופעה האמורה שלילית, והדבר מוצא את ביטויו בסעיף מיוחד בכל חזוה להזמנת תכנית שמשדר הפנים שותף גם למימונה ושנחתם עם המתכננים המבצעים תכניות-מיתאר אזוריות ומקומיות. סעיף 9 של החוזים בהכנת תכניות אלה אומר: "המתכנן יהיה חייב להביא לידיעת המזמין כל ידיעה שתבוא לידיעתו במהלך עבודתו, ולא יהיה רשאי

על חוקי התנועה והחנייה הן לעתים כה רבות עד שהן זוכות לפירסום בין-לאומי. לפי עתון 'לה מונד' תפס הקונסול הישראלי בשיקאגו מקום שלישי כאשר צבר 146 דו"חות חנייה".

נוכח ההדים השליליים הבאים מהפרת החוק רצוני לשאול :

1. האם קיימת הוראה לנציגי ישראל בחוץ-לארץ להימנע ככל האפשר מהפרת חוקי התעבורה ?

2. אם לא — האם תינתנה הוראות כאלה ?

3. אם כן — אילו אמצעים נוקט משרד החוץ על-מנת למנוע הפרות בתחום חוקי התעבורה ?

שר-החוץ י. אלון :

ראינא תשובתי מהיום על שאלתה מס' 5135 של חברה-הכנסת שלום לוין.

5974. תגובת ישראל על חידוש שידורי אש"פ מתחנת הראדיו בקהיר

הכר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976) :

תחנת השידור של המחבלים חידשה ב-7 ביוני 1976 את שידוריה לאחר הפסקה בת תשעה חודשים.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. האם אין בשידורי ראדיו אש"פ מקהיר משום פגיעה מצרית נוספת בהבנה שהושגה בתוקף הסדר-הביניים ?

2. האם מתכוונן משרדך להגיב, באמצעות מחלקת המדינה האמריקנית, במגמה להפסיק את שידורי השיט-נה של אש"פ נגד ישראל מתחנת השידור בקהיר ?

שר-החוץ י. אלון :

1. אין ספק כי חידוש שידורי השיטנה של ראדיו אש"פ מקהיר נוגדים את רוח הסכם-הביניים עם מצרים. 2. לא רק מתכוונן אלא אף עשה זאת ללא דיחוי.

5978. מכירת מטוסי ל. 100 הרקולס לפוריה על-ידי ארצות-הברית

הכר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום ב' בתמוז תשל"ו (30 ביוני 1976) :

נודע לי מהעתונות כי מחלקת המדינה נתנה אי-שור ראשוני למכירת מטוסי ל. 100 הרקולס לסוריה.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי :

1. האם נערכה בדיקה על-ידי מומחי מטוסים ישראלים לגבי ההבדל שגורסים מומחי מטוסים אמריקאים בין מטוסי התובלה הצבאיים סיי-130 לבין מטוסי ל. 100 הרקולס ?

2. האם פקידי משרד החוץ ביקשו הבהרות ממחלקת המדינה בנושא זה ?

שר-החוץ י. אלון :

1. תכונות שני המטוסים ידועות למומחינו. אמנם יש הבדלים מסויימים בין שני הדגמים, אך לשניהם נודעת חועלת צבאית.

מן העתונות נודע שאנשי המיסיון רכשו בניין בית-חרושת למשי ברחוב החלוצים במושב ראש-פינה.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם ידיעה זו נכונה?
2. האם יש בדעת השר להכריז על הרחוב שבו נמצא המבנה כעל אתר לאומי?
3. מה מעכב הכרות המקום כאתר לאומי?

שר-הפנים י. בורג:

1. הידיעה איננה נכונה. הבניין נשוא השאלתה נמכר על-ידי מר אוברמן לא לאנשי המיסיון אלא לא-גודה למען הילד בישראל.

2-3. ההצעה להכריז על הרחוב כאתר לאומי נש-קלת, אולם בשל קשיים תקציביים הדבר מתעכב.

5642. מנגנונים מנופחים ברשויות המקומיות

חבר-הכנסת ה. קורפו שאל את שר הפנים ביום י"ט באייר תשל"ו (19 במאי 1976):

בימים אלה פירסמה הלשכה המרכזית לסטאטיס-טיקה כי אוכלוסייתה של ירושלים עולה במספרה על זו של תל-אביב.

לאור ממצא זה אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי:

1. האם נכון המידע שבידי כי עיריית ירושלים מתפקדת באמצעות 5,700 (חמשת אלפים ושבע מאות) עובדים, ואילו עיריית תל-אביב עושה זאת באמצעות 11,500 (אחד עשר אלף וחמש מאות) עובדים?

2. האין נתון זה כדי להצדיק את טענתו של ראש עיריית תל-אביב כי המנגנון העירוני בתל-אביב נופח בעבר ללא כל יחס לתפקידו?

3. לאור הוכחה חותכת זו על ממדי האבטלה הסמויה במשק העירוני מה בדעת השר לעשות כדי ליעיל משק זה ולהביא להבראתן של הרשויות המ-קומיות?

שר-הפנים י. בורג:

1. לפי המספר שברשותנו התקנים בירושלים הם 5,125, ובעיריית תל-אביב — 9,441.

2. בנתונים אלה אין אמת-מידה כדי לקבוע אי-זה מנגנון הוא מנופח, כי יש הבדלים בשירותים השונים של שתי העיריות. להלן שתי דוגמאות:

(א) רשת החינוך של עיריית ירושלים אינה כוללת את כל הילדים הלומדים בבתי-ספר בירושלים בגלל קיום מוסדות ציבוריים ודתיים נפרדים מחוץ למסגרת רשת החינוך העירוני. מספר העובדים בחינוך בעי-ריית תל-אביב מגיע ל-800 לעומת 250 בירושלים.

(ב) שירותי חוף הים, שמטעמים בלתי ידועים אי-נם קיימים בירושלים...

אין בנאמר לעיל הערכה לרעה או לטובה על גודל המנגנונים בשתי העיריות.

3. משרד הפנים אוסף בימים אלה נתונים על מנגנוני הרשויות המקומיות בשנים 1975/76.

להציג תכנית או למסור מידע בפני גורם כלשהו ללא הסכמת המזמין. המתכנן לא יוכל לעבוד ו/או ליעץ בכל נושא תכנוני בשטח התכנית לגורם כל-שהו, לפני אישור התכנית, ללא אישור מוקדם מפו-רט מאת ועדת ההיגוי. הפרת תנאי זה כמוה כהפרת תנאי שהוא כעיקרי בחוזה".

משרד הפנים הנחה את הרשויות המקומיות, המז-מינות ותכניות-מימאר, להכניס סעיף כזה בכל חוזה. כל פעולה הנוגדת סעיף זה תהווה הפרת החוזה, והר-שות המקומית תהיה רשאית לבטל את החוזה עם המתכנן.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

אדוני השר, השאלה הראשונה היתה אם המידע עצמו נכון.

שר-הפנים י. בורג:

אינני יכול לומר שאפשר לבדוק את כל המק-רים העלולים לקרות בעולם. ראשית כל צריך לקבוע מה המדיניות ואיך אנחנו רואים את העניין. הודעתי שאנחנו רואים זאת בחומרה, וגם הכנסנו סעיף מתאים שבכוהו לבטל את ההתקשרות עם איש מסויים.

4981. העדר חנויות מזון בסביבת הרחוב וייצמן בחולון

חבר-הכנסת מ. שחל שאל את שר הפנים ביום ט"ז שבט תשל"ו (18 בינואר 1976):

תושבי רחוב וייצמן בחולון מתלוננים על העדר חנויות למכירת מזון בסביבה שבה מתגוררות מאות משפחות אשר שילמו במיטב כספן בעד דירותיהן.

אודה לכבודו אם יודיעני:

1. האם הטענות הנ"ל נכונות?
2. האם עיריית חולון מודעת לבעיות התושבים בסביבת רחוב וייצמן?

3. באיזה אופן מתכוון השר לשפר את שירותי המ-זון לאוכלוסיה הסביבה?

שר-הפנים י. בורג:

1. כן.

2. כן.

3. שיפור שירות מזון אינו בתחום משרדו של שר הפנים, אולם ידוע לי שחברת "שיכון עובדים" מתעתדת להקים באזור זה (רחוב הופיין) סופרמארקט גדול, שתכניתו אושרה בוועדה המקומית ותועבר בי-מים אלה לוועדה המחוזית. כן מתכוונת חברת שיכון לבנות מרכז מסחרי נוסף ברחוב אהרונוביץ, אשר תכניתו תועבר לוועדה המחוזית לשם דיון ולשם הפקדה.

5032. הכרזה על רחוב החלוצים בראש-פינה כעל אתר לאומי

חבר-הכנסת ד. קורן שאל את שר הפנים ביום כ"ה שבט תשל"ו (27 בינואר 1976):

חברת ל"ו, ישיבה שכ"ב
— שאילתות ותשובות (מואב, בורג, אפרת, פעיל, שינמן) —

של מר גוטליב נמסרה לאחר הנסיון לפגוע בביתו של ראש עיריית תל-אביב.

אבקש מאת כבודו להשיב לי:

א. האם מוכן משרד הפנים לתת הוראה בלתי-משתמעת לשתי פנים וגיבוי מלא לרשויות המקומיות במאבק על קיום החוק?

ב. האם מוכן משרד הפנים לפתוח במערכת הס-ברה מקיפה בנושא חוקי הבנייה וכיבוד החוק ולהיב את כל הרשויות המקומיות לפעול במתכונת ארצית נגד הנגעה הזו של עבריינות?

ג. האם יכול השר לבדוק ולקבוע באיזו מידה מעורבים במעשי ההפחדה והפרת החוק גורמים הידועים כשליילים ושלא באו על עונשם?

שר-הפנים י. בורג:

א. ראש עיריית בני-ברק הדגיש במפורש כי יפעיל צווי הריסה, אך ישתדל קודם לכן למצות את כל הדרכים והאפשרויות לביצוע הריסות בלא התנגשויות אלי-מות עם התושבים.

ב. משרד הפנים מנצל כל הזדמנות להזכיר לר-שויות המקומיות את הצורך בקיום החוק בכל השטחים, לרבות הוראות חוק תיכנון ובנייה.

ג. אין במשרד הפנים אפשרות לבדוק ולקבוע באיזו מידה מעורבים במעשה ההפחדה והפרת החוק גורמים הידועים כשליילים ושלא באו על עונשם.

5794. העזרה הניתנת על-ידי המועצה האזורית מטה-יהודה לרעב "עפרה"

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הפנים ביום ט' בסיון תשל"ו (7 ביוני 1976):

אבקש מאת כבוד שר הפנים להשיב לי דבר על השאלות הבאות הנוגעות למועצה האזורית מטה-יהודה:

א. האם קבע מישוהו בממשלה שהמקום המכונה "עפרה", ליד בעל-חצור אשר מצפון לרמאללה, ייכלל בתחום השיפוט של המועצה האזורית מטה-יהודה?

ב. האם נכון שהמועצה האזורית מטה-יהודה הק-ציבה רבע מיליון לירות לעפרה בשנת התקציב 1977? אם אכן נכון הדבר, אולי מוכן שר הפנים להבהיר לכנסת מי אישר הקצבה זו ומה הם מקורות המימון שלה, בשעה שמקציבים בתקציב של הרשויות המקומיות כסף של מאה מיליון לירות רק בנושאי חינוך?

שר-הפנים י. בורג:

המדיניות המקובלת, שאני נמנה בין יומיה, היא שמועצות אזוריות ותיקות מאמצות ועוזרות לישובים צעירים הנמצאים בשכנותן.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

אני מבקש תשובה מדוייקת: האם המועצה האזורית מטה-יהודה נתנה רבע מיליון לירות למקום המ-כונה "עפרה"? אינני רוצה לדעת על בעיות עקרו-ניות. אני רוצה לדעת באופן מדוייק האם זה נכון או לא נכון, ואם נתנו את הכסף מאין לקחו אותו.

5656. פיקוח על התכניות לפיזור האוכלוסיה

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר הפנים ביום ט"ב באייר תשל"ו (19 במאי 1976):

לאחר הגשת תכנית-המיתאר הארצית מספר ת.מ.א/6 לפיזור האוכלוסיה, במאי 1975, הוחלט להכין תוך שנה תכניות פיתוח להשגת יעדי התכנית.

שאלותי הן:

1. האם הוכנו כמועד תכניות הפיתוח להשגת יעדי התכנית לפיזור האוכלוסיה?

2. האם אושרו תכניות פיתוח אלה?

3. האם נקבעו הדרכים לפיקוח על השגת היעדים לפיזור האוכלוסיה?

4. האם תכניות-המיתאר המחוזיות תוקנו או הות-אמו לתכנית-המיתאר הארצית לפיזור האוכלוסיה?

שר-הפנים י. בורג:

1. הוגשו תכניות פיתוח לנושאי השיכון ולנושא פיתוח התיירות ואלה תואמות באופן כללי את מגמות תכ-נית-המיתאר הארצית לחלוקת האוכלוסיה. טרם הוגשו ממשדי ממשלה אחרים תכניות להשגת יעדי התכנית. עם זאת נעשו פעולות מעקב אחדות במטרה לזרז את המשרדים, שטרם הגישו את תכניותיהם למועצה האר-צית, לעשות כן.

2. תכניות הפיתוח אשר הוגשו בעבר, ואשר תו-גשנה בעתיד, מובאות לעיון המועצה הארצית לתיכ-נון ולבנייה וזו דנה בהן.

3. כלים לפיקוח על השגת היעדים לפיזור האוכ-לוסיה מעובדים עתה במינהל התיכנון במשרד הפנים. כוונתנו היא כי חלק מהכלים יופעלו באמצעות ועדות התיכנון המחוזיות, אך בחלקם האחר הם נמצאים בתחום סמכותם של המשרדים הכלכליים, ויוצע להם לאמצם.

4. מוסדות התיכנון ערים לצורך להתאים את התכניות המחוזיות לתיכנון הארצי. תכניות-המיתאר המחוזיות שאושרו עד עתה אינן חורגות מיעדי התכנית הארצית לחלוקת האוכלוסיה. הוראות תכנית-המיתאר למחוז המרכז, לדוגמה, חופפות את הוראות תכנית-המיתאר הארצית. תכנית-המיתאר למחוז תל-אביב עדיין בהכנה, וכאשר תועבר לדיון ולמקד בפדנות. התכניות למחוזות הפריפריים צפופות גידול ניכר באוכלוסיותיהם, כך שהשאיפה להגדלת קצב הגידול של המחוזות הפ-ריפריים ולריסון יחסי בגידול המחוזות במרכז הארץ תמצא את ביטויה בתכניות המחוזיות.

5702. נקיטת צעדים נגד המפירים חוקי בנייה

חבר-הכנסת א. אפרת שאל את שר הפנים ביום כ"ו באייר תשל"ו (26 במאי 1976):

ראש עיריית בני-ברק הודיע ("מעריב", 19 במאי 1976) כי איננו מוכן להסתכן ולבצע פסקי-דין בדבר הפרת חוק תיכנון ובנייה, מחשש שיפגעו בו פגיעה פיסית. ראש העיריה מר גוטליב הודה שבערייה הצ-טברו כמה עשרות צווי הריסה שלא בוצעו. הודעתו

5874. העזרה הכספית הניתנת על-ידי המועצה האזורית מטה-יהודה ליושבים שמעבר ל"קו הירוק"

היו"ר פ. שינמן :
השאלה השנייה היא לא ממין השאלה.

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את השר ישראל גלילי ביום י"ז בסיון תשל"ו (15 ביוני 1976) :

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי דבר בנוגע לקשרים פיננסיים מוזרים המסתמנים לאחרונה בין מועצה האזורית מטה-יהודה ובין התנחלויות שונות ביהודה ובשומרון :

א. האם כלולות קריית-ארבע, עפרה ומעלה-אדום מים בתחום הרשות המוניציפאלית של המועצה האזורית מטה-יהודה ?

ב. האם נוהגת הממשלה להורים כספים לקריית-ארבע, לעפרה ולמעלה-אדום דרך המועצה האזורית מטה-יהודה ? אם כן — מה הסכך לנוהג לא-ממלכתי זה ?

ג. האם העבירה המועצה האזורית מטה-יהודה כספים לקריית-ארבע, למעלה-אדום או לעפרה ? אם כן — מה הוא המקור התקציבי לכספים הללו, ומה הם הסכומים המדויקים שהועברו ?

ד. האם נכון שהכספים המועברים על-ידי המועצה האזורית מטה-יהודה אל עברו המזרחי של "הקו הירוק" מועברים דרך הוועד או גופים אחרים הנמצאים בקריית-ארבע ?

שר-הפנים י. בורג :
שאלתה זו הופנתה אל השר גלילי והוא ביקש שני להשיב. אני קורא את התשובה : שאלתה זו מצאה את תשובתה היום בתשובה על השאלתה מס' 5794.

היו"ר פ. שינמן :
רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד) :
אני נאלץ למחות בכל תוקף על דרכי ההתחמקות של שר הפנים ממענה קונקרטי. אני שואל : האם כל-ל לים היושבים קריית-ארבע, עפרה, מעלה-אדום וכו' בתחום הרשות המוניציפאלית של המועצה האזורית מטה-יהודה, ואם נתנה מועצה זו כסף — אני חוזר : כסף — ליושבים אלה, הנמצאים מהעבר המזרחי של "הקו הירוק", מגיין לקחה את הכסף ועל חשבון מה ?

שר-הפנים י. בורג :
התשובה ברורה. בו ברגע שאתה נוקט מדיניות מסוימת, ברור שגם מתן תקציבים הוא חלק של המדיניות. זה אלף-בית. אין צורך למחות על כך. יכולים למחות על המדיניות, אבל לא על התחמקות. לא היתה התחמקות, כי אמרתי שאני בין יוזמי המדיניות הזאת ואני מחייב אותה. ואמרתי בתשובה על השאלה הנוספת הקודמת שלך שאני שמח על שהמועצות האזוריות הוותיקות עוזרות למקומות חדשים.

מאיר פעיל (מוקד) :
מדוע הממשלה לא נותנת את הכסף ישירות ? יש פה התחמקות כפולה : גם מעבירים את הכסף דרך המועצה האזורית מטה-יהודה, וגם אין אומרים זאת בכנסת — — —

מאיר פעיל (מוקד) :
זה לא רק ממין השאלה, זו שאלה. התשובה של כבוד השר לא היתה תשובה ולא היתה ממין התשובה, אלא ממין ההתחמקות.

שר-הפנים י. בורג :
אדוני היושב-ראש, אקרא ראשית את השאלתה של חבר-הכנסת מאיר פעיל ואחר כך נקבע אם זה ממין או שלא ממין. אני קורא את הטקסט של השאלה-תה בנוסח הירוק, למען יהיה ברור שסכום של 250,000 לירות איננו מופיע בשאלתה. אקרא את הטקסט של השאלתה מס' 5794, שבזה הרגע השבתי עליה, ולאחר מכן אקרא שוב את התשובה. בשאלתה נאמר כדלקמן :

"אבקש מאת כבוד שר הפנים להשיב לי דבר על השאלות הבאות הנוגעות למועצה האזורית מטה-יהודה : האם קבע מישור בממשלה שהמקום המכונה 'עפרה', ליד בעל הצור אשר מצפון לרמאללה, ייכלל בתחום השיפוט של המועצה האזורית מטה-יהודה ?

ב. האם נכון, שהמועצה האזורית מטה-יהודה הקציבה רבע מיליון לירות לעפרה בשנת התקציב 1977 ? אם אכן נכון הדבר, אולי מוכן שר הפנים להבהיר לכנסת מי אישר הקצבה זו ומה הם מקורות המימון שלה, בשעה שמקצבים בתקציב של הרשויות המקומיות בסך של מאה מיליון לירות רק בנושאי חינוך ?"

אם כן, נתתי תשובה עקרונית, שמיד אקרא אותה שוב, ולשאלה המיוחדת אני מוכן להתייחס מיד. התשובה שנתתי היא : "המדיניות המקובלת, שאני נמנה בין יוזמיה, היא שמועצות אזוריות ותיקות מאמצות ועוזרות ליושבים צעירים הנמצאים בשכונות".

תשובה זו טובה לכל ישוב הנמצא מעבר למה שנקרא "הקו הירוק". התשובה שלי, עקרונית ומעשית, נכונה גם בנוגע ליושבים שבמת-הגולן, גם בנוגע ליושבים הנמצאים ביהודה ושומרון, ואני נמנה עם היוזמים של העניין. אני משבח את כל המועצות האזוריות אשר עוזרות לעניין וגם עוזרות במובן הכספי על-ידי הקציבות הניתנות על-ידי משרד הפנים.

מאיר פעיל (מוקד) :
מה על שאלה ב' ? האם נכון שהמועצה האזורית מטה-יהודה הקציבה רבע מיליון לירות לעפרה בשנת התקציב 1977 ? רבע מיליון זה מאתיים וחמישים אלף לירות.

שר-הפנים י. בורג :
ראשית אני מודה על ההסבר שזה מאתיים וחמישים אלף לירות. אני צריך לבדוק אם נתנו רק רבע מיליון או יותר.

מאיר פעיל (מוקד) :
האם אני רשאי להבין שלפחות רבע מיליון לירות כבר נתת ?

שר-הפנים י. בורג :
אני מקווה.

חוברת ל"ז, ישיבה שכ"ב

— שאילתות ותשובות (שינמן, פעיל, בורג, אלוני, זיידל, לבנבראון, י. תמיר, מואב) —

היו"ר פ. שינמן :

חבר-הכנסת פעיל, לא קיבלת רשות לשאלה נוספת.

מאיר פעיל (מוקד) :

אני לא שואל רשות — — —

שר-הפנים י. בורג :

העברית שלי היא עברית מדוברת וצריכה להיות מובנת.

מאיר פעיל (מוקד) :

העברית שלך חלקלקה — — —

שר-הפנים י. בורג :

אם אני אומר שאני בעד מדיניות מסוימת — — —

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אתה כפוף לחוק, וסכום זה איננו בחוק התקציב. זו הערמה על חוק התקציב.

5882. מצבם של "הכושים העבריים"

חבר-הכנסת ה. זיידל שאל את שר הפנים ביום י"ז בסיון תשל"ו (15 ביוני 1976) :

ממחקר שפירסמה מחלקת השכונות בהסתדרות מתברר כי בני הכת "הכושים העבריים", החיים ברובם בדימונה (ומיעוטם בערד ובמצפה-רמון) והמונים 710 נפש מתגוררים בתנאי צפיפות קשים ובתת-רמת-דיוור הגובלת בתת-חיים אנושיים.

בקשר לכך אני מבקש לשאול :

1. מדוע נשללו זכויות העולה מקבוצת העולים השנייה של כת "הכושים העבריים" אשר הגיעה ארצה ?

2. האם מוכן כבוד השר לקבל את המלצת מחלקת השכונות בהסתדרות ולהעמיד לכושים העבריים בדימונה שש דירות נוספות ?

3. האם מוכן כבוד השר לקבל את הצעת מחלקת השכונות בהסתדרות ולהעניק לבני הכת מעמד של תושבים ארעיים, ובכך לשפר את מצבם הכלכלי ?

שר-הפנים י. בורג :

1. בית-הדין הגבוה לצדק קבע ביום 14 בנובמבר 1972, בבג"צ מס' 482/71, שחוק השבות איננו חל על הקבוצה הנוכרת. לא היו לה זכויות אלה, וממילא לא נשללו.

2—3. הצעת מחלקת השכונות בהסתדרות לא הובאה לידיעתך ולא חוברתה על דעת עיריית דימונה.

5924. קביעת מועד הבחירות למועד המקומי בית מורעה

חבר-הכנסת א. לבנבראון שאל את שר הפנים ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976) :

ביום 11 באפריל 1976 תמו ארבע שנים לבחירת הוועד המקומי בכפר מורעה, המסונף למועצה האזורית געתון. ב-12 בינואר 1976 גדרש מהוועד המקומי

להציע ועדת בחירות. ב-22 בינואר 1976 הציע הוועד המקומי שבעה מועמדים לוועדת הבחירות. ב-6 בפברואר 1976 אישרה מועצת געתון את הקמת ועדת הבחירות הנ"ל. ועדת הבחירות ישיבה פעמים מספר, הכינה פנקס בוחרים והציגה אותו מ-4 ביוני 1976 עד 7 ביוני 1976.

הנני שואל :

1. האם נקבע כבר מועד הבחירות בכפר מורעה ?

2. אם לא — מדוע לא נקבע עדיין ?

3. אם לא נקבע — האם מוכן כבוד השר לפעול לזירוז מועד הבחירות בכפר מורעה, לקבוע את יום הבחירות ולהודיע על כך לוועדת הבחירות בכפר מורעה ?

שר-הפנים י. בורג :

1. טרם נקבע.

2. בשל ריבוי העררים והתפטרות יושבי-ראש ועדת הבחירות נמנע מהמפקח הארצי לקבוע את המועד.

3. עם העברת הפרוטוקולים של ועדת הבחירות למפקח הארצי ייקבע מועד ותתפרסם הודעה מתאימה בכפר מורעה.

5967. דליקות ונזקיהן

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976) :

מינואר זעד מאי 1976 היו בארץ 80 שריפות. יואיל השר להשיב לי :

1. מה ממדי הנזקים הכספיים שנגרמו כתוצאה מדליקות אלו ?

2. כמה מההצעות מסוגות כדליקות מעשי ידי סחטנים ?

3. מה מספר ההצעות בתקופת השנה הנ"ל לפני 10—15 שנים ?

שר-הפנים י. בורג :

1. האומדן של נזקי השריפות מסתכם ב-50—60 מיליון לירות.

2. בכ-10 מקרים של שריפות הועבר הטיפול לחקירת המשטרה עקב חשד להצתה.

3. לא קיימים רישומים של מספר ההצתות המוערות בתקופת ינואר—מאי מלפני 10—15 שנים.

5976. המצב במועצה המקומית מעלות-תרשיחה

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר הפנים ביום א' בתמוז תשל"ו (29 ביוני 1976) :

במועצה המקומית מעלות-תרשיחה עזבו נציגי שלוש סיעות את סיעותיהם כדי להקים הנהלה חדשה למורעצה. זו הפעם החמישית שחלו שינויים בהרכב הנהלה במועצה מעלות, דבר המביא להידרדרות השירותים הציבוריים.

שאלותי הן :

שיינתן לכל משק ייצוג של קול אחד בלבד והוא, כפי שהם קבעו ואף זה לא מעוגן בחוק, קולו של הגבר.

שלילת זכות הבחירה ברשויות המקומיות הנ"ל מהנשים נוגדת את החוק, יוצרת איפה ואיפה וסלק-טיביות באכיפת נורמות חוקים של המדינה.

שאלתי אליך, כמי שממונה על ביצוע חוקי הב-חירות, היא :

מה הן הפעולות שעשית והינך עומד לעשות על-מנת לחסל תופעה זו של אפליה סקטוראלית בשל מין ושלילת זכות, המוקנית מכוח החוק, מציבור נשים במו-שבי עובדים ?

שר-הפנים י. בורג :

ועדים מקומיים במועצות אזוריות הם משני סוגים : (1) ישובים שיתופיים ; (2) ישובים שאינם ישובים שיתופיים. בישובים שאינם שיתופיים, ולגביהם קבעו את דרך הבחירה, מתקיימות בחירות יחסיות לוועד המקומי ובהן כל בעל זכות בחירה לכנסת בוחר. לפיכך אין כל אפליה בין גבר לאשה, ולכולם זכות בחירה שווה לוועד המקומי.

לעומת זאת בישובים שיתופיים (קיבוץ, קבוצה, מושב עובדים ומושב שיתופי) העקרון הוא שוועד האגודה השיתופית, שנבחר לפי תקנותיה, משמש גם באותה עת כוועד מקומי.

באופן עקרוני, בהתחשב באופי המיוחד של ההת-יישבות, אינני סבור שרצוי להתערב יתר על המידה בניהול הפנימי של ישובים שיתופיים ולהקים מנגנון כפול, וממילא מיותר, לניהול הקיבוץ או המושב, מחד גיסא, ולניהול הוועד המקומי, מאידך גיסא ; לפיכך לא עשיתי ואינני מתכוון לעשות בעתיד על-מנת לשנות את המצב. עם זאת עלי להדגיש כי האפ-ליה, במקום שבו היא קיימת, איננה במישור המוני-ציפאלי כי אם בעיקר במישור האגודה השיתופית, והכתובת לביטול האפליה איננה שר הפנים כי אם האגודות השיתופיות או מי שממונה עליהן.

היו"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אלוני.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

הואיל והוועד השיתופי הוכר כרשות מוניצי-פאלית, והואיל והתקנון שלו עוקף את החוק המקנה זכות בחירה לכל, נראה שאין צורך במנגנון נוסף אלא בחיוב ועד זה ודומים לו בכך שיאפשרו לכל מי שהוא בעל זכות בחירה על-פי החוק להשתתף בבחירות. כ- ון שהתקנונים של הוועדים האלה עוקפים את חוק המדינה, חובתכם שלכם — ואני שואלת אם תמלאו חובה זו — להפנות תשומת-לכם של הוועדים שעלי-כם לאפשר השתתפות בבחירות לכל מי שהוא בעל זכות בחירה לפי החוק, או שתאפשרו הקמת רשות מקומית נפרדת לוועדים.

שר-הפנים י. בורג :

אחיה מוכן לבדוק כל דוגמה של הפליה הנוגעת למשרדי, ולתקן כל מה שניתן לתיקון, אם חברת הכנסת תמציא לי את החומר.

1. האם פקידי משרד הפנים נתנו הוראות למר בן-יעקב להגיש צו מניעה המכוון למנוע ישיבת ההד-חה ?

2. האם ניתנו לבן-יעקב הנחיות והדרכה "למשוך" את עניין ההדחה כדי לאפשר לשר הפנים לחזור מחוץ לארץ ולמנות ועדה קרואה ?

3. מדוע נשתתה מגמת משרד הפנים ואין היא ממנה ועדה קרואה במעלות ? האם יש לדבר קשר לנוכחות נציגי המפלגות הדתיות בקואליציה הכללתרסי-טית החדשה ?

שר-הפנים י. בורג :

1. לא.

2. לא.

3. עם בחירת ראש המועצה וההנהלה החדשה עמדת משרדי היא לאפשר לנ"ל לפעול ולתקן את כל הליקויים שהועלו במכתב ההתראה שנשלח למר-עצה ביום 7 במאי 1976.

משרדנו יבחן מחדש את עמדתו לאור פעולת ההנהלה החדשה בעתיד הקרוב.

היו"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת מואב.

בוועד מואב (תנועה לזכויות האזרח) :

האם כבוד השר ער להחלטה של ועדת הפנים של הכנסת בעניין זה, החלטה הקוראת להקים מיד ועדה קרואה ?

שר-הפנים י. בורג :

אני ער ואף מודע להחלטה של הוועדה. כמו כן אני ער ומודע לשאלה, הנמצאת בטיפול ובדיון, עד כמה הזרוע המוחקת היא גם בעלת סמכות לקבל הח-לטות של ביצוע : אני ער ומודע לעניין שיתכן שנב-חרי, שנבחרו באותה דרך שבה נבחרו אלה שקדמו להם, יש להם זכות מוסרית, ציבורית ופוליטית לד-רוש שתיתנן להם אפשרות להוכיח אם הם מסוגלים למלא את חובתם. משום כך, וכיוון שאין זה המקום היחיד שקיימת לגבי השאלה, אני עומד על מה שא-מרת — שאנו ערים לעניין, מודעים לבעיות, ונדון ונחליט לפי מה שהם יעשו.

5995. הפלילית נשים בבחירות לוועדים מקומיים
במושבי עובדים

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את שר הפנים ביום ז' בתמוז תשל"ו (5 ביולי 1976) :

מושב הוא גם רשות מקומית על-פי החוק. הוועד הנבחר במושב דינו כדון נציג רשות מקומית, והוא נושא בכל הסמכויות המעוגנות בחוק כלפי התושבים, כלפי רשויות השלטון ושאר הגופים הממלכתיים. הח-לטותיו וצוויו מחייבים.

בישראל קיימת זכות בחירה בלא אפליה מטעמי מין, ואילו במספר רב של מושבים נמנעת זכות הב-חירה מנשים, הואיל ובאגודה השיתופית במושב נקבע

חוקרים במוסדות להשכלה גבוהה גם על-פי תרומתם למחקר השימושי? אם לא — האם שר החינוך והתרבות עומד ליוזם דיון כזה במועצה?

שר החינוך והתרבות א. ידליון:

1. הוועדה לתיכנון ולתיקצוב של המועצה להשכלה גבוהה הקימה בזמן האחרון ועדה שעניינה עידוד המחקר היישומי והשימושי באוניברסיטאות. הוועדה הוקמה בעידודו של נשים מדינת ישראל ובהשתתפותם של באי-כוח האוניברסיטאות ובא-כוח התעשייה. תפקיד ועדה זו לדאוג ליוזמה של האוניברסיטאות למען מחקר יישומי ותעשייתי, ולא לחכות להתעוררותו של הצרכן בתעשייה בעניינים אלה.

2. הנושא הוא בתחום האוטונומי של המוסדות. המועצה להשכלה גבוהה שותפה לדיונים פנימיים של המוסדות לגבי קריטריונים של קידום החוקרים והמורים, קריטריונים שעניינם קידום אקדמי. אולם הוועדה לתיכנון ולתיקצוב עוררה את השאלה של התחשבות בהיגיון שגים בתחום היישומי למען הקידום האקדמי במוסדות האוניברסיטאיים. יש לי הרגשה שההיענות של האוניברסיטאות בכיוון זה תהיה מניחה את הדעת, ויש יסוד לקוות שתרומותיהם של המורים והחוקרים באוניברסיטאות למען המחקר היישומי תילקחנה בחשבון כמראייה כי בעל משקל במכלול המרכיבים הקובעים את התקדמותם של החוקרים והמורים במסלולים האקדמיים.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת מואב.

בועז מואב (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, האם נוסף על התקוות, שכולנו שור-תפים להן, והבעת מעל דוכן הכנסת נעשים גם צעדים ממשיים כדי לקדם מטרה זו?

שר החינוך והתרבות א. ידליון:

אמרת שהנושא ביסודו של דבר הוא בתחום סמכותם של האוטונומיות של המוסדות, והתקוות האלה מבוססות על הפעילות המעשית שנעשתה בנדון.

5931. מעמדה של המכללה למינהל

חבר-הכנסת מ. שחל שאל את שר החינוך והתרבות כיום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

מתלונה שהועברה לידיעתי מנציגי ציבור תלמידים במכללה למינהל מסתבר שהלימודים במכללה, הנמשכים ארבע שנים, לא מעניקים למסיימים תועדה אקדמית, וזאת חרף פירסומי המכללה באמצעות העתונות.

יצויין שרק לאחר התחלת הלימודים נודע לתלמידיהם שעניין ההכרה לא הוסדר פורמאלית וזה עניין שצריך להסדר בתקופה הקרובה.

במרוצת שלוש השנים הבטיחה הנהלת המכללה הכיר יסודי, ואם המועצה להשכלה גבוהה לא תכיר בהם יש אופציות נוספות להתקשרות עם מוסדות אקדמיים בישראל או בחוץ-לארץ. מן הראוי לציין שלגבי השלוחה של המכללה בבאר-שבע יש הסדר עם אוניברסיטת הנגב שיהיה מעקב נסיוני לתקופה של שנתיים ולאחר מכן יוחלט על צורת ההתקשרות. לגבי השלוחה בח'אביב אין כל פתרון.

5855. ציון שנת ה-30 למדינת ישראל

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ב בסיון תשל"ו (10 ביוני 1976):

הננו מתקרבים ליום העצמאות של שנת תשל"ח, שבה ימלאו 30 שנה למדינת ישראל.

לקראת אירוע כזה מן הדיון להתכונן מראש ולהקיף את ההתרחשויות כיאה לו.

בקשר לכך אבקש מאת ראש הממשלה להשיב לי: מה מתכננת ממשלת ישראל למען ציון את מלאת שלושים שנה למדינה?

שר החינוך והתרבות א. ידליון:

אירועי שנת ה-30 למדינת ישראל יתחילו ביום העצמאות הכ"ט ובחגיגות העשור לאיחוד ירושלים, כאשר שיא החגיגות יהיה סביב יום העצמאות תשל"ח. מרכז ההסברה מעבד הצעת תכנית לאירועי 30 שנה למדינה, ועם הקמת ועדה בין-משרדית לאירועי שנת ה-30 תאושר התכנית.

היו"ר פ. שינמן:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (הליכוד):

כבוד שר החינוך והתרבות, 30 שנה למדינת ישראל — ניתן להשוותן עם 200 שנה לארה"ב, לפי גודל המדינה ואורך הזמנים. האם אינך סבור שאירוע זה צריך לקבל ממדים ממלכתיים מעל ומעבר לתשובה שניתנה על-ידך? כלומר, שזה יהיה אירוע ממלכתי, לאומי, יהודי, בעל אופקים הרבה יותר רחבים מאשר בכל שנת יובל רגילה?

שר החינוך והתרבות א. ידליון:

אני חושב שכן, אם כי המספר 30 אין לו מעמד מיוחד במסורת היהודית; המספר 50, למשל, יש לו מעמד; לא חייבים לחכות לשנת ה-200. אבל אני מניח שהגופים שיטלו יוזמה ראשונית בנדון יקחו בחשבון גם את ההערה שלך, ויכול להיות שבהמשך הזמן נחפש דרך לקשור לתיכנון החגיגות גורמים נוספים בעם הישראלי כולו.

5920. עידוד המחקר השימושי באוניברסיטאות

חבר-הכנסת מ. מואב שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

עם הקיצוצים האחרונים בהקצבת משאבים לאוניברסיטאות, ולנוכח המגמה הממשלתית של שילוב המוסדות להשכלה גבוהה בפיתוח של תעשיות עתירות מדע ובמחקר שימושי, יהיה צורך בשידוד מערכות וב-עידוד מגמות חדשות באוניברסיטאות.

שאלותי הן:

1. האם המועצה להשכלה גבוהה דנה בעידוד המחקר השימושי באוניברסיטאות ובעידוד תכנית לימודים למסלולים למחקר שימושי, ואם לא — האם שר החינוך והתרבות ייוזם דיון כזה במועצה?

2. האם המועצה להשכלה גבוהה בדקה את האפשרות להתוות קריטריונים חדשים לקידום מקצועי של

הבנת הנקרא בכיתה אחת ועדיין לא סיכמה תוצאות.

5933. קביעת מינימום להישגים באתלטיקה הקלה

חברת הכנסת ע. אמוראי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

הוועד האולימפי בשיתוף עם ההתאחדות לספורט קבע מינימום אולימפי בכל מקצועות האתלטיקה הקלה פרט להליכה ובמאראתון. עליידי כך הם אינם מאמצים את המלצת ועדת האתלטיקה הקלה של ההתאחדות לספורט ביחס למקצוע זה.

עליידי כך נמנע מראש מהספורטאים הפעילים בתחום זה לנסות להתמודד וייתכן שאף לזכות בכבוד לייצג את ישראל בתחום זה.

אבקש מכבוד השר להשיב:

1. מדוע לא נקבע עליידי הוועד האולימפי מינימום הישגיות בתחום הליכה — 20 ק"מ — כמו לכל שאר מקצועות האתלטיקה הקלה?

2. האם יש בדעת השר להורות על קביעה שכזו ובכך למנוע אפליה ולהבטיח מתן סיכוי שווה לכל ספורטאי ובכל מקצוע אולימפי?

שר החינוך והתרבות א. ידליו:

לשתי השאלות: באתלטיקה הקלה אומץ עליידי ההתאחדות לספורט המינימום, כפי שנקבע עליידי ההתאחדות הבין-לאומית באתלטיקה קלה לגבי ספורטאי שני מכל מדינה. מינימום זה אושר עליידי ועדת מונטריי-אול, המשותפת לוועד האולימפי והתאחדות לספורט.

בהליכה ובמאראתון אין מינימום בין-לאומי כזה, ולכן לא נכללו הישגי מינימום לענפים כאלה. אבל התקיים דיון ממצה בנושא ההליכה ל-20 ק"מ ונתקבלה החלטה מנומקת מדוע לא נמצא המועמד הישראלי מתאים לייצג את ישראל באולימפיאדת מונטריי-אול.

אינני סבור כי בנושא מקצועי ראוייה התערבות השר.

5951. מתן הכרה ותמיכה לקבוצות כדורגל של נשים

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ט בסיון תשל"ו (27 ביוני 1976):

זה שש שנים פועלות בארץ קבוצות כדורגל של נשים. כמה מקבוצות אלו השתתפו בעבר במשחקים בחו"ל וזכו להישגים יפים. בקשות הקבוצות, שחלקן פועלות בשכונות הערים הגדולות ועיירות הפיתוח, לזכות בהכרת משרד החינוך והתרבות בקיומן ובפעילותן ובתמיכה כספית בהן, נענו עד כה בשלילה.

אתכבד לשאול את כבוד השר:

1. האם ידוע לשר על קיומן של קבוצות כדורגל לנשים?

2. האם נכונה הקביעה כי קבוצות אלה אינן זוכות להכרה ולתמיכה של משרד החינוך והתרבות?

3. אם כן — מה היא הסיבה להתייחסות זו של משרד החינוך והתרבות?

4. מה בדעת השר לעשות כדי לתקן את המצב, מתי ובאיזה שיעור תקציבי?

אודה לשר אם ישיב לי:

א. באיזו מידה מקיים משרד החינוך והתרבות פיקוח על המכללות למיניהן?

ב. האם יש אפשרות להכיר בתלמידי המכללה כזכאים לקבלת תואר אקדמי?

ג. כיצד מתכוון משרד החינוך והתרבות לפעול בנושא זה?

שר החינוך והתרבות א. ידליו:

א. המועצה להשכלה גבוהה דנה בעניין המכללות בכפיות לחוק המועצה להשכלה גבוהה. משרדנו עומד על המשמר לבל יטעו את התלמידים.

ב. המועצה להשכלה גבוהה לא נתנה היתר למכללה למינהל, ולכן אין למכללה האפשרות להעניק לתלמידי המכללה תואר אקדמי.

יש להצטרף על שתלמידים מבוגרים נרשמים למוסדות בלי לבדוק את טיבם, ואם מוסדות הבטיחו הבטחות שאין ביכלתם לקיים, הרי זו אחריותם הבלעדית.

ג. ועדה מטעם המועצה להשכלה גבוהה, שטיפלה בבחינת לימוד מינהל העסקים באוניברסיטאות, אמנם המליצה שלימודים אלה לתואר ראשון ייעשו במכללות, אבל רק בקרוב תבחן הוועדה לתיכנון ולתיקוב את דרכי היישום של החלטה זו, ולאחר מכן תתמנה ועדת לבדיקת רמתה ומעמדה של כל אחת מן המכללות. ואני חייב להזהיר שזהו, בדרך הטבע, תהליך ממושך ביותר.

5932. תוצאות הבדיקות שנערכו בבית הספר ע"ש שור בתל-אביב

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976):

נמסר לי כי לפני כשבועיים נערך מבחן פסיכולוגי לתלמידי בית הספר ע"ש שור בשכונת תל-כביר בתל-אביב.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם נערך המבחן לכל תלמידי בית הספר?

2. אם לא לכולם — לכמה, ולפי איזה מדגם?

3. מה היו תוצאות המבחן, מספרית ואחוזית?

א. כמה מהתלמידים נקבעו כזקוקים לכיתות מקדמות?

ב. כמה זקוקים לכיתות מיוחדות?

ג. כמה זקוקים לעזרה מאסיבית?

ד. כמה נמצאו ברמה נאותה לכיתה שבה הם לומדים?

שר החינוך והתרבות א. ידליו:

לא נערכו בבית הספר "שור" שום בדיקות קבוצתיות עליידי הפסיכולוגים. דובר רק על בדיקות שיערכו עליידי שתי מורות מכיתה ה' בבית הספר זה: בדיקה אחת בהבנת הנקרא ובדיקה שנייה בחשבון.

בינתיים נמסר לי שמורה אחת חלתה ולא העבירה שום מבחן, ואילו המורה השנייה העבירה מבחן על

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :
1. כן.

4. האם ידאג השר לכך שבשנה הבאה ייכתב בט"פסים "הצהרה בהן-צדק" במקום "הצהרה בשבועה" ?

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :
לכל השאלות: הופץ חוזר לכל בתי-הספר העל-יסודיים ולפיו רשאות אמהות שאינן עובדות למחוק את המלים "הצהרה בשבועה" ולכתוב במקומן את המלים "הצהרה בהן-צדק".

2. משרד החינוך אינו נותן הכרה לקבוצות. פעור לתן בדרך כלל מוכרת על-ידי התאגדויות, התאחדויות או רשויות מקומיות. משרדנו השתתף בע"בר פעמים מספר בהקצבה לקראת השתתפותן של קבוצות כדורגל של נשים בתחרויות נגד קבוצות חוץ-לארץ.

5982. עלות תשדירי השירות המוקרנים בטלוויזיה
חברת-הכנסת א. הרליין שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ב' בתמוז תשל"ו (30 ביוני 1976) :

בעתון "מעריב" נמסר ב"24 ביוני 1976 כי הכנסות הטלוויזיה מתשדירי שירות הן 200,000 לירות לחודש.

מפאת החשיבות הציבורית של שירות זה בטלוויזיה אודה לכבודו אם יודיעני :

3-4. המלצנו לפני ההתאחדות לכדורגל לאמץ קבוצות נשים, אך עד כה פנייתנו לא נתקבלה. לפני שבועות מספר ביקשנו מקבוצת הכדורגל של הנשים הבהרה על מבנה, חוקיות ודרך ניהול הכדורגל לנשים, על-מנת שנוכל לתקצבן כמקובל על סמך קריטריוני נים המקובלים ברשות הספורט.

היו"ר פ. שינמן :
רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת נמיר.

1. האם נכון כי מספר המבקשים לשדר תשדירי שירות בטלוויזיה גדול מהמיכסה שנקבעה, וכי מדור בר ב"3-5 תשדירים ליום או 50-70 תשדירים לחודש, וכי אמנם ההכנסה היא יותר מ-2.5 מיליון לירות לשנה ?

אורה נמיר (המערך) :
האם מבקשים אותם דברים גם מקבוצות כדורגל של גברים ?

2. מטעם מי שודרו תשדירי שירות בחודש יוני 1976, דרך משל ? כמה פעמים שודר כל תשדיר ?

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :
איננו תומכים בקבוצות של גברים. בעצם, כמעט איננו תומכים בהתאחדות הכדורגל, כי היא מקבלת את הכספים מהמועצה להימורים. כלומר, אין לנו זיקה ישירה לקבוצה. כאן, היות שההתאחדות עדיין לא נענה תה לבקשתנו לכלול בתוכה את קבוצות הנשים, וכדי לסייע להן ישירות — דבר שאיננו מקובל — אנו חייבים לקבל אינפורמציה מהקבוצות האלה, מה ההנ"לה, איך המבנה ואיך זה מתנהל. יש לנו אחריות כלפי החוק ואנו עלולים לעמוד בביקורת מבקר המדינה.

3. מה הסכום שגובה הטלוויזיה לתשדיר של חצי-דקה וכמה לתשדיר של דקה ; כמה עולה הכנת הסרט טון עצמו ?

4. כמה עולה טלוויזיה עצמה שידור תשדיר של חצי-דקה ושל דקה ?

5979. נוסח ההצהרה הנדרשת מאמהות שאינן עובדות בקשר למתן מילגות לילדיהן

5. מי אחראי לתשדירים אלה ומי מאשר את הק"רנתם ?

6. כמה תשדירים היו מטעם משרדי הממשלה עצ"מ, כמה עלה להם הדבר וכמה תשדירים היו מטעם מפעל הפיס, הלוטו וטוטו כדורגל ?

חברת-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ב' בתמוז תשל"ו (30 ביוני 1976) :

7. כמה תשדירים היו בחודש יוני מטעם איר"גונים וולונטאריים המופיעים ב"מדריך האירגונים הוו"לונטאריים בישראל" ?

הגיע לידי טופס שהוצא על-ידי הסוכנות היהודית, ובו נדרשים ההורים להצהיר על הכנסתם לצורך קביעת זכאות למילגה בלימודים על-יסודיים. כן הגיע לידי טופס דומה לצורך קביעת שכר לימוד בגן-ילדים קדם-חובה.

8. מאחר שהמטרה המוצהרת של תשדירי השירות לשרת את הציבור, המוכן כבוד השר להעמידם, לפי קריטריונים סבירים, חנים אין כסף או במחיר סמלי לחלוטין, לרשותם של אירגונים וגופים הקיימים על-מנת לשרת את הציבור ולא על-מנת לקבל פרס ?

בטפסים אלה יש חלק המיועד לאמהות שאינן עובדות, ובו הן נדרשות להצהיר בשבועה כי הן אינן עובדות מחוץ למשק הבית.

רצוני לשאול :

שר-החינוך והתרבות א. ידלין :

1. אין זה נכון שמספר המבקשים לשדר תשדירי שירות גדול מן המיכסה שנקבעה.

1. מדוע חייבות נשים שאינן עובדות להצהיר על כך שבועה דווקא, ואין מסתפקים בהצהרה בלבד ?

2. האגודה למען החייל, משרד המסחר והתעשייה, מפעל הפיס, משרד התחבורה, משרד האוצר, המשמר האזרחי, חברת החשמל וההתאחדות לכדורגל.

2. מאחר ששומרי מצוות נמנעים להישבע גם על דבר אמת, מדוע לא ניתן לנשים הנ"ל להצהיר בהן-צדק, כדוגמת הנוהג הקיים בבתי-המשפט ?

3. לשידור של חצי-דקה — 3,000 לירות ; לשידור של דקה — 5,600 לירות.

3. האם מוכן השר ליזום מתן הוראה מיידית כי יש לאפשר, לכל הרוצה בכך, למחוק את המלים "הצהרה בשבועה" ולכתוב במקומן את המלים "הצהרה בהן-צדק" ?

4. כל דקת שידור עולה כ-870 לירות ; דקה שולית עולה לרוב יותר.

6. מה עלה בגורלו של מפעל המינויים של התיאטרון?
- א. כמה צופים הקיף המפעל?
- ב. על כמה הצגות התחייבה הנהלת התיאטרון בפני המנויים?
- ג. כמה הצגות הועלו ונכללו במפעל המינויים בפועל?
7. מה הקריטריונים לקביעת שיעור ההשתתפות של משרד החינוך והתרבות בתקציב "הבימה"?
8. מה מידת מעורבות המשרד בדרכי ניהול התיאטרון?
9. מה משמעותו של המושג "תיאטרון לאומי" מבחינת החובה של משרד החינוך והתרבות לתיאטרון וחובת התיאטרון לקהל הרחב?

שר החינוך והתרבות א. ירליון:

1. 11 מיליון לירות.
2. 6.8 מיליון לירות, עם אפשרות של תמריצים נוספים בשיעור של 15%, או הקצבה שלילית, אם אפשר לומר כך, של 10% פחות, אם לא יתמלאו חלק מן הדרישות ההכרחיות במערכת התמריצים. כלומר ז"ו שיטה שההקצבה יכולה להיות יותר גבוהה אם התיאטרון יעמוד בקריטריונים מסויימים, או שהיא אפילו תפחת אם לא תתמלאנה דרישות הכרחיות.
3. בשנה החולפת — 2,764,500 לירות, ובחלקה של השנה הנוכחית, מ-1 באפריל 1976 עד 30 ביוני 1976 — 676,000 לירות.
4. 65 בשנה החולפת ו-23 בחלקה של השנה הזאת.
5. 89 צוות אמנותי (זה כולל גם במאים, נגנים, עוזרי במאי וכו'); 58 עובדים טכניים; 17 עובדים בהחזקת בית; 18 באדמיניסטרציה; 9 עובדים בפנסיה תקציבית — בסך-הכל 191 עובדים. בתהליך של פיתורים — 20 עובדים.
6. א) 75,630 צופים; ב) ההתחייבות היתה ל-5 או 10 הצגות, כלומר שני סוגי מינויים; ג) 9 הצגות, ומיתוספת הצגה שתועלה ב-30 ביולי במסגרת עונת המינויים.
7. התמיכה קשורה בהיקף הפעולות — הצגות והפקות. אבל היא קשורה גם בנתונים הפרסונאליים, אחזקת בניין ואולמות. כל זאת על סמך תקציב מאוזן ומאושר, כשההכנסה העצמית היא לפחות 30% מכלל התקציב.
8. המעורבות של המשרד היא על-ידי מינוי הנאמנות על-ידי שר החינוך והתרבות, וכן באמצעות קשר שוטף וקבוע בין ההנהלה הפעילה של המוסד לבין עובדי האגף לתרבות ולאמנות, וכמו כן על-ידי דיווח תלת-חודשי מלא ומעודכן שהמוסד מדווח לאגף.
9. משמעותו שההקצבה היא על הממשלה בלבד. המשמעות היא שהתיאטרון יהיה בעל רמה גבוהה ככל האפשר, וכן שהפרפרטואר ישקף את מיטב הספרות הדראמאטורגית העולמית, היהודית והישראלית, ושהתיאטרון יעמוד לרשות כלל הקהל הישראלי.

5. האחריות להפקת התשדירים היא של הגוף היוזם את התשדירים. ברשות השידור קיימת ועדה מטעם הוועדה המנהל. מחלקת ההגשה בטלוויזיה מבצת את הסרטים להקרנה לאחר ההפקה.
6. 26 תשדירי שירות מטעם משרדי הממשלה. שידור תשדירים אלה בטלוויזיה עלה למשרדי הממשלה 128,800 לירות. מפעל הפיס שידר 12 תשדירים במשך חודש יוני, ותשדירים אלה כוללים גם את תשדירי הלוטו. הטוטו אינו משתתף בתשדירי השירות, ותוצאתו מושדרת במסגרת התכנית "מבט ספורט".
7. האגודה למען החייל והמשמר האזרחי.
8. מאחר שלשר הממונה על חוק רשות השידור אין סמכות להתערב בנושא האמור, יש להפנות בקשה זאת למוסדות המוסמכים של רשות השידור, שיושבים בהם נציגי ציבור.

5993. תכנית הלימודים בגני-הילדים והפיקוח עליהם

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ז' בתמוז תשל"ו (5 ביולי 1976):

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם קיימת תכנית לימודים פדאגוגית לגיל הרך (עד גן-יחובה)? אם כן — מה היא?
2. האם מספרן של המפקחות על גני-הילדים (עד גן-חובה) מספיק כדי לפקח כיאות על כל גני-הילדים הנ"ל? אם לא — מה ייעשה כדי לתקן את המצב?

שר החינוך והתרבות א. ירליון:

1. התכנית החינוכית לגילאי 3—4 מנוסחת בתוך ספרי ההדרכה הכלליים לגני-הילדים.
2. קיימים שני מדריכים כלליים: מדריך גילאי 3—4 — לטעוני טיפוח; מדריך למעונות-יום. לאחרונה אנחנו נוכנים תכנית לימודים חדשה ללשון לגילאי 3—6, והיא נמצאת בשלבי סיום.

2. לא. משרדנו דרש תוספת כוח-אדם למטרה זו.

5994. מצבה של "הבימה"

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ז' בתמוז תשל"ו (5 ביולי 1976):

- עם פירסום הידיעה על סגירת האולם הקטן בתיאטרון הלאומי "הבימה" אתכבד לשאול את כבוד השר:
1. מה תקציבו של תיאטרון "הבימה" לשנת 1976/77?
 2. מה שיעור השתתפות הממשלה בתקציב זה?
 3. מה היה גובה הכנסות התיאטרון ממכירת כרטיסים בשנה החולפת ובחלקה של השנה הנוכחית?
 4. מה היה מספר הופעות התיאטרון הלאומי "הבימה" ו:שנה החולפת ובחלקה של השנה הנוכחית מחוץ לביתו בתל-אביב, והיכן?
 5. מה מספר העובדים בתיאטרון "הבימה"? כמה מהם שחקנים, במאים, אנשי מינהל ועובדי במה?

חוברת ל"ו, ישיבה שכ"ב
— שאילתות ותשובות (שינמן, נמיר, ידליון, בארי, שחל) —

ראיות לסידורים המינהליים והאדמיניסטרטיביים וליי-
חסים עם שלוחות המדינה בחוץ-לארץ?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

ההתאחדות לספורט בהחלט אחראית לאירגון מש-
חקי האינטרטוטו. בשלב זה הם גם כרוכים בהפסד
כספי, שמממנת אותו ההתאחדות, בתקווה שזאת דרך
לכניסת ישראל לזירה האירופית. לרשות הספורט אין
אחריות ישירה למסע של הקבוצות הללו, אבל היא
היתה גורם בשיקולי הכניסה למשחקי האינטרטוטו.
איננו יכולים לפעול בסוגיה, שהשאלתה מכוונת אליה,
על יסוד כתבות בעתונים. אנחנו יכולים לפעול על
יסוד פנייה של אחת הקבוצות, ואני מניח שלפעמים
כתבות בעתונים בנויות על קנוניות של הקבוצות. אבל
נדמה לנו שאיננו יכולים לגקוט צעד כלשהו אם לא
קיבלנו פנייה רשמית מהקבוצה או מההתאחדות.

6008. תיאום הפונקציות של המתנ"סים ושל
מוסדות קהילתיים אחרים

חבר-הכנסת מ. שחל שאל את שר החינוך והתרבות
ביום ט' בתמוז תשל"ו (7 ביולי 1976) :

בשנים האחרונות היינו עדים להקמתם של מרכזי
תרבות נוער וספורט — מתנ"סים — ברחבי הארץ.
הקמת המתנ"סים והפעלתם נעשית מתקציב משרד
החינוך והתרבות.

במקומות ישוב רבים הוקמו מתנ"סים למרות קיו-
מם של מוסדות זהים, בחלקם הסתדרותיים, אשר
שירתו את תושבי המקום.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם יש פיקוח והכוונה בהקמתם של מתנ"סים?
אם כן — במה מתבטא הפיקוח?
2. האם מוקמים מתנ"סים במקומות ישוב שבהם
קיימים מוסדות הסתדרותיים בעלי אופי זהה?
3. האם קיים תיאום בין פעילות המתנ"סים לפ-
עילות מוסדות אחרים בעלי תפקיד זהה? אם כן —
במה מתבטא התיאום?
4. מה בדעת השר לעשות למניעת הכפילות הא-
מורה והוצאת כספים מיותרת?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

1. מרכזים חדשים מוקמים על-פי החלטה של מש-
רד החינוך והתרבות ואישור המחלקות למיפוי ול-
בינוי באגף הפיתוח של משרדנו, ואנחנו מתאמים את
הדברים עם קרן החינוך לישראל והרשויות המקו-
מיות.

2. אין להסתדרות מוסדות בעלי אופי זהה עם זה
של מתנ"סים, אולם בעת בניית מתנ"סים מובא בחש-
בון קיומם של בתי-נוער, בתי-תרבות או מועדונים
קהילתיים שונים, ונמנעת הכפילות מבחינת הפונק-
ציות השונות.

3. לצורך תיאום הפעולה בין המרכזים הקהיל-
תיים בישראל, המרכזים של ההסתדרות, של אירגון
אמהות עובדות, העיריות הגדולות, "עמידר", המתנ"סים
וכו' הוקמה התאגדות של מרכזים קהילתיים בישראל.
בהתאגדות מיוצגים אירגונים ומרכזים קהילתיים, ואני

היו"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת נמיר.

אורה נמיר (המערך) :

כבוד השר, האם המשרד היה מודע לכך שתיאטרון
"הבימה" עומד לסגור את האולם הקטן, ומאחר שמדובר
בתיאטרון הלאומי, האם המשרד הסכים לכך שהאולם
הקטן ייסגר?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

היינו בהחלט מודעים לכך. לא היינו סבורים שר-
אוי לסגור את האולם הקטן, כי התוצאה יכולה להיות
בסך-הכל יהיה לנו תיאטרון בעל בניין ענק, ובו
קרוב ל-200 עובדים, ולא תהיינה הצגות. אבל לא נקטנו
גישה של תכתיבים, מפני שאנחנו יודעים שההנהלה
צריכה להתמודד עם בעיות מאוד קשות בתקציב מוג-
בל, לרבות שינוי סדרי עבודה מסורתיים שאין לשאת
אותם עוד, לרבות הצורך בפיתורים — לדעתנו, רק
בסגל המינהלי. חשבנו שצריך לתת להנהלה להתמודד
כעצמה עם העניין. היוונו את דעתנו, אבל עד שלב
זה לא נקטנו גישה של תכתיבים והנחיה מחייבת. אנח-
נו מנסים לראות עוד איך ההנהלה תנווט את ספינת
"הבימה".

6007. התנהגות של שגריר ישראל בווינה כלפי
ספורטאים ישראלים

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר החינוך והתרבות
ביום ט' בתמוז תשל"ו (7 ביולי 1976) :

קבוצת הכדורגל של בית-ר"ירושלים קיימה במו-
צאי-שבת, 3 ביולי 1976, בווינה, במסגרת משחקי
ה"אינטרטוטו", תחרות כדורגל נגד הקבוצה המקומית
"אדמירה".

שגריר ישראל באוסטריה לא טרח לברך את השח-
קנים הישראלים, לא לפני המשחק ולא אחריו, ולא ערך
לכבודם קבלת-פנים כל שהיא.

אבקש לדעת :

1. ההגיבה רשות הספורט על התנהגות האמורה
של השגריר?
2. אם כן — כיצד?
3. אם לאו — מדוע לא?

שר-החינוך והתרבות א. ידליון :

לא היתה כל תגובה מצד רשות הספורט, שכן עד
לכתיבת התשובה על-ידי לא הגיעה אל רשות הספורט
כל התייחסות לנדון, לא מצד ההתאחדות לכדורגל ולא
מצד בית-ר"ירושלים.

היו"ר פ. שינמן :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת בארי.

יריריה בארי (הליכוד) :

כבוד השר, השאלתה הוגשה על יסוד כתבה ארו-
כה ומפורטת בעתון. אירוע הזה, המהווה את נושא
השאלתה, אינו יחיד במסגרת התקלות שאירעו בנ-
סיעת קבוצת בית-ר"ירושלים לאירופה. באיזו מידה
רואות עצמן רשות הספורט וההתאחדות לכדורגל אח-

לים לאין שיעור על הסכומים המוקצבים על-ידי עיריית חיפה, היה מקום למחשבה שבשנה קשה זו, ובי אופן זמני, תיטול על עצמה עיריית חיפה את המעמסה של החוקת התזמורת. אבל, כאמור, טרם נפלה החלטה סופית בנדון.

6. סדר העדיפויות נקבע על-פי האיכות, הייחודיות, היקף הקהל הנהנה מן המוסד וכושרו לעמוד, הן מבחינה אמנותית והן מבחינה מינהלית, במשימות שהוא מקבל על עצמו.

7. המשרד בהחלט שוקל.

6015. לימוד הספר "תולדות ישראל בדורות

האחרונים" מאת ד"ר ש. קירשנבויים

חבר-הכנסת מ. בן-פורת שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט' בתמוז תשל"ו (7 ביולי 1976):

הובא לידיעתי ספר ושמו "תולדות ישראל בדורות האחרונים", של ד"ר שמשון קירשנבויים, אשר הוצא על-ידי "מישלב" בשנת תשל"ו.

בעמוד 165 מופיע סיכום בלשון זו:

"לא היו תנאים של התפתחות יהודים חפשים בארצות האיסלאם. בגלל הדיכוי הפוליטי נשללו מהם אפשרויות של פעילות כלכלית, והם היו נתונים בחיי עוני ודלות. משום כך לא מילאו יהודי ארצות האיסלאם תפקיד פעיל בתולדות עם ישראל, ולא הותר להם לקחת חלק בתנועות החברתיות היהודיות ולא בתנועת התחייה היהודית."

אבקש להשיב לי:

1. האם ספר זה נלמד בבתי-הספר הממלכתיים שבפיקוח משרד החינוך והתרבות?

2. אם כן — היכן נלמד, ומי אישר אותו?

3. האם תכנון משמש רקע לבחינות כל שהן?

4. אם איננו משמש חומר לימוד או רקע, האם ניתנו הוראות הפוסלות את הספר?

שר-החינוך והתרבות א. ירליון:

לכל השאלות: הספר "תולדות ישראל בדורות האחרונים", שנזכר בשאלתה, לא אושר על-ידי משרדנו. מכיוון שהוצא בתשל"ו אין להניח שנלמד במוסדות החינוך של המשרד.

ספר בשם "תולדות עם ישראל בדורנו", בשני חלקים, מאת אותו מחבר — אישורו בוטל לפני שלוש שנים.

הוריתי לנוגעים בדבר במשרד החינוך לוודא שבשנת הלימודים תשל"ו לא ילמדו על-פי ספר זה.

ג. הצעות לסדר-היום

1. מצוקתם של חולי תאלסמיה בישראל

חביב שמעוני (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מבקש אני מהכנסת להתפנות קמעה מעיסוקיה העומדים ברומו של עולם ולהפנות מבטה למאות חולים, הנמקים בסבלם כתוצאה ממחלות דם תורשתיות ממאירות, ומאות משפחותיהם הנושאות בסבלן ומצוקתן.

רוצה לקוות שנושא התיאום עומד בראש מעייניה של התאגדות זו.

4. בדרך כלל אין כפילות, ולכן אין הוצאה כספית מיותרת. עם זאת בכוונתי לדון עם הוועדה המרכזת של ההסתדרות בסוגיה זו.

6009. ההחלטה בדבר ביטול התמיכה בתזמורת

חיפה

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט' בתמוז תשל"ו (7 ביולי 1976):

בעקבות החלטת משרד החינוך והתרבות לבטל את התמיכה בתזמורת העיר חיפה הנני שואל את כבוד השר:

1. האם קדמה להחלטת משרד החינוך והתרבות הידברות או התייעצות עם נציגי התזמורת או עיריית חיפה? אם לא — מדוע לא?

2. האם אין החלטתו של משרד החינוך והתרבות בבחינת החלטה לחיסול התזמורת, והאם היתה התחשבות בשיקול זה בזמן קבלת ההחלטה?

3. אם ההחלטה אכן תביא לחיסול מוחלט של התזמורת, האם לא ניתן למצוא פתרון אחר למצב?

4. האם לא העריכו במשרד החינוך והתרבות לפני כשישה חודשים, עם הקמת התזמורת, מה תהיה מסגרת התקציב ואם תאפשר את הקמת התזמורת?

5. האם זה נכון להקים תזמורת ולפזרה לאחר שישה חודשים כשהיא בשיא פעילותה?

6. מה הוא סדר העדיפויות במתן תמיכה על-ידי משרד החינוך והתרבות למוסדות תרבות ואמנות בארץ?

7. האם מוכן משרד החינוך והתרבות לשקול מחידש ועניין ביטול תמיכתם בתזמורת העיר חיפה?

שר-החינוך והתרבות א. ירליון:

1—2. לא קיימת החלטה כזאת. שיתפתי את ועדת החינוך של הכנסת בשיקולים שונים לגבי קיצור החיובית בתחום התמיכה במוסדות התרבות בעקבות המצוקה התקציבית.

3. נבדקו דרכים שונות לפתרון בעיית תזמורת חיפה, בדומה לצורך לפתור בעייתם של מוסדות אחרים ששקלנו לגביהם הפסקה מוחלטת של כל הקצבה.

4. ההערכה לא הביאה בחשבון את התקציב המצומצם ואת ההתייקרות הגדולה.

5. איננו מעוניינים בפיזור תזמורת חיפה, אולם בהתחשב בעובדה שהמשרד תומך במפעלים חיפניים אחרים, כגון התיאטרון, האוניברסיטה, בסכומים העו-

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא: הצעות לסדר-היום והצעות חוק, ראשונה — הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת חביב שמעוני, בנושא: מצוקתם של חולי תאלסמיה בישראל. רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמעוני.

חברת ל"ו, ישיבה שכ"ב
— הצעות לסדר-היום (שמעוני, שיגמן, שם-טוב) —

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מחלת דם תורשית אחרת היא מחלת ההמופיליה, השכיחה דווקא אצל יוצאי המערב. לוקים בה בצורה קשה כ-200 חו"ר לים בישראל. מחלה זו היא מחלה תורשתית ואצל החו"ר לים בה קיים ליקוי באחד הגורמים המסייעים לקרישת הדם. המחלה מתבטאת בנטייה קשה לדימום בעקבות חבלות ופציעות וכן בנטייה לדימומים ספונטאניים, בעיקר לחללי המרפקים. אף שכנת המוות עקב דימום פחתה לאחר שהוכנס לשימוש הטיפול בתרכיבי הפלאסמה, המכילים את הגורם החסר, עדיין קיימות בעיות קשות ביותר של נכות גופנית ונפשית.

מצער לקבוע שבישראל קיימת הונחה ניכרת בגיי"ש לגושא הכאוב הזה, וזאת בעיקר עקב העדר מרכז לטיפול בחולי ההמופיליה והעדר הגדרה בחוק לגבי זכויותיהם של החולים. ראויים לציין ולשבח פעולתו ותרומו של ד"ר זליגסון מהמרכז הרפואי על-שם שיבא. בהקשר זה ראוי לציין כי הסנאט האמריקני נתן דעתו על חולי ההמופיליה, והחוק חוק מיוחד הקובע הקמתם של מרכזים לטיפול בחולים ובהם צוותים רפואיים שהתמחו בטיפול. כן מבטיח החוק טיפול רפואי לפי יכלתו של כל חולה, ולדבר זה משמעות רבה בארצות-הברית שבה הטיפול הרפואי עולה כסף רב. חוק דומה מכינים לגבי חולי התאלסמיה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדינת ישראל, המצטיינת ברמת הרפואה הגבוהה שבה ובמערכת העזרה ההדדית, אינה יכולה לפסות על מצוקתם של מאות רבות של חולים ולפני חולים-בפוטנציה ועליה להיערך להקדיש אמצעים למחקר מחלות אלו כדי לסלף קו; ועד אז — להקדיש מאמצים ותנאים רפואיים וטכניים כדי להקל מסבלם של החולים הללו.

היו"ר פ. שיגמן:

שר הבריאות ישיב על הצעתו לסדר-היום של חבר-הכנסת שמעוני.

שר-הבריאות ו. שם-טוב:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המחלה שמדוי בר עליה היא אנמיה המוליטית כרונית, ועיקרה — היווצרות תאי דם אדומים בעלי דפנות פגיעות מאוד. המחלה היא תורשתית, ונפוצה יותר בקבוצות אוכלוסיה מסויימות. היא מופיעה במלוא חומרתה רק אם שני ההורים נושאים את הגן הנגוע, וגם אז לא בכל המקרים. במשפחות שבהן רק אחד ההורים נושא את הגן הנפגע כל הילדים חפשיים מסימני המחלה.

בארצנו נפוץ הגן בעיקר במשפחות יוצאי כורדיס-טאן. כ-15% מיוצאי כורדיסטאן כיום נושאים גן "פגום" זה. מאידך גיסא אצל החולים — לא מספר נושאי הגנים — במחלה זו הארבה יותר קטן מן המשתמע מהצעה. למלגו אין בארץ מאות חולים כפי שמציין חבר הכנסת הנכבד. פנינו אל הפרופסור תרצה כהן, גנטיקאית, ואל הפרופסור יהודה מטות, פדיאטר, שהעסיקה אותם שאלה זו במיוחד. לפי הערכתם של שני המומחים מגיע כיום מספר החולים בכל הארץ וב-כל הגילים ל-20 לכל היותר, כמעט כולם בירושלים ובסביבתה.

בשנים האחרונות כמעט ולא נולדו, לשמחתנו, חו"ר לים חדשים. עובדה זו יש לייחס ללא ספק ליציאתם של העולים מה"גטו" המשפחתי בחוץ-לארץ, שחייב

מחלת התאלסמיה היא מחלת דם תורשתית הנפוצה בעיקר בארצות אגן הים התיכון. הסיבה למחלה היא ייצור לקוי של מולקולת ההמוגלובין המהווה את המרכיב העיקרי של הכדוריות האדומות. המחלה בצורה רתה הקלה מועברת כאשר אחד ההורים חולה בה, ואילו בצורתה הקשה היא מועברת כאשר שני בני-הזוג חולים במחלה. התוצאה היא אנמיה חמורה מגיל הילדות, פיגור חמור בגדילה והתפתחות, ועיוות מבנה הפנים, השיניים והעצמות עד נטייה לשברים. היא מצי"ס ריכה עירוני דם מתמיד בתכיפות שבין 3-6 שבועות. כתוצאה מהצטברות עודפים ניכרים של ברזל נגרם מוות בגיל צעיר, בין העשור השני והשלישי לחיים. יש לציין שבמרבית המקרים ההתפתחות השכלית היא נורמאלית.

בארץ נפוצה המחלה בצורתה הקשה בעיקר באזור ירושלים ובקרב ריכוזי העדה הכורדית בישראל, וכן בקרב משפחות ערביות בגליל המערבי. לפי הערכה משוערת יש כיום 150-200 חולים בצורה הקשה הידוריים עים למוסדות הרפואיים, ואלפים אחדים הלוקים במחלה בצורתה הקלה אך מהווים פוטנציאל מסוכן להתרחבות המחלה בצורתה הקשה.

החולים אינם מסוגלים לנהל אורח חיים תקין, והי מחלה מביאה אותם לידי נכות גבוהה ומצמידה אותם לבתי-חולים כיוון שהם נזקקים לעירוי דם כל כמה שבועות וכן לטיפול אינטנסיבי ביוהומים, לטיפול שיי-טיפול אורתופדי וטיפול מיוחד לסילוק עודפי הבilirubin מהגוף. קיימות, כמובן, כתוצאה מכך, בעיות קשות ביחסים של הילד או הילדים החולים בתוך המשפחה וביחסים בין החולים והחברה בחוץ.

בבית-החולים "הדסה" בירושלים נעשו נסיונות מאולתרים אחדים להקל על סבלם של הילדים על-ידי הצמדת עובדים סוציאליים, המטפלים בבעיות המת-עוררות בבית ובסביבה, וכן על-ידי טיפול רפואי מתאים. כאן המקום להעלות על נס את פעולתו של ד"ר א. רחמילביץ, העושה מלאכת-קודש כדי לחקור את גורמי המחלה, לטפל בחולים ולהקל מסבלם וממצוקותיהם.

אך אין די בפעולה הולונטאריה מעין זו. יש מקום להכיר בחולים הקשים כנכים בדרגה גבוהה ולא להו-תירם להזדקק לחסדים כדי לפתור את בעיותיהם הקשות מנושא. יש מקום לפעולה מונעת מבחינת נישור אין של חולים הנגועים במחלה. פעולת מניעה דומה נעשתה בהצלחה לגבי מחלה תורשתית הנפוצה בקרב בני המערב, וכוונתי ל"טי זאקס". פעולה כזו צריכה להיעשות על-ידי פירסומים וכן על-ידי ייעוץ בתחנות לאם ולילד. כן צריך לתת ייעוץ גנטי למשפחות פוטנציאליות הנושאות את המחלה בצורה הקלה.

עם זאת צריך לרכז את הטיפול בחולים הקשים במרכזים ליד מקומות מגורים מועדים. יש לדאוג לכי-סוי הוצאות האישוף ועירוי הדם, ובעיקר לכיסוי הוצאות הטיפול בשיניים המצריך מומחיות רבה, הוצאות שאינן מכוסות על-ידי קופת-חולים גם כאשר החולה מבוטח. כמו כן יש לתת הקלות וליצור תנאים בטלפון וברכב שאפשרו למשפחה לטפל בחולים, ובמיוחד נחוץ להגדיר את נכותם של החולים ואת כל הזכויות הנובעות מכך ולהקנות להם מעמד בחברה על-ידי הכוונתם וחינוכם לעבודה שיהיו מסוגלים לבצע כמי-דת יכלתם.

אדוני היושבי-ראש, הנושא הזה ודאי איננו בשום פנים נושא לדיון במליאת הכנסת. אינני יודע אם אפי' שר לומר יותר בוועדה, אבל אינני מתנגד להעברת הנושא לוועדה כדי לבדוק אם יש יסוד לטענת חבר הכנסת הנכבד, שהועלה את הנושא לדיון, שלא ניתנים די שירותים לחולים ולמשפחותיהם.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת השיירות הציבוריים של הכנסת.

היו"ר פ. שינמן :

אני שואל את חברי-הכנסת שמעוני: האם אתה מסכים להעברת הצעתך לוועדת השיירות הציבוריים?

חביב שמעוני (המערך) :
מסכים.

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הנושא לדיון בוועדת השיירות הציבוריים. אני מעמיד הצעה זו להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת השיירות הציבוריים נתקבלה.

2. קריאה לחברי הקונגרס על שני בתיו בוועידת המפלגה הרפובליקנית בארצות-הברית שתחליט אף היא על העברת השגירות האמריקנית לירושלים

חייבים ללא צל של ספק להכיר בהזלטה ריבונית זו של בית הנבחרים שלנו, של האומה כולה.

אחרי מלחמת השיחרור, ששמה נודע כמלחמת ששת הימים, חוקקה הכנסת חוק לאמור: הממשלה רשאית בצו להחיל את המינהל, המשפט והשיפוט של המדינה על כל שטח של ארץ-ישראל אשר ייקבע בצו. על יסוד חוק זה החילונו את המינהל, המשפט והשיפוט של המדינה על ירושלים המזרחית וזו שבין החורמות. שוב מעשה של ריבונית מובהק אשר כל העמים חייבים להכיר בו, והוא חל על ירושלים כולה.

אף-על-פי-כן סבור אני, אדוני היושבי-ראש, כפי שאמרת, כי חובתנו להודות לבני העם האמריקני, חברי הקונגרס ואחרים, שנתכנסו בניו-יורק לפני כשבוע ימים וקיבלו את ההחלטה אשר את ניסוחה המלא עוד אקרא. עלינו להכיר תודה לכל מי שמיטיב עם עמנו. כפיות-טובה היא אחת התכונות המגוננות של האדם; הכרת תודה — אחת מסגולותיו הנאות. ואם עם אחר, בני עם אחר, מיטיבים עמנו — עלינו לברך על כך ולהודות להם.

ההחלטה שנתקבלה בוועידה של המפלגה הדמוקרטית היא טובה בתכנה ונאה בניסוחה. אבקש תשומת-לבם של חברי הכנסת לתוכן ולניסוח גם יחד, כפי שהוצאתים מן המסמך הרשמי של הקונגרס. כך נאמר: "אנחנו מכירים ותומכים במעמדה הקבוע של ירושלים כבירת ישראל, עם הבטחת גישה חפשית לכל המקומות הקדושים לכל הדתות. כסמל לעמדה זו יש

נישואין בתוך המשפחה. כיום, בתנאי הארץ, ירד מספרם של נישואי קרובים וכן מספרם של נישואים תוך-עדתיים. מדובר, כמובן, לא רק במשפחות נישואות גן של תאלאסמיה אלא בתופעה כללית של נישואין מחוץ למסגרות עתיות ומשפחתיות.

החולים במחלה זקוקים לטיפולים רבים, תכופים ומסובכים, ובעיקר מדובר בעירווי דם רבים. הן החולה והן משפחתו זקוקים לטיפול חומך בנושאים שונים, כגון טיפול שניניים, עזרה בלימודים וכן כל המשימת מטיפול ממושך בילד שהוא בעצם חולה כרוני קשה.

לפי מיטב ידיעותינו ניתנים כל הטיפולים האלה ללא הגבלה וללא הטלת עומס כספי על המשפחות. קיים סידור מיוחד בבתי-החולים בארץ, המאפשר מתן עירווי דם ללא הגבלה כלשהי וללא תמורה, וזהו, כאמור, הטיפול העיקרי והקשה ביותר בקשר למחלה זו.

המחלה נחקרה בארצנו ביסודיות, וקיים רגיסטר של משפחות נושאות הגנים שמדובר עליהם. המשימת פחות הללו מקבלות הסבר בכל הנוגע למחלה וכן על הסכנה שבנישואין בתוך המשפחה ועל הצורך בייעוץ גנטי לפני נישואין. שירות ייעוץ זה פתוח לכל. לצערנו הרב, ריפוי למחלה אין. השיירות הדרושים, לפי מיטב ידיעתי, ניתנים כיום ללא הגבלה כלשהי.

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום, הצעה של חברי-הכנסת מנחם בגין, שנושאה הוא: קריאה לחברי הקונגרס על שני בתיו בוועידה של המפלגה הרפובליקנית בארצות-הברית שאף היא תחליט על העברת השגירות של ארצות-הברית לירושלים. רשות הדיבור לחברי-הכנסת בגין.

מנחם בגין (הליכוד) :

אדוני היושבי-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, עלינו להכיר תודה לחברינו הפאראלאמנטארים חברי הסנאט ובית הנציגים, וכן לכל הצירים בוועידה הדמוקרטית אשר נתכנסה לפני ימים מספר כדי למנות את מועמדיה לנשיא ולסגן נשיא, על שהחליטה להכיר במעמדה של ירושלים כבירת ישראל וכן המליצה להעביר את השגירות ארצה מתל-אביב לירושלים.

אפשר לטעון כי עצם הצורך בהחלטה מעין זו מעוררת פליאה. כל אומה בוחרת את בירתה. זהו מעשה של ריבונית ממלכתית מוכרת ביחסים בין העמים. מקורו בל בין כל העמים שהנציגויות הדיפלומטיות שלהן יושבות-נמצאות באופן קבוע בבירות של האומות על-פי בחירתן. אנחנו קבענו במעשה של ריבונית מה היא בירתה של מדינת ישראל. בחוקי-יסוד: הכנסת, עלינו הצעתנו נקבע: מקום מושבה של הכנסת הוא ירושלים; בחוקי-יסוד: נשיא המדינה קבענו: מקום מושבו של נשיא המדינה הוא ירושלים. כל העמים

כוחים שהתנהלו במשלחת של ארץ אחרת, בתוך חבריה, בנוכחות של משלחות אחרות. בעוד שנתיים אירופה כולה תבחר במישרין פארלאמנט קבוע ומפלגות ליי-בראליות תלכנה יחד עם מפלגות ליברליות בארצות שונות; הוא הדין בסוציאליסטים, שמרניות וכדומה. התקופה היא חדשה. היום פונים במישרין מעל במות הפארלאמנטים לחברינו הפארלאמנטאריים בארצות שונות. זה לא רק לגיטימי; זה גם מוכר ויעיל וגם נאה מבחינה דמוקרטית. כולנו בני-חורין, נפנה אל בני-החורין. יקשיבו לנו, כפי שאנו מקווים.

אדוני היושב-ראש, לאחר שתי הפסקות נעימות אלה — ואני מודה לשני חברי הכנסת שנתנו לי הודמנות להשיב על קריאות-הביניים שלהם — אני מבקש לומר שעתה, לאחר שהמפלגה הדמוקרטית קיבלה את ההחלטה הטובה הזאת, אנו חברי הכנסת, פונים בקריאה לקולגים שלנו בארצות-הברית בשני בתי הקונגרס, ולכל אנשי הרצון הטוב באמריקה, אנו קוראים להם שגם המפלגה הרפובליקנית בוועידתה הקרובה בקנזס-סיטי בעוד שבועות מספר תקבל החלטה שלפיה העם האמריקני מכיר במעמדה של ירושלים כבירת ישראל וממליצים להעביר את השגרירות מתל-אביב לירושלים, בכל הפשטות של הלשון וחיבתה.

אני מבקש גם להודיע, אדוני היושב-ראש, כי אחרי הישיבה החגיגית שקיימנו לפני כשבועיים במלאת 200 שנה להכרות העצמאות של ארצות-הברית, ישיבה שבה השמעתי גם באוני שגריר ארצות-הברית את הקריאה שהשגרירות האמריקנית תהיה בירושלים — ניגש אלי נציג של מדינה דמוקרטית חשובה ואמר לי בהאי לישנא: אם ארצות-הברית תחליט להעביר את שגרירותה לירושלים, אני משוכנע שמדינתנו מיד תעשה כמותה. מסיבות מובנות לא אזכיר את שמו של הנציג הדיפלומטי הזה. אבל יש יסוד להניח כי אם ארצות-הברית תחליט על העברת השגרירות שלה לירושלים, לא רק המדינה שבשמה דיבר אותו נציג תעשה כן אלא גם מדינות רבות תלכנה בעקבותיה של ארצות-הברית, ועל-ידי כך תסולק האנומאליה המזוהה, למשל לגבי ארצות-הברית: השגרירות היא בתל-אביב, בהר-צליה, והיא מקיימת עדיין קונסוליה בירושלים. צריך להיות להיפך. דרושה קונסוליה אמריקנית בתל-אביב; אני חושב שדרושה קונסוליה גם בחיפה העיר; בערים הגדולות יש קונסוליות — השגרירות צריכה להיות בירושלים. הוא הדין לגבי מדינות אחרות.

לכן אני משמיע את הקריאה השנייה לגבי ירושלים. אני מקווה שההוצאה תהיה חיובית, יש תקווה שהיא תהיה חיובית. בני העם האמריקני ובני עמים אחרים חייבים לדכור: אמנם כן, לא נקבעה בירתנו בחוק-יסוד; הכנסת, וחוק-יסוד: הנשיא, בלבד; לא כאשר שיחררנו את ירושלים החדשה, וגם לא כאשר זכינו לשחרר את ירושלים העתיקה. הבירה הזאת — מתי נקבעה? כאשר נכתב לדורי דורות בספר-הספרים על מלך צעיר שמלך ארבעים שנה; שם נאמר על דוד, שעם ישראל שר עליו לדורותיו כי הוא חי וקיים; "בחרון מלך על יהודה שבע שנים ושישה חודשים, ובירושלים מלך שלושים ושלוש שנה על כל ישראל ויהודה". אמנם כן, ירושלים היא בירתם של כל ישראל ויהודה.

להעביר את שגרירות ארצות-הברית מתל-אביב לירושלים.

אברהם ורדיגר (חזית דתית תורתית):
חבר הכנסת בגין, נדמה לי שאתמול נודע לנו כי ג'ימי קארטר, המועמד לנשיאות מטעם הדמוקראטים, תיקן את ההודעה הזאת והודיע שהכוונה היא לאחר הסדר עם שכנינו.

מנחם בגין (הליכוד):
חבר הכנסת ורדיגר, לא ברור לי מדוע אתה אומר "נודע לנו". הידיעה הופיעה בעתון. עדיין לא בדקנו אם היא נכונה. מי כמוך, עסקן ציבורי ותיק וחבר הכנסת, יודע שלא תמיד העתונות, אפילו הישר-אלית, מדייקת; קל-וחומר עתונות אחרת.

אברהם ורדיגר (חזית דתית תורתית):
הלוואי שזה יהיה נכון.

מנחם בגין (הליכוד):
אני גם לא מקבל את הנוסח שלך שעל-פי ידיעה זו מר קארטר "תיקן"; אולי צריך היה לומר להיפך, אם הידיעה היא נכונה. אני קראתי את ההחלטה. לפי דעתי, לא צריך להתייחס מלכתחילה באיזו שהיא מידה של צניעות להחלטה של ועידה חשובה של מפלגה גדולה. אינני בין הטוענים ש"מצע בעצם הוא מסמך חסר ערך; אחר כך נראה, אחרי הבחירות". אל לנו ליתן יד לגישה זו. הוועידה של המפלגה הדמוקרטית קיבלה את ההחלטה כפי שקראתי אותה באזניך. זו החלטה טובה, וצריך לברך עליה ולצפות לתוצאות מעשיות. נראה מה שאגשים שיהיו בממשל יעשו בה. גם אנחנו נהיה קיימים. והיא הנתנת.

זלמן שובל (הליכוד):
קיבלה אותה פה-אחד.

מאיר פעיל (מוקד):
אנחנו צריכים להיוהר שלא נעשה מעשים שיקדיחו את התבשיל ונעזור למהססים ולנסוגים לסגת מהתחייבויותיהם.

מנחם בגין (הליכוד):
חבר הכנסת פעיל, למה אתה חושב שזוהי הקדחת תבשיל? מפלגה אחת גדולה, לקראת בחירות שהשתתפו בהן עשרות מיליונים אמריקנים, קיבלה החלטה כזו. האם אין זה הגיוני, ממש סביר, שאנחנו נפנה אל חברינו הפארלאמנטאריים מעבר לאוקיאנוס ונקרא להם: גם אתם מתכנסים בעוד שבועות מספר בלבד בקנזס-סיטי; תקבלו החלטה בדומה להחלטה זו? אם זה יועיל — ואני חושב שיתכן שזה יועיל — אזי יש לנו החלטה של שתי מפלגות גדולות; ובמלים אחרות: כמעט כל העם האמריקני שילך לבחירות בנובמבר יסמוך ידו על-ידי בחירה זו או זו על ההחלטה הממליצה למקם את שגרירות אמריקה בירושלים. אני חושב שלכל הדעות זה יכול להיות דבר מועיל והקריאה צודקת והגיונית. מדוע לא להשמיע אותה?

אני רוצה שתדע, חבר הכנסת פעיל, שבימינו פחות מפלגות אל מפלגות. השתתפתי בנובמבר אשתקד בוועידה של מועצת אירופה. שם הייתי ערשמיעה לווי-

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לשר-החוץ, לתשובה.

חיים קורפו (הליכוד) :

מפלגות, כל המפלגות.

שר-החוץ י. אלון :

מפלגה אחת כבר החליטה. לגבי המפלגה השנייה, כאשר ארצות-הברית מצויה במערכת בחירות, זה פסול מאוד. כשם שהיינו רואים פנייה של פארלאמנט בארץ זרה אל מפלגה ממפלגותינו.

מנחם בגין (הליכוד) :

אמרתי במפורש, למפלגות באמריקה. אתה עצמך פנית לשתי מפלגות באמריקה. בסוכנות היהודית מור, תר, ובכנסת — לא ?

היו"ר פ. שינמן :

תנו לשר החוץ להביע את דעתו.

שר-החוץ י. אלון :

נסוכנות היהודית לא דיברתי על המפלגות ועל ציפיותי מהמפלגות. בסוכנות היהודית, בתשובה על שאלה של חבר מליאת הסוכנות, עמדתי על מצב העניינים בדבר העברת השגרירות האמריקנית לישראל. הייתי זהיר מאוד שלא להתערב בעניינים הפנימיים של ארצות-הברית ואמרתי את דעתי, כפי שאמרתי כאן מעל במת הכנסת, היכן צריכה לשכון שגרירות של מדינה ידידותית. יש להבדיל בין פנייה של מפלגה אחת לרעותה או אירגון שאיננו פארלאמנט לבין קריאה מטעם הכנסת.

מנחם בגין (הליכוד) :

לא דיברתי על פנייה.

שר-החוץ י. אלון :

אני חושב שהדרך הזאת אינה נאותה. הבאתי לידעתכם שפעולה כזו נעשתה ונעשתה. מסופקני אם תביעה כזאת תוסיף משקל לסיכויים.

אני שואל את חברי-הכנסת בגין עצמו האם הוא סבור שיש לקיים דיון בנושא זה במליאה או בוועדה, או שמא נסתפק בדברים שאמרנו כאן מעל הדוכן החשוב ?

מנחם בגין (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להשיב. הכנסת יוצאת בשבוע הבא לפגרה. הפעם, בהיותי משוכנע שיש מקום לדיון בשאלה זו, אסתפק בדברים שהושמעו עליידי שר החוץ ועליידי, הדברים החיוביים של שר החוץ.

(ק ר י א ה : מה פירוש הדבר ?)

מאיר פעיל (מוקד) :

פירוש הדבר שדיברו חצי-שעה בשביל לעשות רושם.

היו"ר פ. שינמן :

אנחנו מסתפקים בהצעה לסדר-היום ובתשובתו של שר החוץ, ואנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום.

שר-החוץ י. אלון :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם יש נושא שבו מלוכד כל העם — — —

אינני מוכן להמשיך עד שהיושב-ראש יואיל בטובו בו להרגיע את ידידנו. יש מקום המיועד לשיחות.

ארשה לי, אדוני היושב-ראש, לחזור על הדברים : אם יש נושא שבו מלוכד כל העם, ובו מלוכדות כל המפלגות הציוניות — הרי הוא נושא ירושלים, ירושלים המאוחדת, בירת ישראל, בריבונות ישראל. בזאת אין כל הבדל בין מפלגה למפלגה, בין קואליציה לאופוזיציה. בזאת אין כל מקום לתחרות פנימית אלא רק לעמידה איתנה במשותף כלפי מערערים מבחוץ.

ואכן לפני כ שלושה חודשים וחצי, כשהתעורר צורך מדיני בכך, חזרתי והודעתי בשם הממשלה מעל במת הכנסת לאמור : "ירושלים, בירת הנצחית של עם ישראל, היא חלק בלתי-נפרד ממדינת ישראל הריבונית, ולא תחולק עוד לעולם". וכן אמרתי : "ירושלים השלמה, בירתה של מדינת ישראל בריבונות ישראל, היא עובדה שלא ניתנת לעירעור מצד כלשהו".

גם בנושא העברת הנציגויות הזרות לירושלים אין כל הבדל בינינו. ברצוננו לראות את כל הנציגויות הדיפלומטיות בארץ — ולא רק את שגרירות ארצות-הברית — שוכנות קבע בבירת ישראל. כאן מגישים שגריריהן את כתב-האמנה שלהם, כאן הם עושים את עיקר מלאכתם ; ואך טבעי הוא שכאן, בירושלים, הם יקבעו גם את מקום מושבם הרשמי. ואמנם מצויות כמה מדינות ידידותיות, פחות חזקות מארצות-הברית, פחות אדירות ממנה, שקבעו את נציגויותיהן בירושלים.

אני חוזר ומדגיש שממשלת ישראל תקדם בברכה ובהערכה החלטה של כל ממשלה לקבוע נציגותה בירושלים. צעד כזה בסופו של דבר אינו מכוון נגד שום איש. אין על כן כל הצדקה לקשור אותו כרוגולוגית להסדרים עתידיים. הוא בהחלט יכול לעמוד ברשות עצמו.

חברי הכנסת, בלי שנוולול כהוא-זה במציעיהן של מפלגות פוליטיות השאלה היא לא רק בסעיפי מצע אלא במימושם הלכה למעשה. ואכן הממשלה הנוכחית, כמו כל הממשלות שקדמו לה בישראל, תובעת ללא הרף, במגעים עם הממשלה ארצות-הברית, להעתיק סוף סוף את שגרירות ארצות-הברית מתל-אביב לירושלים. אני עצמי, אם יורשה לי לומר, העליתי את הנושא בשיחותי עם נציגי ארצות-הברית פעמים רבות ותכופות. רק לאחרונה חזרתי והעליתי תביעה זו בפומבי בצורת הסוכנות היהודית.

עד כאן כלנו מאוחדים. עם זאת, אף-על-פי שכותרת הצעתו של חברי-הכנסת בגין היתה פנייה לקונגרס האמריקני, אינני מבין מה ראה פארלאמנטאר ותק ומנוסה כחבר-הכנסת בגין טעם להציג בכנסת להפנות קריאה — בבית הנבחרים הישראלי — למפלגה פוליטית בארץ זרה.

3. מניעת צעדים נוספים המכוונים להקמת מונופול מוחלט בתחבורה הציבורית על-ידי מיוזג "אגד" ו"דן"

נסיעה ברכב הפרטי. ולתהליך זה תוצאות הרסניות על משק-המדינה.

ידידיה בארי (הליכוד):
מה לדעתך הסיבה לכך?

משה ארנס (הליכוד):
אגיע לכך.

התחבורה הציבורית נהנית בארץ — וברוב ארצות תבל — מזכיון בלעדי. היא public utility ואיננה צריכה לעמוד בהתחרות ישירה עם גורמים מקבילים. מוכר שזוהו תנאי, אחד התנאים, לתיפעול יעיל של התחבורה הציבורית. אבל תנאי אחר במצב זה, תנאי-מפתח, הוא הפיקוח הממלכתי היעיל והצמוד על החברות אשר עוסקות בתחבורה ציבורית. אסור לתת זכיון בלעדי לחברה — ולוותר על פונקציית הפיקוח. בארצות המערב מוקמות רשויות או מועצות שמוטל עליהן התפקיד הספציפי והבלעדי של פיקוח על החברות הנזהרות מזכיון ממלכתי. פיקוח זה כולל פיקוח על התעריפים, בקרה על רמת השירות, פיקוח על מערכת החשבונאות, פיקוח על הניהול הפינאנסי של החברות, הכרה או אי-הכרה של סוג ורמת הוצאות בחברה, ופיקוח וביקורת על מבנה החברה.

ביצוע משימות פיקוח אלו, אדוני היושב-ראש, מחייב לדעתי: (א) הפרדת סמכויות ברורה בין הגורם המפקח והגורם המפעיל; (ב) השגת ראות הנתונים הדרושים כדי להעריך את מידת היעילות של פעולות החברה; (ג) החשוב מכל — יכולת אכיפה על החברות, עד לנכונות לשלול את הזכיון אם החברה אינה עומדת בנורמות שנקבעו.

במדינת ישראל, אני מצטער לקבוע, הממשלה נכח-שלה כשלון חרוץ בפיקוח על החברות הפועלות בתחום התחבורה הציבורית. במקום הקמת רשות לפיקוח עליהן — מדיניות הממשלה מתבססת זה שנים על הקמת ועדות למיניהן. לפני שנים היתה זו ועדת-קשתי; היום זו ועדת-גולומב. ועדת-גולומב מונתה ב-24 במאי 1974. את הדו"ח הראשון היא הגישה כעבור כ-10 חודשים — בפברואר 1975; את הדו"ח השני — בדצמבר 1975. ועדיין, שנתיים-וחצי לאחר מינוי הוועד, דה, אנחנו מחכים לדו"ח השלישי.

נדמה לי, אדוני היושב-ראש, שאין לחפש רחוק כדי למצוא את הסיבה לכשלון משימת הפיקוח. פונקציית הפיקוח, או תפקיד הפיקוח על החברות הפועלות בתחבורה האוטובוסים במדינה, אינה מוטלת על רשות או מועצה אלא היא מוטלת, כאחת משלוש פונקציות, על אחד האגפים של משרד התחבורה.

אין אצלנו הפרדת סמכויות ברורה. דווקא לאח-רונה נכנס נציג הממשלה להנהלת "אגד", והוא כיום מעורב בקבלת החלטות בחברה הזאת. אין אצלנו ראות נאותה של הנתונים הפינאנסיים והתיפעוליים הדרושים לפיקוח על החברה. הדו"ח של ועדת-גולומב מתייחס להעדר המפתיע והמדמהים של הנתונים הפינאנסיים הדרושים לפיקוח על החברה. וכעת אנו עומדים, אם

היו"ר פ. שינון:

ההצעה הבאה לסדר-היום היא ההצעה בנושא: מני-עת צעדים נוספים המכוונים להקמת מונופול מוחלט בתחבורה הציבורית על-ידי מיוזג "אגד" ו"דן". ההצעה הוכרה כדחופה על-ידי יושב-ראש הכנסת והסגנים. רשות הדיבור למציע, חבר-הכנסת משה ארנס.

משה ארנס (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשבועות האחרונים התקיימו דיונים ונתקבלו החלטות בוועדות ובי-מוסדות שונים של הקואופראטיבים "אגד" ו"דן", המובילים לקראת איחוד של שתי החברות הללו. חברות "אגד" ו"דן" הן public utilities, חברות המספקות שירות ציבורי. שינוי במבנה חברות אלה, ובמפורש איחוד בין שתי החברות האלה, נוגע ישירות לאינטרס הציבורי. הוא לדעתי, אדוני היושב-ראש, נוגד בצורה מוחלטת את האינטרס הציבורי, ולכן מזייב דיון בכנסת, דיון בממשלה לקבלת החלטות בנושא.

התחבורה בכבישים היא אחד הענפים החשובים במשק המדינה מבחינה כלכלית ומבחינה חברתית כאחד. בימים אלה, כאשר אנחנו נקראים לאתגרים כלכליים נכבדים, כאשר ביכולתנו לעמוד באתגרים אלה תלויה ההתפתחות העתידית של המדינה בתחום הכלכלי והמדיני כאחד, יש לעשות הכל כדי שמערכת התחבורה בכבישים תפעל בדרך היעילה ביותר האפשרית.

מה פירושו של תיפעול יעיל של מערכת התחבורה בכבישים? חברי הכנסת, פירושו שינוי התי-פלגות בין הנוסעים ברכב הציבורי ובין הנוסעים ברכב הפרטי לטובת הנוסיעה ברכב הציבורי. זו מסקנה שהגיעו אליה גם בארץ וגם בעולם כולו. היא מופיעה במסמכי משרד התחבורה, בחוברת אשר הוציא משרד התחבורה: "מדיניות פיתוח התחבורה בישראל". היתר מופיעים שם הנתונים הבאים: כאשר אנחנו מש-ווים את התחבורה באוטובוס לעומת התחבורה ברכב הפרטי, מבחינת צריכת תשתית בממדים של מ"ר לנו-סע, הרי הנוסיעה באוטובוס צריכה כ-0.16 מ"ר/נוסע; הצריכה ברכב הפרטי היא כ-3 מ"ר/נוסע. מבחינת צריכת הדלק של ליטר לנוסע, לאלף קילומטר — כ-0.7—0.8 לאוטובוס, כ-6.2 לנסיעה ברכב פרטי. מבחינת ההוצאה במטבע-חוץ לנוסע/קילומטר, המבוטאת באגורות — כ-1 אגורה באוטובוס, יותר מ-10 אגורות ברכב פרטי. מבחינת שיעור התאונות למיליון קילומטר/נוסע — כ-0.12 באוטובוס, 1.69 ברכב פרטי. יחס זה של יעילות של פי 10 לטובת הרכב הציבורי נכון גם כשאנחנו בוחנים את התיפעול של התחבורה הציבורית מנקודת ראות של ממדים אקולוגיים. אך מי שבוחר את ההרכב של התחבורה היבשתית במדינה ימצא שלא מתקיים תהליך של שינוי ההתפלגות לטובת הרכב הציבורי, אלא נהפוך הוא. אנו עומדים בפני נשירה — הייתי אומר כמעט בריחה — של ציבור הנוסעים מהרכב הציבורי, מהנוסיעה באוטובוסים, בין

הוחכרה יאמץ את הצעת סיעת הליכוד, כפי שהובאה לפני הכנסת לפני חודשים מספר, בעת הדיון על "אגד", להקים רשות לתחבורה ציבורית אשר תישא באחריות הפיקוח על הגורמים הפועלים בשטח זה. רק בדרך זו יושג פיקוח נאות על החברות הנהנות מזכיון בלעדי להפעלת אוטובוסים. פיקוח זה הוא תנאי למערכת תחבורה יעילה במדינה.

שנית, אני מציע שהמשרד יאמץ את שני עקרונות-היסוד הבאים למדיניות בתחום התחבורה הציבורית:

(א) יש לדרוש מכל חברה, המבקשת ליהנות מזכיון בלעדי להפעלת אוטובוסים, להתמסר בלעדית לאחד משני התחומים: השירות העירוני או השירות הבינ-עירוני. חלוקה זו תביא ליעול השירות עקב רכיבת הרכב המתאים ועקב התמחות בשיטות תיפוע, שהן שונות לגמרי.

(ב) שום חברה הוזכה לזכיון אזורי בלעדי להפעלת אוטובוסים לא תשלט על יותר משליש ממשק התחבורה באוטובוסים במדינה. רק בדרך זו נבטיח את יכולת הפיקוח הציבורי ואכיפת מדיניות הממשלה. כביצוע מידי של עקרון זה אני מציע הוצאת חברת "אגד" מהפעלת אוטובוסים בשירות העירוני בגוש דן ומניעת הכפילויות הקיימות היום בין קווי "אגד" ו"דן". יש להגביל את "אגד" לשירות הבינ-עירוני ולמסור זכיון לשירות העירוני, באזורי ירושלים וחיפה, לשתי חברות עצמאיות שתפעלנה באזורי רים אלה — האחת בירושלים והשנייה בחיפה.

והאחרון, על הממשלה להודיע באופן החלטי שהיא מתנגדת לאיחוד בין חברות "אגד" ו"דן" ושביצוע איחוד זה יביא לשלילת הזכיון שממנו נהנות חברות אלה כיום.

היו"ר א. גיבלבר:

ישיב על הצעה שר-התחבורה גד יעקבי.

שר-התחבורה ג. יעקבי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מקווה שחברת-הכנסת ארנס לא יאמץ את הסיסמה Small is beautiful גם בתחום המדיני.

משה ארנס (הליכוד):

אין דאגה.

שר-התחבורה ג. יעקבי:

מכל מקום, אני מתפלא על פרופסור ארנס, מאוד מתפלא, על שהוא לא יודע עד כמה מדינות, שבהן פועלות חברות לתחבורה ציבורית קטנות ומצומצמות המתחרות זו בזו, עושות מאמצים רבים, בגלל תכונתה המיוחדת של התחבורה הציבורית, התכונה הקרויה בלשון הכלכלנים מונופול טבעי, להביא לאיחודן של חברות כדי שהן תפעלנה ברמת יעילות יותר גבוהה באזורים שהפוקדו להם כקונצסיה לתיפוע. אני יודע עד כמה מדינות שונות בעולם כולו ביקשו יעוץ ממדינת ישראל כדי להביא לאיחודן של חברות אוטובוסים רבות, שפעלו זו בצד זו, בתחרות זו עם זו, כדי להביא להקמת גופים יותר גדולים, יותר אמיתיים המסוגלים לקיים תחבורה ציבורית ברמת שירות מתקבלת על דעת הציבור שבאותן המדינות.

תהיה התקדמות נוספת לקראת איחוד שתי החברות הללו, בפני נסיגה מיכולת האכיפה של הפיקוח ושל מדיניות הממשלה, אם תהיה מדיניות כזאת.

כל שינוי במבנה שתי החברות הללו, המספקות שירות ציבורי, הוא בעל עניין לציבור, ולכן בעל עניין לממשלה. גם הרכישה של חברת "ויניטד טורס" על-ידי חברת "דן" לפני כשבוע היא בעלת עניין לציבור, ולדעתי נוגדת את האוטובוסים של הציבור. אבל בוודאי ובוודאי אם מדובר על איחוד של שני הקואר-פראטיבים האלה, שביחד ישלטו על כמעט 100% של התחבורה באוטובוסים במדינה — למעשה תישלל מן המדינה האפשרות לאכוף את הפיקוח על שתי החברות הללו.

הטענה היחידה המועלית לעתים, ונדמה לי גם על-ידי שר התחבורה, לאיחוד בין שתי החברות הללו היא טענה של economies of scale — הייעול המושג באמצעות הגדלת ההיקף של הפעילות. הייתי רוצה להזכיר לחברים חברות "אגד" ו"דן". אינן מהחברות הקטנות בתחום ההסעה באוטובוסים בעולם. הן בין החברות הגדולות, הייתי אומר אפילו בין חברות-הענק. "אגד" מפעילה קרוב ל-3,500 אוטובוסים; דן — כ-1,100. ורק לאחרונה — והייתי במיוחד רוצה להסב את תשומת-לבו של שר התחבורה לכך — הופיע בחור ברת "אקונומיסט" סקר שנעשה על חברות האוטובוסים באנגליה. סקר זה הופיע תחת הכותרת Small is beautiful — "קטן זה יפה". והסקר הנה מראה שקיים יחס הפוך בין יעילות התיפוע לבין גודל החברות המפעילות את צי האוטובוסים.

שר-התחבורה ג. יעקבי:

אני קראתי סקר אחר: Big is beautiful.

משה ארנס (הליכוד):

איפה זה מופיע?

מאיר פעיל (מוקד):

הייתי מציע להגיד Beautiful is beautiful.

דוד קורן (המערך):

Medium is beautiful.

ידידיה בארי (הליכוד):

שמענו על Black is beautiful.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, חדברו עברית מתוקנת, ולא אנגלית.

משה ארנס (הליכוד):

הסקר שאני מתייחס אליו הופיע ב"אקונומיסט" 28 בפברואר 1976. אשמח לעיין בכל סקר אחר שקיים. נדמה לי, חברי הכנסת, שתוצאות הסקר הזה ישימות — ועוד איך ישימות — למדינת ישראל. ונדמה לי שטועה מי שחושב שחברת "אגד" היא חברה יותר יעילה מחברת "דן", מכיוון שהיא מפעילה מספר אוטובוסים גדול פי שלושה מחברת "דן", ושחברת הענק שנתהווה עקב שותפות בין שתי החברות הללו תהיה חברה עוד יותר יעילה. לכן צריך, לדעתי, לעשות הכל למנוע איחוד זה.

בסיכום, אדוני היושב-ראש, אני מציע שמשרד

חוברת ל"ו, ישיבה שכ"ב
— הצעות לסדר-היום (יעקבי, ידיד, ארנס) —

בורה הציבורית, שהיא בהחלט יעילה יותר למשק הלאומי מכל הבחינות לעומת הרכב הפרטי. אני רוצה להדגיש כי ייתכן שיש מדינות נאורות יותר אשר עזרות יותר מאתנו בתחום הזה, אבל ראה זה פלא — התליך הירייה בשימוש בתחבורה הציבורית, ותהליך הגידול לעומת זה בשימוש ברכב פרטי, רב יותר בארצות מפותחות אחרות מאשר בישראל. התהליך בישראל איטי יותר ונובע מכך שהתחבורה הציבורית איננה משרתת את הנוסע במה שנקרא באנגלית "door to door", או בעברית "מדלת אל דלת", אלא היא נותנת שירות מנקודת רחוקה יותר, מנקודת המוצא או מנקודת היעד מבחינתו של הנוסע הבודד.

התחבורה הציבורית הניתנת בישראל מזכיון, ממש כמו בכל מדינה מפותחת אחרת, שכן היא, כאמור, מנופול טבעי, כלומר ככל שהיא בלעדית יותר באזור מסויים או בקו מסויים כן יעילותה גוברת. השפעת האיחוד התיאורטי, ההיפותטי, של שני הקואופראטיבים, למשל באזור דן, כלומר במרחב המטרופוליטני של אזור תל-אביב, יכול להיות לברכה רבה. שכן הפיצול בין שני הקואופראטיבים — התוצאה שלו היא שקשה לאחד קווים ולהביא לכך שמערכת הקווים תהיה חואמת באורה יותר מדוייק את רצון הציבור, את מה שקרוי המבנה, הביקוש לנסיעות בתחבורה הציבורית, ואלה דברים שניתן להשיגם באורח טוב יותר כאשר יפעל גורם אחד במרחב האזורי הזה.

משה ארנס (הליכוד):
מדוע לא תוציא את חברת "אגד" — — —

ש-התחבורה ג. יעקבי:
כך הדבר קורה בלונדון-רבת, כאשר "לונדון טראנספורט" מפעילה מספר אוטובוסים רב יותר מאשר "אגד" ו"דן" ביחד, 5,500 אוטובוסים, ונוסף על כך היא גם מחזיקה בהפעלת הרכבת התחתית, כלומר יש לה מונופול מוחלט גם על השיטה הרכבתית בלונדון-רבת וגם על השיטה של הסעת נוסעים באוטובוסים, למרות זה אין סבורים שיש לחלק את לונדון לארבעה גורמים, אם כי לונדון, מבחינת האוכלוסין שלה, היא פי ארבעה ממדינת ישראל כולה.

העובדה שמדובר במונופול טבעי אכן מחייבת פיקוח ובקרה רציניים יותר, אמיצים יותר, הרמטיים יותר. לכן גם בישראל אנו מקימים בקרה ופיקוח נרחבים על התחבורה הציבורית. הייתי אומר מחריפים, מתדקים והולכים, הקווים הסדירים הנמצאים בפיקוח ישיר, וכל שינוי מחייב אישור מלכתחילה. התעריפים והתמיכה נמצאים בפיקוח מלא ומוחלט. הפיקוח הפיננסי, גם השוטף וגם על-ידי רואי-חשבון מטעם המדינה, הוא מעשה מוחלט וקיים. נציג בכיר של הממשלה יושב בהנהלות "אגד" ו"דן", ואין זה נכון שהנושא הזה הוא שולי באחד מאגפי משרד התחבורה, כי אם היפוכו של הדבר: הנושא הזה הוא מרכזי ומורטל על ארבעה אגפים בכירים במשרד התחבורה, ונוסף על זה קיים צוות משותף של האגפים האלה הנקרא "צוות התחבורה הציבורית", המקיים דיונים קבועים, מקיים מעקב ויוצר מצב שכל אחד מההיבטים נלקח בחשבון בכל אחת מההחלטות.

הוועדות שנוכרו כאן, ועדת-קשתי או ועדת-גולומב, לא נועדו למטרת פיקוח או בקרה על הקואופראטיבים.

אבל מאחר שעל לסדר-היום לא עמדה השאלה התיאורטית וגם לא עמדו שאלות אחרות שנוכרו כאן בדבריו של חבר-הכנסת ארנס, אני רוצה קודם כל לומר לגבי העובדה עצמה: ההחלטה של שני הקואופראטיבים בדבר גיהול משותף של קווים וניהול כספי משותף היא החלטתם שלהם כגופים אוטונומיים שהנהלותיהם נבחרות על-ידי חבריהם. אנחנו לא עומדים עכשיו במצב של בנייה מחדש ומבראשית של כל התחבורה הציבורית בארץ, כאילו לא קיים דבר. אנחנו יכולים, באורה תיאורטי, על-ידי מודלים של סימולאציה או מודלים אחרים, לבנות את הטיפוס האופטימאלי, לבנות לנו מעין מבנים תחבורתיים אופטימאליים אשר יפעלו ברמת היעילות המירבית; אבל לא זה המצב במציאות. השאלה הזאת, מה היה אילו היינו מתחילים מן ההתחלה את הכל, היא שאלה שאפ-שר לשאול אותה אפילו לגבי סיעת הליכוד בכנסת. האם באמת סיעת הליכוד היתה בונה את עצמה, אם הכל היה עומד מהתחלה, בדיוק במבנה הנוכחי? זה חל על כל תחום, ואנחנו איננו עומדים, בתחום התחבורה הציבורית, במצב זה.

מנחם ידיד (הליכוד):
נתחיל במערך; למה בליכוד?

ש-התחבורה ג. יעקבי:
אתה יודע מה? — המערך. אין נפקא מינה בעיני מבחינה זו. מכל מקום, המצב הוא שאנחנו איננו עומדים בבנייה אופטימאלית, מלכתחילה, של כל המערכת. במסגרת הנתונה השאלה היא מה יכול להביא לידי-לסת רבה יותר ומה יכול להביא לייעילות מעטה יותר כאשר מדובר בתחבורה ציבורית, שיש לה תכונות מיוחדות מאוד והיא קודם כל, על-פי כל הגדרה, מונופול טבעי.

משה ארנס (הליכוד):
אדוני השר, אני מתפלא על שאתה מדבר על מערכת אופטימאלית בו בזמן שהתחבורה הציבורית בארץ פשטה את הרגל.

ש-התחבורה ג. יעקבי:
טוב, זוהי דעתך. אתה כבר הכעת אותה מעל הדוכן הזה. אני לא חושב שיש טעם לחזור פעם שנייה על אותם הדברים. חשבתי שאתה עומד לחדש משהו. משרד התחבורה מופקד על היבטים תחבורתיים, כלכליים ומשפטיים הכרוכים בהפעלת התחבורה הציבורית. בהקשרים אלה הודענו לקואופראטיבים, מלכתחילה, כי המדינה לא תישא בשום הוצאה כספית הנובעת מנאי האיחוד, אם וכאשר יקום. אם יהיה צורך בשינוי בתנאי השירות ובמבנה השירות — הנושא ייבדק מבחינת האינטרס הציבורי על-ידי משרד התחבורה, על-פי הקריטריונים של רמת השירות לציבור. כך אנחנו נפעל. אינני חולק על מה שנאמר כאן, כי התחבורה הציבורית עדיפה על פני כל סוג אחר של תחבורה לצורך הולכת נוסעים, ולכן אנחנו נותנים לה עדיפות בהסדרי תנועה, ולכן אנחנו משקיעים גם כסף וגם מאמץ אירגוני רב כדי שהיא תיסע ותנוע בתנאים יותר נוחים מאשר התחבורה הפרטית, בעיקר בשעות השיא ובעיקר בערים הגדולות. על כן אנחנו תומכים על-ידי סובסידיה במחיר לצרכן כדי לעודד את השימוש בתח-

רוצות להרוויח. זו הצרה לגביהן. אז מה הגיע הזמן לעשות?

אילו היה בא חבר-הכנסת ארנס וטוען כי הגיע הזמן שהמדינה תיכנס למעורבות הרבה יותר גדולה בני-הול הקואופראטיבים — לא עליידי מינוי רשות שת-פקח — מילא. אני חושב שאם קרה משהו בדור האחר-רון, הוא שהגיע הזמן שהממשלה, העומדת כל שנה, שנתיים, שלוש שנים בפני הצורך להשקיע הון עתק במשק הציבורי כדי לחדש אותו — זה המצב — תנהג כמו קאפיטאליסטים רגילים. אם חברות האוטובוסים זקוקות למימון ממשלתי לשם חידוש הציוד — נכנסת הממשלה לשותפות ולניהול. לא להלאים, אלא כמו שאומרים בידיש — להיכנס להם "אינ די ביינער", לעצמות.

אמנון ליון (הליכוד):
למה לא לדון על הצעתו של חבר-הכנסת ארנס?

מאיר פעיל (מוקד):
אילו הציע חבר-הכנסת ארנס לדון על התחד-שות המשק של חברות האוטובוסים, על הבעלות, על הניהול — אני בעד. המגמה צריכה להיות, לפי דעתי, יתר צנטראליזאציה, ולא Small is beautiful. אני חושב ש- Beautiful is beautiful. יש קטן נחמד, יש גדול נחמד; ויש קטן מכוור ויש גדול מכוור. ער. אני בעד דיון על הצד הזה של הבעיה ולא על האיחוד או השיתוף בין "דן" ל"אגד".

לכן אני מציע שהכנסת לא תדון על ההצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת ארנס. אם אתם רוצים דווקא לדון על הבעיה כמו שאני מציע אותה, לא אתנגד; אבל לא על הבעיה כמו שמציג אותה חבר-הכנסת ארנס. כי הפרובלימה היא לא איחוד או שילוב בין "דן" ל"אגד". חבר-הכנסת ארנס הציע בעצם דבר המור: לחזור לתקופה של "המהיר", "קליה", "חבר", "השחר", "דרום יהודה". האם אז היה טוב? קואופראטיב "תל-ליטבינסקי" עוד קיים היום. האם הוא טוב יותר? אז התחבורה היתה טובה, נישט היינט געזאגט. אני מוכן לקבל שהמגמה צריכה להיות צנטראליזאציה וגיי-דול. אבל אני חושב שצריך לדון ברצינות בשינוי מע-מיק בשיטת הבעלות על חברות התחבורה ובשיטות הניהול שלהן, ולהכניס את המדינה לעצמות שלהן, בלי חכמות. אם על זה אתם מוכנים לקיים דיון — נבקשה; אם על מה שמציע חבר-הכנסת ארנס — אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר א. גיבלבר:
חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת — לכ-לול את הצעתו של חבר-הכנסת ארנס בסדר-היום של הכנסת, והשנייה — שלא לכלול אותה בסדר-היום. אעמיד להצבעה את שתי ההצעות זו מול זו.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — רוב
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — מיעוט

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

הפיקוח הזה נעשה על-ידי הממשלה במישרין. תפקיד היחיד של הוועדות האלה היה להמליץ על מדיניות או נושאים שהיו שנויים במחלוקת ומחייבים רפורמה בשיטת ההתנהגות של הרשויות הנוגעות בדבר. לכן היה בדבריו של חבר-הכנסת ארנס בעניין זה עירוב של מין בשאינו מינו.

אם וכאשר הבקשה לאיחוד, באותם הקשרים שמופ-קרת עליהם הממשלה, תובא לפני משרד התחבורה או לפני ממשלת ישראל בכלל, גידון בהצעה הזאת על בסיס של שיקול אחד, ואחד בלבד: האינטרס הצי-בורי והעלאת רמת השירות לציבור.

מאחר שאינני רואה בנושא הזה נושא סודי או נושא שיש לכמוס אותו, ואני רואה בו נושא ציבורי הנוגע לאזרחים רבים במדינת ישראל, לציבור הנוס-עים, לכנסת, לממשלה, לקואופראטיבים עצמם — אני מציע שנקיים דיון במליאת הכנסת בנושא זה.

היו"ר א. גיבלבר:
רשות להצעה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):
אדוני היושבר-ראש, כנסת נכבדה, אני בא להציע לכנסת להסיר את ההצעה הספציפית הזאת של חבר-הכנסת ארנס מסדר-היום, ואין נימוקים טובים מני-מוקיו של שר התחבורה — עד המשפטים האחרונים, כל הימוקים שלו הובילו באורח הגיוני לכך שיגיד "לכן אני מציע להסיר את הצעתו של חבר-הכנסת ארנס מסדר-היום"; אולם במפתיע הוא עשה תפנית והציג לכנסת את הבעיה בצורה שונה.

אסביר מדוע אני חושב — בנוסף על הנימוקים של שר התחבורה — שאין טעם לדון על השיתוף המוצע בין "דן" ל"אגד", וכי הנושא הזה לא צריך להט-ריד את הכנסת.

אני חושב שהתופעה המעניינת ביותר, שצריכה להטריד את הכנסת זו את אחת מוועדותיה, היא נושא אחר: העובדה ששני הקואופראטיבים הגדולים לשעבר הם לא קואופראטיבים אלא הפכו לחברות רכושניות שמעייניהן קודם כל ברווח. חברות אוטובוסים אלה נמצאות בבעלות של מי שהיו פעם חברי הקואופרא-טיב; הן מעסיקות אלפי שכירים. תהליך חידוש הציוד שלהן והשקעת הון חורג נעשים על חשבון כספי הצי-בור, בהון שהמדינה מזרימה אליהן.

אמנון ליון (הליכוד):
אם כך, מדוע אתה מתנגד לדיון?

מאיר פעיל (מוקד):
זו הבעיה. הבעיה היא שחברות התחבורה בישראל אינן קואופראטיבים, הן עוסקות ברווח, וחידוש כל הציוד נעשה בכספי הממשלה.

יחוקאל פלומין (הליכוד):
הם קובעים את הקווים, את התעריפים.

מאיר פעיל (מוקד):
הם לא קובעים את הקווים או את התעריפים, דווקא את זה קובעת הממשלה. חברות האוטובוסים

4. השפעת הנהגתו של סל מטבעות בישראל

אילו נמנעה הממשלה לבצע בשלב זה פחות וחול של 2% ונתנה לציבור זמן לעכל את השינוי בחישוב הלירה.

אדוני היושבר-ראש, הציבור בישראל מתגעגע לקצת רגיעה ומבקש לפוש קצת מהפעילות האינטנסיבית של הממשלה בנושאים הכלכליים. עדיין לא נעכל די הצורך החוק החדש של מס ערך מוסף אשר, דרר-אגב, הכניס בלבול ואנדרלמוסיה בחיינו הכלכליים, עדיין גובי המס ממשיכים בסאנקציות ועובדים בתוקף צווי-הריתוק — ושוב מהלומה על ראשו של הציבור הע-ייף, שוב "ובנג", אבל "לא גמרנו".

היה מן הראוי, אדוני שר האוצר, כי לאחר הטיל-טולים הרבים, שעברו על המשק ועל הציבור בחודשים האחרונים, תינתן לו תקופת רגיעה ומנוחה, שייפגש קצת מהמדיניות של "צעד אחר צעד" בכלכלתנו וב-משקנו, שיטה אשר בחיינו הפוליטיים פשטה את הרגל. ועדיין לא הספקנו להירגע — והנה שוב מבשרים לנו כי במחצית החודש הבא יתקיים דיון כל-כלי בממשלה, ואין דיון כלכלי נוקב בלי תוצאות. ומי יודע אם שוב לא נופתע על-ידי נקיטת צעדים כלכליים נוספים, ואולי נמציים יותר, כדי להציל את כלכלתנו המתערערת והולכת.

חברי הכנסת, כפי שכבר ציינתי אינני נגד ההחלטה על השינויים בשער החליפין, ייתכן מאוד שההצעה מדה לסל היא בהחלט דבר המתבקש מכורח הנסיבות והשינויים בעולם. בשנים עברו שלטו בשוק העולמי ההצמדה לזהב ולדולר, ובשנים האחרונות יש תהליך מעבר להצמדה לסל המטבעות. הבעיה היא המדיניות, התיכנון לטווח ארוך, ולא צעד אחר צעד כאשר המטרה אינני מוגדרת וכל צעד איננו בא בעקבות הצעד הקודם אלא כטלאי על גבי טלאי.

חברי הכנסת, מי שחושב שבהנהגת השיטה החדשה יוברחו הספקולאנטים מן השוק טועה טעות גדולה. אמש אמר לי כלכלן בכיר באחת החברות הגדולות כי מעתה יהיה לספקולאנטים כר נרחב לא פחות מב-עבר לעיסקותיהם. כי לא רק סמוך ליום השלושים מהפיחות הקודם, אלא כמה ימים לפניו, יקנו כסף זר, כאשר הכסף ברמה נמוכה, וימכרו אותו ביום שהוא עולה. הם בוודאי לא יפסידו מכך. כן הוא טוען כי הנהגת הסל תציג קשיים ניכרים בפני היצואנים, שלא יוכלו עתה לקובע את מחירי המוצרים עד ליום המש-לוח ממש. ספק אם הקניינים ירצו להתחשב בכל השיקולים של היצואנים, ומדובר בעיקר ביצוא למ-דינות שהמטבעות שלהן אינן בסל.

אני רוצה לקוות שצפיפותיהם של שר האוצר ונ-גיד הבנק, שהשיטה החדשה תניב פירות מלאים יותר מהפיחותים הזוחלים, אכן יתמשו. אך סביר להניח שיווצר פער זמן גדול יותר בין פיחות גדול אחד לשני. ומה שנוגע לתקווה כי המעבר לסל המטבעות לא ייקר את היבוא, ספק הוא. כי התנדודת התכופות בשערי המטבע — והדבר מורגש כבר ביומיים האחר-ונים — הכרח שיביאו לעליית המחירים של מוצרי יבוא, ובסופו של דבר זה ישפיע על מחירי מוצרים רבים בארץ.

היו"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת אברהם ורדיגר ושל חברי-הכנסת זלמן שובל: השפעת הנהגתו של סל מטבעות בישראל. רשות הדיבור לחברי-הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (חיות דתית תורתית) :

אדוני היושבר-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה הח-ליטה השבוע להנהיג שיטה חדשה בשערי החליפין על-ידי הצמדת הלירה הישראלית לסל מטבעות ולנתקה משער הדולר. אינני בא לערער על ההחלטה ולא להת-נגד לשיטה החדשה — כעקרון. הנהגת סל המטבעות היא, כשלעצמה, סוגיה סבוכה, אשר מוקדם עדיין לקבוע בוודאות אם טוב היא ליהודים או, חלילה, להיפך.

אבל עקב ריבוי הרפורמות שממשלת ישראל ביצ-עה במשקנו במשך השנתיים האחרונות התפתחה בצי-בור מעין אלרגיה לשינויים בתחום הכלכלי. זה גובר בעיקר מאי-השקט והמתיתחות במשקנו המעורער, העו-מד ומצפה יום יום לצעדים כלכליים חדשים. אינני אומר שיש לכן הצדקה להתנגד מראש לכל צעד, אבל יש בכל זאת להבין את המניעים, ומדוע בא השינוי דווקא היום, לאחר שכבר לפני שנה-יוחצי הציע נגיד בנק ישראל מר זנבר אותה שיטה בדיוק והסביר את נחיצותה ודחיפותה, ובכל זאת נדחתה על-ידי אנשי האוצר על הסף.

כפי שנמסר מתמקדת ההחלטה בעיקר בשני דברים עקרוניים: א) לצמצם את האפשרויות הספקולאטי-ביות שנתלו לפיחות הזוחל, אשר מועדלו היו פחות או יותר קבועים; ב) למנוע השפעתו של גורמי-החץ על קביעת השער הריאלי של הלירה שלנו. מטעמים אלה ונוספים, אשר לא כולם הובהרו די הצורך, באה ההחלטה על הצמדת הלירה לסל המטבעות.

שמעתי, אגב, על הוויכוח בממשלה איך לקרוא לילד: סל, טנא או אולי שק — והשק הוא, כידוע, קרוע. ההחלטה פורסמה לפני ארבעה ימים ומעטים הצליחו לעמוד על טיבו של צעד זה, ועל-אף הנסיו-נות מצד האוצר ובנק ישראל להסביר לציבור את השיטה החדשה, המצטיינת במורכבות מפליגה, מסופ-פני אם הצליחו בהסבריהם. אבל עם ישראל סבלני הוא, מקבל את הגזירות בלי שיבינו ומתרגל מהר מאוד.

בין השאר הוחלט כי מעתה לא יהיו מועדי הפיחות קבועים וגם החישוב של המטבע ליצוא יהיה שונה ממה שהיה מקובל עד כה, וכן, לפי דברי המומחים, לא נהיה עוד נתונים להשפעות של תנודות דראסטיות בבורסות העולם באשר השער ייקבע לפי סל מטבעות, ולא עוד לפי חישוב של מטבע אחד. והכל, כמובן, במטרה להבריא את משקנו הזקוק לרפואה.

מותר לי להביע דעה כי ספק הוא אם אמנם בצע-דים אלה יש משום פתרון ממש להבראת המשק. אבל מה שלא מובן לי — מדוע הזדרזה הממשלה כביצוע פיחות וחול סוף, צמוד להחלטתה על השינויים בשער החליפין? הנה טבעי יותר וגם הוגן כלפי הציבור

שרי-האוצר י. רבינוביץ :
מי תיאר זאת כך ?

זלמן שובל (הליכוד) :
יש מי שתיאר זאת כך. לא אמרתי שאתה עשית זאת.

באמת, אדוני שר האוצר, לא נוח לי לעלות בכל פעם על הדוכן הזה ולצקת מים צוננים על התלהבותך מן ה"הישגים הגדולים". אבל מה לעשות, אם גם לגבי העבר קיים פער, ורק מי שרוצה להשלות את הציבור — או את עצמו, וזה עוד הרבה יותר מסוכן — יכול להתעלם ממנו, פער בין ההודעות הוורודות על התי-קדמות, כביכול, בתחומי היצוא והיבוא לבין המצי-אות הוורודה הרבה פחות.

צר לי לומר זאת, אך האמת היא שהמדיניות של הממשלה לא הניבה עד כה פרי משמעותי. למשל, התבשרנו על עלייה ריאליט ביצוא, אבל, אדוני השר, האם לא יהיה זה יותר מדויק לומר שהשיפור אשר הושג ביצוא הוא במידה רבה אופטי ואיננו נובע מאיזו שהיא היערכות חדשה במשק הישראלי אלא רוי-בו ככולו מהתעוררות קונוינגקטוראלית במשק העולמי, העלולה לחלוף כעבור שנה-שנתיים ? אינני מדבר כבר על העלייה הצפויה במחירי האנרגיה ועל התוצאה העלולה להיות לכך.

לפני זמן לא רב באתם הנה ואמרתם לנו : היצוא אינו גדל בגלל מצב של קפאון בשוק העולמי. היום אתם מתעלמים מן ההתעוררות בשוק העולמי ורוצים לקצור את כל ההצלחה ואת פרי כל ההישגים בעליית היצוא — וזו עלייה הטעונה בדיקה — ובירידת היבוא, וגם זו טעונה בדיקה. זאת, מאחר שמבחינה כמותית היבוא לא ירד ומבחינה הרכבו יש אפילו הרעה. חלקם של מוצרי התצרוכת עלה, בעוד שהתשו-מות לא עלו אלא ירדו. אולם אתם מציגים את העניין כתוצאה מוצלחת של מדיניות כלכלית, ולא היא.

אם כן, לא חל שיפור אמיתי המראה על תפנית מ-שית במגמות של המשק הישראלי. ואם היה מיפנה, אמרתי כבר שהוא היה מיפנה שלא נבע מדברים שקרו אצלנו, והדברים שגרמו לו עלולים גם להשתנות בכי-וון אחר, בכיוון שלילי.

חברי הכנסת, מאז נובמבר 1974 ועד היום הזה פוחתה הלירה הישראלית ביותר מ-95%, לרבות הפי-חות האחרון. האם נוכל לומר, עם היד על הלב, שלפי-חותים האלה היתה השפעה ניכרת על המאזן המסחרי שלנו ? אינני אומר שלא היה צריך לעשות את הפי-חותים. אדרבה, במועדים מסוימים הייתי סבור שצרי-היה לעשותם גדולים יותר. אולם אני טוען שהפי-חותים האלה לא השיגו את מטרתם המלאה, ואולי אפי-לו לא מטרה חלקית. נכון הדבר שזה היה במידה רבה בגלל ההיצמדות הבלעדית לדולר. נוסף על כך, וזה דבר יסודי, בפחותים קטנים וגדולים, קצובים וג-מישים אין כדי להפוך את החברה הישראלית מחברת שירותים לחברה יצרנית וכדי להפוך את המשק הי-ש-ראלי ממשק המאופיין בעיקר על-ידי צריכה פרטית וציבורית מופרות למשק הערוך כל כולו ליצוא.

אגב, אחד הדברים המוזרים אצלנו הוא שלעתים קרובות כל כך אנו מקבלים מידע בלתי-אחיד ממק-רות ממשלתיים שונים לגבי עובדות — אינני מדבר

חברי הכנסת, נגיד בנק ישראל אמר בוועדת הכ-ספים כי הנהגת הסל תמנע את הצורך בפחותים מ-י-חדים, וזאת כאשר חל תיסוף בערך הלירה בעקבות התחזקותם של מטבעות מסוימים. מה פירוש "פחות-תים מיוחדים" ? הפחות הווחל — כך הובטח לנו — יימשך בשיעור של 8% בשנה. ההצמדה לסל, גם היא במהותה צורה מסוימת של פחות מתמשך. האם על אלה ניתן עוד להוסיף "פחותים מיוחדים" ?

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בעיית היסוד של כלכלתנו היא הגרעון במאזן התשלומים. משקנו הוא משק קטן, המתמודד עם הרבה משימות. איננו נהנים מאוצרות טבע ואנו נאלצים לייבא מוצרים רבים. מא-בקנו הבטחוני המתמשך, וההצטיידות הרבה והמהירה של צבאות ערב, מחייבים אותנו לרכוש נשק רב ויקר במטבע-חוץ. מול כל אלה ניצב האזרח הישראלי, המ-כיר את מצבו אך מסרב להיות מודע למקומו במערכת. העלייה המהירה ברמת החיים בישראל הגדילה את הביקוש למוצרי מותרות מתוצרת-חוץ, דבר המחייב הוצאה ניכרת במטבע-חוץ. אך אנו איננו נוקטים צעדים מספיקים לבלימת הבולמוס של קניית מוצרי המותרות. כשמדברים על מדיניות כלכלית אנו רואים בנקודה זו אחד הבסיסים למאבק. אמנם סל המטבעות יגדיל את הכנסותיו של היצוא, אך באותה מידה יגדיל את ההוצאות על רכישת חמרי-גלם המיועדים ליצירת המוצרים במדינה.

אדוני היושב-ראש, אם כי לא הבעתי התנגדות ע-ק-רונית לשינוי בשער החליפין, אינני רואה בסל החדש את הישועה. אך נדמה לי כי הנהגת הסל מוכיחה שמה שנחוץ לכלכלתנו הוא מדיניות כלכלית ברורה, שכל צעד בה יהיה חלק מהחליף ברור ומלוך אותנו ל-ק-ראת המטרה. הסל איננו כזה, או שהוא מנותק מכל יתר ההליכים, ויחזיו אינם יוצרים מדיניות בריאה וכוללת. מסופקני אם נמצא יועץ, כלכלן, פוליטיקאי או תעשיין שיוכלו להסביר בדיוק מהו סל המטבעות, מה טיבו, מה יעילותו, ובעיקר מדוע נפסל לפני שנה-ו חצי ומה היתה הדחיפות בקבלתו בחודש תמוז תשל"ו.

באתי, לכן, חברי הכנסת, להציע דיון במליאה בכל הנושא המסובך ובכל מה שקשור בצורך בהנהגת מדיניות כלכלית ברורה, אשר בסופו של דבר תוציא אותנו לרווחה כלכלית.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות הדיבור לחברי-הכנסת שובל, להצעה לסדר-היום באותו נושא.

זלמן שובל (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לנו, החל מהשבוע הזה, ברוך-השם, "סל מטבעות". אני מבין שה-דבר צריך לעזור ליצוא שלנו, בעיקר לארצות אירופה, ולהכניס גורם של גמישות בקביעת שער החליפין ושל יציבות במשק.

אני חייב לומר שאינני בטוח לא בזה ולא בזה, לא בגמישות ולא ביציבות ; אבל ניחא. כי גם אם יש בשינוי הזה חיוב כלשהו — ולדעתי יש כזה — מסוכן מאוד להציגו, כפי שעושים זאת, כשיפור יסודי, מעמיק וניתוח עמוק בכלכלה הישראלית.

חבורת ל"ו, ישיבה שכ"ב
— הצעות לסדר-היום (שובל, לין) —

כבר אינני מדבר על המצב העגום השורר במשק, החל בתחום השקעות החוץ, שאינן כמעט, ושגם כאן יכולה לפי דעתי להיווצר מבוכה מחודשת. אגב, לפני שבוע-שבועיים דנו כאן על השוק המשותף. אחזור על מה שאמרתיו אז. אם אנחנו רוצים באמת להשתלב בשוק המשותף, ולא רק מבחינת יבוא ויצוא אלא גם במערך הפינאנסי, הבנקאי, ההוני, בתחום ההשקעות, לא ייתכן לקיים בארץ שוק הון שאיננו שוק הון, ולא ייתכן להנהיג או לשמור או לקיים בארץ כללים ומס-גרות שאינם מקובלים עוד במשק חפשי כפי שהוא קיים בשוק המשותף באירופה. כי השוק באירופה, ביסודו של דבר, מבוסס על "כלכלת-שוק". אמנם כל-כלת-שוק מבוקרת לפעמים, מרוסנת לפעמים, אבל כלכלת-שוק, ואין אפשרות להרכיב משק מודרך, כבי-כול, כשלנו, דיריז'יסטי כשלנו, על משק שפועל בצורה לגמרי אחרת.

בהקשר זה אני מרשה לעצמי להזכיר את דברי הפרופסור חיים בן-שחר, שאמר בחודש שעבר שהפיק קוץ על מטבע-חוץ איננו חוסך מטבע-חוץ אלא גורם ביזבוז; איננו מונע בריחת הון אלא גורם שוק שחור; איננו מביא ייעול אלא מביא חוסר יעילות וביורוקרטיה. הפיקוח על מטבע-חוץ, לדעת חיים בן-שחר, הוא "אנאכרוניסם שיש לבטלו". דברים דומים נאמרו גם על-ידי הפרופסור רוין, שבעצם הסביר לנו שקביעת שער החליפין במדינת ישראל היתה במשך כל השנים, והיא גם היום, בראש ובראשונה פונקציה פוליטית ולא כלכלית. והוא הביא לנו דוגמאות ששער החליפין מאז 1953 לא הותאם למציאות הכלכלית בתא-ריכים שהיו סמוכים לעריכת החירות לכנסת. וזה לא טוב. כי אם יש שיקול כלכלי לשנות את שער החליפין צריך לשנותו, ולא בהתאם לנוחות של המפלגה השלטת להציג עצמה בפני ציבור הבחורים. אלה אינם דברים פוליטיים. אלה דברים שנאמרו על-ידי פרו-פסורים, אנשי מדע אובייקטיביים, ולדעתי יש לשנותם. אם אדוני השר ישאל אותי אם זה טוב או לא טוב, אני מבין שאתה רוצה שאומר שהשינוי הנוכחי הוא טוב. אוסיף ואומר שהוא היה יותר טוב אם היינו הולכים כברת דרך נוספת והיינו מגיעים לניוד המטבע. כי בסופו של דבר סל מטבעות עדיין משאיר מצב שה-ממשלה קובעת את השער ואת המועד שבו משנים אותו, בעוד שבשיטת ניוד המטבע אירועים כלכליים אובייק-טיביים קובעים את ערך הלירה הישראלית כלפי מט-בעות אחרים. לכן, לדעתי, צריך היה ללכת לשיטת הניוד, אבל אינני מציע שתעשו זאת כעבור חודש — חודשיים, כי אי-אפשר לזעזע מחדש את הציבור מדי חודש.

אדוני שר האוצר, אני מבין ששלשום ערכתם איזה כנס מפלגתי בתל-אביב שצריך היה להיות מפגן של "אחדות הצמרת". הצמרת לא יצאה כל כך מאוחדת מהכנס הזה. אבל, איך אמרתי, יש לי די צרות משלי; אלה הצרות שלכם. אני מבין שאמרת בכנס הזה שבתחום הכלכלי יש לגבש את ההבדלים ביניכם, מפלגת העבודה, לבין הליכוד. כך קראתי בעתון "דבר", המקובל עליך. אם כן, אדוני השר, תנוח דעתך. ההבד-לים מגובשים, והם הולכים ומתגבשים יותר גם בעיני הציבור. את מה שאתם עוללתם למשק ולעם הזה במשך שנים כה רבות, את זה כבר אי-אפשר להעלים ואי-אפשר להסוות. ואת מה שהליכוד רוצה — אנחנו נדע

על הערכות שונות של מדיניות, כי אלה לגיטימיות, אלא על עובדות. יכול להיות ויכוח על מדיניות בין בנק ישראל לבין משרד האוצר, אבל אני מדבר על קביעת עובדות שלפי עניות דעתי חייבת להיות אובייקטיבית. למשל, אומר לנו נגיד בנק ישראל ששיטת הפיחותים הוזהלים גרמה לספקולאציה, ואת הסיבות לשינוי שחול עכשיו היא הקטנתה של הספי-קולאציה. והנה בא המפקח על מטבע-חוץ במשרד האוצר, מר קנטרוביץ, ומבשר לנו שבדרך כלל לא הורגשו תנודות ספקולאטיביות ניכרות, אפילו לא בימים שקדמו לפיחות הוזהל. ובכן, רבותי, החליטו-נא: היו ספקולאציות או לא היו ספקולאציות? בכלל כדאי אולי להפסיק — אם כי זה נשמע יפה — לדבר כל כך הרבה על ספקולאציה, כאילו לתופעה זו, עם כל האספקטים השליליים שלה, יש באמת משמעות רצינית לגבי הכלכלה הישראלית.

אדוני היושב-ראש, למרבה הצער אין כל ספק שגם השינוי החלקי הזה — הקליעה התפשית לסל — הגם שקרונית הוא אינו שלילי, יוסיף שוב לאנדרל-מוסיה הכללית הקיימת בלא-הכי וההולכת וגוברת עם כל אחד מהשינויים הבלתי-פוסקים שאנו עדים להם, הנקראים, משום-מה, "רפורמות".

קיים ויכוח בין כלכלנים על התועלת או חוסר התועלת היחסית של יציבות מול גמישות, וזה ויכוח לא פשוט. למשל, שמענו את דבריו של מר דוד הרור-ביץ שעצם הגמישות הוא יתרון. מאידך גיסא יש היום כלכלנים אחרים, חשובים לא פחות, החושבים ששער חליפין קבוע או אפילו היצמדות של מטבע לזהב הם ערך כשלעצמו. לא אכנס היום לויכוח זה, כי יש נימוקים לכאן ולכאן. אולם אני מוכרח לומר שאף-על-פי שאני מברך על עצם נכונותו של שר האוצר הנוכחי, בניגוד לקודמו, לבדוק אפשרות של רפור-מות במשק — לצערי, במדינת ישראל, גורמים השי-נויים התכופים במשק, הגזירות וההחלטות הרדופות זו את זו, לעתים ללא קשר הגיוני ביניהן, להרגשה שהממשלה הולכת, בדרך-לא-דרך של נקיטת צעדים, הנובעים לעתים ממבוכה ומחוסר אונים להתמודד עם בעיות היסוד האמיתיות שלנו. הדברים האלה יכולים לגרום לחוסר יציבות במשק, ולא רק במשק אלא בציבור בכלל.

אין ספק שגם הצעד האחרון הזה יהווה גורם לאי-ודאות נוספת, ובעיקר משום שהוא היה מלווה, ללא כל צורך, ו"בהזמנת חגיגת זו" כפי שנוהגים לומר, בפיתוחצ'יק נוסף. זה לא כליכך פשוט. המשק שלנו התרגל במשך עשרות שבנים להיצמד לדולר, ונדמה לי שנשארו הרבה מאוד שאלות פתוחות גם אחרי ההי-דעה. יש עיסקות, השקעות והסתכנות הצמודים לדולר, ולא ניתן הסבר בהיר דייו לציבור מה גודלם עכשיו. הדברים האלה צריכים להיות מובנים. הם אינם מו-בנים גם לכל חברי הכנסת, וודאי לא לציבור הרחב.

אמנון לין (הליכוד):

האם אתה מדבר על הציבור הרחב או על אנשי עסקים?

זלמן שובל (הליכוד):

אני מדבר על הציבור הרחב. כי עניין צמידות הדולר אינו נוגע רק לאנשים ועוסקים במשק, בכלכלה ובפינאנסיים.

במדיניות שער המטבע. את זה כל אחד ואחד מבין עכשיו. והציבור יודע — גם אם מנסים להדליק אותו, גם אם מנסים להסעיר אותו אפילו מעל במה זו — שאנחנו צמודים למדיניות הפיתוח הוחל, על השול"ח. הציבור יודע שההתייקרות תהיה ב-24%, ב-25%; שכן תופחת הלירה שלנו. זה שם קץ לציפיות.

אני יודע כמה תקפו את הממשלה ואת אמירותה בקשר למס ערך מוסף: אוקטובר 1975, ינואר 1976, אפריל 1976 — כאילו זה העיקר. כמה מלים נשפכו מעל הבמה הזאת כדי לומר לממשלה הזאת: תראו איזו ממשלה. כאילו הבעיה היא בעיה של שני חו"דשים, האם זה העיקר — העיקר או חודשיים? העיקר שיש רפורמה במיסוי הישיר, ויש רפורמה במיסוי העקיף, ולא יכולנו לשאת את העיוותים. זה העיקר, לא הצמידות של חודש אחד או חודש נוסף או שלושה חודשים.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

איפה הרפורמה במיסוי העקיף?

שר-האוצר י. רבינוביץ:

חבר-הכנסת פלומין, אתה מכיר את הדברים היטב. אילו היה מס ערך מוסף בשיעור 10%, היה טוב יותר. ואני מודה: נאבקתי על 10%. האמן לי שגם אני בדעה — ואנשי התעשייה, המעסיקים, יודעים את גישתי מן הפגישות שלנו — שיש עוד דברים לבטל עם הנהגת מס ערך מוסף. הדברים לא נעשים בן חודש. אלה רפורמות יסודיות, אדירות, במשק, יאריך עוד חצי שנה, שנתיים — והדברים יבטלו. המכשיר קיים בידי הציבור.

משונה מאוד, וצר לי על חברי-הכנסת ורדיגר. אני

מכיר את הדברים: כל שלושה חודשים מתערר משהו, והיום גם אתה בין המתעוררים. הקיצות ואתה שואל איפה התכנית הכלכלית, כאילו היא לא ברורה, כאילו לא הצגנו לעצמנו יעדים לטווח של שלוש-ארבע-חמש שנים בתחום הגרעון המסחרי, כאילו לא נקטנו אמצעים בשנתיים-שלוש שנים, חריפות כפי שהיו, כדי למנוע את ההידרדרות במשק; כאילו אנחנו לא אומרים שכל הצעדים שלנו צריכים להביא ב-1980, בעוד ארבע-חמש שנים, לכך שלפחות במאזן המסחרי שלנו נוכח לעמוד על רגליו ולא להיות תלויים. היה כאן יומם מונה על התקציבים בארצות-הברית, ישב אתנו ומב לילה במשך שלושה ימים. והוא יודע את המספרים טוב מאתנו. בתחום הגרעוני לא נוכל לעמוד, אנחנו תלויים בארצות-הברית, אבל הצעדים שאנו נוקטים כדי להוריד את הגרעון האזרחי יודעים גם להם וגם למוסדות הבין-לאומיים מכל צד — למשל, קרן המט"ב בע הבין-לאומית, שאנחנו יושבים עם המשלחות הבי-אוח ומבררים איתן דברים, והאנשים סומכים את ידיהם וגם מתפלאים על היכולת שלנו לבצע את המדיניות שאנחנו נוקטים. היעדים קיימים, והצעדים הכלכליים שאנו נוקטים מכוונים להשיג יעדים אלה.

משונה מאוד, בסך-הכל אנחנו במחצית השנה הזאת והשגנו, לדעתי, הישגים רציניים ביותר. אני האיש העומד, במשך שנתיים, ואומר לעם ומדבר אל העם אמת, איפה אנחנו נמצאים, מה התומרה במצב של המדינה הזאת, איך העם הזה נקלע לאחר המלחמה להוצאה אדירה כזאת ולחוב חיצוני כזה. הייתי רוצה

להסביר ללא כל קושי. הליכוד ימשיך, כמובן, גם בעתיד לתמוך בצעדים נכונים של הממשלה, ולפעמים יש צעדים נכונים של הממשלה, זה קורה, אבל אנחנו נילחם בכך וניאבק בכך אם תמשיכו להתעלם מב"עיות היסוד של מדינת ישראל ושל המשק הישראלי. בהחלט נמשיך להילחם בתקציבים מגופחים, ולא נפסיק להתריע על כך שאינכם עושים דבר כדי להילחם באינפלציה. והציבור ואנחנו לא נלך שולל אחרי הסיסמאות של נידודות עובדים והעברת עובדים מה"שירותים לתעשייה, כאשר לא עושים שום דבר בנדון. אנחנו לא נשלים. עם הפירוק הירוד ועם שיעור גידול אפס בתוצר הלאומי. לא נוכל להשלים עם החוב הח"ר צון ולא עם הכשלון שלכם — וזה כשלון — בשוק ההון. וראש לכל, אדוני השר, לא נסכים לכך שמ"דיניות הכלכלית של מדינת ישראל תהיה מושחתת לא על חסכון ולא על בלימת האינפלציה ולא על שינויים סטרוקטוראליים, אלא על השלמה עם אי-צמיחה של המשק לשנים רבות.

אם הקו הזה ימשך, אנחנו נעמוד תוך שנים מספר לפני אסון כלכלי וחברתי שעוד קשה לחזות את ממדיו.

עניין ההצמדה לסל מטבעות, אדוני היושב-ראש, אינו מוזק, הוא אולי אפילו מועיל במקצת. אבל העניין הזה איננו כל כך חשוב ואיננו כל כך רלבנטי לבעיות האמיתיות של הכלכלה הישראלית.

היו"ר פ. שינמן:

שר האוצר ישיב על שתי הצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת ורדיגר ושובל. רשות הדיבור לשר האוצר.

שר-האוצר י. רבינוביץ:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, צר לי שגם ידידי חברי-הכנסת ורדיגר מצטרף לרכיבה על גלים של פופולאריות בימים האחרונים ותוקף את הממשלה על כי הצעדים הכלכליים שלה הם תכופים מדי. אני סבור שהצעדים הכלכליים שנקטנו לאחר מלחמת יום-הכיפורים הצילו את מדינת ישראל, ובמשך השנתיים האלה נתנו לעם ישראל, לציבור, רפורמות המבריאות את החברה, את המשק ואת המוסר. אינני אומר שאין תקלות, אבל המכשירים קיימים.

אני, למשל, בטוח שהרפורמה שלנו בשער המט"ב, כלומר מדיניות הפיתוח הוחל, הצילה את מדינת ישראל והביאה לרגיעה במשק. לולא הפיתוח הוחל, בהתייקרות הקיימת בארץ, בעקבות המשא-ה"דיר שאנו נושאים על שכמנו בתחום הבטחון, איך היינו יכולים בכלל לייצא? האם היינו מסוגלים לייצא בשער מטבע שאיננו קבוע? אילו ציפיות היו נדלקות בציבור לאחר שנקלענו למצב הכלכלי הזה לאחר המל"חמה? האם היה נשאר סנט אחד במדינת ישראל אילו השער שלנו היה קבוע, לולא היה לנו שער נייך, לולא נקטנו מדיניות של הפיחות הוחל? מה הדיבורים האלה על אי-רגיעה, חברי-הכנסת ורדיגר? מדיניות הפיחות הוחל הביאה רגיעה במשק בשנים התמורות שנקלענו לתוכן, ואנחנו יכולים לייצא, ואנחנו יכולים לעמוד על הרגליים כפי שאנחנו עומדים. יש ויכוח אם היום הקובע של הפיחות הוחל היה צריך להיות אחרי 30 יום, אבל הגמשנו זאת, וקבענו באופן עקרוני שצריך היה לשים קץ לקונצפציה, לפחדים האלה

חברת ל"ז, ישיבה שכ"ב

— הצעות לסדר-היום (רבינובניץ, גיבלבר, ורדיגר, שובל); חוק שירות המדינה (הוראת שעה) (גיבלבר, פלומין) —

בימים שלפני היום הקובע, ואת ההצמדה של הלידה שלנו לסל, אבל רק לא קפיאה על השמרים, רק לא קפיאה על השמרים. אני משבח את דוד הורוביץ, אחד הגדולים בתחום הכלכלי, על שגם בגילו קורא ללא הרף לא לקפוא על השמרים בתחום הכלכלה. אינני מתנגד שהעניין יידון בוועדת הכספים.

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת ורדיגר, האם אתה מסכים להצעת השר ?

אברהם ורדיגר (חזית דתית תורתית) :
מסכים.

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת שובל, האם אתה מסכים ?

זלמן שובל (הליכוד) :
מסכים.

היו"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת : להעביר את ההצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת אברהם ורדיגר וזלמן שובל לוועדת הכספים. אני מעמיד הצעה זו להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

ד. חוק שירות המדינה (הוראת שעה), תשל"ו—1976 *

(הצעת חבר-הכנסת י. פלומין)

אם נעשה חשבון של מה קרה במנגנון הציבורי במשך חמש השנים האחרונות נראה כי ב-1972 עבדו בשירות המדינה, למעט עובדי הוראה, עובדים בחוץ לארץ ועובדי בטחון, 74,324 עובדים ; בשנת 1976 מתוקצבים 84,120 עובדים, גידול ב-10,000 עובדים.

באותה תקופה גדל מספר העובדים המועסקים ברשויות המקומיות ביותר מ-5,000 עובד. רק במדינה וב-רשויות המקומיות גדל מספר העובדים באותה תקופה ביותר מ-15,000 עובד. ואינני כולל כאן את העובדים באוניברסיטאות, במסודות השונים, במלכ"רים וביתר הגופים אשר ניוונים בצורה זו או זו מכספי הציבור. אם להביא כל זאת בחשבון, הרי הל גידול של 15% במספר העובדים בשירות הציבורי, בעוד שהאוכלוסיה גדלה בפתח מ-10%; נראה שחל ניפוח במנגנון הציבורי מעל ומעבר למה שמחייב הצורך לספק שיווי-תים לאוכלוסיה ההולכת וגדלה.

אדוני היושב-ראש, המטרה של הצעת החוק היא לשים סכר לשטפון בקבלת עובדים לשירות הציבורי. אנו מרבים לדבר על הצורך להפנות את הפנים אל הייצור. אנו מדברים רבות ונשגבות על הצורך לצמצם את השירות הציבורי. אבל לא נעשה מאומה בתחום זה. אם נראה את תקציב המדינה לשנת 1976 ניווכח לדעת שהוא כבר מבשר גידול במספר העובדים מ-83,172 ל-84,120, ועוד היד נטויה.

לראות את הרב-מג, את הקוסם, שיכול היה לעמוד אחרי המלחמה הזאת ולא לתת לצבא מה שהוא צריך לקבל, מעל ומעבר למה שאנחנו מקבלים מארצות-הברית, ואיך היה עושה את זה בצורה אחרת, בלי לשקוע בעוד כמה מיליארדים של חובות. אני מאושר שהשגתי כספים אלה ויכולתי לתת לצבא מעל ומעבר למה שאנחנו מקבלים מארצות-הברית.

משונה, חברים יקרים. עברה חצי-שנה שבה למעשה מתמצים היעדים הכלכליים שלנו בשנתיים האחרונות בתחום היבוא, בתחום היצוא, אבל הלב לא נותן לחבר הכנסת בזה להכיר בזה והוא כבר מוצא שהיתה השתפרות בעולם. יפה. הרגש המאזוכיסטי לא נותן לומר שהשגנו משהו. אני לא אומר מה יקרה במחצית השנייה של השנה. אני קורא פירסומים באנגלית כל חודש ורואה שהם מנבאים מה יקרה במאון המסחרי שלהם. אנחנו כבר לאחר מחצית השנה, והגרעון המסחרי חרי ירד ב-230 מיליון דולר. בלי אניות, בלי מטוסי-ים, בלי הנפט הוא ירד ב-280 מיליון דולר. האם מלתא זוטרתא היא ? "אין מדיניות כלכלית". בהמרצת היצוא, ביבוא שהקטנו, באמצעים שנקטנו — האם כל אלה אינם פרי המדיניות שלנו ? אבל הלב לא נותן. אחרי מחצית שנה כזאת אומרים לכם : אהה, העולם השתפר. משונה, חברים.

נחיה שנה עם הפיחות הוחל וגם עם הסל, נבדוק את עצמנו, נבחן את עצמנו, נבחן את המכשירים שהגישנו, את הפיחות הוחל באופן שלא יהיו ספקולאציות

היו"ר א. גיבלבר :

אנו עוברים להצעת חוק של חבר-הכנסת פלומין : חוק שירות המדינה (הוראת שעה), תשל"ו—1976. רשות הדיבור לחבר-הכנסת פלומין.

יחזקאל פלומין (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דומני שמדינת ישראל היא מדינה שאין לה אח ורע בין שאר אומות העולם בכל הנוגע לתפקיד שממלא תקציב המדינה בחיי המשק והכלכלה. הבעיות שמעורר תקציב המדינה הגדול, על גרעונותיו, הזרמותיו והשלכותיו הן חרות על המשק, דומני שהן ללא דוגמה במדינות אחרות. מתברר שאחד הגורמים העיקריים למשקלו הנכבד של תקציב המדינה בחיי המשק נעוץ בתשלומי השכר וההוצאות למנגנוני הציבור ההולכים וגדלים, המנופחים בהרבה מקרים מעל ומעבר למה שדרוש ומתחייב מצרכי המדינה. יש לזכור שהבעיה של החזקת המנגנון אינה נעוצה רק בתשלומי שכר אלא גם בהוצאות הנלוות על משרדים, שירותים וכל הוצאה אחרת הקשורה בעובדה שעובד ציבור נוסף מכהן בשירות המדינה. אנו יודעים מה הם השלבים שכל אורח צריך לעבור בדרך הייסורים של הביורוקרטיה, מפני שצריך לספק תעסוקה לעובד שלא יודעים מה לעשות בו. במצב זה הגיעה השעה להתמודד אחת ולתמיד עם הבעיה של כוח-האדם במנגנון הציבורי.

באנו להציע הצעה שבתמימותנו הרבה היינו סבורים שהממשלה היתה צריכה לתפוס אותה בשתי ידיים. ההצעה אומרת כי בחוקף החוק ייאסר על שירות המדינה לקבל עובדים נוספים למשך תקופה של 3 שנים. במשך שנים אלה תהיה הקפאה. היות שבכל שנה נושרים בערך 6%—7% מעובדי המדינה מסיבות שונות של לידה, נישואין, שינוי מקום מגורים, וחס וחלילה הליכה לעולם שאין בו מסים — יצאנו מהנחה שהגבלה זו במשך 3 שנים תביא לצימצום המנגנון בשיעור של 20%. זה לא רק עניין של צימצום המנגנון, נון, זה יביא לצימצום גם בהוצאות, זה יחסוך ביו"ר וקראטיה ויצמצם את האבטלה הסמויה והגלויה על כל ספיחיה.

היות שאנו מודעים לעובדה שאייאפשר לסגור הרמטית את הנושא של קבלת עובדים, הצענו כי באור"ת מקרים חריגים שבהם יש צורך לקבל, למשל, מומחה למערכת הבטחון, או כאשר יש צורך להוסיף עובדים, רואי-חשבון ואחרים לטיפול במס ערך מוסף, אפשר יהיה לצרף עובדים נוספים למנגנון, אבל בתנאים חמורים ותחת פיקוח מדויקם של השר האחראי ועדת הכנסת הנוגעת בדבר, אם זו ועדת החוץ ה" בטחון ואם ועדת הכספים.

כדי לתת פתרון לבעיה של ניידות עובדים והאב"טלה הסמויה באנו והצענו שניתן יהיה להעביר משרות ותקנים מהעירייה למס הכנסה, או מהאוניברסיטה לשל"טונות מס ערך מוסף. אפשר יהיה לנייד עובדים בתקופה זו תוך שמירה על זכויותיהם, ועלידי כך אפשר יהיה לצוד שתי ארנבות ביריה אחת: מצד אחד — לא להגדיל את המנגנון, ומצד שני — לפתור בעיה מוסרית, על כל השלכותיה, של עובד ההולך בטל שאין צורך להעסיקו במשרה שהוא מכהן בה.

חשבנו שזוהי הצעה טובה והממשלה תהיה מוכנה לסמוך ידה עליה וגם לשמוח שאחרים עושים את המלאכה בשבילה.

אדוני שר האוצר, אני יודע כי בדברי התשובה תאמר שאין צורך בחוק זה, שהרי אתם מגבילים את עצמכם מרצון ומקצצים בתקנים. אבל המספרים אינם אומרים כך, המספרים מוכיחים שמלרות כל ההודעות על קיצוצים יכול להיות שחלה ירידה במספר התקנים, אבל מספר העובדים גדל. איך אתם עושים את ההוקוס פוקוס הזה — אינני יודע. יש לי כמה אפשרויות לגי"חוש. מצבת כוח-האדם בשירות הציבורי הולכת וגדלה. אני בטוח שאתה, אדוני שר האוצר, לא תהיה מוכן להישבע מעלה הדוכן הזה שמספר העובדים לא יגדל במשך השנה. אם היית עושה כן, היינו מתייחסים בצורה אחרת לנושא. אני יודע שזה לא כך. אני יודע שב"שירות הציבורי יש תוספות מעבר למצבת כוח-האדם ב"ו באפריל 1976. לכן טוב יהיה אם הכנסת תגביל את הממשלה. הממשלה צריכה להיות מעוניינת שיג"בילו אותה באפשרויות לקבל עובדים נוספים.

לפיכך באה הצעת החוק הפרטית, והייתי שמח אם חברי הכנסת מעניין חלקי הבית היו מנסים הפעם להבין את מטרחה ותכליתה. אני מקווה שחברי הכנסת יתנו הפעם את ידם למשהו קונסטרוקטיבי ולא ילכו בכיוון של הצבעת נגד אוטומאטית כאשר מוגשת הצעת חוק טובה עלידי חברי האופוזיציה.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות הדיבור לשר האוצר, לתשובה.

שר-האוצר י. רבינוביץ :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מספר עובדי המדינה, הקבועים הארעיים, המועסקים בכל אחד ממש"רדי הממשלה נקבע בחוק התקציב שאושר לא מכבר עלידי הכנסת. משרדי הממשלה מעסיקים עובדים בהתאם לתקציב שאושר להם.

חבר-הכנסת פלומין, שהוא חבר ועדת הכספים, יודע כי הוועדה מקיימת דיון מפורט בתקציבו של כל משרד ממשלתי. במסגרת זו נדונים גם הסעיפים הנוגעים לכוח-אדם. יתר על כן, ועדת הכספים של הכנסת רשאית גם להכניס שינויים בהצעת האוצר.

גם הרשויות הציבוריות האחרות, הנזכרות בהצעת החוק, פועלות ומגבילות מכוח התקציבים העומדים לרשותן.

אני ער לבעיה שהעלה חבר-הכנסת פלומין. איננו חדלים לחפש פתרון לבעיה. ישבתי השבוע עם אנשי נציבות שירות המדינה וביקשתי שיגישו לנו נתונים על מספר התקנים ועל מצבת כוח-האדם בפועל. מתברר כי חלה ירידה במספר התקנים בעקבות המדיניות שלנו לבטל תקנים. בגלל תקנים לא מבוטלים נכון שיכול להיות מצב שמצבת כוח-האדם בפועל עולה. לכך צריך למצוא פתרון. חבר-הכנסת פלומין יודע היטב שהעניין הוא מסובך. גם הממשלה ערה למצב התקציב, לרבות הצורך בצימצום התקנים. אתה יודע את הבעיה של מנגנון הממשלה הכולל רופאים, מהנדסים, אחיות ועובדי סעד. העניין איננו כה פשוט שניתן עלידי חוק סכמאטי לפתור את הבעיה. אני חייב לציין שבשנת 1975 בוטלו 2,796 תקנים.

יחזקאל פלומין (הליכוד) :

הגדלתם את המספר ב"1,630.

שר-האוצר י. רבינוביץ :

אנחנו הוספנו נוכח הלחצים. מחקנו 1,500 תקנים. השנה צפוי ביטול נוסף של 1,500 תקנים. אינני יודע לומר עדיין מה ייוותר בנו של ביטול התקנים. אני ער לבעיה.

לדעתי, בצורה סכמאטית, בחוק שסוגר הרמטית דברים, לפתור את הבעיה — זה מסובך, מורכב. אולי יותר מדי מסובך; אם כי אני מודע לבעיה, אני חושב שהיא בעיה ואני חושב שצריך למצוא לה פתרון. אני מציע להסיר מסדרי-הימך של הכנסת את הצעת החוק הפרטית של חבר-הכנסת יחזקאל פלומין.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פלומין.

יחזקאל פלומין (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, צר לי, אדוני השר, שהגדרת את החוק שהוגש עלידי כחוק הסוגר הרמטית. נהפוך הוא, בפירוש היינו ערים לבעיה והצענו שני ש"ס"ומים: השסתום האחד — למערכת הבטחון, שם קבלת העובדים מותרת לפי כללים שיקבע שר הבטחון, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת; השסתום השני — באותם המשרדים של שירותים חיוניים, שם מותר לקבל עובדים לפי כללים שתקבע הממשלה, בא"שור ועדת הכספים של הכנסת.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה	— מינוע
בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום	— רוב
ההצעה להסיר את הצעת חוק שירות המדינה (הוראת שעה), תשל"ו—1976, מסדר-יומה של הכנסת נתקבלה.	

כולנו מאוחדים בדעה שפרט לשירותים חיוניים ופרט לנושא הבטחון יש צורך להגביל את קבלת העובדים. אני רוצה להביע את השתוממותי ותמהוני על כך, שהמשלה אף שהיא מזהירה שהיא שותפה לכוונות שהנחו את מציע חוק זה — מתנגדת לקבלתו. אני רוצה לקוות — אולי מתוך נאיביות — שזה לא גובע מכך שהיא חושבת שלא תוכל לבצע אותו.

היו"ר א. גיבלבר:

לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר את הצעת החוק לוועדה; השנייה — להסירה מסדר-היום של הכנסת.

ה. הצעות לסדר-היום

1. סכנת שריפות בבנייני ציבור ובמבנים גדולים

יש צורך, על כן, לבדוק את מערכת הבטיחות בפני דליקות ולעשות למען תיקון הדברים. התיקון צריך לבוא בשלושה דרכים: (1) הקפדה באישור תכניות בנייה, שתהיה בהן הדאגה לבטיחות מפני דליקות; (2) ביצוע ההוראות וביקורת קפדנית על הביצוע; (3) שיכלול מערכת הכבאות בכל מקום ומקום.

ביחס לדרך הראשונה, שהיא הקפדה בתכניות בנייה, אין לאשר תכנית בנייה אם לא הובטחו בה כל כללי הבטיחות מפני אש. העובדות מוכיחות כי מרובים הם בבנייני ציבור, בתי-חולים ומבנים אחרים שלא היתה בהם הדאגה למיתקני כיבוי, למדרגות שלא תהיינה מסוכנות מבחינת הבטיחות, לדלתות חסי-נות מפני אש, ואפילו במקומות שנוהגים להשתמש בחמרים דליקים במיוחד, כמו בתי-חרושת, מפעלי טקס-טיל, שהם רגישים לאש ויכולים להיות מוקדי שריפות, גם בהם אין אמצעי בטיחות מספיקים.

לוועדות בניין ערים יש סמכויות נרחבות לאשר או לפסול תכניות בנייה, אך המומחים למניעת שריפות הם רק יועצים בישיבות הוועדות, בלא סמכות הכרעה, והמחליטים הם חברי מועצות העיריות שאין להם ידע בנושא הבטיחות. חובה, על כן, לתקן את החוק ולא לאשר תכנית בנייה שיש כלפיה התנגדות מצד המומחים למניעת שריפות ומצד אנשי הכבאות.

ברוב המקרים הרי לאחר שניתן רשיון בנייה אין עוד ביקורת אם בוצעו כל הסעיפים שבתכנית הנוגעים לבטיחות. שמעתי כי הפיקוח עצמו "צולע" היות שאין כוח-אדם מספיק ואין תקציב. בשירותי הכבאות לא הגיעו לאיזון אפילו של חצי התקן. יש בארץ סך הכל 800 כבאים, והתקן הוא 2,300. השנה לא אושרה אף לא תוספת של כבאי אחד. איך אפשר איפוא לדאוג לצוותי כיבוי מספיקים במקרה של שריפת, וגם להוציא אנשים מספיקות על אלפי אתרי בנייה ואלפי מוסדות?

יש שניתנות הוראות למניעת דליקות בבית מגורים רב-קומות בצפון תל-אביב. ההוראות מופיעות במסמך בן 18 סעיפים. יש בהן מכלול טוב, היינו: איסור להשתמש בחמרים דליקים לכידוד צנרת המים החמים, קביעת דלת מחתך, סידור הירדאנט של שלושה צול בחזית הבית, התקנת חיבור לדחיסת מים ממכוני כיי-בוי, הכנת גנראטור שיפעיל את המשאבה והמעליות בשעת הפסקת הזרם החשמלי, התקנת פתח חירום

היו"ר א. גיבלבר: תברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא: הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת פנחס שינמן, בנושא: סכנת שריפות בבנייני ציבור ובמבנים גדולים. רשות הדיבור לחבר-הכנסת שינמן.

פנחס שינמן (חזית תחת לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמעט מדי יום ביומו נסערים אנו למשמע דליקות ושריפות הפוקדות בתים ומבנים גדולים, בתי-חרושת ומפעלים, בבנייני ציבור ובתים פרטיים בערים גדולות, בעירות וכי-חלקי הארץ השונים.

עבודתם של הכבאים בכיבוי הדליקות היא רבה, כי מיד מקיפות לשונות האש את הבניינים, ממהרות להתרחב ולהתפשט כחץ מקשת, ולצורך הצלה וכי-בוי השריפה נחוץ להשקיע הרבה כוחות ועמל מצד הכבאים.

הנתון הסטטיסטי הרשמי קובע, כי אשתקד היו בארץ 13,000 דליקות. רק לאחרונה נספו שמונה אנשים, ורבים אחרים נפגעו ונכוו ולקו בייסורים קשים מהכוויות. נזקי הרכוש הגיעו ל-115 מיליון לירות. וצריך להודות כי לולא שירותי הכיבוי, שהצליחו למי-נוע ברוב המקרים אסונות יותר גדולים בנפש, היה מצבנו בהרבה יותר עגום.

אך, כנראה, אין אנו מודעים בצורה מספקת למי-צב הקיים, כי אפילו לאחר דליקות חמורות כמו, למשל, במלון "פארק" בנתניה, שכתוצאה מהדליקה היו חמי-שה הרוגים, שלושים פצועים ונזקים רציניים, לא למד-נו לקח ולא הסקנו מסקנות בדבר מניעת דליקות, ובמידה שאירעו, לא הצלחנו לצמצמן ולא לתת להן להתפשט ולגרם נזקים בנפש וברכוש.

תל-אביב, העיר הגדולה, מהווה מוקד לריבוי הד-ליקות, כי בה פועלים אלפי עסקים לסוגיהם, מצויים בה עשרות בתי-מלון בעלי אלפי חדרים, בבנייני מש-רדים, מחסנים ומרכזי שיווק, אך גם מקומות אחרים, ובמיוחד בבנייני ציבור שבהם, אינם מוגנים כראוי מפני דליקות, וזאת כתוצאה מהזנחה, ממחדלים, מחוסר אונים של הרשויות המוסמכות, ממחסור בהוראות הב-טיחות או מניגודים וכפילויות בהן, מאי-ציות להור-אות ומהתעלמות הרשויות מאזהרת המומחים לכיבוי שריפות ומניעתן.

שרי-הפנים י. בורג :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית כל תור דה לחבר-הכנסת שינמן על שהעלה מעל בימה רמה זו נושא חשוב אליבא דכולי עלמא, ובייחוד על שהוא גם הסמיך לכך את הציטוט מהגמרא, מסכת שבת. הוא עשה ממש קשר של אש-דת, וקשר לפי דברי הגמרא את שמירת השבת עם שריפות שפורצות.

האמת שאנחנו עומדים כאן לפני סוגיה שיכולים גם עליה למשול את המלים של המחזור בימים הנוראים: "מי בקיצו ומי לא בקיצו, ומי באש ומי במים", וייתכן שהיום צריך לומר עוד: "ומי בקצפת", וכו', דברים היוצאים מהמכשירים המודרניים שיש לנו.

חלק מן הדחיפות והחשיבות של הנושא שחבר-הכנסת שינמן העלה קשור למעשה שהוא בשטח אחר לגמרי, והוא לא נקרא "שריפה" אלא נקרא "הצתה". וכאן אנחנו בסכך חמור מאוד, המוביל אותנו לא רק לשאלת שמירת שבת אלא גם לשאלות של שמירת המוסר, שמירת חיי אדם, כבוד רכוש האדם וכו' וכו'. וחלק מהבעיות נובע מההפקרות הקיימת ואשר כל החברה שלנו מצווה להתגבר עליה.

היות שיש בשאלה החשובה שהעלה חבר-הכנסת שינמן גם אספקטים בטחוניים אחרים, במובן היותר מדויק ומדוקדק של המלה, כמו למשל מערכת הג"א ביימים מסויימים, בהודמנויות מסויימות — אני מציע להעביר את הנושא לוועדה; לא לקיים כאן ויכוח אלא לתת לוועדה אפשרות לברר את הפרטים אשר אולי הם סמויים מן העין או סמויים מן האוזן.

אני יכול לומר שבעניין התקנות הקיימות אנחנו נחשבים כאחת המדינות המתקדמות. אני חושב שגם בנוגע לחמרים שבהם מותר להשתמש — ואנחנו רוי צים בחמרים שאינם ניתנים להבערה — גם בעניין זה אנחנו מן הטובים בעולם.

מספר העובדים בכבאות קטן. גם התקן קטן, וגם מה שנקרא "מצבה", גם היא קטנה. אין אנו מאושרים מן המצב. אלא, כאמור, נדבר על העניינים הללו בוועדה, ובחפץ-לב אני מציע לבית להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת שינמן, האם אתה מסכים להצעת השר ?

פנחס שינמן (חזית דתית לאומית) :
כן.

היו"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת שינמן, בדבר סכנת שריפות בבנייני ציבור ובמבנים גדולים, לוועדת הפנים. נצביע עליה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

למעלת אחת, ועוד סעיפים אחרים. והשאלה היא: האם קיימו ובוצעו ההוראות האלה? ברור שלא מינה ולא מקצתה. פרוצות כגון אלה ואי-ציות להוראות מרובים הם במיוחד במוסדות ציבור, בבתי-חולים, בבתי-ספר, באוניברסיטאות, במשרדים ממשלתיים ובבתי-מלון.

ידוע הדבר שרבות הן הדליקות הבאות לא מעצמן אלא מכוח מצייתים. אך גם במקרים כאלה, אם נמצאים המיתקנים והמכשירים במקום ואם מותקנות מערכות כיבוי אוטומאטיות והכבאים מגיעים במהירות — וזאת במספר הנחוץ לכיבוי הדליקה — הרי אפשר לאתר את השריפה ולא לתת לה להתפשט ולהתרחב.

לצערנו הרב, בשטח הכבאות אנחנו בשפל המדרגה. מבחינת מספר הכבאים המשרתים את אוכלוסיית תל-אביב המצב הוא קאטאסטרופאלי. במונטריאול או בווינגטון, למשל, מספר התושבים לכל כבאי הוא רק חלק עשירי מזה שבתל-אביב. אם זה נכון שעיי ריית תל-אביב מעסיקה רק 7 כבאים למניעת דליקה, הרי אין בכוחם להשתלט על אלפי מלכודות האש האור-בות בתל-אביב לרכוש ולנפש. והמצב בתל-אביב טוב, טוב הרבה, מזה שבכמה ערים אחרות בישראל.

יש גם לבדוק אם חוק הכבאות הארצי הולם את הצרכים של שנות ה-70.

אדוני היושב-ראש, אני מעלה על נס את עבודתם המסורה של הכבאים, בתל-אביב ובכל מקום ומקום, ומידת סיכון נפשם בביצוע תפקידם. אך מועטים הם ולא מספיקים, וממילא מסכנים הם את עצמם וגם את המבנים אשר במקרה פורצת בהם דליקה.

בדליקה הגדולה שבמלון "פארק", שהיו בה אסור-נות בנפש, עסקו אנשי הכיבוי גם בניחות האירון-עים ובהפקת הלקחים מן הדליקה. בישיבה מיוחדת שקיימו מפקדי הכבאים בתנניה עם ראש העיר ציין ראש העיר לשבח את עבודת הכבאים והשוטרים בפעולות הכיבוי והחילוץ. אך מעניין הדבר שקציני הכיבוי הדגישו כי במהלך הפעולה הומחש עד כמה חסר לתחנת הכבאים בתנניה מנוף הרמה.

אדוני היושב-ראש, שרי-הפנים ד"ר בורג מינה ועדה לחקור את פשר ריבוי הדליקות באזור תל-אביב, ולכאורה הנושא הוא בטיפול. אך כבוד שר הפנים, לא מספיק כאן טיפול שיגרתי בנושא הבורג; דרוש בדיקה יסודית של הנושא. אני גם מבין ללבו ומחשבתו של כבוד שר הפנים. יודע הוא את המאמר במסכת שבת כי "אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, שנאמר: ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת... והצתי אש בשעריה". וידוע שאין לך פורענות גדולה מאש המכלה את הכל.

אדוני היושב-ראש, לבו של שר הפנים דואב על כך, ועליו לאחוז בזה וגם מזה אל ינח ידו. עליו לטכס עצה ולמנוע פרוצות בחומת השבת, ועם זאת להבטיח, בדרך של חוקים וביצועם, מניעת דליקות וצימצומן במידה מאקסימאלית.

אני מציע, על כן, לכנסת לדון בבעיה בוועדת ורי-צינית זאת.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות הדיבור לשר הפנים, לתשובה.

2. חריגות רבות באישור אחוזה בנייה על-פי חוק התיכונן והבנייה,

תשכ"ה—1965

זו בנייה בניגוד לתנאי ההיתר ואם זו בנייה בטרם קבלת ההיתרים הדרושים. בין התורמים לתופעה הזאת נמצא את משרד השיכון וגורמים ממשלתיים אחרים. מבקר המדינה, בדו"ח השנתי מס' 24, מספר על מקרים של בנייה ללא היתר או שלא בהתאם לתנאי ההיתר — גם כאשר התכניות הן בעלות עניין ציבורי ובהיקף ניכר — ומביא דוגמאות קונקרטיות הנוגעות למשרד השיכון, לעיריית תל-אביב, ועוד.

היועץ המשפטי לשעבר לממשלה, שופט בית-המשפט העליון היום, מאיר שמגר, בחוות-דעת שהוציא לראשי הרשויות המקומיות, קובע שוב שאחד התחומים שבהם מתבלטת לא אחת התעלמות מהוראות החוק הוא כל הקשור בקיום חוק התיכונן והבנייה, תשכ"ה—1965. מתאשרות תכניות, הוא כותב, ורבים המקרים שאין מבקשי האישור מאחרים לסטות מן המותר על-פי הרשיון.

תופעה חמורה אחרת היא מתן היתרי בנייה שלא כחוק על-ידי ועדות מקומיות, ולפעמים אפילו מתן היתר בנייה על אף אישור של ועדה מחוזית, כאשר כאן העבירות על החוק הן של הממונים על ביצוע החוק.

בפסק-דין של בית-המשפט העליון, מדצמבר 1974, ציינו השופטים העליונים זוסמן, ויתקון וקיסטר בחומ"ר את "חסה של הוועדה המקומית לתיכונן ובנייה לעיריית רחובות, אשר בה כנראה אין מקיימים את הלכות בניין ערים. מהנדס העירייה בא לפני שופט השלום והעיר בפה מלא שהוא פועל לפי תכנית פלוגית שלא אושרה, וזהו נוהג, וכך פועלים בעיריית רחובות, ואף אם זה לא בהתאם לחוק. נוהג זה הוא שמביא לידי כך שנתנו למערערים היתרי בנייה לא-הקיים, במקרה אחד על אף אישורה של הוועדה המחוזית". בהמשך קובעים השופטים המלומדים ש"מה שהוברר לנו מעיון בחומר אשר הובא לפנינו במשפט זה אינו אלא שערורייה ציבורית". לכך מצטרף הנוהג הנפסד של מתן אישורים בדיעבד לבנייה בלתי-חוקית.

יש תופעה המונית של התחלת בנייה בלא היתר, אם תוך חריגה משמעותית מהיתר חוקי שניתן ואם תוך סטייה מן המותר על-פי תכנית מאושרת.

מבקר המדינה מצא שמוסדות תיכונן מאשרים, בדיעבד, היתרים לבנייה בלתי-חוקית גם כאשר ניתנו צווי הפסקת עבודה מינהליים ושיפוטיים, ולעתים אף כאשר ניתנו צווי הריסה.

התופעה השלישית שרצוני להתריע עליה נוגעת לאישורים להקלות על-ידי ועדה מקומית, במסגרת סעיף 147 לחוק התיכונן והבנייה, ומתן "מתנות" מקופת הציבור לאנשים פהיים, בשווי של מאות אלפי לירות למקרים בודדים. ברור מאליו שהחוק התכונן לאפשר "הקלה" לפי סעיף 147. סעיף 151 לחוק קובע, בין היתר, שלוועדה מקומית אסור לתת הקלה או אישור לשימוש חורג אם יש בהם סטייה ניכרת מתכ"ר נית בניין העיר, החלה על הקרקע או הבניין. שר הפנים קבע, בתקנות שפירסם ב-1967, מה היא סטייה ניכרת מתכנית בניין עיר, סטייה אשר רק הוועדות המחוזיות רשאיות לאשר.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, מבדיקת נושא זה של חריגות בנייה, מאושרות ובלתי-מאושרות, עולה שהחריג הוא שמירת החוק, והכלל הוא התעלמות מהוראות החוק. התמונה שמתגלה לעיני הבודקים את המצב בשטח הבנייה בארץ היא מחזירה:

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת מיכאל חריש ועדיאל אמוראי בדבר חריגות רבות באישור אחוזה בנייה על-פי חוק התיכונן והבנייה, תשכ"ה—1965. רשות הדיבור לחברי-הכנסת חריש.

מיכאל חריש (המערך):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, למדינת ישראל היתה הזכות וההזדמנות הנדירה לתכנן ולבנות את ארצה מבראשית, למעשה. זוהי אכן זכות נדירה לעם במאה ה-20 לעשות באדמתו כחומר ביד היוצר ולתת לה חוות חיצונית לפי רצונו.

עם הקמת המדינה עמדנו בפני מצב שרוב הקרקעות בערים ומחוצה להן היו בחנינת "דף חלק", שניתן היה לצייר עליו כל אשר חפצנו. ואכן השנים שעברו, לפחות מאז קום המדינה, היו שנים של בנייה ובינוי בהיקף גדול, וחלק גדול מאוד מן הקרקעות הפנוים כוסו בבנייה ציבורית ופרטית. ענף הבנייה היה לענף המוביל במשק.

ואולם, למרבית הצער, כאשר סוקרים את העבר ניתן לומר כי נושא התיכונן והבנייה בישראל היה לאחד המחללים החמורים ביותר, ואותה זכות והזדמנות נדירה שהיתה לנו הותמצה עד כה.

עם זאת אנו בעיצומו של תהליך הבנייה והבינוי, ונותר עוד הרבה לעשות ולשפר. מגמתו של דיון זה — לעמוד על עיקרי הלקחים ולהציע דרך למהפכה ולרביזיה בכל נושא התיכונן והבנייה.

בשנת 1965 חוקקה הכנסת את חוק התיכונן והבנייה, ועל-פיו צריך להיות מוסדר התיכונן הפיסי במדינת ישראל. על-פי חוק זה צריכים להיקבע מיקומם, היקפם, גבהם וצפיפותם של בניינים, דברים שיש להם הש"לכות מרחיקות-לכת על תנאי החיים של אזרחי המדינה. סעיף 145 לחוק התיכונן והבנייה קובע שהיתרים לבנייה ניתנים על-ידי ועדות מקומיות לבניין ערים, בתנאי שהעבודה או השימוש שההיתר מבוקש בעדם מתאימים לתכנית בניין עיר ולתקנות לפי חוק התיכונן והבנייה, החלות על הקרקע או הבניין. סעיף 146 לחוק נותן סמכות לוועדה להחליט שימוש חורג אם ניתן לכך אישור לשימוש חורג אם יש בהם סטייה ניכרת מתכ"ר לתת "הקלה" לפי סעיף 147. סעיף 151 לחוק קובע, בין היתר, שלוועדה מקומית אסור לתת הקלה או אישור לשימוש חורג אם יש בהם סטייה ניכרת מתכ"ר נית בניין העיר, החלה על הקרקע או הבניין. שר הפנים קבע, בתקנות שפירסם ב-1967, מה היא סטייה ניכרת מתכנית בניין עיר, סטייה אשר רק הוועדות המחוזיות רשאיות לאשר.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, מבדיקת נושא זה של חריגות בנייה, מאושרות ובלתי-מאושרות, עולה שהחריג הוא שמירת החוק, והכלל הוא התעלמות מהוראות החוק. התמונה שמתגלה לעיני הבודקים את המצב בשטח הבנייה בארץ היא מחזירה:

קיימת תופעה המונית של בנייה בלתי-חוקית, אם

מים. בתל-אביב בלבד מצויים כיום אלפי תיקים ובהם צווי הריסה של בתי-המשפט אשר לא בוצעו.

הקנסות על עבירות בנייה הם, כאמור, מגוחכים, אינם עולים על 2,500–3,000 לירות, ועד לפני שמונה תשעה חודשים הסתכמו לרוב בכמה מאות לירות.

סעיף 219 בחוק, המאפשר גביית רווחים מבנייה בלתי-חוקית, לא הופעל כלל, כנראה מחוסר היערכות מתאימה.

מה שחמור עוד יותר הוא שבשטח זה, שהוגדר על-ידי איש בכיר במשרד המשפטים כפרוץ לשחי-רות מאחר שמתגלגלים בו כספים עצומים וסיכויי הרווח מעבירה על החוק הם גדולים ביותר, הוא שטח מוסדות החקירה והביקורת, שחייבים היו לטפל במיניעת השחיתות, חסרים לחלוטין את כוח-האדם ואולי גם את הרקע המקצועי הדרושים. בחקירה של חשד של מקרה שחיתות פלילי הודה עובד מבקר המדינה, שהיה ממונה על החקירה, מפורשות שאין לו הכלים לבדוק את החשדות שהועלו, ואילו המחלקה הכלכלית של המשטרה והפרקליטות חסרים כוח-האדם שיחפנה לחקור בפרשה הנמשכת, כתוצאה מכך, חוד-שים ארוכים וגורמת דיני לחשוד ולנוק ציבורי ניכר לאזרחים ולמוסדות העירוניים, שאינם מקבלים בזמן את המידע שהם זכאים לו לצורך ניהול עירם.

כבוד היושבי-ראש, חברי הכנסת, ביצוע חוק התיכ-נון והבנייה נכשל לחלוטין, ודרושה מהפכה בכל השטח הזה. חובתה של הכנסת לבדוק את הסיבות לכשלונו ביצוע חוק שהיא חוקקה ב-1965 ולהציע שי-נויים המתחייבים מכשולו זה. עם זאת אני רואה כהכרחי להקים ועדת מומחים, כדוגמת ועדות ברוש-חור וברקאי, שתהיה מורכבת מאנשי הפאקולטה לבינוי ערים בטכניון, מגדולי הארכיטקטים, ממכלכלנים, סוצי-ולוגים ומומחים אחרים שביכלתם לתרום לנושא.

על ועדה זו יש להטיל את התפקידים הבאים: (א) לב-דוק את הסיבות למצב הקיים; (ב) להציע שיטה לפיקוח ניכר של הליכי התיכנון וזמני ההמתנה לאישור תכנית בוועדה המחוזית המקומית; (ג) להציע דרכים לשי-פור הרכב הוועדות לתיכנון ובנייה על-ידי הוספת אנ-שי מקצוע כמו אדריכלים, כלכלנים וסוציולוגים; (ד) להציע שיטות מודרניות, ובכלל זה שימוש במחש-בים בעבודת הוועדות, תוך לימוד המצב בארצות אחר-ות; (ה) להציע דרכים לפיקוח אפקטיבי על עבי-רות הבנייה; (ו) להציע דרכים לסאנקציות מתאימות על עבירות בנייה; (ז) להציע דרכים לבקרה שוטפת של עבודת הוועדות עצמן; (ח) להציע שינויים בחוק התיכנון והבנייה ובתקנות שתוקנו על-פיו — על-פי מסקנות עבודתה של הוועדה.

כבוד היושבי-ראש, חברי הכנסת, אסיים בציטוט נוסף מפסק-הדין של בית-המשפט העליון שהזכרתי בדברי. קובעים השופטים המלומדים: "משנהפכה הב-נייה בלתי-חוקית למכת מדינה אשר מגיעה אפילו להשחתת השלטון עצמו... מן הצורך להגיב ביתר חומרה על העבירה... הבנייה הבלתי-חוקית מכניסה רווח ניכר לכיס העברין, והתוצאה המצערת היא שקנסות אינם משמשים הרתעה מספקת, שכן גם אחרי תשלום הקנס יוצא העברין נשכר".

מן הראוי שהכנסת תפעל לשים קץ למצב זה, ולפי-

היועץ המשפטי לשעבר לממשלה קבע "שהגיעו הד-ברים לידי כך שקבלנים מכינים את תכניותיהם מראש על-פי האחוז המוגדל — 6% — המותר על-פי התקנות למקרים מיוחדים, ותכנית בניין העיר הופכת רק לבסיס למקח וממכר, שהוא תופעה נפוצה ברשויות המקומיות ובראשן הגדולות שביניהן".

במקרים אחרים, כאשר לא נותנים "הקלה" לכולם, אין כלל קריטריונים אחידים למי נותנים ולמי לא. ה"הקלה" ניתנת בלי כל הנמקה או בהנמקה לא רצי-נית, והתוצאה היא שקבלנים מסויימים, המקורבים לראש העיר או למישהו אחר בעל השפעה בעיריה, נה-נים ממתנות מקופת הציבור, ששווים מאות אלפי לירות בכל מקרה ומקרה ומסתכמים בסך-הכול במילי-יוני לירות, שעה שקבלנים אחרים, החסרים קירבה זאת, אינם זוכים לאותה "הקלה" ולאותה מתנה, וממילא יכלתם לעמוד בתחרות עם הקבלן המיוחס היא מצומצמת יותר.

כבוד היושבי-ראש, חברי הכנסת, מה הביא למצב הזה? לדעתי, קודם כל, לא קיימים הכלים הדרושים לביצוע חוק התיכנון והבנייה. מוסדות התיכנון הארציים והמחוזיים מורכבים מנציגים של גורמים ממלכתיים, ולפי הטענה ששמעתי מחוגים במשרד המשפטים — מגורמים אינטרסטיים, למרות היותם ממלכתיים.

האופי המורכב של ועדות התיכנון והעובדה שהן מתכנסות לתעים רחוקות יחסית — ועל כל פנים אין זו עבודתן המלאה הבלעדית — מביאים לפיגור גדול מאוד בעבודת התיכנון שצריכה לשמש יסוד לעבודת הוועדות המקומיות. לפי הדו"ח השנתי מס' 26 של מבקר המדינה משנת 1976 ההתקדמות בהכנת תכניות-המיתאר הארציות היתה איטית וכיום, עשר שנים אחרי תחולתן של החוק, קיים פיגור של חמש שנים בהגשת תכניות לאישור המועצה הארצית. הזמן העובר מרגע הגשתה של בקשת רשיון לאישור חריגות נמשך, בחלק מהוועדות המקומיות, עד שנה, למשל, בתל-אביב, במי-דה שמדובר בחריגות פשוטות יחסית.

מסתבר שכיום כ-95% מהבנייה מגיעים לבקשות לאישור חריגים, והעיוכים הממושכים באישורים הני-תנים מביאים לכך שמתחילים לבנות בלי לקבל אישור. בחוגי מרכז השלטון המקומי טוענים שהמפר העיקרי של חוק התיכנון והבנייה, בגלל העיוכים, הוא הממ-שלה עצמה, ומשרד התיכנון בראש.

בעיה שנייה, הגורמת לחריגות המוניות, נובעת מהעדר פיקוח וכלים לפיקוח על החלטות מוסדות התיכנון למיניהם. אין פיקוח שיטתי ומסודר של הוועדות המחוזיות על הוועדות המקומיות, ואפילו הפרוטוקולים משייבות ועדות מקומיות לא מומצאים באורח סדיר לוועדות המחוזיות, ואין מעקב שיטתי אחר החלטות הוועדות המקומיות. מספר המפקחים בוועדות המחוזיות קטן עד כדי גיחוך — 2–3 מפקחים בכל מחוז — ואין במחוזות פיקוח יום ושיטתי. אין כלים מספיקים לקיום החלטות בתי-המשפט. במשך שנים הטי-נו לו בתי-המשפט העירוניים בתל-אביב עונשים כספיים קלים ביותר ולפי בקשת העיריה, בכל אחד מן המשפ-טים, הוטל על הגושמים עצמם להרוס את אשר בנו תוך תקופת זמן מסויימת. צווים אלה, כמובן, לא בוצ-עו ורק לאחרונה החל קו של החמרה מסויימת בדיון ושונתה השיטה של הטלת ביצוע הריסה על הנאש-

קן את המעוות בעניין תכניות-המיתאר. אנו בעניין זה בזמן האחרון משתפים פעולה באופן גמור ביותר עם משרד השיכון מחד גיסא, ועם מינהל המקרקעין מאידך גיסא, כי העניין של תכניות-המיתאר נמצא אצלנו בסולם העדיפויות, בעדיפות ראשונה.

אני רוצה בקיצור נמרץ ביותר להוסיף שמשרד הפנים מכין עכשיו תקנות להפעלה אחידה ויעילה של כל מוסדות התיכנון והבנייה וזה, לדעתי, דבר מאוד חשוב שיכול לתרום, יחד עם תוספת כוח-אדם, לפתרון הבעיה. אני רוצה להוסיף שמשרד הפנים מכין תקנות לקביעת קריטריונים והליכים לבדיקת התכניות הסוגיות, וכן ניתן עכשיו כמה וכמה הוראות חדשות בנוגע למגבלות-יסוד ארציות, לא רק מקומיות, שיהיו נוגעות לקביעת צפיפות בנייה, גובה בניינים, מרווחים ושטחים פנויים מינימאליים.

אני רוצה להוסיף כי דעתנו המוחלטת והברורה היא שיש מקום להחמיר ולהגביל את האפשרויות של מוסד התיכנון באישור הקלות וסתימת. אני בהחלט רוצה ארץ-ישראל יפה — אני גם רוצה ארץ-ישראל רחבה, אבל כרגע אנו מדברים על ארץ-ישראל יפה — ולכן מוכרחים בעניין זה גם לעדכן את התקנות ואת ההוראות.

בסיום דברי אני רוצה לומר שיש גם בדעתנו, ובדעתנו נוכח בוודאי לדבר על כך, להגדיל את האפשרויות שניתנות למוסדות תכנון, לגופים ציבוריים, להגיש עירעורים על בנייה כדי שנוכל להוציא את המאקסימום מאותם דברים שכולנו מעוניינים בהם.

אם כן, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היוז"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הצעתם של חברי-הכנסת מיכאל חריש ועדיאל אמור — ראי' לוועדת הפנים. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

כך אני מציע לקיים דיון ממצה בבעיה בוועדת הפנים של הכנסת.

היוז"ר א. גיבלבר :

שר הפנים ישיב על ההצעה של חברי-הכנסת חריש.

שרי-הפנים י. בורג :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חושבני שטוב יהיה לנושא גופא אם הוא יידון ביתר פירוט ופרוט-רוט בוועדה, ועל כן אני מציע להעביר את ההצעה לוועדה.

בהזדמנות זו אני רוצה להגיד שהעבירות והחריגות על תקנות הבנייה, אשר בוודאי קיימות, אינן גובעות מהוראות שאינן עומדות במבחן המציאות, כי למעשה אנו צריכים להבחין בין שני סוגים: דבר שנעשה בהסכמה או באישור, מלכתחילה או בדיעבד, של מוסדות התיכנון, כמו למשל ועדה מקומית, ובין דבר שנעשה בניגוד לאותן הוראות. אני חושב שאנו צריכים להבחין היטב היטב — ובוודאי בוועדה אנו נוכל להביא דוגמאות, או נשמע דוגמאות כאשר חברי הוועדה יביאו אותן — בין הדברים שנעשו כאילו באישור או באישור בדיעבד של הרשות המקומית, באשר יש לחצים מסוגים שונים — לחץ של עובדות, לחץ של יחסים — ובין אותם הדברים שנעשים אולי מפני שלא היה פיקוח מספיק ולא היו אנשים מודעים במקום לחומרת העניינים.

אני יכול לומר שמבחינתנו, מבחינת משרד הפנים, עשינו ומוכנים לעשות הכל כדי שהתהליכים למתן הרשויות לא יהיו מסובכים וארוכים מדי. אני מעוניין שהחלק הביורוקראטי, שהוא החלק האינטגרלי של העניינים, יבוא על תיקונו, והמכונה הממשלתית והאדמיניסטרטיבית תעבוד במלוא הסמכות והאחריות. אני רוצה להוסיף שנהיה מוכנים לבדוק מפעם לפעם באופן עקרוני אותם צדדים שגם יכולים להקל ולהחיש את העבודה של הוועדות המתוות. אילו היו לנו יותר מפקחים, בוודאי היינו יכולים לתפוס את העבריינים מוקדם יותר. אני רוצה לומר שאנו גם מודעים לעובדה שבמשך הרבה הרבה שנים לא היו קיימות במציאות תכניות-מיתאר מספיקות. במשך השנים האחרונות משרדי ואני נתנו מירב המחשבה לת

3. החלפת פקודת העיריות המאנדאטוריות בחוק מוניציפאלי ישראלי

שנת שאיננה הולמת את המציאות. השיטה הזאת לא רק משבשת אלא גם בולמת את קידומה והתפתחותה של החברה הישראלית.

חברי הכנסת, חוקה מוניציפאלית ישראלית תצטרך לתת תשובה ברורה ומשפטית בכמה תחומי יסוד ואני יודע שבעיקר שרי-הפנים מר בורג מנסה להכניס תיקונים רבים, אבל הם אינם יכולים לבוא במי קום החוקה המושלמת והאחידה. כאמור, החוקה תצטרך לתת תשובה בארבעה תחומים יסודיים: (א) שינוי במדיניות ההכנסות, המיסוי והתקציבים; (ב) יחסי הממון שלה והשלטון המקומי; (ג) סמכויות השלטון המקומי ומבנהו; (ד) מדיניות הרווחה, הטיפול החברתי ואיכות הסביבה. אילו היה לי יותר זמן — וגם אילו הייתי יותר נוכחים — הייתי מפרט, למשל, את המצב בעיריית תל-אביב, למה הם הגיעו. מיד בשנה הרא-

היוז"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, נעבור להצעה הבאה לסדר-היום, של חברי-הכנסת דב זכין, בדבר החלפת פקודת העיריות המאנדאטוריות בחוק מוניציפאלי ישראלי. רשות הדיבור לחברי-הכנסת זכין.

דב זכין (המערך) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אשתדל לקצר ככל שאני יכול.

בעיית השלטון המקומי, מעמדו בממשל המדינה וסמכויותיו, מבנה השלטון המקומי והיחס בינו לבין השלטון המרכזי — כל אלה הם נושא מהותי החייב להיות מעוגן בחוקה מוניציפאלית ישראלית.

מצער הדבר שלאחר 28 שנים שחלפו מאז קום המדינה אנו נוהגים על-פי פקודה מאנדאטורית מיו-

עקרון נוסף שהייתי מציע לקבוע הוא איתור רשויות מקומיות ומתן סטאטוס לאיגודי ערים.

אדוני היושב-ראש, אלה הם — וכפי שהודעתי בתחילת דברי קיצרתי הפעם מאוד — רק כמה עקרונות בתפוזות, החייבים להיכלל בחוק החדש. אני חושב שלא יכולים להיות חילוקי-דעות על כך שהגיע הזמן להחליף את החוקה המאנדאטורית משנת 1934 ואת התיקון לחוקה המאנדאטורית מ-1936 בחוקה מוניציפאלית ישראלית, שתתאים להתפתחות הדינאמית של ישראל.

דו"ר א. גיבלבר:
שר הפנים ישיב על הצעה.

שר-הפנים י. בורג:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תיתי לחבר-הכנסת זכין שהעלה לדיון נושא חשוב מאוד, ואציע לבית הגבוה להעביר אותו לדיון מפורט בוועדה. אני מקווה שחבר-הכנסת זכין לא ירגז עלי אם אגיד שבי-הצעה זו לסדר-היום הוא ניסה על מסמר קטן לתלות דברים מספר שביחס למשקלם המסמך הקטן הופך להיות נעץ קטן. ולמה אני אומר זאת? כי הוא נהג כפי שכתוב בתלמוד: תלה תניא בלא תניא; הוא תלה דברים חשובים מספר על דברים שהם סתומים בפקודת העיריות המאנדאטוריות. פקודות העיריות המאנדאטוריות הן כל כך רחבות ונוגעות לכל כך הרבה שטחים, עד שאתה יכול למלא את הבקבוק בהרבה יין או בהרבה מים. דווקא משום שהנוסח הוא כוללני הוא לוקה, ונהנה מריבוי אבל לא מדיוק.

לדוגמה, גורל הארנונה הוא נושא מכובד ביותר. והראיה, רק אתמול דנו על כך במסגרת הדיון על העלאת התיקרה לצורך גביית ארנונה.

דב זכין (המערך):
אני מציע לבטל את הארנונה.

שר-הפנים י. בורג:

אני ער מאוד לנושא. אני חושב בניגודים אלה מחשבה שאולי איננה רחוקה ממחשבתך, חבר-הכנסת זכין. צריך פעם לקבוע הלכות קבועות וברורות במסכת היחסים — לא רק במגילת היוחסין — בין הרשויות המקומיות ובין הרשות המרכזית, הפדראלית; בין הזרוע של הממשלה ובין הזרוע המקומית בכל ארעא קדישא הדיון. אני בהחלט בדעה כזו. היתה ועדה, ועתה אני מחכה להסכמת שר האוצר על-מנת שנוכל להקים ועדה שתקבע מסמרות בהלכה זו. אני מנהל משא-ומתן עם אישיות מוכוונת, בעלת משקל ציבורי גדול ביותר, שתקבל עליה ראשות הוועדה, ותפקידה האציל והדחוף ביותר יהיה קביעת תחומים — מה צריכה לעשות הרשות המקומית, מה מוכרחה לעשות הרשות המקומית ומה רשאית לעשות הרשות המקומית.

אביא דוגמה פשוטה מאוד: העיר תל-אביב יש לה בית-חולים. יש מקומות שהעבודה הקהילתית נעשית על-ידי משרדי ממשלה ויש מקומות שהעבודה וקהילתית נעשית על-ידי הרשות המקומית. כל אתר ואחר — ומנהגו ממילא כך, לגבי התקציב ולגבי הגרעון. וצדק חבר-הכנסת זכין באמרו שלא רק שיתקול להיות שפעולה מסוימת תיעשה על-ידי אחד מש-

שונה הם נאלצו לקנות הלוואה של 100 מיליון לירות בהצמדה, והממשלה אישרה זאת מחוסר ברירה. והמצב בעיריות רבות אינו רחוק מהמצב שנתגלה בעיריית אילת, בפרשת מר תומר המכובד.

אף-על-פי ששר הפנים משתדל לעשות את המאמץ-סימום כדי להגדיל את המענקים ולהכניס שינויים בחוקה, אינני מאמין שנוכח בקרוב לחוקה מוניציפאלית ישראלית. לכן אני מציע כמה הצעות ועקרונות ובמיוחד שינוי בשיטת המסים, שאולי יתגשם לפני קבלת חוקה חדשה. אני מבין שנדון בנושא בוועדה. כאשר נדון בנושא בוועדה אגיש הצעת חוק מפורטת. הייתי מציע כדבר ראשי שנגעשה אותו לפני שתוגש הצעת חוקה, כי בינתיים היא בבחינת חזון למועד או חזון מועד בלי — —

שר-הפנים י. בורג:
חזון יש.

דב זכין (המערך):

חזון יש, אין מחסור בחזון, לא בנושא זה. אני הייתי מציע לאחד את המיסוי המוניציפאלי עם מס-הכנסה — כי זה יהיה פרוגרסיבי יותר — ולהקצות אחוז קבוע מהכנסות המדינה לרשויות המקומיות על-פי קריטריונים מיוחדים של גודל האוכלוסיה, צפיפות האוכלוסיה, גודל ההכנסה של התושבים. כלומר אני מציע לקבוע סל, אל של מטבעות, אלא של קומפוננטות — —

שר-הפנים י. בורג:
זה סל של חוסר מטבעות.

דב זכין (המערך):

אם יאוחדו המסים, המיסוי המוניציפאלי ומס-הכנסה, הצדק יתפרס על פני כל הרשויות המקומיות.

באשר ליחסי הממשל והשלטון המקומי אני אומר שצריך לקבוע תחומים ברורים של חלוקת תפקידים בין הממשלה ובין הרשויות המקומיות. צריך למנוע התערבות יתירה של השלטון המרכזי בשלטון המוניציפאלי. אני חושב שהמבנה של הממשלה על המחוזות הוא דבר מיושן, במצב הנוכחי אין ברירה. אבל כאשר תהיה חוקה מוניציפאלית, תצטרך להינתן עצמאות מוגדרת בחוק לרשויות המקומיות. הרשות המקומיות תדע מה מוטל עליה ומה מוטל על הממשלה. ואני הייתי מעביר הרבה פונקציות מהממשלה לרשויות המקומיות, ומסתפק בכך שהממשלה תקבע את התקנים ותקיים את הפיקוח.

לגבי מדיניות הרווחה, הטיפול החברתי ואיכות הסביבה הייתי קובע בחוקה כי הרשויות המקומיות יתנו עדיפות מיוחדת לנושאים הבאים: שיפור השירותים בשכונות, הקמת מרכזים קהילתיים, הקמת מועדונים נוער, יצירת מרכזי ספורט ומרחבי ירק, פעולות השכלה ותרבות במסגרות שונות, הקמת מרכזי ייעוץ וסיוע בתחומים שונים, ועוד שורה ארוכה של תפקידים. הייתי קובע שורת פעולות בתחומי הרווחה, הטיפול החברתי ואיכות הסביבה, שיהיו במסגרת תפקידה של הרשות המקומית בשיתוף פעולה עם גורמים ממלכתיים. בוודאי הייתי מציע לקבוע סטאטוס לוועדים שכנותיים, אולי אפילו במסגרת החוק, כדי שיוכלו להשתתף בישיבות, בעיקר בערים הגדולות.

חוברת ל"ז, ישיבה שכ"ב

— הצעות לסדר-היום (בורג, זכין, הרליץ, גיבלבר) —

חלק גדול של סמכויות הוועדות המאנדטוריות שונות בשנים 1955, 1956, 1961, 1965 ו-1972; הוספת חוקי-עזר, לדוגמה, ועברות קנס — שלוש פעמים הובאו הצעות תיקון; כל מערכת הארגונה שונתה; הוספת דבר ניהול ישיבות — בוצעה.

הווי אומר שיש מיתוס שהדברים תלויים כאילו כך שעדיין הפקודה המאנדטורית קובעת. ובינינו, כי צד מנהלת היום מערכת החוק הפלילי? האם לא לפי פקודת החוק הפלילי המאנדטורית? וכיצד המורסד המבורך הנקרא "מס הכנסה" מנהל את ענייניו אם לא לפי פקודת מס ההכנסה? ואיך מתנהל עניין חברות ושותפויות אם לא לפי אותה פקודה? כלומר, אין זה מן הראוי לקחת תחת המיקרוסקופ הציבורי — ואני מבין שזה מיקרו ומאקרו גם יחד — את הפקודה המאנדטורית בעניין הרשויות המקומיות, שרוב רובה כבר שונה בעבר. נכון, ואני מוכן להודות, שהפקודה שונתה בשיטה של מגילה מגילה, ולא באופן כללי.

ועוד הערה: יש בעניין זה שיטות שונות. והראוי, שאנו תיקנו מספר עניינים כמו, למשל, הוצאת מכרזים למשרות ולעבודות. אני בעד זה. אני לא בעד זה שמישהו יכול לקחת מישו לעבודה ללא מכרז. אולם העניין קיבל "סטופ" גדול בוועדת הפנים של הכנסת. ועוד דוגמה: עניין בית-דין משמעתי בקשר לרשויות המקומיות, שאנו מעוניינים בו, קיבל מעצור — "ברקס" — בוועדת הפנים של הכנסת.

הווי אומר שלאור הרצון של משרד הפנים ושר הפנים להתקין תקנות טובות ולקדם את העניין לקראת תחיקה יותר כוללת, לא בהם האשמה, אלא למעשה קיימות קונצפציות שונות בתוך הציבור. ברצוני לומר מעל במה זו: אנו, מתוך ראייה מקיפה וכוללת, השקענו הרבה מחשבה ולא מעט כסף בעניין הקמת אגד ערים בגוש דן. עניין זה הוא בעיני חשוב ביותר. אין דבר מגוחך יותר, מבחינה אקולוגית ומבחינת תיכנון וניהול ערים, מאשר העובדה שבחרוב מסויים בית מספר 217 שייך לעירייה זו ובית מספר 218 שייך כבר לעירייה אחרת. רצינו, ואנו רוצים, ללכת לקראת אגד ערים, אלא שבינתיים היו בחירות — מי שהיה למעלה ירד למטה ומי שהיה למטה עלה למעלה — והעניין הדרוש לכולנו, לכל אורחי גוש דן, אם לא נורק לסל — וכפי שקבענו, יש כל מיני סלים — הרי לפי חזת הושם במקרה, ואינני יכול לומר אם זה במקרה רגיל או במקרה בעל הקפאה עמוקה שיש בו שתי דלתות.

כלומר, באותם הדברים שיש קונצפציה שונה, עדיין אין קונסנסוס, ואני מצטער על כך. ואם קיימת תקווה שבבירור מפורט יותר בוועדה נתקרב אלי הקונסנסוס — הרי הצעתו של חבר-הכנסת דב זכין היא הצעה טובה ומן הראוי שנשתמש בה על-מנת להבין ולהתחיל את הדו-שיח, הנחוץ לדעת כולנו.

אשר על כן אני מציע לכנסת להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת דב זכין לדיון בוועדת הפנים, לדיון יותר מפורט ויותר מפורש.

היו"ר א. גיבלבר:

חבר-הכנסת זכין, האם אתה מסכים להצעתו של שר הפנים?

ני הגורמים או על-ידי שני הגורמים יחד, אלא יכול להיות ששני הגורמים יחד אינם עושים.

משום כך, לגבי מערכת היחסים שבין השלטון המ-קומי ובין השלטון המרכזי, אין דבר חשוב ודחוף מקביעת תחומים ברורים. היות שאני מקבל זאת, אני פטור מלהתווכח ברגע זה אם תפקיד הממונה על המחוז צריך להיות בטל ומבוטל כאשר תקום המסכת הגדולה, או אם כל מקום צריך להיות משוחרר מפקוח מרכזי. אנו חיים במציאות מגוונת. יש מקומות ישוב קטנטנים שהם בני תשעים שנה ויש מקומות גדולים שהם בני עשרים שנה. יש מקומות עם מסורת מונו-ציפאלית, ויש מקומות שביום הכרזת המדינה לא היו קיימים ותושביהם לא היו בנבולות הארץ. כיצד אנו יכולים לבוא בסיסמה כוללת וכוללנית כאשר התנאים בכל מקום שונים?

ניקה, למשל, מקום כמו באר-שבע, הידוע לנו מימי אברהם אבינו, ובכל זאת החיים המודרניים החלו מחדש — ואני מדגיש: מחדש — בשנת 1948. זו עיר שיש בה, ברוד-השם, כן ירבו, יותר מ-100,000 תושבים. אולם מסורת ארוכת-ימים עדיין אין בה; מסורת של יצירה — יש בה. ואיך אני יכול להשוות? כאן יש לי מטולה וכאן יש לי אילת. לכן אני אומר שייאפשר לעשות תספורת אחידה לכל הראשים ולכל הרשויות גם יחד.

בהזדמנות זו ברצוני גם לומר את דעתי שהדיבור המרוכז נגד פקודת העיריות המאנדטורית, יש בו הרבה אלמנטים בלתי-מבוססים. אני קובע מעל במה זו — והוכחות יותר מדוקדקות ניתן בוועדה — שרוב רובן של תקנות הפקודה המאנדטורית הוחלפו במדינת ישראל על-ידי חקיקה ישראלית. אתן כמה דוגמאות: מערכת הבחירות — בשנת 1950 נקבעה מערכת בחירות יחסית; בשנת 1965 נקבעו משהו בנוגע לבחירות ברשויות המקומיות; — — —

דב זכין (המערך):

הזכרתי שהוכנסו 20 תיקונים בפקודה. אין על זה ויכוח. אולם זה מעשה כלאיים, ולא חקיקה.

אסתר הרליץ (המערך):
זה שעטנו.

שר-הפנים י. בורג:

חבר-הכנסת דב זכין אומר שזה מעשה כלאיים, וחיברת הכנסת אסתר הרליץ אומרת שזה שעטנו. ובכך שני הדברים אינם נכונים. על כלאיים נאמר: "בהמתני לא תרביע כלאיים". על שעטנו מדברים בקשר לבג-דים, ובמסכת גיטין נאמר שהתורה ניתנה מגילות מגילות. ובכך, כלאיים ומגילות-מגילות הם שני דברים שונים. אני מוכן גם על זה להתווכח או בספ-ריה או — כפי שאני הצעתי — בוועדת הפנים של הכנסת, אולם כרגע ברצוני רק להוכיח בקיצור נמרץ שהתיזה שלי עומדת נכונה וכי היא מבוססת, שרוב רובן של הוראות הפקודה המאנדטורית כבר נתחלפו. ואמשיך במתן הדוגמאות: הנה בשנת 1955 שינתה הכנסת את ההוראות הנוגעות לוועדות; בשנת 1971 נקבעה הוספת מבקר פנימי; מה שנוגע לתנאי שירות של העובדים — איסור עבודות-חוץ וכדומה — כבר שונה בשנת 1955; חוזים, שטרות ותתימות — בנושאים אלה היו שינויים בשנים 1959, 1961 ו-1973;

הנושא לדיון בוועדת הפנים, ואני מעמיד אותה להצ-
בעה.

היו"ר א. גיבלבר :
אני מסכים.

ה הצ ב ע ה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א. גיבלבר :

אם כך, לפנינו הצעה אחת בלבד — להעביר את

4. היאחזויות והתנחלויות בלתי-חוקיות של ערבים בתבלי ארץ-ישראל

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

יפה, אעשה זאת באופן חוקי. מה אתה רוצה ?

אני מציע לדון היום על 8,000 בתים ועל כפרים
ערביים שלמים שנבנו והוקמו על-ידי ערבים בלא
רשיון, באופן בלתי-חוקי, על קרקע הלאום, בשטחים
סגורים ובכל מקום בארץ.

היו"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר היום,
ולא האחרון : הצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת יהודה
בן-מאיר, בנושא : היאחזויות והתנחלויות בלתי-חוקיות
של ערבים בתבלי ארץ-ישראל. רשות הדיבור לחבר-
הכנסת בן-מאיר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש בינינו חברי
כנסת החרדים מפני התנחלות יהודית-ציונית בארץ-
ישראל משום שהיא יוצרת עובדות בשטח הפוגעות,
כביכול, בסיכויי השלום. אני מציע לכנסת לתת את
הדעת ולדון על סכנה אמיתית — על העובדות הנו-
צרות בשטח על-ידי בנייה פראית ובלתי-חוקית, על-
ידי תפיסת שטחים ויישובם בהיקף בלי-אומן, על-ידי
ערביי ארץ-ישראל משני צדי "הקו הירוק", —

חביב שמעוני (המערך) :

אולי תסביר לנו מה זו בנייה בלתי-חוקית ?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

— עובדות הפוגעות בחזון הציוני של העם
היהודי השב לארצו להתנחל ולהתיישב בה, והמסכנות
את הרצף היהודי בארץ-ישראל.

חביב שמעוני (המערך) :

אתה מדבר על דברים בלתי-חוקיים ? על זה נאמר :
"עושה מעשה כזמרי ודורש שכר כפנחס". לך לא יאה
לדבר על פעולות בלתי-חוקיות. אתה עומד בראש
הפעולות הבלתי-חוקיות בהתיישבות. לא יאה לך.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

חברי-הכנסת שמעוני, אם תלמד גם להקשיב אולי
תוכל לשמוע את דברי ולהבין את העובדות שאני
רוצה להציג. אתה יכול להתווכח, אבל אני מציע
לך שקודם כל תשמע ותקשיב.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

דווקא אתה בא לדבר ? אילו לפחית היית שולח
מישהו אחר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

חברי-הכנסת לבנבראון, אני גאה בכך שאני תומך
בהתנחלות יהודית בכל מקום בארץ-ישראל, אולי בש-
בילך זה דבר שחייב למנוע ממני לדבר כאן, אבל
בעיני זוהי זכותו של אדם.

חביב שמעוני (המערך) :

אם כך, תעשה זאת באופן חוקי ולא באופן בלתי-
חוקי.

אדוני היושב-ראש, כמו רבים אחרים קראתי את
מאמרו של מר אליהו עמיקם בעתון "ידיעות אחרונות"
מיום שישי האחרון, והדברים ממש מדהימים, העוב-
דות ממש מדהימות. מסתבר שבשנים האחרונות, במג-
זר הערבי בתוך הקו הירוק, נבנו באורח בלתי-חוקי,
בלי רשיון, קרוב ל-8,000 בניינים ב-150 כפרים ואת-
רים, ומהם 1,640 בתים הוקמו על אדמות מינהל מקר-
קעי ישראל, ללא חכירה. לזה התכוונתי, חברי-הכנסת
שמעוני, כשדיברתי על תפיסת קרקעות הלאום. אם
אני אלך מחר לתפוס קרקע הלאום ללא חכירה, ללא
בקשה להחכירה — וכאן המצב איננו כזה שהם ביקשו
ולא רצו לתת להם — אז ברור שיש פה תפיסת קר-
קעות.

חביב שמעוני (המערך) :

אני מקווה שלא תעשה זאת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

חברי-הכנסת שמעוני, אני יודע שאתה אינך מבדיל
בין התיישבות יהודית ולא-יהודית בארץ-ישראל. אני
מבדיל.

חביב שמעוני (המערך) :

אני מבדיל בין חוקית ולא חוקית.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

אני בעד החוק בכל מקרה, אבל אני מבדיל בין
המשמעות של התיישבות יהודית בארץ-ישראל, שזה
החזון הציוני, היהודי, והצו לרשת את הארץ, ובין
דברים אחרים. יש עובדות שחייבים לחיות איתן, ואנו
חיים איתן. אבל צריך גם לשקול יצירת עובדות חד-
שות.

אני רוצה לתת בקיצור חלק מהעובדות. במחוז
חיפה נבנו כ-1,500 בתים בלתי-חוקיים, מהם 140 על-
אדמות מינהל מקרקעי ישראל. באזור ירושלים, בת-

חוברת ל"ו, ישיבה שכ"ב
— הצעות לסדר-היום (בן-מאיר, שמעוני, גיבלבר, בורג) —

אני רוצה לצטט מתוך ידיעון של רשות שמורות הטבע, רשות ממלכתית. נאמר בו: "חתת אפס של המוסדות והמושבים הוקמו מאהלים על אדמות המוש-בים, וזוהכרו אדמות המדינה לבדואים לעיבוד, נמכרו זכויות מים בניגוד גמור למדיניות משרד החקלאות בנושא". השחתת שדות זרועים, פרדסים ומטעים; פריצת גדרות מירעה, גניבת ציוד חקלאי, חבלה במערי-כות השקיה ומים, כניסה לשטחים אסורים, בעיקר שטחי אש ושטחי אימונים; פריצת גדרות של מית-קנים סודיים של צה"ל במרחב למטרות רעייה — כל הדברים האלה נעשו כתוצאה מהפעולות האלה.

ועוד נאמר: באותו ידיעון: צפונה מאזור הסאג' ידועים ארבע מאות ריכוזי בדואים, אשר מאחום בש-טח הולך ומתרחב מדי חודש. נוספים צריפים" וכ".

זהו נושא שאנחנו חייבים לתת עליו את הדעת. אינני מזלזל בחומרת הבעיה. קיימת בעיה, ויש כאן רגישות לנושא. אבל צריכים להבין את ההיקף. אני יודע שקיימת בנייה בלתי-חוקית גם במגזר היהודי. אני חושב שגם נגד זה צריך להיאבק במלוא הכוח. אני מחזק את ידי שר הפנים בפעולות שאני יודע שהוא מנסה לעשות, וזה איננו קל. הוא מנסה לחזק את ידי הרשויות המקומיות בניסיון לעשות כל פעולה כדי להפסיק זאת. אבל בכל זאת יש פרופורציה, אם בתל-אביב יש בנייה בלתי-חוקית, צריך להיאבק נגדה ולמנוע אותה; ואם היא מתבצעת — צריך להרוס אותה. אבל אנחנו יודעים מה אחוז הבנייה הבלתי-חוקית בתל-אביב. לעומת זאת בשטחים מסויימים של המגזר הערבי זה מגיע עד 96%; זאת אומרת בנייה ללא כל בקורת וללא כל בקרה. זה דבר שצריך לתת עליו את הדעת.

אני חושב שזאת בהחלט בעיה לא רק של משרד הפנים. ברור לי שמשרד הפנים לבדו אינו יכול לקבל החלטה ולהתמודד עם בעיה כזאת, שהיא בעיה לאומית ממדרגה ראשונה. זו לא רק בעיה של משרד הפנים או של משרד הבטחון, גם לא של משרד ראש הממשלה — זו בעיה מובהקת של הממשלה כולה ושל הכנסת. שר הפנים לבדו לא יוכל להתמודד אתה. על הממשלה והכנסת כולה לתת את הדעת מה תהיה התשובה הלאומית שלנו לבעיה זו.

לכן אני מציע, אדוני היושב-ראש, שהכנסת תדון בנושא זה.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות הדיבור לשר הפנים, לתשובה.

שר-הפנים י. בורג :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאתייחס בפרוטרוט לכמה מהטענות אני רוצה להביע צער על שני דברים שבאו לידי ביטוי בהצעתו של חבר-הכנסת בן-מאיר — כנראה, הוא נגרר גם בניסוח ההצעה אחרי חזרתו של מאמר מסויים שהוא אף ציטט אותו — ואני רוצה לומר מה הם שני הדברים. ראשית כל — בניסוח ההצעה לסדר-היום אני נבדל ממנו.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :
הניסוח איננו טוב, אני מסכים אתך.

חום המוניציפאלי, נבנו בשנים האחרונות ללא רשיון 800 בתים חדשים. זאת — בתוככי ירושלים, שאנחנו כל כך הרדים, ובצדק, לדמותה היהודית. יש לנו מאבק על ירושלים. הנתונים האלה אינם כוללים הר-חבת בניינים. בפרוודור ירושלים הוקמו במקומות שונים כ-180 מבנים. כל זה בצד המערבי של הקו הירוק.

ומה קרה בקריית-ארבע? לא פעם אחת ולא פעם-מיים דיברתי פה על כך שהממשלה אינה עושה די, רחוק מזה, והעליתי את הצורך לנסות ולקדם את הישוב היהודי בקריית-ארבע. ואני לוחה את הטענה שיש שם בתים שומדים ריקים. אין לזה שחר. לא דו"בים ולא יער, לא בתים ולא ריקים. אבל אני מציע שבאותו זמן נתכונן מה נעשה סביב קריית-ארבע. בשנים האחרונות הולכת ונבנית שם, מסיבות פוליטיות מוצהרות של הערבים, בנייה ערבית בלתי-חוקית. הד-בר נעשה בכל סביבת קריית-ארבע, כדי לנסות ולס-גור כל אפשרות של הרחבת הישוב היהודי שם, שהוא לדעתי חיוני לבטחוננו. למשל, עתה נבנה מסגד חדש מדרום-מזרח לקריית-ארבע, בלי רשיון. וכאשר האנשים הבונים אותו מבקשים תרומות של כספים לבנייה, הם מדגישים כי בנייה זו נועדה לחסום את התפשטות היהודים באותו אזור.

הכיב שמעוני (המערך) :

אולי תסביר איך אפשר להחזיק מיליון וחצי ער-בים, עם הילודה הגבוהה ביותר בעולם, ולא לאפשר להם לבנות?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית) :

האם אני הצעתי לא לאפשר להם לבנות? האם שמעת בדבריו, ולו ברמז, שאני מציע לא לאפשר להם לבנות? אני מחייב את הפעולות שעשינו לחיסול מח-נות הפליטים ובניית בתים בשבילם, כפי שהמדינה עשתה בתקציבים שלה, מה שהמצרים לא עשו במשך 20 שנה. הם החזיקו את התושבים הערבים שם בתנאים בלתי-אנושיים. ממשלת ישראל השקיעה עשרות מיליו-נים כדי לתת להם דיור אנושי הולם. זה מגיע לכל אחד, במסגרת האמצעים העומדים לרשות המדינה. ואל נשכח שיש עוד משפחות יהודיות רבות הרחוקות עדיין מדיור הולם.

המדינה השקיעה במגזר הערבי במשך השנים הר-בה מאוד כספים. ואז יוצאת רק"ח במגזרים המדברים על נישול ערבים מאדמותיהם. אינני מתפלא על רק"ח, אבל יהודים טובים מנסים להצטרף למגזרים המדב-רים על כך שאנחנו מנשלים ערבים מאדמותיהם, כאשר העובדות הן הפוכות. מאז קום המדינה הקרקע היא מעוברת, יש שטחים חקלאיים נרחבים והבנייה התרחבה לאין שיעור. אני גא על כך. אבל הדברים צריכים להיעשות בצורה חוקית, מבוקרת, מתוכננת, ולא בצו"רה פראית ולא-מתוכננת כפי שזה היום. זאת תופעה שצריכה להדאג אותנו, ועלינו לתת עליה את הדעת. קמים ישובים שלמים, ולאחר שהם קמים בצורה בלתי-חוקית, באים השלטונות ואומרים, בצדק מסויים: אי-אפשר להעניש ילדים קטנים ונשים הרות משום שמי-שמו נבנה בנייה בלתי-חוקית; הם שם, וצריכים לתת להם שירותים. ואם נתנים שירותים — נוצרות עוב-דות שאחר כך לאאפשר להתמודד איתן.

גם העניינים העלו באופן יותר ספציפי. לאחר שהב-
הרתי שאני מציע להעביר את הנושא לוועדה בפירוש
שלי — שהמדובר על בנייה בלתי-חוקית, ולא חשוב
כרגע מי עושה את המעשה הבלתי-חוקי אלא חשוב
שהמעשה הוא בלתי-חוקי — אם הפרוביוו הזה ברור,
אני רוצה לומר כמה דברים לאינפורמאציה. המצב הוא
כך, שהמצייאות הגיאוגראפית, הטופוגראפית, האדמיניס-
טראטיבית בחלק מן הכפרים של המגזר הערבי אינה
דומה למצייאות של עיריות מסודרות. ואני יכול לומר
דרך קל-וחומר, שברשויות מקומיות עבריות, הקיימות
כבר הרבה זמן ומתנהלות באופן סדיר, לא חמד המע-
שה הוא ברוח תכניות-המיתאר כפי שצריך להיות,
קל-וחומר שזה יכול לקרות בנוגע לכפרים ערביים,
שהשיטה המודרנית של האדמיניסטרציה העצמאית
הדמוקראטית המתוכננת באה אליהם רק בעשרות הש-
נים האחרונות ואין להם לפעמים מה שיש למקום
עברי, שיש לו כבר מסורת דמוקראטית ניהולית.
יש מרוחק בין כפר לכפר, יש השקפה אחרת כיצד
לבנות — לבנות בית חד-משפחתי, ולא כמו אצלנו
בערים בית בן 2—3—4 קומות. אלה עניינים שלא
עלידי דברים מלמעלה תוכל לשנות בן-רגע.

אנחנו מודעים לנושא, הלכנו לקראת זה, ובהס-
כמת התושבים יהיו כמה כפרים ערביים מצורפים
למועצות אזוריות ושם יקבלו הדרכה ברוח טובה ובאח-
ריות אורחית. אני מקיים את ההסכם הזה — כפי
שאמרתי — ברוח טובה ובשיתוף אורחי ממדרגה רא-
שונה.

אני רוצה לומר שגם בנוגע לתכניות-המיתאר חלה
התקדמות, מפני שאנחנו ערים ומודעים לעניין. בשנים
1971—1973 — זוהי מגמה נמשכת — הרחבנו את תחום
מי הבנייה במקומות מספר עד כדי 400%, באשר אם
האוכלוסיה גדלה אתה צריך לדאוג שתהיה בנייה
מתאימה. אני רוצה שיהודים יידעו את זה ואני רוצה
שערבים יידעו את זה, ואנחנו בעניין זה הולכים לק-
ראת הרחבת שטחי הבנייה. אנחנו גם ממליצים במ-
קומות מסויימים לבנות עד כדי שלוש קומות, על-
מנת שנוכל לתאם בין ריכוז אוכלוסין, מחד גיסא,
לבין אי-פיזור יותר מדי רחב, מאידך גיסא. אלה
דברים לא פשוטים.

מה שאיננו אוהבים: איננו אוהבים אם מישו
מתיישב על קרקע לא-שלו. לא תגנוב, לא תגזול, קיים
לגבי כל אחד. קרקע שאינה שלך, אתה לא יכול לשבת
עליה. אם מקום אחד מיועד להיות תוואי שבביל
דרך בין-עירונית, כלל-ארצית, אסור לבנות שם, וזאת
לטובת האנשים שרוצים לבנות. לא טוב לבנות על
תוואי של כביש ראשי. במקום שצריך להיות מיועד
לשטח ציבורי לצרכי הציבור גופא, אסור לבנות שם.
אלה חוקי יסוד, ולפי דעתי צריך לשמור עליהם לטו-
בת כל האזרחים.

אני רוצה לומר כאן באופן סטאטיסטי מה כרגע
המצב בנוגע לתכניות הבנייה.

אסתר הרליץ (המערך):
איפה המציע?

שרי-הפנים י. בורג:
(א) הוא נמצא; (ב) הוא סומך עלי בתוך התשובה,
אבל הוא נמצא.

שרי-הפנים י. בורג:

אני נבדל ממנו בזה שהוא השתמש בביטוי "הת-
נחלות", בה בשעה שבשבילי הביטוי "נחל", שהוא
מאותו שורש, והביטוי "התנחלות" הם ביטויים בעלי
משמעות מיוחדת וגם בעלי משקל ערכי במידה מכרעת.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני השר, הכוונה היתה להתנחלות-במרכאות.

שרי-הפנים י. בורג:

אדוני, ראשית כל, אם אתה מדבר אני לא מחוייב
לראות את המרכאות. אם אתה כותב אני חייב לראות
אותן, ואם הן לא כתובות אני לא יכול לראות אותן.
אם אני לא רואה אותן סימן שהן לא כתובות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

זו בעיה של הבחור ה"זעזער".

שרי-הפנים י. בורג:

אני מדבר ראשית כל על שני דברים ואני מביע
צער על הניסוח של ההצעה לסדר-היום. אם כן, במלון
שלי — במלון האידיאלוגי, במלון הצינוני, במלון
העברי ובמלון הממלכתי שלי — הביטוי "היאחזות" הוא
עוד איך שהוא; הביטוי "התנחלות" הוא בעל מש-
מעות ייחודית ייעודית, ולדעתי אינו חל על העניין
שהעלה חבר-הכנסת בן-מאיר, ואני מביע צער על שהוא
נגרר אחרי הכותרת. אצל עתונאי אני יכול להבין
אותה, כי זוהי כותרת נזמדה, אבל כשהיא בשימוש אצל
חבר כנסת, אני לא צריך להודותה. זוהי הסתייגות אחת.

ההסתייגות השנייה — והוא גם רימו לכך שהוא
שותף לה — שאם יש דבר בלתי-חוקי במדינה, אין
נפקא מינה אם זה בלתי-חוקי מצדו של יהודי, ערבי
סיני, קוריאני צפוני או קוריאני דרומי. מה שהוא
בלתי-חוקי הוא בלתי-חוקי.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

על זה אין מחלוקת.

שרי-הפנים י. בורג:

לכן הייתי מעדיף, חבר-הכנסת בן-מאיר, אילו
היית מדבר על בנייה בלתי-חוקית והיית לוקח דוגמה
גם מראובן ושמעון, וגם מישמעאל ויקטן.

אלה שני הדברים שרציתי להביע, ואני אומר אותם
לא מפני שאני בדעה שהבעיה איננה קיימת.

(חבר-הכנסת ה. שמעוני קורא קרי-
את-ביניים)

חבר-הכנסת שמעוני, יש לי הרבה הזדמנויות פעם
להסכים, פעם לא להסכים אתו; פעם הוא מסכים אתי
ואני לא מסכים אתו, ופעם אני מסכים אתו והוא לא
מסכים אתי. תן לנו, אל תתערב במשפחה. אני עכשיו
בכנסת, יש בכנסת הצעה ממלכתית לדיון ואני מת-
יחס אליה בכובד משקל.

כאשר אמרתי שני דברים שבהם אינני מסכים
לניסוח, אין זה אומר שאינני מסכים לניתוח. יש מצ-
אות מסויימת של בנייה בלתי-חוקית מכאן ובנייה בלתי-
חוקית מכאן, והמצייאות הזאת מחייבת אותנו להתייחס
לבעיה. משום כך אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.
עכשיו אני רוצה לומר משהו יותר ספציפי, באשר

לאומנית-שוביניסטית כדי להעלות לדיון בכנסת הצעה מחוסרת יסוד ומשוועת כזו.

לא מקרה הוא שדווקא עכשיו מעלים את ההצעה הזאת כפי שהעלה אותה חבר-הכנסת בן-מאיר, כאשר הבדואים נגנב והפלאחים הערבים בגליל ובמשולש מן-הלים מאבק נגד הפקעת אדמותיהם ונישולם מקרקע אשר נמצאת בבעלותם מדורי דורות ומשמשת להם מקור פרנסה יחיד. הטענות כאילו הערבים תופסים שטח חים לא-להם ויוצרים עובדות חדשות בשטח משוללות כל ביסוס. לא הובאו כל דוגמאות קונקרטיות בנושא זה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
האם היית באולם כאשר דיברתי?

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
האמת היא שהפלאחים סובלים ממחסור משווע בקרקעות. בגלל הפקעות אדמותיהם הם נשארו ללא קרקע לעיבוד, הם נאלצים לנדוד החק ממקום הישוב שלהם כדי למצוא מקורות פרנסה בעבודה בלתי-מקצועית, בעיקר בעבודה קשה בבניין.

המטרה של ההצעה של חבר-הכנסת בן-מאיר היא להסית את דעת הציבור בישראל מעובדות אלה ולהצדיק את המשך המדיניות של הפקעת קרקעות ונישולם של פלאחים ערבים ובדואים מאדמותיהם.

הצעה זו, אם תתקבל, תביא להגברת התסיסה בקרב האוכלוסיה הערבית ולהרעת היחסים בין האוכלוסיה הערבית והיהודית בארץ, ותרחיק את סיכויי השלום באזורנו. ואל יבואו אחר כך לחפש על מי להטיל את האשמה במצב זה. במקום להעליל עלילות-שווא על האוכלוסיה הערבית בארץ, כאילו היא מבצעת התנחלויות בלתי-חוקיות, תפסיק הממשלה את מדיניות ההפקעות של הקרקע ואת מדיניות הנישול ותאפשר לאוכלוסיה הערבית, שבניה אזרחי מדינת ישראל, להמשיך לשמור את בעלותה על אדמותיה, לעבד את האדמות ולהתפרנס בכבוד מעבודתה. ההצעה של חבר-הכנסת בן-מאיר תגרום להיפך מזה — היא תביא לחסיסה, להרעת היחסים.

על כן אני מציע שלא לכלול את ההצעה של חבר-הכנסת בן-מאיר בסדר-היום של הכנסת.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור לשר הפנים, לתשובה.

שר-הפנים י. בורג:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא היה קשה לנחש שתבוא הצעה בהנמקה כזו מפי חבר-הכנסת לבנבראון. לא צריך להיות מומחה גדול בדרכי הוויכוח בכנסת, לפי התקנון, כדי לדעת איך להשתמש בתקנון על-מנת לומר דברים, אפילו אם הם לא נכונים.

ראשית עלי לציין שלא גרעתי מהדברים שאמר חבר-הכנסת בן-מאיר אלא הוספתי עליהם, כאשר אני בדעה שבנייה בלתי-חוקית היא בלתי-חוקית, ולא חשוב מהי השייכות העדתית, הלאומית או הדתית של הבונה באופן בלתי-חוקי. לכן אני חושב שחבר-הכנסת לבנבראון לא צדק, בייחוד כאשר אני מבין שהוא רצה לתת את התואר "ציונית" כאשר הוא חשד אולי שיש מקום לתואר "ציונית". אני מבין שהוא אלרגי,

אני רוצה לומר כמה הערות סטטיסטיות: ביישובים בעלי מעמד מוניציפאלי ניתן כרגע תוקף לתכנית-מיתאר ב-8 ישובים, ובנוסף על כך — ל-3 ישובים שהם חסרים מעמד מוניציפאלי; התכנית בשלבים סופיים למתן תוקף — ב-6 ישובים ערביים בעלי מעמד מוניציפאלי, וב-2 בלי מעמד מוניציפאלי; התכנית בהפקעה — ב-13 ישובים בעלי מעמד מוניציפאלי, וב-4 בלי מעמד מוניציפאלי; התכנית בשלבים סופיים להפקעה — ב-16 ישובים במגזר הערבי שיש להם סטאטוס מוניציפאלי, וב-4 שאין להם סטאטוס מוניציפאלי; בשלבי הכנה שונים — 15 ישובים בעלי מעמד מוניציפאלי, ו-3 בלי מעמד מוניציפאלי. הווי אומר, ב-58 ישובים אשר במגזר הערבי תכניות-המיתאר נמצאות היום בין מתן תוקף לתכנית לבין שלבים סופיים ראשונים להכנת התכנית. נדמה לי שזוהי התקדמות חשובה, ואנחנו צריכים לברך עליה, גם מפני שהיא מגדירה מה היא בנייה בלתי-חוקית, גם מפני שהיא מגדירה ומרשה בנייה שתהא בנייה חוקית. חושבני שזוהי דרך נכונה. אם באמת יותר מ-40 או קרוב ל-50 תכניות-מיתאר נמצאות בתהליך של אישור והפקעה, זה דבר טוב וחובי, בזה, דומני, יכוסה כל המגזר הערבי בתכניות-מיתאר שיש להן סמכות ותוקף סטאטוטורי.

אי לזאת אני מציינ בסיפוק את ההתקדמות ואני מציינ באי-סיפוק את הבעיות הקיימות.

אני מברך על היוזמה של חבר-הכנסת בן-מאיר להעלות את הנושא לדיון. באותו מגבלות, שהן יותר סגנוניות, שֶׁהזכרתי ובפירוש שאני נותן לעניין אני מציע לכנסת להעביר את הנושא, שהוא בעל משקל, לדיון מפורט בוועדת הפנים.

היו"ר א. גיבלבר:

האם חבר-הכנסת בן-מאיר מסכים להצעת השר?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מסכים להעברת ההצעה לוועדת הפנים.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות להצעה נוספת לחבר-הכנסת לבנבראון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שר הפנים עשה תרגיל מעניין מאוד. כדי שהוא יוכל להעביר את ההצעה של חבר-הכנסת בן-מאיר לוועדה הוא פשוט שינה את הנושא. הוא אמר שזו בנייה בלתי-חוקית בישובים הערביים. היות שעל סדר-היום של הכנסת אין נושא כזה, אין מה להעביר לוועדה. קיים הנושא של חבר-הכנסת בן-מאיר, שהוא: היאחוויות והתנחלויות בלתי-חוקיות של ערבים בחבלי ארץ-ישראל. זהו הנושא. את הנושא הזה אני מציע שלא לכלול בסדר-היום של הכנסת. היות שלא היה על מה להסתמך, דיבר חבר-הכנסת בן-מאיר על בנייה בלתי-חוקית.

זהו שיא הציוניות שחבר כנסת המעודד, תומך ועוזר בפועל ל"גוש אמונים" בהתנחלויות בלתי-חוקיות, כמו בסבסטיה או במקומות אחרים, הוא הוא שמביא הצעה לסדר-היום על התנחלויות בלתי-חוקיות, כביכול, של הערבים. צריך להיות מסוננור על-ידי גישה

— הצעות לסדר-היום (בורג, לבנבראון, גיבלבר); חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 24) (גיבלבר, ברעם) —

חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, אני חושב שא-נחנו לא צריכים להיות שותפים לא לתחזית השחורה של חבר-הכנסת לבנבראון, לא לאיזה צליל של איום אפשרי — —

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זה לא עניין של תחזית.

יורי הפנים י. בורג:

— צליל של איום מסויים שהיה בדבריו, ודאי שלאחר מה שאמר חבר-הכנסת לבנבראון אין אנחנו צריכים להיות שותפים להצעתו, באשר יהיה בזה משום הסמכה לעלילת-שווא שהעלה מעל הבמה הרמה הזאת.

בייחוד תוך הדגשת הפירוש שביקשתי לקבל — להרחיב את מה שהציע חבר-הכנסת יהודה בן-מאיר — אני מציע להעביר את הצעתו לדיון יותר מקיף ויותר עמוק בוועדת הפנים.

היו"ר א. גיבלבר:

לפנינו שתי הצעות, ואעמיד אותן להצבעה האחת מול השנייה: האחת — שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת; השנייה — להעבירו לוועדה.

הצבעה

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעוט
בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה — רוב
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

1. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 24), תשל"ו—1976 * (קריאה ראשונה)

עיקרי ההסכם החדש הם:

1. נפטר יובא לקבורה בישראל בלי שיוטל על משפחתו תשלום כלשהו, לא בעד הקבורה והשירותים המקובלים בקשר לקבורה ואף לא דמי האגרה לרשיון להקמת מצבה — תשלומים שהיתה גדרשת משפחת הנפטר לשלם עד כה.

2. במקרים חריגים, כאשר למשפחות הנפטרים תהיינה דרישות מיוחדות, כגון קבורה בבתי-עלמין סגורים או בחלקות מסוימות בבתי-עלמין פתוחים או במקרים של רכישת אחוזות-קבר בחיים, תהיינה חב-רות-הקדישא רשאיות לגבות אגרות גם בעתיד.

3. בתמורה לביטול האגרות יועלו דמי הקבורה המשולמים על-ידי המוסד לביטוח לאומי לחברות-הקדישא לסכום שיכסה את כל הוצאות הקבורה וההח-זקה של בתי-העלמין. שיעורי דמי הקבורה נקבעו בהת-אם לממצאים שהתקבלו מסקר מקיף על הכנסות והור-צאות של חברות-הקדישא, שהוזמן במיוחד למטרה

אבל אין הוא יכול להביא אותי לכך שאסכים לזה. האלרגיה שלו היא שלו, של מפלגתו, אבל לא שלי ושל השקפתי.

יכולים להתווכח על "גוש אמונים" או עם "גוש אמונים". אני אישית גורס כמה וכמה מהדברים שהם עושים. אינני יכול להבין למה התיישבות במקום שה-ממשלה אימרת שהם יכולים לשבת בו תיחשב בלתי-חז-קית; יכול להיות ויכוח אם זה פרמאננטי או לא, אם יש מקום אלטרנאטיבי או לא, אבל אינני מוכן לקבל את הציון "בלתי-חוקי" כאשר הוא יוצא מפורש מפי חבר-הכנסת לבנבראון.

אני אומר — ואני מוכן שהדבר יוכח — שמצב הבדואים במדינת ישראל הוא טוב מבכל מדינה ערבית אחרת. ואל יבוא חבר-הכנסת לבנבראון ויגיד שאנו מקפחים את מקור פרנסתם של הבדואים. העניין נתון לבדיקה, אני מוכן שהוועדה תבדוק את העניין ותביא לכאן את הממצאים כדי שהכל יידעו אם האמת היא כדבריו או האמת היא כדבריו. אני קורא תגר על הדיבור הזה שכאילו נוטלים את פרנסתם של הבדואים ולוקחים את לחמם מפיהם.

ודאי שאינני מקבל את התיאור הנבואי של נביא הזעם, שאם הכנסת תקבל את ההצעה להעביר את ההצעה לסדר-היום לוועדה, זה כבר יביא להגברת התסיסה ולהרעת היחסים, ושהעברה לוועדה כבר תק-טין את סיכויי השלום. הנה בלבנון לא היתה הצעה של חבר-הכנסת בן-מאיר, שר הפנים הלבנוני לא הציע להעביר את ההצעה לוועדה של הפארלאמנט הלבנוני ואינני יודע כרגע מה הם סיכויי השלום שם, אם הם הורעו או לא. להגביר את סיכויי השלום — זה משהו אחר. אין זה שיקול אובייקטיבי. אין זו תחזית פוליטית מטאורולוגית, אלא מי שרוצה לראות מזג אוויר כזה יכול להשתמש בנימוק הזה.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, והוא האחרון: חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 24), תשל"ו—1976 — קריאה ראשונה. שר העבודה יביא את החוק.

יורי-העבודה מ. ברעם:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מגמתו של תי-קון חוק הביטוח הלאומי, בדבר הגדלת דמי הקבורה המשולמים לחברות-הקדישא ושיחרור משפחות הנפ-טרים מהשלום אגרות קבורה ומצבה, עולה בקנה אחד עם המלצות ועדת העבודה של הכנסת דאשתקד, עם המלצות מועצת המוסד לביטוח לאומי ועם המלצות שהובאו לפני חברי הכנסת לפני חודשים אחדים בדיוני התקציב בוועדת הכספים.

עקרונות רפורמה זו ושיטת מימונה יבואו לידי ביטוי בחוק ובתקנות שיונחו לדיון והתייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת.

חברת ל"ו, ישיבה שכ"ב, כ"ג תמוז תשל"ו (21 יולי 1976)
 — חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 24) (ברעם, גיבלבר) —

לאוקטובר 1976 ואילך. מי שנפטר בישראל והובא לק-
 בורה לפני מועד זה, יחולו עליו כל ההסדרים והאגרות
 הקיימות לפני תחילת ההסכם החדש. אך על-מנת
 שנוכל לגשת לביצוע החוק כבר ב-1 באוקטובר 1976
 מקווה אני שהדיונים בוועדה יהיו מהירים, ונוכל לה-
 ביא את הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית עוד
 במושב זה. אבקש איפוא מאת הכית להעביר את
 החוק לוועדת העבודה של הכנסת כדי שהוועדה
 תכינו לקריאה שנייה ושלישית עוד לפני יציאת הכ-
 נסת לפגרה.

היו"ר א. גיבלבר :

חברי הכנסת, אין חברי כנסת רשומים לוויכוח על
 הצעת החוק הזאת. לפנינו הצעה אחת, והיא — להעביר
 את הצעת חוק הביטוח הלאומי לוועדת העבודה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את חוק הביטוח הלאומי
 (תיקון מס' 24), תשל"ו—1976, לוועדת העבודה
 נתקבלה.

היו"ר א. גיבלבר :

הישיבה הבאה של הכנסת תתקיים ביום ב' הבא,
 בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

זו עליידי המוסד לביטוח לאומי. לחברות הגדולות
 ישולמו דמי קבורה בסכום של 1,700 לירות לנפטר
 מבוגר במחירי דצמבר 1975, לעומת 489 לירות ששולמו
 עד כה.

ההסדר החדש, אוסר מפורשות גביית אגרות בעד
 קבורה ושירותים המקובלים בקשר לכך ומגדיר את
 התריגים המותרים לגביית אגרות. הסדר זה יבטיח
 את השגת המטרה שהוצבה כבסיס להסכם, והיא שמש-
 פחות תהיינה זכאיות להביא את יקיריהן לקבורה
 בלא תשלום.

4. כאמור, בשלב הראשון נחתם הסכם-מסגרת
 עם 3 החברות הגדולות — תל-אביב, ירושלים וחيفا.
 הסכם מפורט יותר ייחתם בנפרד עם כל אחת מהחברות
 אלה.

5. ההסכם החדש, כשיופעל בהיקף מלא על כל
 חברות-הקדישא בארץ, יעלה כ-30 מיליון לירות לשנה,
 והמימון לכך יהיה בהגדלת דמי הביטוח ב-0.1%.

6. הפיקוח על ביצוע ההסכם יוטל גם להבא —
 בעיקר על משרד הדתות, תוך תיאום עם המוסד לבי-
 טוח לאומי.

אני מוצא לנכון להדגיש שההסכם החדש יחול על
 כל מי שנפטר בישראל ויובא בה לקבורה החל מ-1

הישיבה ננעלה בשעה 12:16.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות ש"כ-שכ"ב

- א. חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ב. חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 7), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ג. חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ד. חוק יישוב סיכסוכי עבודה (תיקון מס' 3), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- ה. חוק לתיקון פקודת הרשויות המקומיות (מס עס-קים) (מס' 7), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- ו. חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון מס' 6), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- ז. חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- ח. סקירת שר המשפטים על פעולות משרדו.
- ט. סחבת בבתי המשפט - דיון.
- י. הגברת הפיקוח למניעת מקרי שחיתות שפשו בקרב החברה בישראל - דיון.
- יא. חוק עבודת נשים (תיקון מס' 5), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יב. חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 3), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יג. שאלות ותשובות.
- יד. הצעות לסדר-היום.
- טו. חוק העתיקות, תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- טז. חוק רישוי בעלי מלאכה, תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- יז. אחריותה ומדיניותה של מדינת ישראל לגבי יהודי התפוצות - דיון.
- יח. עליית יהודים מארצות המערב וקליטתם - דיון.
- יט. בעיית הירידה מהארץ - דיון.
- כ. חוק ההתגוננות האזרחית (תיקון מס' 6), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מגנעי (סיכוני צד שלישית) (מס' 3), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק מס מכירת צמודים, תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה) - תשובת שר האוצר.
- כג. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 5), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה) - הצעת קבוצת חברי כנסת.
- כד. חוק רשות לאומית לאנרגיה, תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה) - הצעת חברי-הכנסת א. שכטרמן.
- כה. חוק יסוד: החקיקה (קריאה ראשונה).
- כו. חוק החקיקה (הוראות מעבר), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- כז. חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- כח. חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- כט. חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול) (תיקון מס' 3), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- ל. היקפן של השקעות במפעלים פטרוכימיים - דיון.
- לא. השיבושים החמורים בשירותים הציבוריים - דיון.
- לב. המצב במסדות לילדים בארץ - דיון.
- לג. שידורים בטלוויזיה הפוגעים במוראל הציבור - דיון.
- לד. הודעת הממשלה בדבר ההחלטה להפסיק את פעילותו של מפעל מכרות הנזושת תמנע - דיון.
- לה. הדרכים לביצוע המלצות ועדת ראש הממשלה לנוער במצוקה - דיון.
- לו. חוק דיגי עונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודיות רשמיים) (תיקון מס' 2), תשל"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- לז. פיטורי עובדים דרוזים בנמל חיפה - דיון.
- לח. מעמד האשה בישראל - דיון.
- לט. בעיית העובדים היומיים - דיון.
- מ. התנחלויות בשומרון - דיון.
- מא. חילול שבת הפוגע ברגשות הציבור הדתי בבני ברק - דיון.
- מב. מדיניות פיזור האוכלוסיה ואיכלוס הגליל - דיון.
- מג. חוק המועצה לענף הלול (תיקון מס' 2), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- מד. חוק השופטים (תיקון מס' 4), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- מה. חוק איגרות מדינת ישראל הנפק מישי להשקעת פיתוח, תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
- מו. חוק החומים האחידים (תיקון מס' 2), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- מז. חוק כפיית קיום פסקי דין, תשל"ד-1973 (קריאה ראשונה).

7. צו מס קנייה על טובין (הטלת מס על מלאי), תשל"ו—1976 ;
8. צו מס קנייה על טובין (קביעת שיעורי תוספת), תשל"ו—1976.
- גג. חוק הפסיכולוגים, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- נד. חוק לתיקון פקודת המבחן (מס' 2), תשל"ג—1972 (קריאה ראשונה).
- נה. חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח) (מס' 4), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).
- נו. חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים) (תיקון), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).
- נז. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (הגבלת התנועה של כלי רכב), תשל"ד—1974 (קריאה ראשונה).
- נח. חוק לתיקון פקודת רופאי שיניים (מס' 6), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נט. החלטה בדבר תיקון טעות בחוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976.
- ס. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 24), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- סא. הצעות חוק של חברי כנסת.
- מח. הצעות סיעות הליכוד וחזית דתית תורתית שלא יחול דין רציפות על הצעת חוק האיגוד השיתופי, תשל"ב—1971.
- מט. חוק ביטוח פקדונות, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).
- נ. חוק לתיקון פקודת הטלגראף האלחוטי, תשל"ב—1972 (קריאה ראשונה).
- נא. חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) (תיקון), תשל"ב—1972 (קריאה ראשונה).
- נב. החלטות בדבר אישור הוראות בצווים :
1. צו שעת חירום (שיעור תשלומי חובה) (זיתים) (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976 ;
 2. צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 23), תשל"ו—1976 ;
 3. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 24), תשל"ו—1976 ;
 4. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 25), תשל"ו—1976 ;
 5. צו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 19), תשל"ו—1976 ;
 6. צו מס קנייה על טובין ושיעורו (תיקון מס' 23), תשל"ו—1976 ;

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות ש"כ—שכ"ב

662. ח. עמנוני (מערך) : מצוקתם של חולי תאלסמיה בישראל.
663. מ. כגין (הליכוד) : קריאה לחברי הקונגרס על שני בתיו בוועידת המפלגה הרפובליקנית בארצות-הברית שתחליט אף היא על העברת השגרירות האמריקנית לירושלים.
664. מ. ארנס (הליכוד) : מניעת צעדים נוספים המכוונים להקמת מונופול מוחלט בתחבורה הציבורית על-ידי מיזוג "אגד ו"דן".
- 665—666. השפעת הנהגתו של סל מטבעות בישראל.
667. פ. שינמן (חזית דתית לאומית) : סכנת שריפות בבנייני ציבור ובמבנים גדולים.
668. מ. חריש (המערך) : חריגות רבות באישור אחוזי בנייה עליפי חוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה—1965.
669. ד. זכין (המערך) : החלפת פקודת העיריות המנדטורית בחוק מוניציפאלי ישראלי.
670. י. בן-מאיר (חזית דתית לאומית) : היאחזויות והתנחלויות בלתי-חוקיות של ערבים בחבל-ארץ ישראל.

ג. הצעת חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976

1. החלפת סעיף 23 בחוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה—1965¹, במקום סעיף 23 יבוא :
- "23. פסלות להצביע

¹ ס"ח תשכ"ה, עמ' 307 ; תשכ"ו, עמ' 10 ; תשכ"ט, עמ' 172, עמ' 223 ; תשל"ג, עמ' 228 ; תשל"ו, עמ' 233.

ד. הצעת חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 7), תשל"ו—1976

לעניין זה את העיריות, המועצות המקומיות והמועצות האזוריות";

(3) אחרי פסקה (12) יבוא:

"(13) נציג אירגון הגג של הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה, שימנהו שר הפנים מתוך רשימת מועמדים שהאירגון הא-מור יגיש לו;

(14) נציג הדור הצעיר, שימנהו שר הפנים בהתייעצות עם הגופים שלדעתו נוגעים בדבר."

1. תיקון סעיף 2

בסעיף 2(ב) לחוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה—1965

(1) בפסקה (2), במקום "שבעה" יבוא "אחד-עשר";

(2) במקום פסקה (7) יבוא:

"(7) ראשי שתי עיריות אחרות, ראשי שלוש מועצות מקומיות שאינן מועצות אזוריות ורא-שי שתי מועצות אזוריות; שר הפנים יקבע

¹ ס"ח תשכ"ה, עמ' 307; תשכ"ז, עמ' 10; תשכ"ט, עמ' 172, 223; תשל"ג, עמ' 228; תשל"ו, עמ' 223, עמ' 253.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

ת. טובי מציע:

(1) בפסקה (1), במקום אחד-עשר" יבוא "תשעה";

(2) פסקה (2) תנוסח כך:

"(2) במקום פסקה (7) יבוא:

"(7) ראשי שלוש עיריות אחרות ובתוכם ראש עיריית נצרת, ראשי ארבע מועצות מקומיות שאינן מועצות אזוריות ובתוכן ראש המועצה המקומית אום-אל-פחם וראש המועצה המקו-מית סכנין, וראשי שתי מועצות אזוריות; שר הפנים יקבע לעניין זה את העיריות, המועצות המקומיות והמועצות האזוריות."

ב. מואב מציע:

בפסקה (3), פסקה (13) המועצת תנוסח כך: "(13) נציג אירגון שעניינו בשמירת אי-

כות הסביבה, שיהיה בעל הכשרה מקצועית בנושאי איכות הסביבה ושר הפנים ימנהו לאחר התייעצות באירגונים אשר לדעתו עניינם בשמירת איכות הסביבה."

ג. פעיל מציע:

(1) פסקה (1) תנוסח כך:

"(1) במקום פסקה (2) יבוא:

(2) שר השיכון ושר החקלאות; לדיוני המועצה יוזמנו מומחים ממשרדים אחרים לפי הצורך";

(2) במקום פסקה (2) יבוא:

"(5) בעל הכשרה מקצועית בענייני איכות הסביבה שימנהו שר הפנים בהתייעצות עם מועצת הגנים הלאומיים ושמורות הטבע ועם המועצה לארץ-ישראל יפה."

ה. הצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית),

תשל"ו—1976

1. הגדרות

בחוק זה —

"רשות מקומית" — עיריה או מועצה מקומית; "המועצה" — מועצה של רשות מקומית.

2. מנהל הארנונה

המועצה תמנה אחד מעובדיה להיות מנהל הארנו-נה לעניין חוק זה.

3. הישגה

מי שחוייב בתשלום ארנונה כללית רשאי להשיג עליה לפני מנהל הארנונה על יסוד טענה מטענות אלה:

(2) נפלה טעות בציון סוג הנכס, גדלו או השימוש בו.

4. תשובת מנהל הארנונה

(א) מנהל הארנונה ישיב למשיג תוך שישים יום מיום קבלת ההשגה.

(ב) לא השיב מנהל הארנונה תוך שישים יום — ייחשב הדבר כאילו החליט לקבל את ההשגה, וזולת אם האריכה ועדת הערר האמורה בסעיף 5, תוך תקופה זו, את מועד מתן התשובה, מטע-מים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שתקופת ההארכה לא תעלה על שלושים יום.

5. ועדת הערר

המועצה תמנה ועדת ערר אחת או יותר, בהרכב של שלושה חברים מבין בעלי הזכות להיבחר כחברי המועצה, ואת היושבי-ראש שלהן.

(1) הנכס שבשלו נדרש התשלום אינו מצוי באזור כפי שנקבע בהודעת התשלום;

6. ערר ועירעור
(א) הרואה עצמו מקופח בתשובת מנהל הארנונה על השגתו רשאי, תוך שלושים יום מיום שנמסרה לו התשובה, לערור עליה לפני ועדת ערר.
(ב) על החלטת ועדת ערר רשאים העורר ומנהל הארנונה לערער לפני בית-המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא תחום הרשות המקומית; העירעור יוגש תוך שלושים יום מיום מסירת ההחלטה למערער.
- (ג) בית-המשפט המחוזי ידון בעירעור בשופט אחד ואין אחרי פסק-דינו ולא כלום.
7. סדרי הדין בערר ועירעור
שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות את דרכי ההגנה של ערר ועירעור לפי חוק זה ואת סדרי הדין בהם.
8. ביצוע
שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

הסתיוגויות לחוק הג"ל

- לסעיף 4
י. בארי מציע:
(1) בסעיף קטן (א) במקום "שישים יום" יבוא "ארבעים וחמישה ימים".
(2) סעיף קטן (ב) ינוסח כך:
" (ב) לא השיב מנהל הארנונה תוך ארבעים וחמישה ימים — ייחשב הדבר כאילו החליט לקבל את ההשגה, וזולת אם האריך בית-משפט שלום שבאזור שיפוטו נמצא תחום הרשות המקומית (להלן — בית-משפט השלום) את המועד למתן התשובה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שתקופת ההארכה לא תעלה על שלושים יום."
- לסעיף 5
י. בארי מציע:
הסעיף יימחק, ומספרי הסעיפים שלאחריו ישונה לפי זה.
- לסעיף 6
י. בארי מציע:
(1) בסעיף קטן (א), במקום "לערור עליה לפני ועדת הערר" יבוא "לערער עליה לפני בית-משפט השלום".
(2) בסעיף קטן (ב), במקום "על החלטת ועדת הערר" יבוא "על החלטת בית משפט השלום".
(3) כותרת השוליים תהיה "עירעורים".
- לסעיף 7
י. בארי מציע:
(1) במקום "ערר ועירעור" יבוא "עירעורים";
(2) כותרת השוליים תהיה "סדרי הדין בעירעורים".

ו. החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976

- (לפי סעיף 10א(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948).
- בסעיף 3 לחוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976¹, בסעיף 29(א) לתקנון, בשורה הראשונה,

¹ ס"ח תשל"ו, עמ' 142.

ז. הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 5), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 7
בסעיף 7 לחוק עבודת נשים, תשי"ד—1954¹, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:
" (ה) (1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ג) (1) רשאית עובדת להיעדר מעבודתה, ללא ניכוי משכר עבודתה, לשם פיקוח רפואי במשך חדר שי ההריון ובדיקות רפואיות שיגרתיות, הקשורות בהריון, הנעשים בתחנה לבריאות האם
- (2) תקופת ההיעדרות מהעבודה כאמור בפסקה (1) לא תעלה על אחת מאלה:
(א) לגבי אשה העובדת שבוע עבודה מלא, כנהוג במקום עבודתה, יותר מארבע שעות ביום — 40 שעות במשך חדשי הריונה;

¹ ס"ח תשי"ד, עמ' 154; תשכ"ג, עמ' 133; תשכ"ד, עמ' 166; תשל"ב, עמ' 119; תשל"ג, עמ' 260.

מעבודתה כאמור ובלבד שלא יפחת מהאמור בפסיקה (2);

(ג) הוראות משלימות בדבר זכותה של אשה העובדת אצל יותר ממעביד אחד להיעדר מעבודתה כאמור בפסיקה (1) כאי-ראות סעיף קטן (א), בין בדרך כלל ובין לגבי הסדר מסויים או סוג הסדרים.

(ב) לגבי אשה העובדת עד ארבע שעות ביום, שבוע עבודה מלא כנהוג במקום עבודתה — 20 שעות במשך חדשי הריגה.

(3) שר העבודה רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לקבוע בתקנות —

(א) הוראות לביצוע פסיקות (1) ו-(2);
(ב) לגבי סוגי עובדות ובאזורים שיקבע — מספר שעות אחר להיעדרות עובדת

ח. הצעת חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 3), תשל"ו—1976

דיו או סוג מהם, תוך חודשיים מיום חתימת ההסדר.

(ב) שר העבודה רשאי לפטור בצו, באישור ועדת העבודה של הכנסת, בתנאים או בלא תנאים, מעביד או סוג מעבידים מתחולת הוראות סעיף קטן (א), בין בדרך כלל ובין לגבי הסדר מסויים או סוג הסדרים.

(ג) "שירות ציבורי", לענין סעיף זה —

(1) גוף מבוקר כמשמעותו בפסיקות (1) עד (5) לסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח—1958 (נוסח משולב)³;

(2) תאגיד שהוקם או שהוכר בחוק שנת-ייחד לו;

(3) תאגיד שניהול עסקיו נתון לפיקוח או לביקורת על פי חוק שנתייחד לעסקים מהסוג שהוא מנהל.

(ד) שר העבודה יקבע בתקנות לענין ההוראה דעה האמורה בסעיף קטן (א) את דרכי מסיימת, הפרטים שיש לכלול בה והמסמכים שיש לצרף אליה.

(ה) המפר הוראה מהוראות סעיף זה או צו לפיו, דינו — קנס 10,000 לירות.

(ו) בעבירה לפי סעיף קטן (ה) יהא אחראי גם מי שבתוקף תפקידו כמנהל או כעובד בכיר היה אחראי למילוי הוראות סעיף זה או צו לפיו, ובאין מנהל או עובד בכיר כא-מור — מי שחתם על ההסדר בשם השירות הציבורי, והכל — זולת אם הוכיח שנקט אמצעים סבירים למניעת העבירה או שהעבירה נעברה עקב גורם שאינו בשליטתו.

1 תיקון סעיף 10

(א) האמור בסעיף 10 לחוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז—1957¹ (להלן — ההוק העיקרי), יסומן (א), ובו, במקום "תוך שלושה חודשים" יבוא "תוך חודשיים" ובמקום "יישלח" יבוא "יוגש".

(ב) אחרי סעיף קטן (א) האמור יבוא:
" (ב) החובה להגיש מסמך בר-רישום כאמור בסעיף קטן (א) תחול על כל אחד מהצדדים לו; הגישו אחד מהם — פטורים האחרים.
(ג) הממונה הראשי על יחסי עבודה לפי חוק יישוב סיכסוכי עבודה, תשי"ז—1957², רשאי להאריך את המועד האמור בסעיף קטן (א) או בסעיף 10ב(א) אם מצא שהדבר מוצדק בנסיבות העניין.

(ד) שר העבודה יפרסם, בדרך שתיקבע בתקנות, הודעה על דבר הגשת מסמך בר-רישום כאמור לרישום.

2. תיקון סעיף 10א

בסעיף 10א לחוק העיקרי, בסופו יבוא "או בהסדר שנמסרה עליו הודעה כאמור בסעיף 10ב".

3. הוספת סעיף 10ב

אחרי סעיף 10א לחוק העיקרי יבוא:
"10ב. חובת הודעה

(א) מעביד בשירות ציבורי המעסיק מאה עובדים או יותר חייב להודיע לשר העבודה או למי שהוא מינה לכך על כל הסדר בכתב שאינו מסמך בר-רישום לפי סעיף 10, שעניינו שר עבודה או תנאים סוציאליים של כל עוב-

¹ ס"ח תשי"ז, עמ' 63; תשל"ה, עמ' 223; תשל"ו, עמ' 138.

² ס"ח תשי"ז, עמ' 58.

³ ס"ח תשי"ח, עמ' 92.

ט. החלטה בדבר אישור הוראות המטילות היטלים

בהתאם לתקנה 3 לתקנות-שעת-חירום (תשלומי חו"בה), תשי"ח—1958¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו-שעת-חירום (תשלומי חובה) (זיתים) (תי-

¹ ס"ח תשכ"ד, עמ' 175; תשל"ל, עמ' 49.

² ק"ת תשל"ל, עמ' 2251; ק"ת תשל"א, שיעורי מק"ח 7, עמ' 750; ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 166, עמ' 681.

י. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות היטלים

בהתאם לתקנה 3 לתקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשי"ח—1958¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תי-

¹ ס"ח תשכ"ד, עמ' 175; תשל"ל, עמ' 49; תשל"ג עמ' 84; תשל"ד, עמ' 90; תשל"ו עמ' 48.
² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 166, עמ' 682.

יא. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס'

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; ס"ח תש"ד, עמ' 18.
² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 167, עמ' 684.

יב. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס'

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; ס"ח תש"ד, עמ' 18.
² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 167, עמ' 684.

יג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על סחורות

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושינוי תעריף), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על סחורות ושיעורו

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 167, עמ' 686.

יד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על טובין

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין) (תיקון מס' 23), תשל"ו—1976³, שכתוצאה מהן מוגדל ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על טובין ושיעורו

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 170, עמ' 712.

טו. החלטה בדבר אישור הוראות המטילות מס קנייה על מלאי

בהתאם לסעיף 2(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 170, עמ' 714.

טז. החלטה בדבר אישור הוראות הקובעות או המגדילות שיעורי תוספת על טובין

בהתאם לסעיף 4 לחוק מס קנייה (טובין ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 169, עמ' 704.

יז. הצעת חוק לתיקון פקודת רופאי שיניים (מס' 6), תשל"ו—1976

(א) הוא אדם הגון;
 (ב) הוא בעל השכלה בריפוי שיניים;
 (ג) הוא אזרח ישראלי או בעל רשיון לשיבת קבע או לשיבת ארעי בישראל.
 (2) ואלה בעלי השכלה בריפוי שיניים לענין סעיף קטן (1):
 (א) מי שקיבל תואר המעיד על סיום חוק לימודיו כרופא שיניים בבית-ספר לרפואת שיניים במוסד להשכלה גבוהה בישראל שהכיר רה בו המועצה להשכלה גבוהה;

1. תיקון סעיף 2
 בסעיף 2 לפקודת רופאי שיניים, 1945¹ (להלן — הפקודה), בסופו יבוא: "מחלה מסכנת" — אחת מאלה:
 (1) מחלת נפש;
 (2) מחלה העלולה לסכן בריאות האנשים שבטיפולו של מורשה לעסוק בריפוי שיניים;
 (3) מחלה או כושר לקוי העלולים לשלול ממורשה לעסוק בריפוי שיניים את היכולת לעסוק בריפוי שיניים לחלוטין, זמנית או חלקית;
 "שיננית" — מי שהורשה לפי סעיף 12(2)."

(ב) מי שסיים חוק לימודיו ברפואת שיניים באוניברסיטה או בבית-ספר לרפואת שיניים בחוץ-לארץ ברמה אוניברסיטאית שהמנהל הכיר בהם, ובידו דיפלומה שהמנהל הכיר בה.

2. תיקון סעיף 5
 בסעיף 5 לפקודה, במקום סעיף קטן (1) יבוא:
 "(1) מי שנתקיימו בו כל אלה זכאי לקבל רשיון לעסוק בריפוי שיניים (להלן — רשיון):

¹ ע"י 1945, תוס' 1, עמ' 1; ס"ח תשי"א, עמ' 66; תשי"ח, עמ' 104; תשכ"ה, עמ' 54; תשכ"ח, עמ' 16; תשל"א, עמ' 68.

(ב) על אף האמור בפסקה (א), אם היה המנהל סבור שיש להתנות מתן הרשיון לבעל השכלה כאמור בסעיף קטן (2) בבחינות או בהשתלמות, יעביר את הבקשה לחוות-דעתה של הוועדה המייעצת שהוקמה לפי סעיף 5א. (ג) היתה בקשה מבוססת על השכלה כאמור בסעיף קטן (2), ולא שוכנע המנהל כי נתקיימו במבקש תנאי ההשכלה כאמור, יעביר את הבקשה לחוות-דעתה של הוועדה המייעצת.

(ד) שוכנעה הוועדה המייעצת כי נתקיימו במ"ב בקש התנאים כאמור, תמליץ על מתן הרשיון.

(ה) לא שוכנעה הוועדה המייעצת כי נתקיימו במבקש התנאים כאמור, רשאית היא להמליץ על סירוב למתן רשיון, או על מתן רשיון לאחר שיעמוד המבקש בבחינות או בהשתלמות.

(ח2) בסעיף זה, "נקבע" — נקבע בידי המנהל בתקנות בהתייעצות עם המועצה המדעית של ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל, ובהעדרה — עם מי שלדעת שר הבריאות ממלא את תפקידיה.

3. הוספת סעיפים 5א עד 5ג

אחרי סעיף 5 לפקודה יבוא:

"5א. ועדה מייעצת לעניין רשיונות

(א) לעניין מתן רשיונות יקים שר הבריאות ועדה של שלושה (להלן — הוועדה המייעצת) שחבריה הם רופא או רופא שיניים בשירות משרד הבריאות ושני מורשים לעסוק בריפוי שיניים שלפחות אחד מהם הוא חבר של סגל ההוראה בבית-ספר לרפואת שיניים בדרגת מרצה בכיר ומעלה; את שני המורשים האלה ימנה שר הבריאות מתוך רשימה שהגישה לו ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל, ואם לא הגישה לו תוך חודשיים מיום שקיבלה דרישה על כך — ימנה שר הבריאות שני מורשים לעסוק בריפוי שיניים כפי שייראה לו.

(ב) השר ימנה את יושב-ראש הוועדה מבין חבריה.

(ג) לכל חבר של הוועדה המייעצת ימנה השר ממלאי מקום בדרך ובתנאים שמינה את החבר.

(ד) השר יפרסם ברשומות הודעה על מינוי חברי הוועדה וממלאי מקומם.

5ב. תקופת כהונתו של חבר הוועדה תקופת כהונתו של חבר הוועדה המייעצת תהא שלוש שנים מיום מינויו והוא יכול להתמנות מחדש, ובלבד שלא יכהן יותר משלוש תקופות כהונה רצופות; חבר הוועדה שתקופת כהונתו תמה יוסיף לכהן עד למינוי חבר אחר במקומו.

5ג. תפקיד ממלאי מקום הוועדה המייעצת תדון בכל עניין בהרכב שהחלה בו עד סיומו, אולם ממלא מקום של חבר הוועדה יבוא במקומו, לפי קביעת יושב-ראש הוועדה —

(א2) רשיונות יינתנו גם לאנשים הבאים אף אם אינם בעלי השכלה בריפוי שיניים כאמור בסעיף קטן (2):

(א) מי שלמד לא פחות משלוש שנות לימוד ברמה תת-אוניברסיטאית בבית-ספר לריפוי שיניים בחוץ-לארץ שהכיר בו המנהל, ובידו דיפלומה שהכיר בה המנהל, כתנאי שלמד לפחות שנת לימוד אקדמאית אחת בישראל בקורס לריפוי שיניים שנקבע ועמד בבחינות מקצועיות שנקבעו;

(ב) מי שעלה לארץ והיה מורשה בהיתר לעסוק בדרך קבע בריפוי שיניים במדינה שבה עסק בכך למעשה ומעיד על כך מסמך ציבורי שניתן כדין באותה מדינה או עתון רשמי של אותה מדינה, ולמד תקופה של שתי שנות לימוד אקדמאיות לפחות בישראל בקורס לריפוי שיניים שנקבע ועמד בבחינות מקצועיות שנקבעו;

(ג) מי שנתקיימו בו כל התנאים האמורים בסעיף קטן (ב2).

(ב2) מי שלא נתקיימו בו התנאים המפורטים בסעיף קטן (א2)(א) או (ב) יסרב המנהל לקבל לקורס לריפוי שיניים, אולם לפי בקשת המבקש יביא המנהל את הבקשה לדיון בוועדה המייעצת, והיא תהא רשאית, בהתחשב בהכשרתו ובעיסוקו בפועל של המבקש בריפוי שיניים כעיסוקו העיקרי באופן ובהיקף של ממש לפני פירסום חוק לתיקון פקודת רופאי שיניים (מס' 6), תשל"ו—1976, להמליץ על בחינות מיון וכניסה כתנאי לקבלתו לקורס, ולאחר מכן ילמד תקופה של שתי שנות לימוד אקדמאיות לפחות בישראל בקורס לריפוי שיניים שנקבע ויעמוד בבחינות מקצועיות שנקבעו.

(ג2) מרפא שיניים בעל תעודת היתר שניתנה לפי פקודה זו, שלמד תקופה של שתי שנות לימוד אקדמאיות לפחות בישראל בקורס לריפוי שיניים שנקבע ועמד בבחינות מקצועיות שנקבעו, יהא זכאי לקבל רשיון; הוראה זו אינה גורעת ממעמדו של מרפא שיניים בעל תעודת היתר כאמור לעיל. סוק בריפוי שיניים כמרפא שיניים.

(ד2) מועמד, שנכשל בבחינות כניסה לקורס לפי סעיפים קטנים (א2) עד (ג2) או בבחינות בסיומו, יהיה זכאי להיבזן פעם אחת נוספת.

(ה2) בקשה לרשיון תוגש למנהל.

(ו2) להוכחת קיומם של התנאים הנקובים בסעיף זה לא ייזקק המנהל אלא לתעודות ציבוריות כמשמעותן בפקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א—1971, ובהעדרן — לפסק דין הצהרתי של בית-משפט שלום בישראל.

(ז2) (א) נתקיימו במבקש רשיון התנאים המפורטים בסעיפים קטנים (1) ו-(2) יתן לו המנהל רשיון.

(ד) שר המשפטים יקבע סדרי דין לעניין ביצוע סעיף זה.

(ה) הוועדה תגיש למנהל את ממצאיה ומסקנור תיה המנומקים.

פ. בדיקה רפואית למבקש

(א) היה למנהל חשש סביר כי אדם המבקש רשיון סובל ממחלה מסכנת, רשאי הוא לדרוש מהמבקש להתייצב לפני הוועדה הרפואית לשם בדיקה.

(ב) סירב המבקש לדרישת המנהל, לא יינתן לו רשיון כל עוד לא התייצב ונבדק.

פ. בדיקה רפואית לבעל רשיון

(א) ראה המנהל כי בעל רשיון סובל ממחלה מסכנת, רשאי הוא לדרוש ממנו להתייצב לפני ועדה רפואית לשם בדיקה.

(ב) המועד להתייצבות לא יקדם למועד שנקבע להגשת עירעור לפי סעיף 5ט, אלא אם נוכח המנהל כי מחמת סכנה דחופה לציבור יש להקדים את מועד הבדיקה הרפואית.

(ג) לא התייצב בעל הרשיון במועד ובמקום שנקבעו לפי סעיף קטן (א), רשאי המנהל להתלות את רשיונו עד שייבדק.

(ד) המנהל רשאי לפרסם התליה כאמור בכל דרך שתיראה לו, ואין חובה לפרסם את הדבר ברשומות.

פ. קבלת ראיות

בטרם יחליט המנהל, לפי סעיף 5א או 5ט, הכל לפי העניין, לדרוש ממבקש רשיון או מבעל רשיון שיתייצב לפני ועדה רפואית לפי סעיף 5ז לשם בדיקה, רשאי המנהל —

(1) אם יש לו יסוד להניח כי מידע העשוי להעיד על מצב בריאותו של אותו אדם נמצא בידיו של מוסד רפואי או רופא שטיפלו בו לדרוש מהם שימסרו לו את המידע;

(2) אם יש לו יסוד להניח כי מסמך, העשוי להעיד על מצב בריאותו של אותו אדם, נמצא בידי אדם אחר, לדרוש ממנו שימסור לו את המסמך;

ומי שנדרש למסור מידע או מסמך לפי סעיף זה חייב לקיים את הדרישה.

פ. התליית ביניים

(א) נוכח המנהל כי מחלה מסכנת של אדם המורשה לעסוק בריפוי שיניים גורמת לסכנה כה דחופה לציבור שאין להכות לסיום ההליכה כים בוועדה הרפואית או בעירעור לפי סעיף 5ט, רשאי המנהל להתלות רשיונו של אותו אדם עד להחלטה הסופית לפי סעיף 5ג, אך לא יותר משלושה חודשים ובתנאי שהעביר את

(1) אם התפטר החבר או נפטר או נבצר ממנו למלא תפקידו;

(2) על-פי בקשת חבר הוועדה שנבצר ממנו למלא תפקידו זמנית או לגבי מבקש פלוני.

ד. קיום תוקף

תוקף החלטותיה של הוועדה המייעצת לא ייפגע מחמת שנתפנה מקומו של חבר הוועדה או מחמת ליקוי במיניו או בהמשך כהונתו.

ה. סדרי עבודת הוועד

(א) הוועדה המייעצת תחליט ברוב דעות של חבריה.

(ב) הוועדה המייעצת תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו בפקודה זו או בתקנות לפיה.

ו. בדיקת כשירות

(א) הוועדה המייעצת רשאית להזמין את המבקש להתייצב לפניה ולקבל ממנו פרטים על לימודיו בריפוי שיניים ועיסוקיו.

(ב) לא תמליץ הוועדה המייעצת על סירוב למתן רשיון אלא אם נתנה הודמנות למבקש להופיע לפניה ולטעון את טענותיו.

ז. ועדה רפואית

(א) לצורך בדיקת כשרו הנפשי או הגופני של האדם המבקש רשיון או המורשה לעסוק בריפוי שיניים, במקרים הקבועים בסעיפים 5ט ו-5ט, ימנה המנהל ועדה של שלושה רופאים (להלן — ועדה רפואית); המינוי יכול להיות כללי או למקרה מסויים; התעוררה שאלה של כושר נפשי, תהיה הוועדה מורכבת משלושה רופאים פסיכיאטרים.

(ב) לצורך בדיקה כאמור תהיה לוועדה רפואית סמכות —

(1) להזמין אדם לבוא לפניה ולהעיד או להציג דבר;

(2) לחייב עד להעיד בשבועה או בהן צדק בהתאם להוראות לעניין זה שבתקנות סדר הדין האזרחי, תשכ"ג—1963⁸;

(3) לבקש מבית-משפט מחוזי שבתחום שיפוטו היא יושבת ליתן צו לפי סעיף 13 לפקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א—1971;

(4) לפסוק דמי נסיעה ולינה ושכר בטלה לעדים שהוזמנו מכוח סעיף זה כמו לעד שהוזמן להעיד בבית-משפט.

(ג) דרשה ועדה רפואית מאדם להעיד או להציג דבר וסירב לעשות כן, ללא צידוק המניח את דעת הוועדה, רשאי בית-משפט מחוזי שבתחום שיפוטו יושבת הוועדה לצוות, על-פי בקשת המנהל או יושב-ראש הוועדה, לכפות את הציאות להוראות הוועדה בדרך שתיראה לו, לרבות מעצרו של הסרבן.

⁸ ק"ת תשכ"ג, עמ' 1869.

הנדון, גם על תעודות היתר ועל תעודות היתר זמניות ובעליהן."

4. הוספת סעיף 6א
אחרי סעיף 6 לפקודה יבוא:

"6א. בדיקת תעודות

המנהל רשאי בכל עת לדרוש מאדם המורשה לעסוק בריפוי שיניים שיציג לפניו, תוך זמן סביר שקבע, את התעודות שעל יסודן ניתן לו רישונו."

5. תיקון סעיף 8

(א) בסעיף 8(1) לפקודה —

(1) אחרי פסקה (ה) יבוא:

"(1) סירב ללא סיבה סבירה להציג לפני המנהל תעודה שנדרש להציגה לפי סעיף 6א;"

(2) במקום הסיפה והסייג יבוא:

"רשאי שר הבריאות בצו לבטל את הרש-יון או את תעודת ההיתר או להתלותם לתקופה שיקבע באותו צו או לתת למורשה לעסוק בריפוי שיניים נזיפה או התראה."

(ב) במקום סעיף 8(2) ו-(3) לפקודה יבוא:

"(2) לא יינתן צו לפי סעיף קטן (1) אלא אם ניתנה לאדם שעליו הוגשה התלונה הזדמנות להגיש הגנה בכתב ולטעון טענותיו לפני ועדה שמינה שר הבריאות, בין דרך קבע ובין לענ-יין פלוגי; על ועדה זו יחולו הוראות אלה:

(א) הוועדה תהיה שלושה לפחות, מהם אחד המנהל, אחד נציג היועץ המשפטי לממשלה ואחד מתוך רשימה שהגיש האיר-גון המייצג, לדעת שר הבריאות, את המס-פר הגדול ביותר של רופאי שיניים ומרפ-אי שיניים בישראל (להלן — אירגון יציג);

(ב) לא הגיש האירגון היציג רשימה כא-מור בפסיקה (א) תוך חודשיים לאחר שקיבל דרישה להגיש אותה, ימנה שר הבריאות רופא שיניים או מרפא שיניים שייראה לו.

(3) (א) לוועדה כאמור בסעיף קטן (2) יהיו הסמכויות הנתונות לוועדה רפואית לפי סעיף 15(ב), ולעניין זה יהיה בית-המשפט המחוזי רשאי ליתן צו כאמור בסעיף 15(ג) לפי בקשת המנהל או יושב-ראש הוועדה.
(ב) שר המשפטים יקבע סדרי דין לעניין ביצוע סעיף קטן זה.

(ג) הוועדה תגיש דין-וחשבון בכתוב לשר הבריאות.

(ד) לעניין סעיף זה רואים אדם כאילו ניתנה לו הזדמנות להגיש הגנה בכתב אם שלוש יום לפני מתן הצו לפי סעיף קטן (1) הומצאה לו אישית או בדואר רשום הודעה המפרטת את מהות התלונה

העניין לטיפול של הוועדה הרפואית סמוך למתן החלטתו.

(ב) לא סיימה הוועדה הרפואית את ההליכים עד תום תקופת ההתליה, רשאי המנהל בהס-כמת הוועדה להתלות את הרישיון לשלושה חודשים נוספים.

(ג) לא הסתיימו ההליכים עד תום התקופה הש-נייה כאמור, רשאי המנהל בהסכמת הוועדה, אם דחיפות ההתליה עומדת בעינה, להתלות את הרישיון לשלושה חודשים נוספים.

יב. חובת סודיות

מי שהגיעה אליו, על פי הוראות סעיפים 15 עד 19, ידעה בדבר מחלה, חייב לשמרה בסוד ולא לגלותה אלא במידה שיש בכך צורך לשם ביצוע הוראות הסעיפים האמורים, או אם הורשה לכך מאת בית-המשפט, או מכוח חובה לענות על שאלות שהציג לו מי שהוסמך לערוך חקירה על ביצוע עבירות.

יג. ביצוע החלטת הוועדה הרפואית

קבעה הוועדה הרפואית כי מבקש רישיון או בעל רישיון אינו מסוגל לעסוק בריפוי שיניים, לחלו-טין, חלקית או זמנית, מחמת מחלה מסכנת, או כי הוא מסוגל לעסוק בריפוי שיניים בהגבלות או בתנאים מסויימים, יטרב המנהל לתת לו רש-יון, או יבטלו או יתלה אותה, הכל לפי העניין, או יתן לו רישיון מיוחד בכפוף להוראות פקודה זו ובהתאם להמלצות הוועדה הרפואית.

יד. דינו של רישיון מיוחד

רישיון מיוחד שניתן כאמור בסעיף 19 דינו, לגבי תחום העיסוק שנקבע בו, כדין רישיון; אולם מי שקיבל רישיון מיוחד כאמור לא יעסוק בריפוי שיניים אלא בהתאם לתנאים שהמליצה עליהם הוועדה הרפואית.

טו. עירעור לפני שופט בית-המשפט העליון

(א) מבקש רישיון או בעל רישיון הרואה עצמו נפגע מדרישת המנהל להתייצב לפני ועדה רפואית, וכל אדם הרואה עצמו נפגע מסי-רובו של המנהל לתת רישיון, או מביטול הרישיון או מהתלייתו, או ממתן רישיון מיוחד, הכל כאמור בסעיפים 15 עד 19, רשאי לערער על כך לפני שופט של בית-המשפט העליון תוך 30 יום מהיום שבו נמסרה לו ההודעה על דרישת המנהל או החלטתו.

(ב) סעיף 6 לא יחול על עילה מהעילות לעירעור האמורות בסעיף קטן (א).

(ג) החלטת המנהל לבטל רישיון או להתלותו או ליתן רישיון מיוחד תיכנס לתוקפה מיד, ולא יאה בהגשת עירעור על החלטתו כדי לע-כב את תחילתה, אלא אם הורה שופט של בית-המשפט העליון אחרת.

טז. דין תעודות היתר ותעודות היתר זמניות הוראות פקודה זו לעניין רישיונות ובעליהם יחולו, בשינויים המחוייבים ובכפוף להוראה מיוחדת לעניין

והשיניים, לרבות ייעוץ בעניין פעולות כאמור, בפיקוחו של אדם המורשה לעסוק בריפוי שיניים ובתנאים שנקבעו בתקנות.”;

(3) בסעיף קטן (3) —

(א) אחרי “מאומנות מקצועית” יבוא “חוץ מפעולות של שינגית הפועלת לפי סעיף קטן (2)”;

(ב) במקום הסיפה המתחילה במלים “ורשיו-נו או תעודת ההיתר” יבוא “וסעיף 8 יחול על התנהגות זו”.

9. הוספת סעיף 14א

אחרי סעיף 14 לפקודה יבוא :

“14א. פטורים מתחולת הפקודה

המנהל רשאי לפטור את המנויים להלן מהוראה של פקודה זו אם ראה שלטובתם לעשות כן :

(1) מי שהמנהל אישר שהם תלמידי רפואת שיניים במסגרת לימודיהם ;

(2) רופא שיניים ממדינת חוץ שבא ליש-ראל כדי לתת טיפול מסויים או לשם התייעצות רפואית מסויימת או הדגמת שי-טת ריפוי שיניים.”

10. תיקון סעיף 16

בסעיף 16 לפקודה —

(1) בסעיף קטן (1), במקום הסיפה המתחילה במלים “אשם בעבירה” יבוא : “דינו — מאסר שנה אחת או קנס 10,000 לירות” ;

(2) בסעיף קטן (2) —

(א) לפני “או המפר בדרך אחרת את הוראותיו של סעיף 10” יבוא “או המשתמש ללא רשות כדין בתואר או בכינוי “דוקטור” או בתואר מומחה או בתואר דומה להם עד כדי להטעות” ;

(ב) במקום הסיפה המתחילה במלים “אשם בעבירה” יבוא “דינו — מאסר שלושה חודשים”.

(3) אחרי סעיף קטן (2) יבוא :

“(א2) העובר על הוראות סעיף 10(א2), דינו — קנס 2,000 לירות.” ;

(4) בסעיף קטן (3), במקום הסיפה המתחילה במלים “אשם בעבירה” יבוא “דינו — קנס 2,000 לירות” ;

(5) בסעיף קטן (4) —

(א) אחרי “של הפקודה הזאת” יבוא “או של תקנות שהותקנו על פיה” ;

(ב) במקום הסיפה המתחילה במלים “אשם בעבירה” יבוא “דינו — קנס 2,000 לירות” ;

(6) אחרי סעיף קטן (5) יבוא :

“(6) (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיף קטן (1) יהיה בית-המשפט רשאי, בנוסף לכל עונש אחר שיטיל, לצוות על סגירת המ-קום שבו נעברה העבירה.

ואת הכוונה לאחוז באחד האמצעים המפור-טים בסעיף קטן (1).”

(ג) בסעיף 8(4) לפקודה —

(1) בפסקה (א), אחרי “בישיבת קבע” יבוא “או בישיבה ארעית” ;

(2) בסופו יבוא :

“או (ג) מבקש את ביטול הרשיון או ההיתר.”

(ד) בסעיף 8(6) לפקודה, המלים “על ביטול או התליה” — יימחקו.

6. תיקון סעיף 10

(א) בסעיף 10 לפקודה, אחרי סעיף קטן (2) יבוא : “(א2) לא ישתמש מורשה לעסוק בריפוי שי-ניים בתואר או בכינוי “דוקטור” או בתואר מומחה שלא בהתאם להוראות פקודה זו או התקנות שהותקנו על פיה.”

(ב) בסעיף 10 האמור, אחרי סעיף קטן (3) יבוא : “(4) המנהל רשאי להתיר למי שאין לו תואר אקדמאי “דוקטור לרפואת שיניים” את השי-מוש בכינוי “דוקטור” אם סיים את חוק לי-מודיו ברפואת שיניים במוסד להשכלה גבוהה וקיבל דיפלומה שהמנהל הכיר בה.”

7. הוספת סעיף 10א

אחרי סעיף 10 לפקודה יבוא :

“10א. תארי מומחה בענפי רפואת שיניים

שר הבריאות, לאחר התייעצות בהסתדרות לר-פואת שיניים בישראל, רשאי בתקנות —

(1) לקבוע תארי מומחה בענפי רפואת השיניים לרופאי שיניים שקיבלו רישונם לפי סעיף 1(5) ו(2) ;

(2) לקבוע תנאים שבהם יינתן לרופא שי-ניים אישור לשימוש בתארים כאמור ;

(3) לחייב מבקשי אישור לשימוש בתואר כאמור לעמוד בבחינות ולקבוע צורתן, תכ-ניתן ומועדיהן.”

8. תיקון סעיף 12

בסעיף 12 לפקודה —

(1) בסעיף קטן (1), אחרי “לא ירשה כל אדם” יבוא “חוץ משינגית הפועלת לפי סעיף קטן (2)” ;

(2) סעיף קטן (2) יסומן (3) ואחרי סעיף קטן (1) יבוא :

“(2) המנהל הכללי רשאי בתקנות, לאחר הת-ייעצות עם ההסתדרות לרפואת שיניים בישי-ראל ובאישור ועדת השירותים הציבוריים של הנכנסת —

(א) להגדיר את הכשירויות של שינגיות ואת תנאי רישיון ;

(ב) להתיר לשינגיות לבצע פעולות הקשו-רות לחינוך לבריאות השן ולגהות הפה

11. הוספת סעיף 17ב אחרי סעיף 17א לפקודה יבוא :
 "17ב. דמי השתתפות ואגרות בחינה שר הבריאות רשאי לקבוע בתקנות דמי השתתפות בקורס לריפוי שיניים, ובהתייעצות עם שר האוצר — אגרות בחינה לבחינות לפי פקודה זו."

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- 1 לסעיף 1
 אם תתקבל ההסתייגות הראשונה לסעיף 8, תימחק בסעיף זה ההגדרה "שיננית" (יש להצביע על טעיה זה אחר סעיף 8).
- 2 לסעיף 2
 ה. שמעוני ול. דיציאן מציעים :
 בסעיף 1(5) לפקודה, אחרי המלים "לקבל רש" יון" יבוא "כרופא שיניים".
 ה. שמעוני וא. אליאב מציעים :
 בסעיף 1(5) לפקודה, פיסקה (א) תנוסח כך :
 "א) הציג בפני המנהל תעודה מהמשטרה בדבר העדר רישום פלילי".
 ל. דיציאן וב. צ. קשת מציעים :
 בסעיף 1(5) לפקודה, פיסקה (א) תנוסח כך :
 "א) הוא לא הורשע בעבירה שיש עמה קלון".
 פ. שינמן מציע :
 2:
 בסעיף 1(5) (א) לפקודה, אחרי "הוא אדם הגון" יבוא :
 "ואין הוכחה נגדו על אי-הגינות".
- י. בארי מציע :
 בסעיף 1(5) לפקודה, פיסקה (א) תנוסח כך :
 "א) אינו פסול לעסוק בריפוי שיניים כאמור בסעיף קטן (א1)";
- ה. שמעוני ול, דיציאן מציעים :
 בסעיף 1(5) לפקודה, פיסקה (ב) תנוסח כך :
 "ב) הוא בעל השכלה אקדמאית מלאה בריפוי שיניים, שהמנהל הכיר בה".
- י. בארי מציע :
 בסעיף 5 לפקודה, אחרי סעיף קטן (1) יבוא :
 "א1) אלה הפסולים לעסוק בריפוי שיניים :
 (א) מי שהורשע בישראל או מחוצה לה, או נשא עונש מאסר, בשל עבירה שיש בה קלון, בתקופה של עשר שנים שקדמו ליום הגשת בקשתו לרשיון ;
 (ב) מי שנפסל בישראל בהליכים משמעתיים לעסוק במקצוע רפואי, ובלבד שאם עברו עשר שנים מיום שנפסל, רשאי המנהל, מטעמים מיוחדים, לתת לו רשיון ;
 (ג) מי שנפסל מחוץ לישראל בהליכים משמעתיים לעסוק במקצוע רפואי, אולם
- ה. שמעוני ול, דיציאן מציעים :
 בסעיף 5 לפקודה, סעיף קטן (א2) (ג) וסעיף קטן (ב2) — יימחקו.

לחלופין

אם לא תקבל ההסתייגות הקודמת —

ל. דיציאן מציע :

(1) בסעיף 5 (ב2) לפקודה, אחרי "להמליץ" יבוא "או להימנע מלהמליץ".

י. בארי מציע, ול. דיציאן מציע לחלופין להסתייגות:

(2) בסעיף 5 לפקודה, סעיף קטן (ב2) ינוסח כך:

"(ב2) (א) מי שלא התקיימו בו התנאים המפורטים בסעיף קטן (א2) (א) או (ב) יסרב המנהל לקבלו לקורס לריפוי שיניים.

(ב) המנהל רשאי לפי בקשת המבקש להביא את בקשתו לדיון בוועדה המייעצת.

(ג) הוועדה המייעצת רשאית להמליץ על בחינות מיון וכניסה כתנאי לקבלתו לקורס; לא עמד המבקש בבחינות כאמור, לא יוכל לערער על שלא נתקבל לקורס ועל שלא ניתן לו רשיון; עמד בבחינות, ילמד תקופה של שתי שנות לימוד אקדמאיות לפחות בישראל בקורס לריפוי שיניים שנקבע ויעמוד בבחינות מקצועיות שנקבעו."

י. בארי מציע :

בסעיף 5 לפקודה, סעיפים קטנים (12) עד (ח2) יסומנו כסדרם (12) עד (ט2) ולפניהם יבוא:

"(12) שמותייהם של מבקשי רשיונות יפורסמו וכל אדם יהא רשאי להגיש התנגדות למתן רשיון למבקש פלוני, הכל כפי שייקבע בתקנות; לא יסרב המנהל ליתן רשיון מחמת פסול כאמור בסעיף קטן (א1) אלא לאחר שניתנה למבקש הזדמנות לטעון את טענותיו."

ח. שמעוני מציע :

בסעיף 5(12) לפקודה, פיסקאות (ב) עד (ה) — יימחקו, והסימוני (א) יימחקו.

לסעיף 3

פ. שיינמן מציע :

בסעיף 5א לפקודה, סעיף קטן (א) ינוסח כך: "(א) לעניין מתן רשיונות לרופאי שיניים יקים שר הבריאות וימנה ועדה של חמישה (להלן — הוועדה המייעצת) שחבריה הם רופא בשרות משרד הבריאות, שני מורשים לעסוק בריפוי שיניים שלפחות אחד מהם הוא חבר של סגל ההוראה בבית-ספר לרפואת שיניים בדרגת מרצה בכיר ומעלה, אשר ימונו מתוך רשימה שהגישה לשר הבריאות ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל, ואם לא הגישה לו תוך חודשיים מיום שקיבלה דרישה על כך — כפי שייראה לשר הבריאות, ושני נציגי נציגי ציבור."

לחלופין

סעיף קטן (א) ינוסח כך :

"(א) לעניין מתן רשיונות לרופאי שיניים יקים שר הבריאות וימנה ועדה של שלושה (להלן — הוועדה המייעצת) שחבריה הם רופא בשירות משרד הבריאות, מורשה לעסוק בריפוי שיניים שהוא חבר של סגל ההוראה בבית-ספר לרפואת שיניים בדרגת מרצה בכיר ומעלה, שימונה מתוך רשימה שהגישה לשר הבריאות ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל, ואם לא הגישה לו תוך חודשיים מיום שקיבלה דרישה על כך — כפי שייראה לשר הבריאות, ונציגי ציבור."

ח. שמעוני ול. דיציאן מציעים :

בסעיף 5א לפקודה, ברישוי, המלים "או רופא שיניים" — יימחקו.

ח. שמעוני מציע :

בסעיף 7ד לפקודה, בסופו יבוא: "ובלבד שהדבר נעשה בתום לב".

לסעיף 5

י. בארי ול. דיציאן מציעים :

בסעיף 8(2) לפקודה —

(1) בפיסקה (א), במקום "שהגיש האירגון המייצג, לדעת שר הבריאות, את המספר הגדול ביותר של רופאי שיניים ומרפאי שיניים בישראל (להלן — אירגון יציג)" יבוא "שהגיש שההסתדרות לרפואת שיניים בישראל";

(2) בפיסקה (ב), במקום "הגיש האירגון היציג" יבוא "הגישה ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל" ובמקום "שקיבל" יבוא "שקיבל" לה.

לסעיף 8

ח. שמעוני ול. דיציאן מציעים :

פיסקאות (1) ו- (2) יימחקו, ובפיסקה (3) פיסקה משנה (א) תימחק.

לחלופין

ח. שמעוני, מ. ירד ול. דיציאן מציעים :

פיסקה (1) תנוסח כך :

"(1) בסעיף קטן (1), בסופו יבוא "אולם מור" שה לעסוק בריפוי שיניים לפי סעיף 5(2) רשאי להרשות לשיננית לפעול לפי האמור בסעיף קטן (2)".

בפיסקה (2) בסעיף 12(2) (ב) לפקודה, אחרי "המורשה לעסוק בריפוי שיניים" יבוא "לפי סעיף 5(2)".

ל. דיציאן מציע :

בסוף הסעיף יבוא :

"(4) סעיף קטן (3) יסומן (4) ולפניו יבוא: "(3) שיננית לא תורשה לגשת לבחינות כניסה לקורס לריפוי שיניים לפי סעיף 5(2)ב)".

לסעיף 10

ב. צ. קשת מציע :

פיסקה (6) תימחק.

(1) יצווה בית המשפט על סגירת המקום שבו נעברה העבירה, אלא אם ראה להימנע מכך מטעמים מיוחדים שיירשמו.

ה. שמועני, י. כארי ול. דיציאן מציעים:
בסעיף 16(6) לפקודה, פיסקה (א) תנוסח כך:
"א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיף קטן

יח. הצעת חוק שירות המדינה (הוראת שעה), תשל"ו—1976

(הצעת חבר-הכנסת י. פלומין)

1. לא יתקבל אדם כעובד קבוע או ארעי בשירות המדינה או בשירות גופים המפורטים בתוספת א' (להלן — שירותים ממלכתיים) ולא יוגדלו תקנים בשירותים אלה בהקופה מיום קבלתו של חוק זה ועד 31 במאָרס 1979.
2. הוראת סעיף 1 לא תחול על:
 - (א) קבלת עובדים למערכת הבטחון לפי כללים שיקבע שר הבטחון באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.
 - (ב) קבלת עובדים לשירותים חיוניים לפי כללים שתקבע הממשלה באישור ועדת הכספים של הכנסת.
3. (א) שרי האוצר והעבודה יקבעו כללים, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לפיהם רשאית נציבות שירות המדינה להציב עובדי שירותים ממלכתיים המפורטים בתוספת א' בתקנים שהתפנו.
- (ב) השרים כאמור יפרטו בכללים הוראות להבטחת רציפות זכויות סוציאליות וזכויות חזרה לעבודה של עובדים שהועברו כאמור.
4. הוראות חוק זה לא יחולו על מכרזים לקבלת עובדים בשירותים ממלכתיים שפורסמו ערב פירסומה של הצעת חוק זה.

תוספת א'

1. רשויות מקומיות;
2. רשויות שהוקמו על-פי חיקוקים מיוחדים;
3. חברות ממשלתיות שהגדרתן בחוק חברות ממשלתיות.

דברי הסבר

החמרת מצבה הכלכלי והמשקי של המדינה והצורך לצמצם תקציבים ציבוריים מחייבים להקפיד את התקנים בשירות הציבורי.

לאור נסיון העבר מוצע להגביל קבלת עובדים באמצעות חוק תוך מתן אפשרות למלא משרות מתפנות על-ידי העברת עובדים מהשירות הציבורי.

יט. מסקנות ועדת החינוך והתרבות של הכנסת בנושא שינויים בנושאים ובסדר עדיפויות בטלוויזיה הלימודית

- ביום ב' בתמוז תשל"ה (11 ביוני 1975) העבירה מליאת הכנסת לוועדת החינוך והתרבות הצעה לסדר-היום שהגישה חברת-הכנסת ג. כהן בנושא הנ"ל.
- ועדת החינוך והתרבות דנה בנושא זה במשך חמש ישיבות ושמעה דברים מפי נציגי הטלוויזיה הלימודית, נציגי משרד החינוך והתרבות, מומחים לתקשורת בנושאים לאומיים-יהודיים וציוניים וחבר ועד העובדים של הטלוויזיה הלימודית.
- בעקבות דיונים אלה באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:
1. הוועדה מציינת את התרשמותה מרמתן המקצועית של תכניות הטלוויזיה הלימודית ומתרומתן להוראת המקצועות השונים במערכת החינוך של מדינת ישראל.
 2. הוועדה מביעה את מורת רוחה מכך שנושאים מרכזיים וחיוניים למערכת החינוך, כגון לימודי ארץ-ישראל, תולדות עם ישראל, תולדות מדינת ישראל
- המאבק להקמתה, נושא השואה, תולדות מחשבת ישראל ונושאי מורשת היהדות על רבדיה השונים ובקרב העדות השונות נעדרים כמעט כליל מלוח התכניות המשודרות לבתי-הספר.
3. לאחר בחינת לוח התכניות של הטלוויזיה הלימודית ומתוך מודעות לצרכיה החיוניים היום של מערכת החינוך והחברה בישראל, קובעת הוועדה שיש לשנות את סדר העדיפויות של הנושאים המשודרים במסגרת הוראת המקצועות לבתי-הספר, כך שהנושאים המוזכרים לעיל בתחומי היהדות, ההיסטוריה והאקטואליה יעמדו בראש סולם העדיפויות של השידורים בלימודים לבתי-הספר, כשדגש מיוחד מושם לאלתר על הפקת תכניות לתלמידי בתי-ספר תיכוניים העומדים לפני גיוסם לצה"ל.
 4. הוועדה שמעה מהנהלת הטלוויזיה הלימודית על הנסיגות והקשיים להפיק מספר תכניות בתחומי ההיסטוריה והיהדות, עם זאת שוכנעה הוועדה שתרף הבעות המקצועיות והמהותיות, המקשות על הפקת

9. הוועדה ממליצה לנצל את שעות השידור אחר הצהריים בנוסף לתכניות חברה, תרבות, אמנות ועוד לאוכלוסיית טעוני הטיפוח. ובמקום הוראת השפה העברית לעולים חדשים ממליצה הוועדה על תכנית קלה, תכנית של פרקים בתולדות העם, הארץ, המדינה והמורשת היהודית.
10. הוועדה מציינת בסיפוק את התרשמותה מרוח ההתלהבות, המסירות והרצון הטוב של עובדי הטלוויזיה הרואים בעבודתם אתגר חלוצי.
11. מאחר שקיים קשר הדוק בין קביעת סולם עדיפויות בתכני המישדרים, איכות ורמות ההפקות לבין אספקטים מינהליים וטיפעוליים, סדרי עבודה ותיאום תכניות עם הטלוויזיה הכללית, מטילה הוועדה על ועדת משנה לנושא רשות השידור לבדוק את הנ"ל שא בהקדם.
12. ועדת החינוך והתרבות של הכנסת מגישה המלצות אלו למליאת הכנסת ולשר החינוך והתרבות תוך תקווה כי הטלוויזיה הלימודית תחזור במהרה להפקה כאמצעי עזר יעיל ובעל תרומה ייחודית למערכת החינוך והחברה בישראל.

טלוויזיונית בתחומים אלה, קיים עדיין מרחב רב לטיי פול בנושאים שלגביהם קיימות פתרונות שונות, כל שכן בנושאים שלגביהם קיים קונסנסוס לאומי. יתר על כן, הוועדה שוכנעה שדווקא הממד הטלוויזיוני כזוה יכול לסייע להעברת אלמנט החוויה, המייחד את תחום החיים ההיסטוריים, האמנות וזרועות, הן בהמחשת אירועים והן בהפגשה אישית עם דמויות אוטנטיות.

5. הוועדה ממליצה לפני משרד החינוך להיערך להגשמת המשימה הנ"ל כאל אתגר מרכזי וחיוני ראשון במעלה ולגייס למימושה כוח-אדם מיומן ומעולה ביותר.
6. הוועדה רושמת לפנייה את הוועדת הנהלת הטלוויזיה הלימודית על דבר קיום התכניות להפקת שלוש סדרות בנושאי יהדות המועדות לשידור בשנת הלימודים תשל"ו.
7. הוועדה ממליצה לפני משרד החינוך והתרבות לעודד ניצול הולם ליעול שידורי הטלוויזיה בתחומים הנדונים על-ידי הכשרת מורים בהשתלמויות מתאימות.
8. הוועדה ממליצה שהשפה הזרה הנוספת על הוראת האנגלית תהיה השפה הערבית.

ג. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין מפגשי כבישים ומסילות ברזל, גשרים ומחסומים

4. הוועדה קובעת כי את הוצאות המימון של מערכות אלו יש לחלק בין כל הגורמים הקשורים לנושא כגון הרשות המקומית, משרדי ממשלה (שיכון, פנים, תחבורה, מינהל מקרקעי ישראל וכו'), רכבת ישראל, ואחרים.
5. לאור האמור לעיל סבורה הוועדה כי במקרה הקונקרטי של הכניסה לנהריה ("עין שרה") על משרדי הפנים, התחבורה ומשרד השיכון לממן את המערכת המוצעת של הפרדת הכביש ממסילת הברזל, בהיקף של 4 מיליון לירות, לערך, לכל משרד.
6. לחלופין, אם מגבלת התקציב בשנים הקרובות לא תאפשר ביצוע תכנית זו, מוצע כי תוקם על-ידי משרדי הפנים, התחבורה והשיכון מערכת רמזורים ומחסומים וכל זאת כדי שפיתוח האזור לא יתעכב, בהנחה שלאחר מספר שנים יקציבו המשרדים את הסכומים הגדולים יותר הדרושים להקמת הגשר.
7. הוועדה רושמת לפנייה את הוועדת משרד השיכון כי בשלב זה הוא מוכן להשתתף בהיקף של מיליון לירות (2,000 לירות לכל דירה שנבנית באזור) ואת הסכמתם העקרונית של משרדי התחבורה והפנים להשתתף במימון הפרוייקט וקורות למשרדים אלו לגשת לביצוע מיידית של אחת משתי האלטרנטיבות כדי שפיתוח האזור לא יתעכב.
8. הוועדה פונה למשרד התחבורה לדווח לה לא-חר שישה חודשים על ביצוע ההמלצות.

- ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976) העבירה מליאת הכנסת לוועדת הכלכלה הצעה לסדר-היום שהגיש חברי-הכנסת ד. קורן בנושא הנ"ל.
- ועדת הכלכלה דנה בנושא ושמעה את נציגי משרד התחבורה, נציגי משרד הפנים, נציגי משרד השיכון ונציגי משרד העבודה, נציגי הנהלת הרכבת וראש עיריית נהריה. לאור ההסברים שהושמעו באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:
1. הנושא שהועלה בהצעה לסדר-היום התייחס למקום קונקרטי אחד, נהריה, ולגביו שמעה הוועדה דיווח מפי ראש עיריית נהריה, כי מפגש מסילת ברזל עם כביש הגישה לעיר ליד "עין שרה", בעיבורה של העיר, מהווה סכנה בטיחותית, מה עוד שבאזור הוחל בהקמת אזור מגורים שיכלול במשך הזמן אלפי דירות.
 2. הוועדה סבורה כי ניתן ללמוד מדוגמה קונקרטית זו על הבעיה הכללית ודרכי פתרונה.
 3. הוועדה קובעת כי לאור ההתפתחות הקיימת והצפויה במערכת הכבישים והרכבות, ונוכח הסכנה הבטיחותית הכרוכה במפגשי כבישים ומסילות ברזל, ביחוד באזורים מאוכלסים, אזורי תעשייה וכו', יש ליצור הפרדה מוחלטת בין מערכות הכבישים ומסילות הברזל על-ידי בנייתן במפלסים שונים. הדבר צריך למצוא את ביטויו גם בתכניות המתאר המתאימות. על רשויות התיכנון והבנייה למנוע בנייה בלי שנושא זה יוסדר.

כא. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין החכרת אדמות חקלאיות בעמק יזרעאל על-ידי מינהל מקרקעי ישראל

הל, כי החכרות בלתי רצויות אלה מצטמצמות, והי מינהל מקפיד כעון בהחכרת קרקע לאנשים המתפרגים- סים מעיבוד האדמה באופן עצמאי.

3. כן רושמת לפניה הוועדה את הודעת אנשי המינהל על כוונתו לקבל בחזרה את הזכויות והקרקעות המוחזקות זמנית על-ידי אנשים וגופים, שאינם מעבדים את הקרקע בעצמם ומנצלים זכות זו על-ידי החכרות משנה, שהו בניגוד למדיניות המינהל.

4. הוועדה ממליצה לפני משרד החקלאות לקבוע כללים בדבר הזכויות בקרקע ותנאי החכרתה ומבקשת משר החקלאות להביא לפניה כללים אלה לאישורה בהקדם.

בישיבת הכנסת מיום ט"ו בתמוז תשל"ו (25 ביוני 1975) העלה חבר-הכנסת י. כהן את הנושא לדעיל על סדר-יוממה של הכנסת.

מליאת הכנסת החליטה להעביר את הדיון בנושא לוועדת הכלכלה.

הוועדה דנה בנושא ושמעה את נציגי מינהל מקרקעי ישראל ואת נציגי החקלאים.

בסיכום הדיון באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

1. הוועדה שמעה בדאגה על החכרת קרקעות לאנשים וגופים, בהיקף רחב, לא לפי קריטריונים מקובלים ורצויים ובמחירים בלתי אחידים.

2. הוועדה רושמת לפניה את הודעת נציגי המינהל

כב. מסקנות ועדת השירותים הציבוריים בנושא "אין רופאים לילדי ערי העימות"

בספר. רופאים צעירים חייבים ברובם להתמחות במר- כו הארץ, ורק לאחרונה ובעקבות פניית הוועדה אושרה התמחות חלקית בבית-החולים באילת. רוב המרפאות המיוחדות שאושרו להתמחות הן במרכז הארץ.

רוב הרופאים באזורי העימות משרתים במסגרת צה"ל ורובם המכריע עולים חדשים. קיים חשש להרעת תנאים כלכליים וסביבתיים לגבי רופאים המסכימים לעבור עם משפחתם לספר. נציגי האזורים מסרו לוועדה כי אין הם מעניקים לרופאים תנאים בדיוור ובשכר המוצעים לרופאים בקיבוצים.

לאחר הדברים האלה באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

1. הוועדה סבורה כי הגורמים האחראים, קרי: משרד הבריאות, קופת-החולים הכללית, המועצה המדי- עית של ההסתדרות הרפואית והרשויות המקומיות באזורי העימות, לא פעלו במידה מספקת בתיאום ולא עלה בידם לתגבר ולהעמיק את שירות הרופאים, באזורים מרוחקים. הוועדה סבורה כי המינימום הקיים הושג בעזרת צה"ל. הוועדה משבחת את קצין הרפואה הראשי ואת הרופאים העולים החדשים על שגרתמו לקיום שירות רפואי תקין בספר.

2. הוועדה ממליצה כי הגורמים האחראים, הרשויות המקומיות באזורי העימות, משרד הבריאות וקופת- חולים, ישקלו באורח מתואם מתן תנאים מועדפים בשכר ובדיוור לרופאים המוכנים לעבוד באזורים מרו- חקים. הוועדה ממליצה כי במשך שלושה חודשים יביאו גורמים אלה לפניה את הצעותיהם.

3. הוועדה ממליצה כי משרד הבריאות, בשיתוף עם המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית, יבחן כמה אפשרויות שהועלו בוועדה להכוונת רופאים לעבודה באזורי העימות:

א. פיתוח מסגרות מרפאתיות נוספות להתמחות באזורים מרוחקים ויצירת התנאים לכך;

ביום כ"ו בטבת תשל"ו (31 בדצמבר 1975) הע- בירה מליאת הכנסת לוועדת השירותים הציבוריים הצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת י. שריד בנושא הנ"ל.

הוועדה קיימה חמש ישיבות באותו נושא ושמעה את נציגי משרד הבריאות, את נציגי ההסתדרות הרפואית וראשי המועצה המדעית של, את נציגי קופת- החולים הכללית, את נציגי קופת-חולים לאומית, את קצין הרפואה הראשי, את יושב-ראש איגוד רופאי היל- דים, את מנהל בית-החולים באילת ונציגי עיריית קריית-שמונה. לפני חברי הוועדה הונת חומרי רקע שהוכן בוועדה והוא כולל, בין היתר, נתונים על מספר רופאי המשפחה ורופאי הילדים בעירות הפיתוח.

מן הנתונים שהביאו נציגי משרד הבריאות, קופת- חולים הכללית וצה"ל לפני הוועדה הוברר כי נעשים בהתמדה מאמצים לקיים שירות רפואי תקין לילדי אזורי העימות, בעיקר בצפון הארץ ובעיירות פיתוח. חלק מן האזורים האלה אינו מיושב בצפיפות, אין בו תשתית של שירות רפואי מקיף ומשתייכים בו רופאים בודדים. לפיכך די בתקלה שכיחה — יציאת רופא למילואים, לחופש, מחלה, השתלמות, או פרישה — כדי לפגוע בקבלת חולים בשיעור של עשרות אחוזים, או לחליפין, להגדיל באורח משמעותי את מספר הילדים והחולים שחייב רופא לקבל. צד נוסף במח- סור ברופאי ילדים מתבטא בכך שבאזורי העימות, כמו באזורים אחרים, אמונים רופאי-משפחה לעסוק ברפואת ילדים משום שמספר הרופאים שהתמחו בר- וואת ילדים אינו מספיק. בעשור האחרון התמחו ברפר- את ילדים 144 רופאים, מהם 32 נמצאים בחוף-לארץ, 80 עובדים בבתי-חולים, ורק 32 נמצאים לבתי-חולים. עוד נמסר כי עד כה לא אושרה מרפאה כמסגרת להתמחות של רופאי ילדים.

הוועדה נוכחה לדעת כי נושא ההתמחות של רופאים אין בו לסייע, בלשון המעטה, לעבודה של רופאים

ג. הטלת חובת עבודה באזור מרוחק לפרק זמן קבוע נחלק מן ההתמחות או כתנאי לקבלת תואר מומחה.

ב. התניית עבודתו של רופא בבית-חולים במרכז הארץ בעבודה של פרק זמן קבוע — שנה או שנתיים — באזור מרוחק ;

הצעת מיעוט

ליאון רייצאן מציע :

למחוק פסקאות ב ו ג בהמלצה מס' 3.

כג. מסקנות ועדת השירותים הציבוריים בנושא סגירת מחלקת העיניים בבית-החולים הממשלתי בצפת ומחלקת העיניים במרפאת קופת-חולים בקריית-שמונה

הכללית של ההסתדרות נמנעת באחרונה, בשל קשיי תקציב, מלכוון חולים לבית-החולים הממשלתי בצפת ודואגת להעברתם לבתי-חולים שלה, המרוחקים עשרות קילומטרים, פנתה חברות-הכנסת ח. גרוסמן, יושבת-ראש הוועדה, בשם הוועדה לשר הבריאות ולקופת-חולים בתביעה להמשיך בביצוע שירותי בריאות אזוריים בג-ליל.

לאחר הדברים האמורים באה הוועדה לידי המסקנות הבאות :

1. הוועדה רשמה לפניה את דברי משרד הבריאות בדבר ההיערכות להפעלה תקינה של מחלקות עיניים בבית-החולים בצפת ובמרפאת קריית-שמונה.
2. הוועדה מסבה את תשומת-לב משרד הבריאות, קופת-חולים הכללית של ההסתדרות, המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית והרשויות המקומיות באזורי העימות בצפון, לשלושת הסעיפים של מסקנותיה בנושא : אין רופאים לילדי ערי העימות.

ביום י"ח בסיון תשל"ו (16 ביוני 1976) העבירה מליאת הכנסת לוועדת השירותים הציבוריים הצעה דחופה לסדר-היום שהגישו חברי-הכנסת מ. פעיל וד. לוי בנושא הנ"ל. הוועדה דנה בנושא במשך שתי ישיבות ושמועה חלק מן הנתונים גם במסגרת דיון בהצעה אחרת לסדר-היום : אין רופאים לילדי ערי העימות. לפני הוועדה הופיעו נציגי משרד הבריאות, עיריית קריית-שמונה והמועצות האזוריות מרום הגליל וגליל עליון.

מן העדויות למדה הוועדה כי במשך חודשיים אכן נפסקו טיפולי עיניים בצפת ובקריית-שמונה משום שראש המחלקה יצא להשתלמות בחוץ-לארץ. משרד הבריאות קבע כי כל מי שנוקק לטיפול קיבל אותו בבתי-חולים מרוחקים יותר : בטבריה, בנהריה, בעפולה ובחיפה. נציגי המשרד הדגישו כי בימים אלה נערכת המחלקה להפעלה מחדש, וגם הובאו מומחים ומתמחים ממוסדות רפואיים ומצה"ל. בעקבות חשש שהביעו נציגי האזורים בצפון, כי קופת-חולים

כד. מסקנות ביניים של ועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין הפעלת חופי רחצה מזהמים בביוב באזור תל-אביב ובתים

להלן מסקנות הוועדה :

1. הוועדה קובעת כי יש לדאוג לביצוע הוראות משרד הפנים בדבר סגירת חופים שהוגדרו כמוזהמים על-ידי משרד הפנים.
2. הוועדה ממליצה שהוועדה לבטיחות החופים תכלול גם נציגי רשויות מקומיות, שליד החופים, אשר יצורפו אליה עד הוק, כל רשות לעניין החוף שלה, כדי שיטפלו ביחד בנושא שמירת החופים מזיהום.
3. הוועדה בדעה שעל משרד הבריאות להרבות את תכיפות הבדיקות שלו בחופים האסורים לרחצה כדי שאפשר יהיה לפתוח לרחצה אותם חופים, שיימצאו נקיים, עוד בקיץ זה.

בישיבת הכנסת ביום כ"ד בסיון תשל"ו (22 ביוני 1976) העלה חברי-הכנסת ב. מואב את הנושא דלעיל על סדר-יומה של הכנסת.

מליאת הכנסת החליטה להעביר את הדיון בנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה קיימה דיונים והחליטה בשלב זה — בגלל דחיפות העניין — להגיש למליאת הכנסת מסקנות ביניים הנוגעות לסגירת מיידית של חופים מזהמים שאינם ראויים לרחצה.

הוועדה החליטה להגיש את יתר מסקנותיה למליאת הכנסת לאחר סיום הדיון ביתר הזיכטים הנוגעים להצעה לסדר-היום.

כה. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין נהגים חולי-נפש

ועדת הכלכלה דנה בנושא והטילה על ועדת המשנה לעניין תאונות דרכים, בראשות חברי-הכנסת ח. זיידל, לסכם את הדיון ולהגיש את מסקנותיה.

בישיבת הכנסת מיום י"ז בשבט תשל"ו (19 בינואר 1976) החליטה הכנסת להעביר לוועדת הכלכלה הצעה לסדר-היום שהגיש חברי-הכנסת ג. פת בנושא הנ"ל.

פעות הנפשיות אצל החולה שיחייבו את הרופאים לדווח לרשות על מצבו הנפשי של נהג ומידת הסכנה בני היגתו לשלום הציבור. אלה ישמשו בסיס להחלטת משרד הרישוי לשלילת הרישיון.

(ב) תוטל חובה על רופא פסיכיאטר המטפל בחולה נפש לדווח לרשות במשרד הבריאות אם הגיע למסקנה שהחולה אינו כשיר במצבו הנפשי אותה שעה לנהוג ברכב בהתאם לקריטריונים הרפואיים שייקבעו כאמור.

(ג) הרשות במשרד הבריאות תדווח למשרד הרישוי על הממצא הרפואי הנ"ל, ולפיו יישלל רישיון הנהיגה מן החולה, לתקופה מסוימת או לצמיתות, לפי הנסיבות.

(ד) תוטל חובת שמירת סודיות על עובדי משרד הבריאות ומשרד התחבורה, שיטפלו במידע שיועבר אליהם על חולי-נפש, ויהיו רשאים למסרו רק למי שיוסמך לכך על-יפי דין לצורך מילוי התפקיד.

5. הוועדה מציעה שהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים יהא הרשות המוסמכת במשרד הבריאות שתטפל בעניין לאור העובדה שהמכון הנ"ל מקיים קשר מתמיד עם משרד הרישוי בנושא כשרו הגופני והנפשי של הנהג.

ועדת המשנה שמעה בנדון זה את נציגי משרד הבריאות, משרד התחבורה, משרד המשטרה ומשרד המשפטים; נציגי הטכניון בחיפה; נציגי החברה הפסיכיאטרית בישראל ונציגי המועצה הלאומית למניעת תאונות.

על יסוד סיכומי ועדת המשנה הגיעה ועדת הכל-כלה לידי המסקנות הבאות:

1. הוברר לוועדה כי אין דיווח מספיק לשל-טונות הרישוי על מצבם הרפואי של נהגים, אשר מחלתם עשויה לסכן את שלום הציבור בעת נהיגתם.

2. מצד שני שמעה הוועדה, כי קיימת בעיה של סודיות האתיקה הרפואית ואין רופאים מוסרים, בדרך-כלל, על מחלות החולים שלהם זולת אם הם נתבעים לכך על-פי דין או לפי בקשת החולה.

3. באשר לחולי-נפש נמסר לוועדה כי לפי החוק לטיפול בחולי-נפש מוטלת חובת הסודיות על הרופא המטפל בחולה, ושיחרור מחובה זו צריך לבוא במסגרת תיקון בחוק.

4. לכן ממליצה הוועדה לפני הממשלה להגיש תיקון לפקודת התעבורה ולפיו ייקבע הסדר חוקי דלהלן:

(א) משרד הבריאות יעבד קריטריונים על התו-

כו. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בעניין דרכי ביצוע הוראות במערכת החינוך

הם זמן מועט מדי לעיסוק בהדרכה פדאגוגית אינדי-ווידואלית יסודית ועזרה בפתרון הבעיות המקצועיות של המורה וכן גם כניסה לעומק בעיות היסוד של המערכת כגון אלה הקשורות בטיפוחם של טעוני-טיפוח, הקניית שיטות הוראה חדשות, בעיות אינטגרציה וכו'.

המפקח קשור למספר גדול מדי של מורים, עובדי המרדדת את עבודתו ותוצאותיה.

במשרד החינוך והתרבות פועלת מערכת שלמה של מורים מדריכים לכל מקצוע ומקצוע. המנחים עובדים ישירות עם המורה והוראתם מתייחסת להנחיית המקצוע האמור בלבד.

5. המפקחים האזוריים יופקדו על מערכת-שעות התקן, שיבוץ מורים והמגע עם הבעלויות השונות.

6. המפקחים האזוריים לא יעסקו בהנחיות דידאק-טיות-מקצועיות של המורים ולא יפקחו בצורה שוטפת על עבודת המורים בכיתה. תפקיד ההנחה המקצועית של המורים יבוצע על-ידי המנהל והמדריכים.

7. הערכת עבודתו של המורה תעשה על-ידי מנהל בית-הספר שהוכשר והוסמך לכך. פטורי מורה יאשרו סופית על-ידי המפקח האזורי.

8. הוועדה ממליצה כי המשרד יעשה כמיטב יכולתו כדי ליישם לאלתר את עקרונ גיוון ושינוי התפקידים בקרב המפקחים. הוועדה רואה בעקרון זה מפתח לריענון המבנה הקיים במערכת. גיוון ושינוי תפקידים כולל: החלפה גיאוגרפית, מילוי תפקידים פדאגוגיים ומינהליים בתחום המשרד והרשויות, הצבה

ביום י"ט בסיון תשל"ד (17 באפריל 1974) הע-בירה מליאת הכנסת לוועדת החינוך והתרבות הצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת א. כץ בנושא הנ"ל.

ועדת החינוך והתרבות דנה בנושא זה במשך שש ישיבות ובמהלכן שמעה דברים מפי מורים, מנהלים, מפקחים ומורי הוראה אשר חקרו נושא זה. הוועדה דנה בעיקר בשינויים המתחייבים במבנה הפיקוח וההדרכה במערכת החינוך היסודי.

מפי העדים למדה הוועדה כי על כ-300 המפקחים הפועלים בבתי-הספר היסודיים וגני-הילדים מוטלת עוב-דה מינהלית רבה הכוללת שיבוץ מורים, הערכת עובדי הוראה והשתלמויות. עומס תפקידים זה מותיר בידי-

מסקנות הוועדה

א. מבנה הפיקוח

1. ועדת החינוך והתרבות של הכנסת קוראת להעמיד את כל מערכת החינוך לרשות מיצוי הפוטנ-ציאל של המורה. הוועדה מתייחסת בהמלצותיה לתפ-קיד המפקח והמדריך כמסייע בידי המורה בכיתה.

2. הוועדה אינה מתייחסת בשלב זה לנושא הפי-קוח במערכת החינוך העל-יסודי ומסקנותיה מופנות, אפוא, לחינוך בגיל הרך והיסודי.

3. ועדת החינוך והתרבות של הכנסת ממליצה למנות כמה עשרות מפקחים אזוריים בכל הארץ. מפק-חים אלה יפקחו על בתי-הספר היסודיים כמסגרת, ינחו וידריכו את המנהלים בכל הנוגע לעבודה אירגונית מינהלית ופדאגוגית.

4. בחינוך המיוחד תופעל מערכת פיקוח נפרדת בהתאם לעקרונות המפורטים בסעיף 3א.

4. הוועדה אינה ממליצה לערוך שינויים משמעותיים במערכת הפיקוח וההדרכה בגני-הילדים. עם זאת התרשמה הוועדה שאין מגוס מלהוסיף תקנים למערכת זו מאחר שהעומס המוטל על המפקחות בגנים הוא ללא נשוא ופוגע בעבודתן התקינה.

ג. מעקב אחר ניסויים במבני פיקוח והדרכה

1. הוועדה תובעת ממשרד החינוך והתרבות ללוות את הניסויים בשינוי מבנה הפיקוח, הנערכים עתה במחוזות הדרום וחיפה, כמעקב שיטתי של צוות מחקר. במעקב זה תיבדק השאלה אם ניסויים אלה תואמים עקרונות שהונחו ביסודן על מדיניות הרפורמה במערכת הפיקוח וההדרכה.

ועדת החינוך והתרבות מגישה מסקנות אלה למ-ליאת הכנסת ולמשרד החינוך והתרבות בתקווה כי תחול התקדמות בשינוי מבנה הפיקוח וההדרכה הקיימים.

הוועדה מבקשת מן המשרד לדווח לה תוך שנה על אופן ביצוע מסקנותיה.

לתפקידי מטה ומילוי תפקידי ניהול בתי-ספר והוראת תלמידים.

9. בשל הצבת המפקח כאחראי על אזור רחב, כשלושתו למעלה משלושת אלפים שעות תקן, ניצבות בפניו בעיות רבות בביצוע מינהלי, בעיות בתחום הידברות עם רשויות, טיפול בתקציב. הוועדה ממליצה שכל מפקח יעבור קורס בסיסי מיוחד שיכשירו לתפקידו הנ"ל.

כן ממליצה הוועדה להרחיב ולהעמיק את פעילות מסגרות ההכשרה הבסיסית הקיימות במערכת.

ב. מבנה ההדרכה

1. מערכת המדריכים והמנחים תורכב ממורים-מחנכים המצטיינים בהוראת מקצועותיהם, לאחר שקיבלו הכשרה להעברת הידע והנסיון למורים אחרים.

2. המדריכים והמנחים יעבדו עם המורים תקופה מסוימת בלבד ולאחר מכן יחזרו למערכת או יעברו להדרכה באזור אחר.

3. הוועדה ממליצה לקיים לעובדי מערכת זו השתלמות מתמידה בתחומי החינוך והמקצוע כדי שעבודת ההנחיה תועמק.

כז. מסקנות ועדת העבודה בנושא בעיות הדיור בעירת ראש-העין וההפגנות האלימות שאירעו בה

ראש-העין המונה כ-15,000 נפש — את האפשרות להכיל לילה לתקופה מוגבלת במסגרת הקיטריזונים המקובלים בקבוצה ב' של עיריית הפיתוח.

הוועדה בדעה כי מתן אפשרויות סיוע מורחבות לתושבי העירייה יביא לפיתוחה ולביסוסה ויציעד אותה קדימה.

4. הוועדה רושמת לפנייה כי במהלך דינויה הועלתה הצעה שנתקבלה על דעתה של הנהלת משרד השיכון ולפיה יוקטן סכום ההפקדה הראשונה מ-10,000 לירות ל-5,000 לירות.

5. הוועדה מביעה סיפוק מהיענותה של הנהלת משרד השיכון, להודעת הוועדה, להכליל את ראש-העין בתכנית הסיוע לשנת 1976, אשר במסגרתה ינתן סיוע מועדף לשכונות מיוחדות (סיוע סלקטיבי).

לפי ההחלטה שנתקבלה יקבל כל זוג שיבחר להש"תכן בראש-העין משכנתה בשיעור של 80,000 לירות וללא הגבלת דרגת הניקוד. יתרה מזאת, זוגות צעירים שיצברו 1400 נקודות ויותר יקבלו משכנתה בשיעור של 90,000 לירות.

6. הוועדה ממליצה לפני הנהלת משרד השיכון לב"דוק אפשרות הכללתה של ראש-העין בתכניות הסיוע במסגרת עבודה מס' 6 (בה משובצות באר-שבע, גבעת אולגה, כפר-יונה ועתלית). בקבוצה זו הסיוע המירבי הניתן לזוגות צעירים שצברו עד 1390 נקודות הוא 95,000 לירות. זוגות צעירים שיצברו 1600 נקודות ויותר יקבלו 105,000 לירות.

מליאת הכנסת העבירה ביום י"ז באדר א' תשל"ו (18 בפברואר 1976) לוועדת העבודה את ההצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת ש. י. גרוס וד. לוי בנושא הנ"ל.

הוועדה קיימה דיון בנושא ובמהלכו שמעה את יושב-ראש המועצה המקומית ראש-העין ושני סגניו, את נציגי משרד השיכון ונציגי הזוגות הצעירים בראש העין.

הוועדה דנה בנושא ובחנה אותו מהיבטי השווים, עיינה בחומר ובנתונים שנמסרו לה ובתום דיון ממצה באה לידי המסקנות הבאות:

1. הוועדה מגנה במלוא החריפות את מעשי האלימות שנתלו להפגנה הפרועה של הזוגות הצעירים בראשית חודש פברואר 1976 בראש-העין. הוועדה מת-ייחסת בחומרה במיוחד לשימוש בכוח נגד אנשי מש"טרה שנכחו במקום וגרמו נזק לרכבם.

תהייתה הטענות אשר תהייתה, ואפילו המוצדקות ביותר, אין להשלים בשום פנים ואופן עם מעשים הגובלים באנארכיה ופריקת עול.

2. הוועדה התרשמה כי הבעיות המטרידות את אנשי המקום הן: בעיית הדיור למשפחות מרובות ילדים ולזוגות צעירים; העדר תכנית פיתוח לעירייה, לרבות כבישים פנימיים, מדרכות, גנים ציבוריים; העדר מוסדות ציבור למיניהם במידה מספקת.

3. הוועדה ממליצה לפני משרדי הממשלה הנוגעים בדבר לבחון — נוכח מצבה הירוד של עיריית

את הבעיות העיקריות בתחום השירותים השונים הגיי-
תנים לעיירה. הוועדה תמליץ על מתן סיוע מועדף באו-
תם התחומים שבהם ניתן. נושאים שהוועדה הביין-
משרדית לא תוכל להמליץ על פתרונם יובאו לפני
ועדת השרים לענייני רווחה.

ועדת העבודה מביעה תקוותה כי הוועדה הביין-
משרדית המיוחדת תגבש את הצעותיה והמלצותיה
בהקדם והן יבוצעו וייושמו על-ידי כל הגורמים הנוג-
עים לקידומה ולביסוסה של ראש-העין.

ועדת העבודה מבקשת להביא לפנייה את מסקנותיה
והמלצותיה של הוועדה הביין-משרדית האמורה.

9. ועדת העבודה מוצאת לנכון לציין בהערכה כי
תכניות הסיוע המועדף לראש-העין גדונו — בהתחשב
במצבה המיוחד — בהנהלת משרד השיכון והיו בשל-
בי גיבוש סופיים טרם שפרצו שם ההפגנות האלימות.

הקשר בין פירסום תכניות הסיוע המורחב והמועדף
ולבין ההפגנות שאירעו בראש-העין הוא מקרי בהחלט.

7. ועדת העבודה פונה בזה וממליצה לפני הרשות
המקומית בראש-העין שתיטול לידיה את הטיפול באו-
תן המשפחות הגרות בצפיפות דיור ושתפעל ללא
ליאות להעבירן לאותן הדירות שנבנו בשבילן על-ידי
משרד השיכון ולקבל את הפתרונות המוצעים הן בר-
כיתה והן בשכירות.

נציג משרד השיכון מסר לוועדה כי כיום מצוי
בעירה מלאי של 140 דירות פנויות, בשל סירוב תושבים
הן מקרב הזוגות הצעירים והן מקרב זכאים להטבת
תנאי דיור לקבל את הפתרונות המוצעים להם.

8. הוועדה רושמת לפנייה כי בתאריך 26 בפב-
רואר 1976 החליטה הממשלה על הקמת ועדה בין-
משרדית, בראשותו של מר ברוך לוי (יועץ לראש
הממשלה בענייני רווחה), ובה ישותפו נציגי משרדי
הפנים, השיכון, העבודה, הבריאות, הסעד, החינוך
ומינהל מקרקעי ישראל.

מתפקידי הוועדה הביין-משרדית יהיה לאתר ולבחון

סיכום הישיבות

- י"א. שרי-החינוך והתרבות א.** ידליו הביא לקריאה רא-שונה חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), תשל"ו-1976. בוויכוח השתתפו: א. גמיר, ג. כהן. שר החינוך והתרבות השיב להם.
- הוחלט:** להעביר את החוק לוועדת החינוך והתרבות.
- י"ב. שרי-החינוך והתרבות א.** ידליו הביא לקריאה רא-שונה חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון מס' 6), תשל"ו-1976.
- הוחלט:** להעביר את החוק לוועדת החינוך והתרבות.
- ישיבה שני"א (כ"ב בתמוז תשל"ז — 20 ביולי 1976)**
היו"ר — ב. צ. קשת; מ. שחל.
- א.** מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ב.** א. אנקוריון (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על החלטת ועדת הכנסת להעביר שלוש הצעות לסדר-היום לוועדות המתאימות.
- ג.** ש. ארבליא-למוזוליני (יו"ר ועדת העבודה) הביאה לקריאה שנייה חוק עבודת נשים (תיקון מס' 5), תשל"ו-1976.
- הוחלט:** לקבל את החוק.
- ד.** ש. ארבליא-למוזוליני (יו"ר ועדת העבודה) הביאה לקריאה שנייה חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 3), תשל"ו-1976.
- הוחלט:** לקבל את החוק.
- ה.** בהמשך הדיון בחוק יישוב סיכסוכי עבודה (תיקון מס' 3), תשל"ו-1976, קריאה ראשונה, השיב שרי-העבודה מ. ברעם למתווכחים.
- הוחלט:** להעביר את החוק לוועדת העבודה.
- ו.** שרי-הפנים י. בורג הביא לקריאה ראשונה חוק לתיקון פקודת הרשויות המקומיות (מס עסקים) (מס' 7), תשל"ו-1976.
- הוחלט:** להעביר את החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.
- ז.** ע. אמוראי (בשם ועדת הכספים) הביא החלטות בדבר אישור הוראות: 1. בצו שעת חירום (תש"לומי חובה) (זיתים) (תיקון מס' 2), תשל"ו-1976; 2. בצו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 23) תשל"ו-1976; 3. בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות מס' 24, 25), תשל"ו-1976; 4. בצו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 19), תשל"ו-1976; 5. בצו מס קנייה על טובין ושיעורו (תיקון מס' 23), תשל"ו-1976; 6. בצו מס קנייה על טובין (הטלת מס על מלאי), תשל"ו-1976; (קביעת שיעורי תוספת), תשל"ו-1976.
- הוחלט:** לקבל את ההחלטות.
- ישיבה ש"כ (כ"א בתמוז תשל"ז — 19 ביולי 1976)**
היו"ר — י. ישעיהו; ש. ז. אברמוב.
- א.** מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ב.** י. ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה) הביא לקריאה שנייה חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6), תשל"ו-1976.
- הוחלט:** לקבל את החוק.
- ג.** י. ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה) הביא לקריאה שנייה חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 7), תשל"ו-1976. בוויכוח השתתפו: ב. מואב, מ. פעיל. י. ארידור השיב להם.
- הוחלט:** לקבל את החוק.
- ד.** י. ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה) הביא לקריאה שנייה חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשל"ו-1976. בוויכוח השתתפו: י. בארי, י. ארידור השיב לו.
- הוחלט:** לקבל את החוק.
- ה.** י. ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה) הביא החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח החוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ז-1976.
- הוחלט:** לקבל את ההחלטה.
- ו.** שרי-העבודה מ. ברעם הביא לקריאה ראשונה חוק יישוב סיכסוכי עבודה (תיקון מס' 3), תשל"ו-1976. בוויכוח השתתפו: י. ז. אמיר, י. פלומין, ח. שמעוני, א. לבנבראון, מ. שחל, ז. שובל, י. דוניצקי (יודיון), י. כהן, י. שער, י. הורביץ, מ. פעיל.
- ז.** סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ח.** שרי-הבריאות ו. שם-טוב השיב על 14 שאילתות של חברי הכנסת: י. בארי, נ. קצב, ח. שמעוני, ש. ארבליא-למוזוליני, א. גמיר, א. הרליץ, מ. כהן, מ. שחל, ב. מואב.
- ט.** שרי-הסעד ז. המר השיב על 18 שאילתות של חברי הכנסת: ח. גרוסמן, ס. א. אלועבי, מ. פעיל, ה. זיידל, פ. גרופר, ב. מואב, ת. טובי, ח. שמעוני, י. בארי, א. הרליץ, י. מ. אברמוביץ, מ. יודי, א. גמיר, א. לבנבראון, ז. שובל.
- י.** בהמשך הדיון בחוק יישוב סיכסוכי עבודה (תיקון מס' 3), תשל"ז-1976, השתתפו: א. אלי-אב, י. קרגמן, י. בן-אהרן, א. שוסטק, ב. מואב, ש. לוי.
- יא.** שרי-הפנים י. בורג הביא לקריאה ראשונה חוק לתיקון פקודת הרשויות המקומיות (מס עסקים) (מס' 7), תשל"ו-1976. בוויכוח השתתפו: ח. קורפו, י. ארידור, י. בארי, ב. מואב.

- ח. בהמשך הדיון בסקירת שר המשפטים על פעולות משרדו; ו סחבת בבתי-המשפט; הגברת הפיקוח למדניעת מקרי שחיתות שפשו בקרב החברה בישראל השתתפו: א. אפרת, ת. טובי, ש. אלוני, מ. פעיל.
- ט. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- י. ח. גרוסמן (יו"ר ועדת השירותים היצבוריים) הביא לקריאה שנייה חוק לתיקון פקודת רופאי שיניים (מס' 6), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתפו: ח. שמעוני, ל. דיציאן, פ. שינמן, י. בארי, ח. גרוסמן השיבה להם.
הוחלט: לקבל את החוק.
- יא. סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- יב. שר-החקלאות א. אוזן השיב על 8 שאילתות של חברי הכנסת: י. תמיר, ב. מואב, י. בארי, מ. שחל, א. אפרת.
שר-האוצר י. רבינוביץ השיב על 19 שאילתות של חברי הכנסת: ש. תמיר, ז. שובל, ב. מואב, ת. זיאד, י. בארי, מ. פעיל, ש. גרוס, י. שריד, א. הרליץ, ש. לוי, ש. ארבל-אלמוזלינו, י. דר-ניצקי (יודין), י. מ. אברמוביץ.
שר-התחבורה ג. יעקבי השיב על 37 שאילתות של חברי הכנסת: ז. שובל, י. תמיר, י. בן-מאיר, י. בארי, ש. ארבל-אלמוזלינו, מ. פעיל, ש. לורינץ, א. ליון, מ. כהן, ב. מואב, ש. י. גרוס, א. אפרת, ש. לוי, י. פלומין, ה. זיידל, נ. קצב, ע. אמו"ראי, ע. נוף, א. לבנבראון, פ. שינמן, א. הרליץ, י. דרניצקי (יודין).
- יג. חבר-הכנסת י. בן-אהרן מסר הודעה אישית.
ישיבה שכי"ב (כ"ג בתמוז תשל"ו — 21 ביולי 1976)
היו"ר — ז. שינמן; א. גיבלבר.
- א. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ב. שר-המשפטים ח. י. צדוק השיב על 4 שאילתות של חברי הכנסת: ב. מואב, מ. פעיל, ז. שובל, א. לבנבראון.
שר-החוזק י. אלון השיב על 33 שאילתות של חברי הכנסת: ה. זיידל, י. תמיר, ש. לוי, ש. ארבל-אלמוזלינו, י. דרניצקי (יודין), י. פלומין, א. ורדיגר, י. בארי, ז. שובל, ג. פת, ש. לורינץ, ע. נוף, ח. שמעוני, א. הרליץ, י. שערי, א. אבטבי, ש. תמיר.
שר-הפנים י. בורג השיב על 13 שאילתות של חברי הכנסת: י. בארי, מ. שחל, ד. קורן, ח. קורר-פו, ב. מואב, א. אפרת, מ. פעיל, ה. זיידל, א. לבנבראון, י. תמיר, ש. אלוני.
שר-החינוך-והתרבות א. ידלין השיב על 14 שאילתות של חברי הכנסת: י. תמיר, ב. מואב, מ. שחל, א. נמיר, ע. אמוראי, י. מ. אברמוביץ, א. הרליץ, ג. כהן, י. בארי, ת. טובי, מ. בן-פורת.
- ג. שמוני הגיש הצעה לסדר-היום בעניין מצוקתם של חולי תלאסמיה בישראל. שר-הבריאות ו. שם-טוב השיב להצעה.
- ד. הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת השירותים היצבוריים.
- ה. בגין הגיש הצעה לסדר-היום בדבר קריאה לחברי הקונגרס על שני בתיו בוועדת המפלגה הרפובליקנית של ארצות-הברית שתחליט אף היא על העברת השגרירות האמריקנית לירושלים. שר-החוזק י. אלון השיב להצעה. מ. בגין השיב לשר. היצבוריים.
- ו. ארנס הגיש הצעה לסדר-היום על מניעת צעדים נוספים המכוונים להקמת מוניפול מוחלט בתחבורה היצבורית על-ידי מיוזג "אגד" ו"דן". שר-התחבורה ג. יעקבי השיב להצעה. מ. פעיל הציע לא לכלול את הנושא בסדר-היום.
הוחלט: לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.
- ז. א. ורדיגר וז. שובל הגישו הצעות (נפרדות) לסדר-היום בדבר השפעת הנהגתו של סל מטבעות בשרא"ל. שר-האוצר י. רבינוביץ השיב להצעות.
הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת הכספים.
- ח. י. פלומין הגיש הצעת חוק שירות המדינה (הוראת שעה), תשל"ו—1976. שר-האוצר י. רבינוביץ השיב להצעה.
הוחלט: לא לכלול את ההצעה בסדר-היום.
- ט. פ. שינמן הגיש הצעה לסדר-היום על סכנת שריפת בבנייני ציבור ובמבנים גדולים. שר-הפנים י. בורג השיב להצעה.
- י. הוחלט: להעביר את העניין לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.
- יא. מ. חריש וע. אמוראי הגישו הצעה לסדר-היום בדבר חריגות רבות באישור אחוזי בנייה על-פי חוק התיכונן והבנייה, תשכ"ה—1965. שר-הפנים י. בורג השיב להצעה.
- יב. הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.
- יג. ז. זכין הגיש הצעה לסדר-היום בדבר החלפת פקודת העיריות המאנדטורית בחוק מוניציפאלי יש-ראלי. שר-הפנים י. בורג השיב להצעה.
- יד. הוחלט: להעביר את העניין לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.
- יז. י. בן-מאיר הגיש הצעה לסדר-היום על האחזיות והתנחלויות בלתי-חוקיות של ערבים בחבל ארץ-ישראל. שר-הפנים י. בורג השיב להצעה. א. לבנבראון הציע לא לכלול את הנושא בסדר-היום. שר הפנים השיב לו.
- יח. הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.
- יט. שר-העבודה מ. ברעם הביא לקריאה ראשונה חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 24), תשל"ו—1976.
הוחלט: להעביר את החוק לוועדת העבודה.